

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MİLLİ KÜTÜPHANE 8121 NUMARADA KAYITLI
MECMÛ' A-İ GAZELİYYÂT
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Hasan ŞENER

HAZIRLAYAN
Sadık BEKLEN

ELAZIĞ-2017

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MİLLİ KÜTÜPHANE 8121 MUMARADA KAYITLI
MECMU' A-İ GAZELİYYÂT (İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Hasan ŞENER

HAZIRLAYAN
Sadık BEKLEN

Jürimiz 01.08.2017 tarihinde yapılan tez savunması sınavı sonunda
bu yüksek lisans tezini oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Prof. Dr. Bahir SELÇUK

2. Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

3. Doç. Dr. Hasan ŞENER

F.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve
..... sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Milli Kütüphane 8121 Numarada Kayıtlı Mecmû‘a-i Gazeliyyât Adlı
(İnceleme-Metin)****Sadık BEKLEN****Frat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı****Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı****Elazığ-2017; Sayfa: X+221**

Klasik edebiyat açısından büyük öneme sahip olan mecmualar dönemlerinde rağbet gören mensur ve manzum eserlerin günümüze ulaşmasını sağlayan önemli edebî ürünlerdir. Bugünün seçme şiir defterleri veya antolojileri hükmünde olan mecmualar dönem okuyucusunun zevkine göre şekillenmiştir. Mecmualar mevcut kaynaklara geçmeyen şairleri ve şiirleri barındırması, bununla birlikte divan sahibi şairlerin divanlarda tespit edilemeyen kimi şiirlerine yer vermesi veya içerdiği şiirleri divanlardaki şiirlerle karşılaştırma imkânı vermesi açısından büyük öneme sahiptir. Şiir mecmuaları çalışmaları artıkça edebiyat tarihimizdeki bilgilerin düzeltilmesi, güncellenmesi veya mevcut bilgilere yeni bilgilerin eklenmesi mümkün olacaktır. Böylece edebiyat tarihimizde cevaplanmayı bekleyen birtakım sorular cevap bulacaktır.

Bu amaçla Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı olan Yz. A. 8121 numaralı şiir mecmuasının (Mecmû‘a-i Gazeliyyât) tanıtımı yapılacaktır. Çalışmada 82 varaktan oluşan Mecmua’da geçen şair ve şiirlerinin tanıtımı yapılmış divanları bulunan şairlerin mecmuadaki şiirleri ve divanda geçen şiirleri karşılaştırılıp nüsha farkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiir, Mecmua, Mecmû‘a-i Gazeliyyât

ABSTRACT

Master Thesis

**The Poem Mecmû' a-i Gazeliyyât Recorded With The Number 8121 in National Library
(Analysis-Text)**

Sadık BEKLEN

The University of Fırat

The Institute of Social Science

The Department of Turkish Literature and Language

Elazığ – 2017; Page: X+21

Magazines, which have great importance for our classical literature, are important literary artifacts that make popular and authentic works of art reach to today in their period. Magazines are shaped by pleasure of readers of their period who have the authority of today's chosen books or anthologies. The magazine has a great proposition in terms of having poems and poets that don't reach the existing sources and allowing the divan like poets to include poems, that can not be detected. In the divan or comparing the poems. As the works of poetry enrichment increase it will be possible to correct, update, or add new information to existing literature.

For this purpose the poem (Mecmû' a-i Gazeliyyât) which is registered in the national library writings collection with the number Yz. A. 8121, will be introduced. In the studying, poets and their poems which have 82 page in magazine, were introduced, the poems of the poets who have divans were compared with the magazine and poems passing on the divans.

Key Words: Poem, Collection of Poem, Mecmû' a-i Gazeliyyât

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLO LİSTELERİ.....	V
ÖN SÖZ	VI
KISALTMALAR	VIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ABBAS VESÎM VE MECMÛ'Â-İ GAZELİYYÂT.....	6
1.1. Abbas Vesîm	6
1.1.1. Eserleri.....	7
1.2. Mecmuanın Fiziksel Özellikleri	7
1.3. Mecmuanın İçerik Özellikleri.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN ÇEVİRİYAZISINDA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR.....	20
2.1. TRANSKRİPSİYONLU METİN	22
SONUÇ	213
KAYNAKLAR	215
EKLER	219
Ek 1. Orijinallik Raporu.....	219
Ek 2. Mecmuada Geçen Şairler ve Şiirlerinin Matla ve Makta Beyitlerinin Mestap'a Göre Gösterilişi	220
ÖZGEÇMİŞ	221

TABLO LİSTELERİ

Tablo 1. Mecmuada yer alan şairler ve şiirlerinin geçtiği sayfa numaraları.....	9
Tablo 2. Şairlerin mecmuada geçen şiir sayıları, yaşadıkları yüzyıl ve divan sahibi olup olmadıklarını gösteren tablo	13
Tablo 3. Şiirlerine divanda raslayamadığımız şairler ve şiirleri	16
Tablo 4. Divanını tespit edemediğimiz şairler ve şiirleri	17
Tablo 5. Mecmuada kullanılan kalıplar	19
Tablo 6. Metnin yazılışında kullanılan tıranskripsiyon harflerini gösteren tablo .	21

ÖN SÖZ

Tarih boyunca pek çok devlet kuran Türkler aynı zamanda büyük bir medeniyetin temsilcileri de olmuşlardır. Çok engin bir kültür birikimine sahip olan Türkler, çeşitli alanlarda yetkin eserler ortaya koymuşlardır. Bunlardan biri de edebiyat tarihimiz açısından son derece önemli bir kaynak niteliği taşıyan mecmualardır.

Sözlükte, cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm gibi anlamlara gelen mecmualar edebiyattan tarihe, tıptan din ve tasavvufa kadar birçok alanda özgün bilgiler içeren kaynaklardır. Bu açıdan mecmualar, edebiyat tarihimize ışık tutan kaynakların başında gelir. Yakın zamana kadar bir kaynak olarak mecmuaların değeri tam olarak anlaşılamamış olsa da özellikle son yıllarda yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarına konu olan mecmualar, edebiyat geleneğimiz içinde hak ettiği değere kavuşmuştur.

Mecmualar, dönemlerinde yaşayan insanların zevklerini yaşam biçimlerini yansıtan ve dönemin sosyal, siyasi, kültürel hayatı hakkında değerli bilgiler ihtiva eden kıymetli eserlerdir.

Edebiyat tarihimiz açısından da büyük bir değere sahip olan mecmualar tezkirelerde adı geçen ancak divanı olmayan şairlerin şiirlerinin tespit edilmesi, divanı olan şairlerin divanlarda yer almayan şiirlerinin tespit edilmesi veya mecmuadaki şiirlerin divanlarda var olan şiirlerle karşılaştırılıp nüsha farklılıklarını belirleme imkanı sunması bakımından yararlanabileceğimiz değerli kaynaklardır.

Bu bağlamda çalışmada Millî Kütüphane Yz. A. 8121 numarada kayıtlı olan gazel mecmuası incelenmiştir. Mecmua, gazel mecmuası olmasına rağmen gazellerle birlikte az sayıda kıta ve müfredlerden oluşmaktadır. Mecmuada bilinen şairlerin şiirleri çoğunlukta olmasına rağmen az tanınmış şairlere ait şiirler de hayli bir yer tutmaktadır. Ayrıca çalışmada bilinen bazı şairlerin divanlarda yer almayan şiirleri tespit edilmiş divanlarda yer alan şiirler ise mecmuadaki şiirlerle karşılaştırılıp nüsha farkları belirlenmiştir.

Bu çalışmanın meydana gelmesinde bilimsel anlamda rehberliklerini benden esirgemeyen başta danışman hocam Doç. Dr. Hasan şENER olmak üzere Prof. Dr. Bahir SELÇUK'a ve Prof. Dr. Ali YILDIRIM'a ve bölümümüzün kıymetli hocalarına teşekkür ederim.

ELAZIĞ-2017

Sadık BEKLEN

KISALTMALAR

- AHD** : Azmîzâde Haletî Divanı, KAYA, Bayram Ali (1996) , Azmîzâde Haletî Hayatı, Edebî, Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni, Edirne:Yüksek Lisans Tezi.
- BD** : Bâkî Divanı, KÜÇÜK, Sabahattin, (2015), Bâkî Dîvânı-Tenkitli Basım, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BHD** : Behiştî Divanı, AYDEMİR, Yaşar (1999), Behiştî, Hayatı, Şahsiyeti Eserleri ve Divanı'nın Tenkitli Metni, Ankara: Doktora Tezi.
- ED** : Emrî Divanı SARAÇ, Mehmet Ali Yekta, (2002) Emrî Divanı İstanbul: Eren Yayınları.
- FSD** : Fasîh Divanı, ÇIPAN Mustafa (2003), Fasîh Divanı, İnceleme-Tenkitli Metin, İstanbul: MEB Yayınları.
- FKD** : Fehîm-i Kadîm Divanı, ÜZGÖR, Tahir (1991), Fehîm-i Kadîm, Hayatı Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- FĞD** : Fiğânî Divanı, KARAHAN, Abdülkadir, (1996), Fiğani ve Divançesi, İstanbul: İÜEFİ Yayınları, Metin Bankası Projesi.
- FD** : Fuzûlî Türkçe Divanı, PARLATIR, İsmail (2014), Fuzûlî Türkçe Divanı, Ankara: Akçag Yayınları.
- İSD** : İsmetî Divanı, İPEKTEN, Halûk, (1974) İsmetî Divanı, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- İZD** : İzzetî Divanı ÇAĞLI, Adnan (1999) İzzetî Divanı, Konya: Yüksek Lisans Tezi.
- KFD** : Kafzâde Fâ'izî Divanı, OKATAN, Halil İbrahim (1995) Kafzâde Fâ'izî Divanı, Hayatı, Eserleri, Sanatı, Tenkitli Divan Metni, İzmir: Doktora Tezi.
- KİD** : Kabûlî İbrahim Divanı, ERDOĞAN, Mustafa (2008) Kabûlî İbrahim Divanı, Hayatı, Edebî Kişiliği Ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin), Ankara: Doktora Tezi.
- MND** : Mantıkî ve Divançesi, KAYA, Bilge, (1991), 17. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi, Ankra: Yüksek Lisans Tezi.

- MZD** : Mezâkî Divanı, MERMER. Ahmet (1994), Mezâkî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni, Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi.
- ND** :Nâbî Divanı BİLKAN, Ali Fuat (2011), Nâbî Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları
- NKD** :Nailî Kadîm Divanı, İPEKTEN, Haluk, (1970), Nâilî-i Kadîm Divanı, İstanbul: MEB Yayınları.
- NTD** : Nâtikî Divanı, ÖZER, Said (2006), Nâtikî Divanı, Karşılaştırmalı Metin-İnceleme, Sivas: Yüksek Lisans Tezi.
- NBD** :Necâtî Beg Divanı TARLAN, Ali Nihat (1992), Necâtî Beg Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- NFD** :Nef'î Divanı AKKUŞ, Metin (1991) Nef'î, Sanatı ve Türkçe Divanı İnceleme Karşılaştırmalı Metin, Erzurum.
- NHD** :Nehcî Divanı KOÇ Neslihan (2003), 17. yy. Divan Şairi Nehcî, Hayatı, Eseri, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni Ankara: Yüksek Lisans Tezi.
- NŞD** :Neşatî Divanı, KAPLAN, Mahmut (1981), Neşatî Divanı, Ankara: Yüksek Lisans Tezi.
- NVD** :Nev'î Divanı, TULUM Metrol, TANYERİ, M. Ali (1997), Nev'î Divanı Tenkidli Basım, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Metin Bankası Projesi.
- RYD** :Riyâzî Divanı AÇIKGÖZ Namık (1986), Riyâzî, Hayatı-Eserleri Ve Edebî Kişiliği, Elazığ: Doktora Tezi.
- ŞHD** :Şehrî Divanı DEMİREL, Şener (1999), 17. yy. Şairlerinden Şehrî: Hayatı, Sanatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili: Elazığ, Doktora Tezi.
- UBD** :Ubeydî Divanı, ARSLAN, Ömer (2013), Ubeydî Divanı, Metin-İnceleme, İstanbul: Yüksek Lisans Tezi
- ULD** :Ulvî Divanı ÇETİN İsmail (1993) Derzi-Zâde Ulvî, Hayatı, Edebî Şahsiyeti Ve Divanının Tenkidli Metni, Elazığ: Yüksek Lisans Tezi.
- VCD** :Vecdî Divançesi, MERMER Ahmet (2002), Vecdî ve Divançesi, Ankara: MEB Yayınları.
- H** : Hicri

M	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MESTAP	: Mecmuaların sistematik tasnifi projesi
No	: Numara
S	: Sayı
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
yy.	: yüzyıl

GİRİŞ

Eski Türk edebiyatında tezkireler ve divanların yanı sıra diğer önemli kaynakların başında mecmualar gelir. Mecmualar yazıldıkları dönem hakkında gizli kalmış, bugüne ulaşamamış sosyal, kültürel ve tarihî olayları içerebilir, o devrin toplumsal yaşamı hakkında bizlere yeni bilgiler sunabilirler.

Çalışmamızın giriş bölümünde mecmualar genel hatları ile tanıtılmış, Türk edebiyatındaki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde mecmuanın şekil ve içerik özellikleri ve çalışmaya konu olan mecmuanın yazarı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde metnin yazımında dikkat edilen hususlar belirtilmiş olup metnin oluşturulmasında kullanılan transkripsiyon harfleri tablo şeklinde verildikten sonra transkripsiyonlu metin verilmiştir. Sonuç bölümünde kaynakça ve örnek mestap tabloasuna yer verilerek çalışma sonlandırıldı.

Mecmua

Klasik Türk edebiyatımız açısından önemli bir kaynak niteliğinde olan mecmualar sözlükte: cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm gibi anlamlara gelmektedir. Osmanlı Türkçesi'nde mecmâ, câmî, mecâmî gibi cem kökünden türetilmiş defter, cerîde, cüzdân sözcükleri de mecmuanın karşılığı olarak kullanılmıştır (Selçuk, 2013: 486).

Edebî bir terim olarak mecmua, derleyicisinin zevkine göre içeriği oluşturulan, çoğu zaman müellifi veya müstensihi belli olmayan, farklı sanatçıların farklı türlerdeki eserlerini içeren veya tek bir tür ya da form etrafında şekillenen mensur, manzum veya mensur-manzum karışık defterler şeklinde anlam bulmaktadır (Şenödeyeci-Akdağ 2015: 367). Mecmua kelimesi günümüzde Klasik Türk edebiyatındaki karşılığından farklı bir anlam taşımaktadır. Tanzimat döneminden itibaren mecmua, daha çok belli aralıklarla yayımlanan dergiler için kullanılan bir terim olmuştur.

Mecmualara düzyazı ve şiirlerin seçiminde derleyenin sanat zevki ve meşrebi belirleyici unsurdur. Mecmua derleyicisi kendi sanat anlayışı çerçevesinde beğendiği nesir yazarlarının mensur eserlerini veya şairlerin manzum eserlerini mecmuasına alabilir. Derleyicinin bu seçim özgürlüğüne bağlı olarak mecmuaların derlenmesinde belli

bir sınırlama yoktur. Bu nedenle mecmualar tamamıyla derleyen kişiye bağılı olarak şekillenmektedir.

Edebiyat Tarihî Açısından Mecmuaların Önemi

Edebiyat tarihinin aydınlatılması adına başta tezkireler ve divanlar olmak üzere pek çok kaynak vardır. Nitekim bunlardan biri de son zamanlarda özellikle yüksek lisans ve doktora çalışmalarına konu olmaları ile ön plana çıkan mecmualardır. Başlangıçta önemi pek anlaşılamamış olsa da son yapılan çalışmalar mecmuaların edebiyat tarihimiz açısından önemini ortaya koymuştur.

Yazarının edebi zevk ve anlayışına göre şekillenen mecmualar, edebiyat tarihinde eksik kalmış bilgilerin tamamlanması veya yeni bilgilerin ortaya çıkarılması adına son derece önemli kaynaklardır. Mecmualarda kaynaklarda adı geçmeyen şairlere rastlayabildiğimiz gibi kaynaklarda adı geçen ancak elimizde şiirleri bulunmayan şairlerin şiirlerini de tespit edebiliriz. Bunun yanında divan sahibi şairlerin yeni şiirlerinin tespiti veya divanlarda bulunan şiirlerinin mecmualarda var olan şiirlerle karşılaştırma imkanı vermeleri açısından da mecmualar birer önemli edebi kaynak özelliği taşımaktadırlar.

Şiir mecmuaları dönem okuyucusunun zevkini yansıtması ve dönemin popüler şairlerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Mecmualar, döneminde toplumun çeşitli kesimlerinde rağbet gören şairlerin şiirlerini ihtiva ederler. Günümüze ulaşan mecmuaların çoğunda kendi döneminin önemli şairleri olan Fuzûlî, Bâkî gibi şairlerin şiirlerine büyük oranda yer verilmiştir. Bu durum bize hangi şairlerin kendi dönemlerinde rağbet gördüğü veya görmediğini tespit etme imkanı sunmaktadır.

Mecmualarda farklı şairlerin şiirlerinin bir araya geldiğini görüyoruz. Üslup çalışmalarının önemli bir bölümünü teşkil eden önemli kavram ve mazmunların farklı şairler tarafından nasıl kullanıldığının tespit edilmesi açısından da mecmualar başvurulabilecek kaynaklar arasındadır. Bu bağlamda mecmualar, üslup çalışmalarına önemli katkılar sağlamaktadır.

Yine mecmualar, şairlerin edebi kişiliklerinin veya hangi şairlerden etkilendiklerinin belirlenmesine imkan sunarlar. Mecmualarda yer alan şiirler şairin sanat anlayışını yansıttığı gibi kimden etkilendiği ve kimi etkilediğini de belirlememize yardımcı olurlar. Mecmualarda yer alan nazirelerden hareketle hangi şairin kimin şiirlerini beğendiğini ve okuduğunu tespit edebiliriz. (Aydemir 2001: 148-151)

Mecmuaların Tarihî Gelişimi

Arap kültüründe İslâmiyet'ten önce şiir önemli bir yere sahipti. Sözlü geleneğe bağlı olarak sanatçıların şiirlerinin kaybolmaması adına şiirler ezberlenmek yoluyla muhafaza edilir ve sonraki nesillere aktarılırdı. Ancak insan ömrünün sınırlılığı ve buna karşı yazının asırlara meydan okuyacak kalıcılıkta olması bu eserlerin uzun yıllar muhafaza edilebilmesi adına sözlü kültürden yazılı kültüre geçiş büyük bir gereklilik haline gelmiştir. Buna bağlı olarak derlenen şiirler divan ya da dergi biçiminde düzenlenmiştir. Divanların yanısıra Arap şiirlerinin toplandığı diğer önemli eserler mecmualardır. Bu mecmualardan en tanınanı ise el-Mu'allakât adlı eserdir. (Şenödeyici-Akdağ 2015: 368)

İslam kültürü içerisinde mecmua geleneği Hz. Peygamber'in hadislerinin kayıt altına alınması gereğinden ortaya çıkmıştır. Sahabeler Hz. Peygamber'in ağzından çıkan her sözü ilgi ile takip etmiş ve unutulmaması adına kayıt altına alma ihtiyacı hissetmişlerdir. İlk başlarda karışık bir şekilde başlayan hadis derlemeleri daha sonra sistemli bir hale gelmiştir. Başlangıçta hadis literatüründe sahife, cüz ve kitap gibi adlarla adlandırılan hadis derleme işlemi daha sonra ihtiyaca bağlı olarak bâblara göre sınıflandırılmış ve bu sınıflandırma sonucunda ortaya çıkan eserlere mecmua ile aynı kökten gelen el-câmî adı verilmiştir (Şenödyeci-Akdağ 2015: 368). Böylelikle mecmualar Hz. Peygamber'in hadislerinin derlenmesi yolu ile ilk şekillerini almışlardır.

Mecmuaların Türk edebiyatında belli bir konu, tür ya da şekil etrafında hangi tarihten itibaren ayrı birer eser olarak kaleme alındıkları tam olarak belli değildir. Ancak elimizde bulunan bulgulardan hareketle mecmuaların Türk edebiyatında 15. yy'dan itibaren ortaya çıktığı sonucuna varmamız mümkündür. Türk edebiyatında ilk mecmua, 1437'de Ömer Bin Mezîd tarafından derlenen ve bir nazire mecmuası olan "Mecmûatü'n-Nezâr" adlı eserdir. Türk edebiyatına 15. yy' da nazire mecmuası olarak şekillenen mecmua geleneği 16. yy'dan başlayarak farklı şairlerin değişik türde eserlerinin bir araya getirildiği şiir defterleri olarak devam etmiştir. 16. yy'da mecmua sayısında gerek dönemin edebi çevreleri gerekse edebi kültürdeki birikim ve yetkinlik sayesinde mecmuaların sayısında büyük bir artış olmuştur. 16. yy'da Türk edebiyatı içinde yerini sağlamlaştıran mecmua geleneği gelişerek 19. yy'a kadar devam etmiştir. Hatta mecmua geleneği farklı şekillere bürünerek günümüze kadar varlığını devam ettirmiştir. Nitekim

bugünkü şiir antolojileri bir anlamda modern mecmualar olarak kabul edilebilir.(Şenödeyici-Akdağ 2015: 368)

Mecmuaların Tasnifi

Mecmua türünün Türk edebiyatında gelişmesiyle birlikte farklı tür ve konulardaki eserlerden oluşan mecmualar ortaya çıkmaya başlamıştır. Mecmualar din, tarih edebiyat, tasvvuf gibi çeşitli alanlarla ilgili eserleri ihtiva eden çok geniş bir konu yelpazesine sahip olan birer edebi tür olmuşlardır. Bu çeşitlilik mecmuaların kendi aralarında belli bir sınıflandırılmaya tabi tutulmasını zorunlu hale getirmiştir. Buna bağlı olarak mecmualar hakkında Türk edebiyatında birçok tasnif çalışması yapılmıştır.

Agah Sırrı Levend'e göre mecmualar temelde beş sınıfa ayrılmıştır:

1. Nazire mecmuaları
2. İlgililerince derlenmiş, antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları
3. Çeşitli konulardaki risalelerin toplanması ile oluşan mecmualar.
4. Aynı konudaki eserlerin toplanması ile oluşmuş mecmualar.
5. Tanınan şahıslar tarafından hazırlanmış, yararlı bilgiler, özel mektuplar ve fıkaları içeren mecmualar (Levend, 1984:166-167)

Mecmualar genel anlamda şu şekilde sınıflanmıştır:

Mensur Mecmualar: Münşeât Mecmuaları, Fetvâ Mecmuaları, Tefsir Mecmuaları, Sakk Mecmuaları, Şerh Ve Hutbe Mecmuaları, Tıbbî Konular İle İlgili Mecmualar, Vefk, Reml, Cifr, Büyü, Sihir Vb. Konulu Mecmualar, Deyim Ve Atasözleri Mecmuaları, Duâ Mecmuaları, Risâle Mecmuaları

Manzum Mecmualar: Güfte Mecmuaları, Tarih Mecmuaları, İlâhi Mecmuaları, Kaside Mecmuaları, Gazel Mecmuaları, Nazire Mecmauaları, Muamma Mecmuaları, Şehrengiz Mecmuaları, Manzum Lügat Mecmuaları, Naat Mecmuaları, Hilye Mecmuaları, Miraciye Mecmuaları Matla Mecmuaları, Mersiye Mecmuaları Musammat Mecmuaları, Kıt'a Ve Rubai Mecmuaları, Divan Mecmuaları, Müstezâd Mecmuaları, Beyit Veya Müfred Mecmuaları, Mesnevi Mecmuaları, Lügaz Mecmuası.

Manzum ve Mensur Karışık Mecnualar: Yukarıda adı geçen mecnualar dışında hem manzum hem mensur parçalar içeren mecnualar da kaleme alınmıştır. Kimi zaman mecmua derleyicilerinin ele geçirdiği mecnuaların derkenarlarına çeşitli bilgiler kaydettikleri de olmuştur. Manzum ve mensur karışık kalame alınmış olan mecnualar kütüphanelerde büyük çoğunlukla “mecnua-i eş’ar ve fevayid” adı ile kayıtlıdır.

Bütün bu saydığımız mecmua çeşitleri dışında mecmua çeşitleri de mevcuttur. Kütüphaneler tarandıkça hadis, fıkıh, vaaz, destan, şarkı fıkra mani gibi birçok yeni mecmua çeşidi keşfetmek mümkündür. (Şenödeyici-Akdağ 2015: 169)

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ABBAS VESÎM VE MECMÛ' A-İ GAZELİYYÂT

1.1. Abbas Vesîm

Mecmuanın yazarı Vesim Efendi 18. yy'ın önemli şair ve ilim adamlarındandır. Asıl adı Abbas'tır. Kaleme aldığı eserlerde şairin adı Abbas veya Abbas Vesim şeklinde geçer. İstanbul'da doğmuştur ve kırk yıl burada hekimlik yapmıştır. Abbas Vesîm'in doğum tarihi bilinmemektedir. Tahminlere göre şair H. 1100 (M. 1680) tarihinde doğmuş, H. 1173 (M. 1762) de ölmüştür.

Abbas Vesîm'in kaleme aldığı eserler onun çok iyi bir eğitim aldığını gösterir. Dustûru'l-Vesîm fî Tıbbı'l-Cedîd ve'l-Kadîm adlı eserinin önsözünde aldığı eğitim ile ilgili önemli bilgiler verir. Eğitim hayatında çektiği sıkıntılar, bu amaçla yaptığı seyahatlar ve amaçları ile ilgili açıklamalar yapar. Burdaki bilgilere göre Vesim, genç yaşından itibaren çok çaba sarf etmiş hem dini hem de pozitif bilimlerde çok iyi bir eğitim almıştır. Doğum yeri olan İstanbul'da kırk yıl sabır ile çalışmış, kendini ilimde geliştirmek için Mekke, Medine ve Mısır'a gitmiş, buralarda birçok ilim adamı ile görüşüp onların ilminden faydalanmıştır. Batı hekimlerini de takip eden yazar, Latince, Yunanca ve Afrika dilleri ile İtalyanca'yı da öğrenmiştir.

Abbas Vesîm, , kendini geliştirmiş, bir bilim adamı samimi bir din adamı, sanat inceliğine sahip bir yazardır. Hanefî mezhebine mensuptur. Biyografisini ele alan bazı eserlerde kaynak belirtilmeden Süleymaniye civarındaki evinde haftalarca yabancı hekimlerin bulunduğu belirtilir.

Yazar Rum ve Fars şairlerinin yolunu takip etmiştir. Tanınmış bir divana sahiptir. Şairin kendine güveni tamdır. Kendi şiiriyle alakalı son sözü yine kendisi söyler. Bu konuda hiç mütevazı davranmayan şaire göre kendi şiiri gibisi yoktur. Şair özellikle şiirlerinin söyleyiş ve dil özelliğine dikkat çeker. Şair ilim alanında da yetkin biri olduğu için şiirlerini de özenerek yazmıştır. (Tuğluk 2007: 22-70)

1.1.1. Eserleri

Düstûru'l-Vesîm Fî Tıbbî'l-Cedîd ve'l-Kadîm, Nehcû'l-Bülûğ fî Şerhi Zîc-i Ulûğ, Risâle fî Rü'yeti'l-Hilâl, Risâle-i Vefk, Tercemeti Kitâbi'l-Bircendi Mine'l-Husûf ve'l-Kûsûf Vesîletü'l-Metâlib fî 'İlmi't-Terâkib ve Divanı yazarın kaleme aldığı başlıca eserleridir (Tuğluk, 2007: 12-72).

1.2. Mecmuanın Fiziksel Özellikleri

Çalışmanın konusu Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 8121 numarada kayıtlı “Mecmû‘a-i Gazeliyyât” adlı şiir mecmuasıdır. Mecmua ile ilgili elimizde bulunan sınırlı bilgiler mecmuanın kayıtlı olduğu Kültür Bakanlığı El Yazmaları Kataloğu’ndaki bilgilerdir.

1. Şemseli zencirekli kahve rengi meşin bir cilt içerisinde.
2. İç-dış 205x135 mm. boyutlarındadır.
3. Toplamda 82 varaktan oluşmaktadır.
4. Yer yer harekelenmiş olsa da harekesiz talik yazı ile yazılmıştır
5. Aharlanmış kartal filgranlı kağıt türü üzerine yazılmıştır.
6. Satır ve sütun sayıları her sayfada farklıdır. Genellikle her sayfada iki şiire yer vermekle beraber üç ve dört adet şiirin bulunduğu sayfalar da vardır.
7. Söz başları, bazı şerhler ve çizgiler kırmızıdır, şirazesı dağınıktır.
8. Sayfalarda cetvel kullanılmamıştır. Arada dört adet boş sayfa vardır. Beyaz, sarı ve açık pembe olmak üzere sayfalarda üç çeşit renk kullanılmıştır.
9. Genellikle hemen kelimenin altına düşülen şerhlerde mürettip Arapça ve Farsça kelimelerin Türkçe karşılıklarını vermiştir. Örneğin; “**Şems: güneş demektir**” şeklinde şerhler düşmüştür.
10. Sayfa numaraları Arap rakamları ile yazılmış olup 56. varak iki kez numaralanmıştır.
11. Sayfa numaraları 1-82 arasındadır. Metnin çevirisi yapılırken sayfalar 1b, 5a, 10b, 15a, 20b, 25a, 50b, 80a şeklinde numaralandırılmıştır.
12. Mecmuanın ilk sayfasına sonradan biri tarafından mecmuada geçen şairler ve kaç şiirini geçtiği tükenmez kalem ile Osmanlı Türkçesi harfleri ile eklenmiştir.

13. Mecmuanın en son sayfasında yer alan Fasîh'e ait iki gazelde yazı türünün farklılaşmasından hareketle bu iki şiirin mecmuaya sonradan eklendiği anlaşılmaktadır.

Mecmua müfredler ile başlayıp Fasîh'in gazeli ile son bulmuştur. Mecmua her ne kadar gazel mecmuası olarak adlandırılrsa da içerisinde müfred, kıt'a ve rûbai gibi nazım şekilleri ile yazılmış şiirlere de yer verilmiştir.

1.3. Mecmuanın İçerik Özellikleri

Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu'nda "Mecmua-i Gazelliyat" olarak kayıtlı olan bu mecmua, herhangi bir başlık taşımamaktadır. Mürettip, mecmuayı tertip ederken herhangi bir düzen gözetmemiştir. Şiirler genelde sayfa üzerine yana yatık bir şekilde yazılmıştır. Ancak baştaki müfredlerde bu düzene uyulmamıştır.

Mecmua, her ne kadar gazel mecmuası olsa da 1b ve 3b sayfaları arasında 46 adet müfred ve 4 adet kıt'a yer almaktadır. Ayrıca sayfa 4b, 10b, 14a, 43a, 54b, 67b, 68b'de de müfred beyitler yer almaktadır. Bu müfredlerle birlikte mecmuadaki toplam müfred sayısı 59'dur. Mecmuada 6 kıt'a yer almakla birlikte bir edet de rûbâi örneği yer almaktadır. 3b sayfasından itibaren Bâkî'nin gazeli ile başlayan gazeller 82b sayfasında Fasîh'in gazeli ile son bulmaktadır. Mecmuada toplamda 387 adet gazel yer almaktadır. Mecmuada yer alan gazellerin çoğu zemin gazeldir. Ancak bu gazellere yazılan nazire gazeller de mecmuada yer almaktadır. Bununla birlikte mecmuada mahlasız olarak yazılmış olan 7 adet gazel yer almaktadır.

Mecmuada en fazla 16. ve 17. yy'dan şair ve şiirleri yer almakatadır. Mecmuada 18. yy'dan sadece mecmuanın kendi yazarının şiirleri yer almasına karşın 15. yy'dan sadece Necâtî Bey ve Şeyhî'ye ait gazeller yer almaktadır. Bunun yanı sıra yaşadığı yüzyılı tespit edemediğimiz şairler de mecmuada geniş yer tutmaktadır.

Mecmuada 35 şiirle en çok şiiri yer alan şair Fasîh'tir. Fasîh'den sonra Bâkî 30, Fuzûlî 27 adet şiiri ile mecmuada en çok şiiri bulunan şairlerdir. Bunların dışında Faîzî, Fehîm, Ulvî, Hâleti, Şehrî, Vesîm, Nehcî, Nâilî, Emrî, Vecdî, Sâkîp, Sırrî, Ubeydî, Nef'î gibi şairler mecmuada en çok şiirleri bulanan diğer şairlerdir.

Mecmuada, divan sahibi olmayan şairler ve şiirleri yer almakla birlikte divanı olup da şiirleri divanda yer almayan şairler de yer almaktadır.

Bu tablonun amacı çalışmayı inceleyecek araştırmacıların işini kolaylaştırmaktır. Bu tablo yardımı ile mecmuadaki şair ve şiirlerinin geçtiği sayfa numaraları zaman ve emek kaybına mahal vermeden rahatlıkla tespit edilecektir.

Tablo 1. Mecmuada yer alan şairler ve şiirlerinin geçtiği sayfa numaraları

Sıra. Nu.	Şairin mahlası	Şiirlerinin geçtiği sayfa numarası
1	Bākī	3b, 4b, 9b, 10a, 11b, 32a, 39a, 42b, 43a, 55b, 56a1, 56a2, 56b2, 59a, 59b, 62b, 67b, 69b, 71b, 72a, 72b, 73b, 78a, 78b
2	Lā Edrī	3b, 7a, 9a, 23b, 48b, 54b, 73a
3	Firākī	4a
4	Uşūlī	4a
5	‘İşretī	4b
6	Ḥayālī	5a, 5b, 36a
7	Nev’ī	5a, 15a, 56b1, 58b
8	Zātī	5b, 71b
9	Mātemī	6a
10	‘Arzī	6a, 13b, 57b, 58a,
11	Ḥitābī	6b
12	Ḥayretī	6b, 62a
13	Anī	7a
14	Yahyā Efendi	7b, 33b
15	Ḥatmī	7b
16	Fevrī	8a, 12b
17	Turābī	8a, 53b
18	Kerīmī	8b
19	‘Ubeydī	8b, 10b, 32b, 59a, 59b,
20	Günāhī	9a
21	Tayyībī	10a
22	Ḥilmī	10a, 69b

23	Celālî	10b
24	Neşâtî	10b, 53a, 54a, 66b, 75a, 78b, 81b
25	Behîştî	11a, 11b, 14a
26	Hâletî	11a, 29b, 32a, 43a, 56a2, 57a, 71a
27	Sipihri	11b
28	Faşıh	12a, 16a, 33a, 38b, 40a, 41a, 56b2, 61a, 63a.....65b, 68a, 68b, 76a, 82b
29	Şehrî	12b, 35a, 35, 36b, 38a, 46a, 55b, 69a
30	‘İsmetî	13b, 17a, 51b
31	Şināsî Çelebî	13b
32	Ruhî	14b, 39b, 49a, 70b
33	Muhibbî	14b, 45a
34	‘Ulvî	15a, 22b, 30a, 32b, 39a, 42b, 45b, 58b, 77b
35	Cevrî	15b
36	Şemsî	15b
37	Sâmî	16a
38	Sırrî	16b, 48a, 60a, 63a, 78a
39	Nef’î	16b, 30b, 31a, 46b
40	Fuzûlî	17b..... 22a, 23a, 24a, 57a, 73a
41	Hilâlî	23b
42	Vesîm	24b, 25a, 50b, 51a,
43	Fâizî	25b..... 28b, 55a, 55b,
44	Şeyhî	30a
45	Bâhâyî	31b, 52b, 61b
46	Nâilî	31b, 37b, 38b, 40b, 47b, 75b, 76a, 81b
47	Şabrî Efendi	32a, 33b, 51b, 66a
48	Nâbî	33a, 47b, 49a, 53b
49	Figânî	34a, 55a
50	Qabûlî	34a, 48a
51	Kâtibî	34b
52	Kâmî	34b

53	Fehîm Çelebî	35a, 35b, 47a, 50a, 78b, 80a, 81a
54	Emrî	36a, 62b, 67b, 69b, 71b, 74b
55	Kelim	36b
56	Mezâkî	37a, 38a, 67b, 75a
57	Vecdî	37a, 39b, 54a, 65b, 67a, 75b
58	Edîb	37b
59	Alî	39a, 45b, 79a
60	‘İzzetî	40a, 57b
61	Fahrî	40b, 71a
62	Zihnî	41b, 54b
63	Güftî	41b, 49b, 61a
64	Riyâzî	41b, 45a, 48b, 51b
65	Başrî	42a
66	‘İlmî	42a
67	Rüşdî	42a
68	Nehcî	43b, 44a, 44b
69	Rahmî	45a
70	Rızâ Çelebî	46b
71	Cünunî	47a
72	Hakîrî	48b
73	Feyzî	49b
74	Rızayî	51b
75	Ġavşî	52a
76	Şābit Çelebî	52a, 68b
77	Şākıp	52a, 54b, 62a, 76b, 77a
78	Enverî	52b
79	Nazmî	53a, 61b, 67a, 81b
80	Keşfi	55a
81	Necātî	56a1, 69a
82	‘İzārî	56b1
83	Tahîr Çelebî	60b, 82a

84	Lālī	60b
85	Reşīd	61a
86	Nergīsī	66a
87	Nedim Çelebī	66a
88	Fethī	66b, 67a, 75a,
89	Ümmīdī	69a
90	Mantıkī	70a
91	Revānī	70b
92	Sā'ī	70b
93	Nātıkī	72b, 73b
94	Nevālī	72b
95	‘Āyānī	74b
96	Ḳadrī	75b
97	Tāīb	76a, 80b
98	Fāiz	76b
99	Fedāyi	77b
100	Mişālī	77b, 78a
101	Fevzī-i Ḳadīm	82a

Tablo 2. Şairlerin mecmuada geçen şiir sayıları, yaşadıkları yüzyıl ve divan sahibi olup olmadıklarını gösteren tablo

Sıra. Nu	Şairin mahlası	Yaşadığı yy	Şiir sayısı	Divanı
1	Bākī	16	30	var
2	Lā Edrī		7	
3	Firākī	?	1	?
4	Uşulī	16	1	var
5	‘İşretī	16	1	yok
6	Ḥayālī	16	3	var
7	Nev’ī	16	4	var
8	Zātī	?	2	?
9	Mātemī	16	1	var
10	‘Arzī	17	5	yok
11	Ḥitābī	16	1	yok
12	Ḥayretī	16	2	yok
13	Anī	?	1	?
14	Yahyā Efendi	?	2	?
15	Ḥatmī	16	1	yok
16	Fevrī	?	2	yok
17	Turābī	?	2	yok
18	Kerīmī	?	1	yok
19	‘Ubeydī	16	5	var
20	Günāhī	16	1	yok
21	Tayyībī	?	1	?
22	Ḥilmī	?	1	?
23	Celālī	?	1	?
24	Neşātī	17	7	var
25	Behiştī	16	3	var
26	Ḥāletī	17	11	var
27	Sipihri	17	1	yok
28	Faşıh	17	35	var
29	Şehrī	17	9	var
30	‘İsmetī	17	4	var
31	Şināsī Çelebī	17	1	yok
32	Ruḥī	16	4	var
33	Muḥibbī	?	2	?
34	‘Ulvī	16	12	var

35	Cevrî	?	1	?
36	Şemsî	?	1	?
37	Sâmî	16	1	Yok
38	Sırrî	?	5	?
39	Nef'î	17	6	var
40	Fuzûlî	16	27	var
41	Hilâlî	16	1	?
42	Vesîm	18	10	var
43	Fâizî	17	17	var
44	Şeyhî	?	1	?
45	Bâhâyî	17	3	var
46	Nâilî	17	8	var
47	Şabrî Efendi	?	4	?
48	Nâbî	17	4	var
49	Figânî	16	2	var
50	Qabûlî	16	2	var
51	Kâtibî	?	1	?
52	Kâmî	?	1	?
53	Fehîm Çelebî	17	14	var
54	Emrî	16	7	var
55	Kelîm	?	1	?
56	Mezâkî	17	4	var
57	Vecdî	16	6	var
58	Edîb	?	1	?
59	Alî	?	3	?
60	‘İzzetî	17	2	var
61	Faḥrî	?	2	?
62	Zihnî	?	2	?
63	Güftî	17	3	var
64	Riyâzî	17	4	var
65	Başrî	?	1	?
66	‘İlmî	?	1	?
67	Rüşdî	?	1	?
68	Nehcî	17	8	var
69	Raḥmî	?	1	?
70	Rızâ Çelebî	?	1	?
71	Cünunî	17	1	yok
72	Ḥaḳîrî	?	1	yok
73	Feyzî	?	1	?

74	Rızayî	?	1	?
75	Ġavşî	?	2	?
76	Şābit Çelebî	?	2	?
77	Şākıp	?	6	?
78	Enverî	?	1	?
79	Nazmî	17	4	?
80	Keşfî	?	1	?
81	Necātî	15	2	var
82	‘İzārî	?	1	yok
83	Tahîr Çelebî	?	2	?
84	Lālî	?	1	?
85	Reşîd	?	1	?
86	Nergîsî	17	1	yok
87	Nedim Çelebî	?	1	?
88	Fethî	?	4	?
89	Ümmîdî	?	1	?
90	Mantıkî	17	3	var
91	Revānî	16	1	yok
92	Sā‘î	?	1	yok
93	Nātıkî	17	2	var
94	Nevālî	16	1	yok
95	‘Āyānî	?	1	yok
96	Ḳadrî	?	1	?
97	Tāib	?	5	?
98	Fāiz	?	1	?
99	Fedāyi	16	1	yok
100	Mişālî	16	3	var
101	Fevzî-i Ḳadîm	17	1	var

Tablo 3. Şiirlerine divanda raslayamadığımız şairler ve şiirlerinin matla beyitleri

Sıra nu.	Şairin mahlası	Şiiri	Sayfa nu.
1	Bākī	Zahm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryân bî-ḥaber Ġarḳa virdi ‘ âlemi bir ḳatre bârân bî-ḥaber	42b
2	Bākī	Yakañ aç şadr-ı sineñde olan envârı görsünler Nice yüzden tecellî eyle gel dîdârı görsünler	72a
3	Bākī	Ġâmetüñ yâdıyla ey serv-i revân ırmağlar Çeşmelerdür eşk-i çeşmimden dem-â-dem çağlar	71b
4	Vesîm	Nedür bu nâz u istignâ yine ey bî-vefâ söyle Bu vahşet tâ-be-key cânâ meded ey pür-cefâ söyle	24b
5	Vesîm	Âsmân-ı şarḳda ḥâversin Tâ ki taḥt-ı ḥüsnde dâversin	24b
6	Vesîm	Nâz ile diller alan ğamze-i ‘ ayyârûndur Beni âlüfte kılan ṭurre-i ṭarrârûndur	25a
7	Faşıḥ	Dîdârûña dil-dâde olan cenneti neyler Dergâhuña üftâde olan rif‘ atı neyler	40a
8	Faşıḥ	İstemezdüm her nigâhı mâye-i cân olduĝın Bilsem ol şûhuñ baña luṭfa peşimân olduĝın	82b
9	Faşıḥ	Geh luṭf-ı nigeḥ gâḥ ğaḍab ile nâzar itdüñ ‘ Âşıḳları teşvîşe düşürdüñ neler itdüñ	82b
10	Fuzûlî	Baḥt uyur bu çeşm-i bî-dâr olduĝıçün neylesün Ṭâlî‘ im yâr olmadı yâr olduĝıçün neylesün	57a
11	Şehrî	Zahm-ı dil-i mecrûḥa bir çâre ider yok mı Ḥübân-ı cihân içre bir ehl-i nâzar yok mı	30a
12	Şehrî	Egerçi bâr-ı şabâ dil-güşâ-yı ‘ âlemdür Hevâ-yı kâkül-i ḥâlet fezâ-yı ‘ âlemdür	38a
13	Şehrî	Nigeḥ-i ‘ işve-bâza ‘ aşḳ olsun Ḥande-i dür-nüvâze ‘ aşḳ olsun	46a
14	Şeyḫî	Yoĝ iden varımı dehânuñdur Mû kılan cismimi miyânuñdur	55b
15	Zâtî	Dem-be-dem seyl-âbveş eşk-i revânım çağlar Dögünüp taşlarla ağlar ḥâlîme ırmağlar	71b
16	‘ Ulvî	Ḥasta câna ḥâlet-i nez‘ irdi cânân bî-ḥaber Bir devâsız derde düşdüm veh ki Lokmân bî-ḥaber	42b
17	Necâtî	Zerḳan-ı yârde vefâ neyler Ser-nigün çam içinde mâ neyler	69a
18	Ḥayâlî	Revâ mı iltifâtuñ böyle kesmek derd-mendüñden Gel inşâf eyle ey şâh-ı cihânım kendi kendüñden	5a

Tablo 4. Divanını tespit edemediğimiz şairler ve şiirleri

Sıra. Nu.	Şarın mahlası	Şiiri	Sayfa nu.
1	‘işretî	Ey şâh-ı ser-firâz nazîrûñ mi var senûñ Ya ben kuluñdan özge esîrûñ mi var senûñ	4b
2	‘Arzî	Hayli demdür dil o tıfl-ı şîvekârün görmedi Bâgbân-ı dil nihâl-i meyvedârın görmedi	6a
3	‘Arzî	Güzelsin mihribânsın bî-bedel nahl-i temennâsın Nihâl-i dilde açılmış gül-i bâğ-ı Mesîhâsın	13b
4	‘Arzî	Sîneye çekmek o nahl-i nâzınuñ sînesün Pâk ider gerd-i kederin ‘âşıkun âyînesün	57b
5	‘Arzî	‘Âşık ne bulsa sînede hep yâre gösterür Geh zağm-ı hûn-feşân u gehî yâre gösterür	58a
6	‘Arzî	Dîdâr-ı yâri görmez isem hayret öldürür Görsem belâyı gör ki beni dehşet öldürür	58a
7	Hitâbî	Demidür kanlar ağılarsa dirîgâ çeşm-i pür- hûnum Kâbâ-yı âl giyinmişdür bu gün ol hadd-i gül- gûnum	6b
8	Hayretî	Yine ey Leylî hırâmum beni Mecnûn itdûñ Başdan tâzeledûñ derdümi mağbûn itdûñ	6b
9	Hayretî	Yağdı dil nâr-ı gam-ı dil-berle kaç pâre dâğ Her biri oldı fezâ-yı sînede bir kara dağ	62a
10	Hatmî	Taht-ı hüsne şâh olup tutduñ sa‘âdet güşesin Cevri pîşe eyleme ârz-ı ‘adâlet güşesin	7b
11	Fevrî	Şanmañuz beyhûde devr eyler felek seyyâresi Ol güneş yüzliyi görüp oldılar âvâresi	8a
12	Fevrî	Şanma ki hemân la‘lûñ içün câna kıyarlar Ey dost saçun küfrüne imâne kıyarlar	12b
13	Turâbî	Sen güzeller şâhı ben ‘âşıkların bî-çâresi Ey tabîbim sensin ancak hasta diller çâresi	8a

14	Turābī	O bir ruḥsār-ı aluñ āl ider aġyāra yüz virme Gül-i bāġ-ı cihānsın luṭf idüp her ḥāre yüz virme	53b
15	Kerīmī	Āh kim ol serv-kāmet toġrı yār olmaz baña Āqdı göñlüm şu gibi bir dem qarār olmaz baña	8b
16	Günāhī	Yüri hey ‘āşıkına merḥameti az güzel Dem-be-dem işi güci şīve ile ñāz güzel	9a
17	Sipihri	Nedür ol ‘ārız-ı zībā nedür ol vech-i ḥasen Nedür ol ḳadd-i nihāl ü nedür ol sīm beden	11b
18	Şināsī Çelebī	‘Āşık olanda neng u ‘ār olmaz Şabr elden gider qarār olmaz	13b
19	Sāmī	Gelmez dile dāstān-ı ḥayret Sözündedür astān-ı ḥayret	16a
20	Cününī	Göñül mir ‘ātına biñ‘ aks şalsun rūy-ı cānāna Keder virmez aña gerd-i ḥaṭ-ı dil-cūy-ı cānāna	47a
21	Ḥakīrī	Yine bağlandı göñül zülf-i siyehkāruñla Yārelendi dil ü cān ġamze-i ḥūn-ḥ‘āruñla	48b
22	‘Īzārī	İderken būseline naḳd-i cān almaḳda ġarrālīḳ Lebini luṭf idüp Ferḥād’a Şirīn virdi ḥelvālīḳ	56b1
23	Nergisī	Terāne-senc-i fiġānım hevā nedür bilmem Belālı bülbul-i zārım nevā nedür bilmem	66a
24	Revānī	Benüm sāġar gibi sīmīn-beden gül yüzlü yārım yoḳ Şürāḥī gibi bir şākī göñüllü rāz-dārım yoḳ	70b
25	Sā‘ī	Rāz-ı serbeste-i āḥvāl-i perīşān dinmez Ḳışşa-i ġuşşa-i derd u ġam-ı cānān dinmez	70b
26	Nevālī	Ben ol şāḥım ki şāḥrā-yı fenā gibi ḳonaġım var Ḥabāb-ı eşk-i ḥūnīnden nice rengīn ummāġım var	72b
27	‘Āyānī	Ḥayāl-i ḳāmet-i bālā-yı dil-ber Degipdür bāġ-ı dilde bir şānavber	74b
28	Fedāyī	Sā‘ id-i sīmīn sākī şunmañuz sāġar tutar Gülbün-i bāġ-ı leṭāfetdür gül-i āḥmer tutar	77b

Tablo 5. Mecmuada kullanılan vezinler

Sıra nu.	Kullanılan vezinler
1	Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün
2	Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün
3	Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün
4	Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün
5	Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün
6	Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün
7	Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün
8	Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün
9	Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün
10	Mef' ülü / Mefā' ilün / Fe' ülün
11	Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün
12	Mef' ülü / Fā' ilātün / Mef' ülü / Fā' ilātün
13	Müfte' ilün / Mefā' ilün / Müfte' ilün / Mefā' ilün
14	Fa' ülün / Fa' ülün / Fa' ülün / Fa' ül
15	Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN ÇEVİRİYAZISINDA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

1. Metnin yazılışında 6. tabloda verilen tanskripsiyon alfabesi kullanılmıştır.
2. Farsça'nın ses özelliği olan “Vâv-ı ma'dûle” ler “v” işareti ile gösterilmiştir.
3. Metin sayfa numaraları sayfanın sol üst köşesine verildi. (Örnek 5a, 10b, 33a, 74b, 80a gibi.)
4. Mecmuada geçen her şiire numara verildi. Şiir numaralarının hemen altına şairin mahlası ve şiirin kalıbı yazıldı.
5. Mecmuada geçen şiirlerin nüsha farkları dipnotlarda gösterildi. Nüsha farkları belirtilirken önce mecmuada yer alan ibareye yer verildi, sonra divanda yer alan ibareye yer verildi. Ayrıca nüsha farkının yer aldığı divan adının kısaltması dipnotlarda verildi.
6. Mecmuada nüsha farkı olarak yer alan eksik beyitler de dipnot olarak verildi. Eksik beyitler (x^2) şeklinde gösterildi. Ancak üç beyitten fazla eksik beyitler metne alınmayıp sadece eksik olduklarını ifade eden dipnotlar verildi.
7. Mecmuada geçen özel isimlere gelen ekler kesme işareti ile ayrıldı.
8. Metinde vezin gereği zihaf nedeniyle kısa okunması gereken uzun ünlüler italik olarak gösterildi.
9. Şeddeli kelimelerde vezin gereği bazen şedde düşürülerek tahfif yapıldı.
10. Metinde boş olan yerler (.....) şeklinde gösterildi.
11. Metinde okunamayan yerler (?) işareti ile gösterildi.
12. Hemze ile gösterilen belirtme ekleri “yi” şeklinde gösterildi.
13. Metinde âsmân-âsumân, âstân-âsitân gibi kelimeler med yapılacak şekilde aradaki ünlü harf dikate alınmadan yazıldı.
14. Metnin yazılışında İsmail Ünver'in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makalesi esas alınmıştır.

Tablo 6. Metnin yazılışında kullanılan transkripsiyon harflerini gösteren tablo

ا	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
آ	ʾ	ص	S, s
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	Ṣ, ṣ	ع	ʿ
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	K, k
خ	Ḥ, ḥ	ك	K, k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	U, u, Ü, ü, V, v
ژ	J, j	ه	H, h
س	S, s	ی	I, ı, İ, i, Y, y

2.1. TRANSKRİPSİYONLU METİN

1a

1

Müfred

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün

Selām olsun saña gözüm çerāğı
Unudurlar imiş gözden ırağı

2

Rūhī-i Bağdādī

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün

Pāy-būsuñ hevesi ile kādīmi kılsam ham
Benden evvel düşer üstüne hasedden sāyem

3

Li-muḥarririhi

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

Nedir o 'arız-ı táb ü zülf-i pīçide
Ki olmada dil-i 'uşşāk¹ bu hüsne şūrīde

4

Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün

Cānā ḥaṭ-ı yāqūtī yüzün ol dehen üzre
Bir nokṭa ḳomuş sürḥ ile gūyā zeḳan üzre

Ol ḥāl-i siyeh 'arız-ı zībā ki yaraşmış
Zülfüñ ne güzel düşmüş o vech-i ḥasen üzre

5

1b

Ḳıṭ' a

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

Senüñ derdüñle ey dil-ber gözüm giryān olur her gün
Yaḳar 'aşḳuñ oda cānım çeker pūryān olur her gün

Yüzünü görmesem bir dem belā vü miḥnetim artar
Cihānuñ bağ u bostānı baña zindān olur her gün

¹ “uşşāk” kelimesinin altında “aşık” yazılıdır.

6

Diger Kıt'a**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Görmez oldım rüyuñı şabr u kararım kalmadı
Gice gündüz iderim âh ihtiyârım kalmadı

Hasret-i zülfüñle şöyle olmuşum âşüfte-hâl
Haq bilür kim pādşāhım hiç mecālīm kalmadı

7

Müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

‘ Ārızıñ ‘ arz it güle gülşende ra' nālanmasun
Serve göster kâmetüñ bî-hûde bālālanmasun

8

Müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Qıl muqavves kaşlaruñ taraf-ı külāhuñdan ‘ ayān
Gurre-i meh şekl-i ebrūsına garrālanmasun

9

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

Çü gül rahm eylemez âşüftesine
Anuñçün ‘ ömri varmaz heftesine

10

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün

Teşne-dil cām-ı vişālüñ didüm ister cānā
Şundı sīb-i zeķanın didi ki işte elma

11

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

Eger cān görmek isterseñ bedensiz
Yüri cānānı seyr it pîrehensiz

12

Müfred**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

Cāmesiyle kocagör ol şanemi toyınca
 Ademüñ cānı çıkar cāmesini soyınca

13

Li-ḥakīr Vesīm-i Nā-kām**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

Ḥande kılsun o şanem gül gibi ra' nālansun
 Dil-i ' aşık daḥı bülbül gibi şeydālansun

Teşne-i cām-ı vişāl maraḫ-ı derd oldum
 La' l-i sīr-ābuñı şun dil ki müdārālansun

2a

14

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

Periṣān eylemek ' uşşākı düşmez sen periṣāna
 Gel ol zülf-i periṣāna degürme sen perī şāne

15

Müfred**Mef' ülü / Fā' ilātün / Mef' ülü / Fā' ilātün**

Ol yār-ı bī-vefādan ey dil ferāḡat eyle
 Nār-ı firāḡa şabr it bir pāre ḡayret eyle

16

Müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Şol kadar nāzıkdür ol gül kim siyāh olur teni
 Üstüne nā-geh düşerse sāye-i pīrāheni

17

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

Mū miyānuñ mūsı şöyle za' if itdi teni
 Bir kıluñ ardına siñsem göremez kimse beni

18

Müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Ṭākatim yok yüz-be-yüz 'arz itmege āhvālīmī
Dostum nāmımdan aña luṭf kıl gör hālīmī

19

Müfred**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

Hic cem' iyyet-i hātırdan eşer gördün mi
Bu kadar meclise uğrar yoluñ ey bād-ı şabā

20

Müfred**Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün**

Güzelde murād ān olur endām degildür
Keyfiyyet olur meyde ğaraż cām degildür

21

Müfred-i Diğer**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Meskenet yolun güneşden öğren ey hüb-ı zamān
Göklere irişdi başı yüzi dā'im yirdedür

22

Müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Çeşm-i fettānuñ göz açmaz gerçi h'vāb-ı nāzdan
Lik ğamzeñ oqları bağrım deler açmazdan

23

Nazıre-i müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Nergis-i cānān şanmañ h'vāba vardı nāzdan
Hāl-i 'uşşāķı temāşā eyler ol açmazdan

24

Nazıre-i müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Kanğı dil-ber okur ise işbu haṭṭı nāzdan
Kātibīyle şarıla Allāh vire açmazdan

25

Müfred-i diğ̃er**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

Geçme āgyār ile luṭf eyle benim yanımdan
Geçirirsin bizi k̃or̃kum bu durur cānımdan

2b

26

Āzerī Çelebī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

Rikābāsā eger pāyine yārūñ yüz sürem dirseñ
Yolında irtikāb eyle aşılmağı basılmağı

27

‘Örfī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

Bi-ḥamdi’llāh ki irdim vaşlına sen māh-ı t̃abānuñ²
Yüzi k̃arası k̃aldı kendüsine dāğ-ı hicrānūñ

28

Müfred**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

Begüm ma‘ zül olurduñ manşıb-ı ḥüsn-i melāḥatden
Eger ḥaṭṭ-ı hümayūn çıkmasa sulṭān-ı kudretten

29

Müfred**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün**

Nigārun ḥaddine ḥaṭ geldi dirler
Yakında çıkıdı bu k̃ara ḥaberler

30

Müfred**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

Şırāṭ ile bizi k̃or̃kutma zāhid luṭf-ı Ḥaḳ çokdur
Geçenlerden ḥaber aldık biz anda k̃or̃kuluk yokdur

² “t̃abānuñ” kelimesi

şeklinde yazılmış.

31

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

Gönül senden kesilmez sen cefadan vazgelemezsin
Yine incinme dirsən cān u dilden incinilmez mi

32

Müfred**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

Zeķanum yār saña ' ayn-ı vefādur dirse
Aña ey ' aşık-ı bî-çāre inanma çeñedir

33

Ferd**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

Muħabbet çünki miñnetsiz degildür

34

Be-nām-ı ' Alī**Mef' ülü / Mefā' ilün / Fe' ülün**

Şikest olduğda bî-ħad şîşe-i gül
Döker her pāyesüñden jāle bülbül

35

Ferd**Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün**

Buluşmağ-içün varur idüm kūyına her an
İhmāle bulaşdırmasa ol afet-i devrān

36

Ferd**Mef' ülü / Mefā' ilün / Fe' ülün**

Raķibi gördüm idi dāra çıkmış
Yigitdür nice şalınsa yaraşur

3a

37

Mef' ülü / Mefā' ilün / Fe' ülün

Raķibe bir du' ā buldum idecek
Kör olsun gözi bulmasun yedecek

38

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

Qızarmış ruqlarıñ mānend-i gül şeftālū virmekden
Bu bāguñ meyvesi evvel irişirmiş bahārından

39

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

Muhabbet çünki miñnetsiz bulunmadı bu dünyāda
Muhabbet miñnet anuñçün yazılmışdur bir imlāda

40

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**Müfred**

Qıuvvet-i sımle qoçmışdı miyānını kemer
Ne nezāketle kenār itdi ' aceb cāme dañı

41

Müfred**Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

Çemende şanma ki oldı şükūfeler tezyīn
Çamuñla ħasta yaturken çiçek çıkardı zemīn

42

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

Tereññüm eyleyüp üftādesine bir nazar kıldı
Qazayı gör çıkageldi raqībūñ gözi tuş oldı

43

Müfred**Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

Yaşım binā-yı şabrıma seyl-i fenā imiş
Bu dīde göz degil baña ' ayn-ı belā imiş

44

Müfred**Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

Ben saña ħālim ağıladığım zaħmet olmasun
Bir ħasta ki řabībe gele derdini döker

45

Müfred³**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

Nigāruñ haddine haṭ geldi dirler
Yakında çıkdı bu qara haberler

46

Müfred**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

Cismimi yandırma raḥm it yaşıma ey bağı taş
İhtiyāṭ it yanmasun tā kim qurı yanınca yaş

47

Müfred⁴**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

Yār çāh-ı zeḫanım 'ayn-ı vefādır dirse
Aña ey 'aşık-ı bī-çāre inānma çeñedir

48

Müfred**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

Ġarībūñdür efendi anı hoş tūt işte biz gıtdık
Gönül dirler ser-i kūyuñda bir dīvānemiz qaldı

49

Müfred**Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün**

Didüm şanemā ney gibi bağırm delinüpdür
Nāz ile didi bağı delinmiş neye d

3b

50

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

Bir nihāl-i tāzedür qaddūñ senūñ ey naḥl-i ter
Her budağında anuñ bir tāze şeftālū biter

³ Bu müfred 2b'de de yazılıdır.

⁴ Bu müfred 2b'de de yazılıdır.

51

Bākī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Eylesün vaşlını dermān dil-i bīmāra meded
Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded
- 2 Zaḥm-ı sīnemde okun pārelerin hep alma
Tursun Allāhı seversen hele bir pāre meded
- 3 Güher-i cāmı yitürdük bizi ğam öldürüyor
Sākiyā gel bulıvir kında ise ara meded
- 4 Mededün kalmadı feryād u figān eylemege
Saña kimden ire ey Bākī-i bī-çāre meded⁵

52

Lā-edrī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Cānımı yandırdı cānā nār-ı hicrānuñ senün
Şabrımı yağmaya virdi çeşm-i fettānuñ senün
- 3 Hātır-ı mecmū‘ amı āşüfte kılduñ ey perī
Tā ki şalduñ boynıma zülf-i perīşānuñ senün
- 4 Gice vü gündüz cemālün fikridür virdüm şehā
Şubḥa dek yād eylerim la‘ l-i bedehşānuñ senün
- 4 Oldı ḥam kıaddim za‘ if oldı vücūdum nāleden
Nicedir yād eylerim serv-i ḥırāmānuñ senün

⁵ “İhtirāz itmedüñüz aldılar elden cāmı / Vākıf itmeñ şaķınuñ kimseyi esrāra meded” , “Gice tenhā işigi ḥākine yüzler süreyin / şaķınuñ kimse ḥaber virmesün aġyāre meded” divanda yer alan bu beyitler mecmuadaki gazelde yer almamaktadır. BD

4a

53

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

Gör ne hâlet kômîş ol hâzret-i Mevlâ nāya
Ki virir vecd eşerin hâzret-i Mevlânāya

54

Firākî**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Vefâlar eyle ‘uşşâka cefākār olma sultānım
‘Adâlet göster âfâka sitemkār olma sultānım
- 2 Baş egme bir kafādāra koşulma her hevādāra
Olur olmaz h̄as u h̄āra hevādār olma sultānım
- 3 Açıl güllerle kıl h̄ande şalın serv ile gülşende
Şaķın bendüñ gibi bende giriftār olma sultānım
- 4 Güneşsin yakma âfākı güzellik h̄od degil bâķi
Dil-figār itme ‘uşşâķı dil-âzār olma sultānım
- 5 Firākî gibi merdāne yûri baş egme devrāna
Yazıkdır degme nā-dāna talebkār olma sultānım

55

Nazîre-i Uşûlî**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Yaraşmaz kim saña aġyār ile yār olma sultānım
Gül-i bâġ-ı cinānsın hem-dem-i h̄ār olma sultānım
- 2 Şalup bu h̄üsn-i zibāyı bıraķduñ şehre ġavġāyı
Ķul itdüñ cümle dünyāyı tama‘ kār olma sultānım
- 3 Yazılmış⁶ naķş mermerde ki düşmüş her gönül derde
Yigitsen degme nā-merde talebkār olma sultānım
- 4 Cemālüñ döndi gülzāra şaķın yüz virme her h̄āra
Yazıkdır bülbul-i zāra dil-âzār olma sultānım
- 5 Bu ġün nūr-ı İlāhîsin Uşûlünüñ penāhısın
Güzeller pâdişāhısın cefākār olma sultānım⁷

⁶ yazılmış : yazılmaz USD

⁷ Divanda 8 beyit olarak yer alan bu gazelin mecmuada 3 beyiti eksiktir. USD

4b

56

Bākī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Bir leb-i gönça yüzi gülzār dirseñ işte sen
Hār-ı ğamda 'andelīb-i zār dirseñ işte ben
- 2 Lebleri māi⁸ saçları sünbül yanāğı berg-i gül
Bir semenber serv-i hoş-reftār dirseñ işte sen
- 3 Pāyine yüzler sürer her serv-i dil-cūyun⁹ revān
Şu gibi bir 'āşık-ı dīdār dirseñ işte ben
- 4 Zülfi sāhır tırrası tarrār şūh u şivekār¹⁰
Çeşmi cādū ğamzesi mekkār dirseñ işte sen
- 5 Firqatüñde teşne-leb hātır-perişān u ğarīb¹¹
Künc-i ğamda bī-kes ü bīmār dirseñ işte ben
- x¹²
- 6 Bākīyā Mecnūn şeydā ile Ferhāda bedel¹³
'Āşık-ı bī-sabr u bī-ārām dirseñ işte ben

57

'İşretī**Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 Ey şāh-ı ser-firāz nazīrūñ mi var senūñ
Ya ben kuluñdan özge esīrūñ mi var senūñ
- 2 Baña taşadduk eyle zekāt-ı visālūñi
Yā benden özge hiç fakīrūñ mi var senūñ
- 3 Göster cemāl-i hüsnuñi efgānlar eylesün
Dil-i murğ gibi zemzeme-ġirūñ mi var senūñ
- 4 Yār meclisinden olma şakın 'İşretī ba' id
İlde cihānda bir dağı yirūñ mi var senūñ

⁸ māi' : mül BD⁹ dil-cūyun: dil-cūnun BD¹⁰ şūh u şive-kār: şūh-ı şive-kār BD¹¹ perişān u ğarīb: hasta dil BD¹² “Gözleri şabr u selāmet mülkini tārāc ider / Bir amānsız ğamzesi Tātār dirseñ işte sen” divanda yer alan bu beyit mecmuadaki gazelde yer almamaktadır. BD¹³ “Bākīyā Ferhād ile Mecnūn-ı şeydādan bedel: Bākīyā Mecnūn şeydā ile Ferhāda bedel BD

58

Müfred

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

Görmez oldum rüyuñı şabr u qarārım kalmadı
Gice gündüz iderin āh ihtiyārım kalmadı

59

Müfred

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

Neylesün gülzārı ' aşık olmayınca gül-' izār
Büstān-ı cennete şüret viren didārdur.

5a

60

Ḥayālī

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Revā mı iltifātūñ böyle kesmek derdmendüñden
Gel inşāf eyle ey şāh-ı cihānım kendi kendüñden
- 2 Ne derde mübtelādur bu dil-i āşüfteyi seyr it
Ne қаpuñdan diler gitmek ne қurtulmaq kemendüñden
- 3 Hevā-yı fırkatūñ gülşende lertzān itdi ' uşşākı
Ne hālet geldi āyā serv-i bālā-yı bülendüñden
- 4 Nedür cevır eyleyüp çok böyle ' irāz itmege bā' is
Ne gördüñ hey gözüm nūrı Ḥayālī müstemendüñden

61

Nev' i

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 ' Āşığız divāneyüz bağla gülzār isterüz
Bir güle bağlanmışız ammā ki bī-hār isterüz¹⁴
- 2 Şām-ı hecri mihr-i ruhsār ile nūr-ı ' ıyd¹⁵ ider
' Āşıkuñ qādrin bilür ' ālemde bir yār isterüz
- 3 Gül gibi her gördügi hār u ḥasa yüz vormeyüp
Mā' il-i ehl-i hevā bir serv-i reftār¹⁶ isterüz

¹⁴ bir güle bağlanmışız ammā ki bī-hār isterüz: bir güle dil bağlarız illā ki bī-hār isterüz N.D

¹⁵ nūr-ı ' ıyd: rüz-i ' ıyd NVD

¹⁶ serv-i reftār: serv-renār NVD

- 4 Kaşd iderse gerd-i rāhın görme¹⁷ çeşm-i raķīb
Sürmeyi gözden çeker¹⁸ bir şūḥ-ı ‘ ayyār isterüz
- 5 Ḥaṭṭ-ı bākī bulmağa gülzār-ı fāniden bu gün
Nev’ āyā sāgar şunar bir lāle-ruḥsār isterüz

5b

62

Ḥayālī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Nedür cān kim anı sen nāzenin cānāna virmezler
Saña ‘ aşık olanlar yolına cānā ne virmezler
- 2 Leb-i sevdāsı gönlümde yaraşur zāhida yārūñ
Bu bir la‘ l-i muşaffādır bunı her kāna virmezler.
- x¹⁹
- 3 Züleyḥāsın şu kim tuğyān-ı nefsenden cüdā kıldı
Anuñ Mışr-ı vücūdun Yūsuf-ı Ken‘ ān’a²⁰ virmezler
- 4 Ḥayālī ‘ aşk-ı Leylāya heves kılduñ velī anı
Belā deşinde her Mecnūn-ı ser-gerdāna virmezler

63

Zātī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Künc-i ḥasret olmasun yā Rab turāğı kimsenüñ
Şu‘ le-i āh olmasun her şeb çerāğı kimsenüñ
- 2 Vay aña²¹ böyle yaķarsa nār-ı dūzaḥ ‘ āsīyi
Nār-ı fırķat yaķmasun bağrında dāğı kimsenüñ
- 3 Ben gözümden gördüğüm hem nāleden işitdüğüm
Görmedi işitmedi gözi kulağı kimsenüñ
- 4 Yañulup öpsem didüm sāķī şaşırđı ayağım
Şaşmasun bir devrde yā Rab ayağı kimsenüñ

¹⁷ görme: görmege NVD¹⁸ çeker: siler NVD¹⁹ “Ḥarābāt erleri bir sengi bālīn itseler anı / Serīr-i devlet üzre mesned-i sulṭāna virmezler” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. HBD²⁰ Yūsuf-ı Ken‘ ān’a: Yūsuf’un zindāna HBD²¹ ana: eger HBD

- 5 ‘Aşkdan Hâk gönlümüz bir lâhza hâlî itmesün
Zâtî’yâ âteşsiz olmasun ocağı kimsenün

6a

64

Mâtemî**Mef‘ülü / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ülün**

- 1 Söyleñ yine ol serv-i hırāmāna şalınsun
Pek nāz ile diñ ol şeh-i hūbāna şalınsun
- 2 Ben hāk olayın sāye-i kıddünde o servün
Tek ‘işve vū nāz ile zarīfāne şalınsun
- 3 Dil oldı didüm çāh-ı zenehdānuña mā’ıl
Hışm ile o şeh didi ki zindāna şalınsun
- 4 Manşūr-ı dili zūlfüñe aş rıf‘ ate irsün
Tā dār-ı muhabbetde o merdāne şalınsun
- 5 Yār atlas-ı gül-gūnı giyüp Mâtemî dā’im
Gülşende dönüp naḥl-i gülüstāna şalınsun

65

‘Arzî**Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün**

- 1 Hayli demdür dil o tıfl-ı şivekārın görmedi
Bāgbān-ı dil nihāl-i meyvedārın görmedi
- 2 Geçdi eyyāmım gamıyla ol gözi mestānenün
Bir nigāh-ı nīm-nāz-ı i‘tibārın görmedi
- 3 Kaldı gird-āb-ı belā-yı ‘aşkda bī-çāre dil
Āşināsın bulmadı hergiz kenārın görmedi
- 4 Evc-i istignādan inmez her kime meyl eylesek
Bunlaruñ erbāb-ı dil bir sāzkārın görmedi
- 5 Oldı gitdi ‘Arzî-i āşüfte-dil ālāmla
Bu hazānistān-ı dehrün nev-bahārın görmedi

6b

66

Ḥitābī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Demidür kanlar ağılarsa dirîgâ çeşm-i pür-hūnum
Ḳabā-yı āl giyinmişdür bu gün ol ḥadd-i gül-gūnum
- 2 Yüzüme bir güle bakup tebessüm kıldı ol ḡonca
Yetiş ey gülmedik baḥtım açıl ey ḳalb-i maḥzūnum
- 3 Göñül yıllarla yolında şu deñlü yeldi yopurdu
Dimez o saçları Leylī benüm āvāre Mecnūnum
- 4 Nigār ise ferāḡatde göñül ālām u firḳatde
Kime şerḥ ideyin yā Rab benüm ḥāl-i diger-gūnum
- 5 Ḥitābī sāyeveş n'ola anuñ yolında ḥāk olsam
Ḥırāmānī ḥırāmānī yürür ol ḳadd-i mevzūnum

67

Ḥayretī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Yine ey Leylī ḥırāmım beni Mecnūn itdūñ
Başdan tāzeledūñ derdimi maḡbūn itdūñ
- 2 Ey yüzi āyet-i Ḥāk yine ne efsūn itdūñ
Ān-ı vaḥdetde elif ḳāmetimi nūn itdūñ
- 3 Bir elif çekmiş idim yanına bir dāḡ urdun
Yine dil derdini cānā bir iken on itdūñ
- 4 Ceng-i 'aşḳına düşen cānı ḥalāş eyliyemez
Neyki kendüñe ki ḳan itmegi ḳānūn itdūñ
- 5 Ḥ'ān-ı vaşluñı nevāle idüben ḡayrılara
Ḥayretinūñ yine başlu cigerin ḥūn itdūñ

7a

68

Ānī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Ġam-ı ḥāl u hilāl ebruñ ki cism-i zāra şarmışmış
Şu mūr u māra beñzer kim ḳurı eşcāra şarmışmış

- 2 Tabīb-i cān fitīli zaḥm-ı tīr-i hicr-i yāramda
Şu bir ef' iyye beñzer kim derūn-ı ğāra şarmışmış
- 3 Senüñ ḥāl-i ruḥuñ şem' -i cemāl-i bezm-i ḥüsnünde
Şu bir bağı yanıķ pervānedür kim nāra şarmışmış
- 4 Geçerken mū degil gülzār-ı kūy-ı ' aşķ yānuñdan
Cefā-yı ḥār-ı hicrāndur ki cism-i zāra şarmışmış
- 5 Ey Ānī deşt-i miḥnetde firāk-ı ḥāl u ḥātt ile
Nice mūr u meges yatur ten-i bīmāra şarmışmış

69

Kābūle-i Lā edri**Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlūn**

- 1 Çāk oldı yaķam cev-r-i firāvānuñ elünden
Şad-pāre iken dāmen-i dil anuñ elünden
- 2 Kaddüm bükölüp derdüñ ile döndi kemāna
Kullāb-ı ser-i zūlf-i perişānuñ elünden
- 3 El bezm-i vefā içre şafālarda velī ben
Kanlar yudarın sāk-ı devrānuñ elünden
- 4 Ey nice ser-efrāzlaruñ kellesi topı
Ġaltān ola bu ' arşada çevgānuñ elünden
- 5 Fāş itmez idi rāz-ı dili Yūsuf-ı Ken' ān
Çāk olmasa dāmānı Züleyḥānuñ elünden

7b

70

Yahya Efendi**Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilūn**

- 1 ' Ālemüñ yokdur şafāsı derd-i bī-pāyānı var
Bu metā' -ı vuşlata aldanma kim hicrānı var
- 2 Cevr-i yār u ta' n-ı aġyār u cefā-yı rüzgār
Ġam degildür ol dil-i şeydāya kim cānānı var
- 3 Her firāķuñ bir vişāli her belānuñ āḫiri
Her cefānuñ bir vefāsı her ġamuñ pāyānı var
- 4 Günde biñ kez ' aşıķı giryān ider bülbul gibi
Bu gülistān-ı cinānuñ bir gül-i ḥandānı var

- 5 Muḳtezā-yı yār olup bir dem cefādan aḡlama
Hānḳāh-ı ‘aşḳuñ ey Yaḡya yolu erkānı var

71

Ḥatmī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Taḡt-ı hüsne şāh olup tıtduñ sa‘ ādet gūşesin
Cevri pīşe eyleme ārz-ı ‘adālet gūşesin
- 2 Devletüñ bezminde kimse ney gibi zār olmasun
‘Āşık-ı üftādene göster ḡimāyet gūşesin
- 3 Bir belākeş ‘āşıkım dil-ber yolında baş açık
Terk-i neng ü nām idüp tıtdım melāmet gūşesin
- 4 Men‘ ider şūfī müdām-ı maḡbūb ile meyden bizi
Ḳaşdı budur avlaya şāhā zārāfet gūşesin
- 5 ‘Āşık-ı bed-nāmıdur Ḥatmī ‘aceb dildārınuñ
Anuñ içün iḡtiyār itmiş felāket gūşesin

8a

72

Fevrī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Şanmañuz bī-hūde devr eyler felek seyyāresi
Ol güneş yüzliyi görüp oldılar āvāresi
- 2 Da‘vā-i ḡüsn eylemişken rüy-ı yār ile ḳamer
Buldı noḳşānun görüp ḳaldı yüzünñ ḳarası
- 3 Ġamzesi tırini dil-ber cānıma urdı benüm
Çıkdı peykānı anuñ ḳaldı yürekde yāresi
- 4 Şanma nāşuḡ yalıñız ben ḡastasıyım pendı ḳo
Ḥalk-ı ‘ālem cümleten olmuş anuñ āvāresi
- 5 Görđi nabzın tıtıcak ben ḡastanuñ didi ṭabīb
Derd-i āşḳa uğramış Fevrī bunuñ yok çāresi

73

Nazîre-i Turâbî**Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün**

- 1 Sen güzeller şâhı ben ' aşıkların bî-çâresi
Ey tabîbim sensin ancak hasta diller çâresi
- 2 Merhem-i vaşluñ irişmezse dil-i mecrûhıma
Haşre dek kaldı oñulmaz tîr-i ğamzeñ yâresi
- 3 Hicr odında gördi tâ kim sînemüñ göynüklerin
Ol eşerden lâlenüñ bağrında kaldı karası
- 4 Âstânuñ itlerine hem-dem olaydım deyü
Tali' imde toğsa devlet burcınüñ seyyâresi
- 5 Kim durur dirseñ Turâbî kuluñ ey şâh-ı kerem
Bir güzelüñ bendesi bir Rûm ili âvâresi

8b

74

Kerîmî**Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün**

- 1 Âh kim ol serv-kâmet toğrı yâr olmaz baña
Âkdı göñlüm şu gibi bir dem qarâr olmaz baña
- 2 Düşmüşüm bir pîr olası nev-civânuñ ' aşkına
Nice âbdâl olmayım kim ihtiyâr olmaz baña
- 3 Kûh-ı ğamda dem-be-dem nâlem kemendünden kaçar
Âh kim ol gözleri âhû şikâr olmaz baña
- 4 Ğam vücûdum zevrağın şaldı belâ gird-âbına
Âh kim kaldım bu deryâda kenar olmaz baña
- 5 Ey Kerîmî luţf idüp ol yâr elim almaz benüm
Hayf kim kaldım ayakda i' tibâr olmaz baña

75

'Ubeydî**Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün**

- 1 Ğamuñla pây-mâl olan dil-i vîrânı añmazsın
Ele ihsân idersen genc-i vaşluñ anı añmazsın
- 2 Lebüñ cāmını bir kez emdügüm añarsın ammâ kim
Ğam-ı hicrûñle kanlar yutduğum devrânı añmazsın

- 3 Dimişdüñ kurş-ı dāğım göricek bir buse haqqıñdur
Be hey zālīm unutduñ hiç bu haqq-ı nānı añmazsın
- 4 ‘Ādū bir kez çağırmağla varırsın yanına dā’ım
Nice feryād ider bu ‘āşık-ı nālānı añmazsın
- 5 Nice şıhhat yüzini görsün ‘Ubeydī derdmendüñ kim
Ṭabībim yıl geçer ol hasta-i hicrānı añmazsın

9a

76

Lā- edrī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Kanı hāk-i rehūñ āh ile berbād itdigüm demler
Añlamaz mı ser-i kūyuñda feryād itdigüm demler
- 2 Gözümdede uçar oldı sen perī-rū şive-kārımla
Dem-ā-dem murğ-ı cānı ğamdan āzād itdigüm demler
- 3 Ḥayāl-i h‘āba döndi gūşe-i firkatde ey meh-rū
Vişālūñle dil-i nā-şādımı şād itdigüm demler
- 4 Açar cūy-ı sirişküm kāmēt-i dil-cūyuñ añduqça
Ṭolu kan ile çeşmüm la‘ lūñi yād itdigüm demler
- 5 Dağı bennā-yı kudret yapmış idi hāne-i dehri
Binā-yı ‘aşkı sırr-ı dilde bünyād itdigüm demler

77

Günāhī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Yüri hey ‘āşıkına merhameti az güzel
Dem-be-dem işi güci şive ile nāz güzel
- 2 Ne benüm gibi bu gün ‘āşık-ı rüsvā bulındı
Ne senüñ gibi gelür ‘āleme mümtāz güzel
- 3 Cān u dil kepkini āl ile şikār itdi yine
Bir elā gözli kaba bakıcı şeh-bāz güzel
- 4 Didüm ey meh süreyin pāyine çirkin yüzimi
Didi biñ nāz ile ol serv-i ser-efrāz güzel
- 5 Göz göre ‘āleme fāş eyledi rāz-ı dilimi
Ey Günāhī yine bir ğamzesi ğammāz güzel

9b

78

Bākī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Dilā bezm-i cihānda kimse āhīr pāyīdār olmaz
Müdām elden āgyārı kıma fırsat ber-kārar olmaz
- 2 Şaķın şanmañ ki Mecnūnı²² ehl-i ʿaşķuñ ihtiyāridur
Güzel sevmekde zīrā kimseye hīç ihtiyār olmaz
- 3 Kenār itsem diyen ol gevheri pāk-i yem-i²³ ğamdan
Kenāra çıkmasun zīrā²⁴ ki gevher der-kenār olmaz
- 4 Ne kıanlar āĝların hicrinde yārūñ bezm-i²⁵ fırķatden
ʿAcebbir dem mi var kim²⁶ çeşm-i pūr-ķūñ eşķ-bār olmaz
- 5 Ol āhūyı saña şayd ola şanma iltiyāmından
Öñüñce kaçār ammā Bākīyā āhīr şikār olmaz

79

Ve lehu**Mef' ulü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ulün**

- 1 Başlar kesilir zūlf-i perīşānuñ ucından
Kıanlar dökülür ğamze-i fettānuñ ucından
- 2 Peykān-ı belā cānıma işler geķer oldu
Ey kıaşları yāy nāvek-i müjĝānuñ ucından
- 3 Dil dārbın urur kıalbe firāķuñda dem-ā-dem
Kıan āĝlasa zaķmım n'ola peykānuñ ucından
- 4 Yüz sürmek umar pāyiñe üftādelər ammā
Nevbet mi deĝer kimseye dāmānuñ ucından
- 5 Mürd-i²⁷ dil-i Bākīyi ĝörün fāķteāsā
Efĝān ider ol serv-i hīrāmānuñ ucından

²² şanmañ ki Mecnūnı: Mecnūnı şanmañ

²³ pāk-i yem-i: kā' r-ı yem-i BD

²⁴ zīrā: herĝiz BD

²⁵ bezm-i: derd-i BD

²⁶ var kim: vardur BD

²⁷ mürd: mürĝ BD

10a

80

Ṭayyibī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Dāğ dāğ olmadayım halka-i gīsū diyerek
Lālezār oldu benim sünbül-i hoş-bū diyerek
- 2 Düşdi dil ğamzeñe la‘ lūñde iken ey meh-rū
Oldı ol teşnede āhir bir içim şu diyerek
- 3 Görmedim zerre kadr-i mihrūñi geçdi ‘ömrüm
Raḥm kıl raḥm kıl ey şūḥ-ı cefā-cū diyerek
- 4 Ğamzeñe düşdi dil-i ḥasta ğam-ı ḥaṭṭuñla
Merḥabālar ecele sıḥḥate yā Hū diyerek
- 5 Düşdi hicrāna vü tutdı reh-i ğurbet Ṭayibī²⁸
Āh elūñden senūñ ey baḥt-ı siyeh-rū diyerek

81

Ḥilmī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Sevin şād ol dilā çün ol şeh-i Yūsuf-likā geldi
Ki Ya‘ kūb-ı ḥazīne būy-ı vaşl-ı dil-zibā geldi
- 2 Senūñ ey ka‘ be-i ehl-i melāḥat mürde ḥaḳḳıyçün
Ḳudümūñ gūş idecek cān-ı ğam-nāke şafā geldi
- 3 Göñüller şehrinūñ sensiz diger-gün idi āḥvālī
Bi’hamdī’llāh Süleymān-ı zamān ol pādīşā geldi
- 4 Baña el virdi devlet ḥāk-i pāyini gözüm gördi
Sıpās Allāha kim çeşm-i ḥalīle tūtiyā geldi
- 5 Cefā kaşd eyleyüp gitmiş idi ol şeh-süvār ammā
O vaz‘ -ı dil-pesendi Ḥilmī²⁸ye ‘ayn-ı vefā geldi

82

Bākī**Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 Ruḥlaruñ āftābdur gūyā
Zeḳānuñ bir ḥabābdur gūyā

²⁸ “Ṭayyibī” olan mahlası vezin gereği “Ṭayibī” şeklinde okundu.

- 2 Dilde envār-ı mihr-i ruḥsāruñ
Bir muşavver kitābdur gūyā
- 3 Nakş-ı ḥüsn-i ḥatuñla şafḥa-i dil
Ābda māh-tābdur gūyā²⁹
- 4 Bezm-i ğamda dü çeşm-i pür-ḥūnum
İki şişe şarābdur gūyā
- X³⁰
- 5 Ḥāl-i ʿanberini anuñ
Nāfe-i müşg-i nābdur gūyā

10b

83

ʿUbeydī

Fāʿ ilātün / Fāʿ ilātün / Fāʿ ilātün / Fāʿ ilün

- 1 Gülşen-i ḥaddüñ durur bülbülleri gūyā kılan
Kākülün sevdāsıdur sünbülleri şeydā kılan
- 2 Hicr-i laʿ lüñdür ʿaķīķe gözlerim hem-renk iden
Dürr-i dendānuñ firāķıdur yaşıım deryā kılan
- 3 Her giyāh-ı ğam ki ḥāk-i miḥnet içre gizlidür
Bu benüm bārān-ı eşkimdür anı peydā kılan
- X³¹
- 4 Şabr ırmağı çekilmişdür ʿUbeydī teşneden
Āh-ı pür-süzıdır aña şimdi yanup yaķılan

84

Müfred-i ʿAzīz

Mefāʿ ilün / Feʿ ilātün / Mefāʿ ilün / Feʿ ilün

Ġarīb vāķıʿ a gördüm bu ʿaşķ içinde yine
Senüñleyüm dün ü gün yine saña müştākım

²⁹ Divanda ikinci ve üçüncü beyitlerdeki ikinci mısraların yerleri mecmuadaki gazelin tam tersidir. BD

³⁰ “Tutdı mihr-i cihānı ol māhuñ / Pertev-i āfitābdur gūyā” divanda yer alan bu beyit mecmuadaki gazelde yer almamaktadır. BD

³¹ “Her nefes tokuz tolanır gökleri āhım benüm / iyi gönüller mülkini zulm eyleyüp yağma kılan” Divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. UBD

85

Celālî**Mef'ülü / Fā' ilātün / Mef'ülü / Fā' ilātün**

- 1 Söyletmedi murādım ol meh-likāya kaldı
Hālīm şorarsa yārān işim Hudāya kaldı
- 2 Dünyāda gitdi dādım alınmadı lebinden
Da' vāmız ol perīyle yevm-i cezāya kaldı
- 3 Dağıldı 'aql u hūşum her biri bir yañaya
Gönlüm bu aralıkda ol pür-cefāya kaldı
- 4 Mey şöhetini yārān terk itdi dimesünler
Yine bu gün namāzım şūfī kazāya kaldı
- 5 Ol goncadan alınmaz bŷy-ı vefā Celālî
Bu luṭf u bu mürüvvet bād-ı şabāya kaldı

86

Neşātî**Mef'ülü / Mefā' ilün / Fe'ülün**

- 1 Biz ğamla ki reh-neverd-i 'aşkıız
Dil-puḥte-i germ u serd-i 'aşkıız
- 2 Şeb-gİR-i³² muḥabbetiz ki yārsız³³
Ālūde-nümāy-ı gerd-i 'aşkıız
- 3 Hem deşt-i belāda derd ile zār
Hem ḥār-ı³⁴ ḥarāb-ı nerd-i 'aşkıız
- 4 Yok bŷy-ı şafā meşām-ı dilde
Āşüfte-dimāğ-ı verd-i 'aşkıız
- 5 Müstagnî-i 'ālemüz ki Neşātî
El-ķışşa tamam merd-i 'aşkıız .

11a

87

Behiştî**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Müşk-bŷluk saçına kalmışdur
Fitnelik beñlerine kalmışdur

³² Şeb-gİR: şeb-gİrd NŞD³³ yārsız: tā ser ND³⁴ ḥār: ḥāne NŞD

- 2 Tîğ-i hicrũñ³⁵ elinden a zālīm
Ne girībān ne sīne qalmışdur
- 3 Qullaruñ içre nā-murād hemān
Begüm ancak kemīne qalmışdur
- 4 Rahm ider yok baña benüm hālüm
Erhamü'r-rāhimīne qalmışdur
- 5 Gitdi dil ey Behiştī yāra revān
Bilmezin³⁶ cān nesine qalmışdur

88

Hāletī**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Aldı hatt-ı ruḥıyla 'aqlımı yār
Beni dīvāne kıldı āḥir-i kār
- 2 Çin-i zülf-i nigāra dek çekilür
Dil-i āşık iderse terk-i diyār
- 3 Çeşm-i fettānıñuñ ölümlisi çok
Birisi daḥı nergis-i bīmār
- 4 Sinesin sineme degirmez o şūḥ
Od ile penbenüñ ne oyunu var
- 5 Özgedir baḥr-ı 'aşk Hāletīyā
Leb-i gird-āb-ı ḡamdur anda kenār³⁷

89

Velehu**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Dil şeh-i milket-i muḥabbetdür
Ḥusrev ü kūh-ken ṭabī' atdür
- 2 İtdi ḡam tīre gönlüm āyānesin
Şanki bir dāne dāḡ-ı fırqatdür
- 3 Ne belā gelse girye-i şādī
Ezelī ehl-i 'aşқа 'ādetdür

³⁵ hicrũñ: ḡamzen BD³⁶ bilmezin: bilmezem AHD³⁷ Divanda 8 beyit olarak yer alan bu gazelin 3 beyiti mecmuada eksiktir. A.H.D

- 4 Ehl-i derde şerār-ı âteş-i âh
Bî-‘ aded kevkeb-i sa‘ âdetdür
- 5 Nağd-i cān dil-berüñ emānetidür
Virmemek Hāletī hıyānetdür

90

Velehu

Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Nergise fikr-i çeşmi h̄‘āb virür
Güllere ‘arızını³⁸ hicāb virür
- 2 Fikr-i gīsū-yı ‘anberīn-i nigār
Rište-i cāna pīç ü tāb virür
- 3 Ğam-ı la‘ lūñle cān viren ‘āşık
Hep ağızdan tırub h̄isāb virür
- 4 Seyl-i eşkümle şarşar-ı āhım
Lücce-i ‘aşka ıztırāb virür
- 5 Hāletī pāy-ı yāra yaş döker
Gül nihāline şanki āb virür

11b

91

Sipihri

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Nedür ol ‘arız-ı zībā nedür ol vech-i ḥasen
Nedür ol qadd-i nihāl ü nedür ol sīm-beden
- 2 Nedür ol la‘ l-i bedehşān nedür ol cevher-i cān
Nedür ol ḥoqqa-i mercān nedür ol dürr-i ‘Aden
- 3 Nedür ol ğamze-i ğammāz nedür ol tırta-i bāz
Nedür ol şīve vü nāz u nedür āhū-yı Ḥoten
- 4 Nedür ol rūḥ-ı muşavver nedür ol sünbül-i ter
Nedür ol ḥāl-i mu‘ anber nedür ol çeşm-i fiten
- 5 Ser-i kūyuñda Sipihriyi idersen ber-dār
Boynına zülf-i girih-girüñ ile eyle resen

³⁸ ‘arızını: ‘arızı AHD

92

Behiştî**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Giriftār eyleyüp 'aşka karar u şabrımı şalduñ
Be-hey zālīm beni niçün yanar âteşlere şalduñ
- 2 Lebi Şirīn saçı Leylī güzellerden firāguñ var
Göñül Ferhād u Mecnūn kışşasından hışşe mi alduñ
- 3 Bile uçup konarduñ ey göñül nice kebüterle
Fenā şeh-bāzı anları götürdi sen baķaķalduñ
- 4 Senüñle hūbluķ da' vāsını itmiş koluña kuvvet
İşigüñde bugün her bir cihān-tābı³⁹ yirlere çalduñ
- 5 Behiştî dürlü cevherler getürdüñ rişte-i nazma
Meger ğavvāş-ı 'aşķ olup belāģat baķrine talduñ

93

Bākī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

- 1 Cemālūñ āftābından alır⁴⁰ nūr
Meh-i tābāna döndü cām-ı billūr
- 2 Şürāķī hem-nişinūñ hem-demūñ cām
Niçün ben cür' a gibi atılam dūr
- x⁴¹
- 3 Gehī vuşlatda 'āşık ğāh mehcūr
Bu dünyādır gehī mātem gehī sūr
- 4 Saçuñ zencīri sevdāsında Bākī
Begüm dīvānedür dīvāne ma' zūr

12a

94

Ez ğüftehā-yı derviş Faşihe'l-Mevlevī**fa' ülün / fa' ülün / fa' ülün / fa' ül**

- 1 O māha göñül ibtilādan şaķın
Görünür görünmez belādan şaķın

³⁹ cihān-tābı: cihānı BHŞD⁴⁰ alır: alup BD⁴¹ “ Cemālūñ şevkine döymez göñüller / Tecellī tābına sabr eylemez dūr” Divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. BD

- 2 Kimi görse yār muvāfıķ şanur
İlāhı o şūhı⁴² hāṭadan şaķın
- 3 Hazer eşk ü āh-ı seherden hazer
Mizācuñ bu āb u hevādan şaķın
- 4 Hadeng-i muḥabbet hāṭa eylemez
Şaķın ehl-i ‘ aşķa cefādan şaķın
- 5 Nihān rāzuñ itme ‘ ayān kāğıza
Faşıha dūr ü āşnādan şaķın

95

Faşıh**Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 Ey nesīm-i şabā şitābuñ var
Yine beñzer ki bir cevābun var
- 2 Yine āzürde-dilsüñ ihsān it
Dile cānā nedür ‘ itābuñ var
- 3 Nice mümkin nigāh-ı bī-pervā
Şermsārı gibi hicābun⁴³ var
- 4 Ğayrı cāye ne hācet ey ğam-ı ‘ aşķ
Dil gibi hāne-i harābuñ var
- 5 Yok kuşūr-ı Faşıh zerre kadar
Yine bir reşk-i āftābuñ var

96

Faşıh**Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 ‘ Āşıkım kīmiyā nigāhımdur
Mihr ile meh şerār āhımdur
- 2 ‘ Āşıkım ‘ āşıkım ki nüh-eflāk
Eşer-i āh şubḥ-gāhımdur
- 3 ‘ Āşıkım ‘ āşıkım bu da‘ vāma
İki çeşm-i terüm güvāhımdur

⁴² şūhı: maḥbūbı FSD

⁴³ hicābuñ: nikābuñ FSD

- 4 ‘Āşıkım çerha serfürü itmem
Der-i sulţân-ı ğam penâhımdur
- 5 ‘Āşıkım pâ-bürehne ser-‘ uryân
Pây-mâl olmak ‘ izz u cāhımdur
- 6 ‘Āşıkım pādşāh-ı mülk-i dilüm
Bu felek köhne bār-ġahımdur
- 7 Āh şimsîr ü sinedür siperüm
Ġuşşa ħaylüm belâ sipāhımdur
- 8 ‘Āşığım ‘ aşığım Faşîĥ ‘ aşık
Mihr cürmüm vefâ nigāhımdur⁴⁴

12b

97

Fevrî**Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilū / Mefā‘ ilū / Fe‘ ūlūn**

- 1 Şanma ki hemān la‘ lūñ içün cāna kıyarlar
Ey dost şaçuñ küfrüne imāna kıyarlar
- 2 Baş koşma şakın ħāl u ħaţ-ı dil-bere ey dil
Kāfirlere inanma müselmāna kıyarlar
- 3 Yārān deyüben kūyı kilābına inanma
Kim yār yolında niçe yārāna kıyarlar
- 4 Aĥşamlama zülfünde ħazer eyle gözünden
Ķonma Ķaraman Türküne miĥmāna kıyarlar
- 5 Fevrî göz açup gözleri āhūlara bakma
Zinhār perīler durur insāna kıyarlar

98

Şehrî**Mefā‘ ilūn / Mefā‘ ilūn / Mefā‘ ilūn / Mefā‘ ilūn**

- 1 Belā-yı ‘ aşkā düşdüñ ‘ aşk-ı miĥnetĥarı gördüñ mi
Beni āzār iderdüñ sevdiğim āzārı gördüñ mi
- 2 Görüp ħandān olursuñ meh-cebīnüm zerd-i rüyum
Hilāl itmiş vücūduñ ĥasret-i didārı gördüñ mi

⁴⁴ nigāhımdur: günāhımdur FSD

- 3 İşitdüm āteř-i sũkker⁴⁵ ile yanmış yađılımmıřsun⁴⁶
Gözüm nũrı seni⁴⁷ sũzān iden ol nārı górdũñ mi
- 4 Ğurũr-ı ħũsn ile dũnyā vũ mā-fihāyı gormezdũñ
Hele řubĥ u mesā ol dide-i bĩ-dārı górdũñ mi
- 5 Görürseñ her zamān dildāruñı def^c -i ğam eylersũn
Seni ħĩĝ görmeyen ol řehrĩ-i ğam-h^vārı górdũñ mi

13a

Bu sayfa boştur.

13b

99

‘Arzĩ

Mefā‘ ilũn / Mefā‘ ilũn / Mefā‘ ilũn / Mefā‘ ilũn

- 1 Güzelsin mihribānsın bĩ-bedel naĥl-i temennāsın
Nihāl-i dilde açılmış ğũl-i bāĝ-ı Mesĩĥāsın
- 2 Hemĩře gösterirsin rũy dil-i ‘uřřāķa bĩ-pervā
Cemāl-i řāhid-i ümmide mir’āt-ı mücellāsın
- 3 Ne yüzden isteseñ seyr itdürürsũn řũret-i ħũsnũñ
Kenĩsā-yı vefāda ‘ayn-ı tasvĩr-i nařārāsın
- 4 İçen bir şatresin Mecnũn olur feyz-i řafāsından
Ser-ā-ser nār ile leb-rĩz bir cām-ı muřaffāsın
- 5 Berehmenzār kıldũñ sĩne-i ‘Arzĩ-i řeydāyı
Meger kim pertev-i şem^c -i cemāl-i rũĥ-ı ‘ĩsāsın

100

‘İřmetĩ

Mef^c ũlũ / Fā‘ ilātũ / Mefā‘ ilũ / Fā‘ ilũn

- 1 Bāzũ-yı baĥt eger pũr iderse kemānımı
İster verā-yı ķāfa ķosunlar niřānımı

x⁴⁸

⁴⁵ Āteř-i sũkker ifadesinin altında silinmiş bir şekilde ‘ařķ-ı İbrāĥĩm ifadesi yazılıdır. şHD

⁴⁶ yağılımmışsın: yađılımmıřsuñ şHD

⁴⁷ seni: beni şHD

⁴⁸ “Bĩ-ĥũde gerd-i evc-i ğamım rũzgārdır / Bir ārzũ ile ķomuřum āřiyānımı” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. İSD

- 2 Ğark-āb-ı eşk ü āteş mevvāc-ı hayretim⁴⁹
Hāll eylesem bu remzi kim añlar zebānımı
- 3 Derd-i dile bulunmadı bir çāre-sāz hayf
Hengām-ı ‘ izz u nāze düşürdüm zamānımı
- 4 Elbette ‘ İşmeti görünür sâhil-i ümîd
Mühlet virüp Hudā eger almazsa cānımı

101

Şināsî Çelebî**Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 ‘ Āşık olanda neng ü ‘ ār olmaz
Şabr elden gider karar olmaz
- 2 Bir güle ‘ āşık oldu gönüm kim
Gül biter gülşeninde hār olmaz
- 3 Dem mi var kanlı yaşım ile cihān
Başdan ayağa lālezār olmaz
- 4 ‘ İzzet isterseñ ol ğubār gönül
Göge ağmaz şu kim ğubār olmaz⁵⁰
- 5 Cām-ı ‘ aşkı idüp Şināsî nüş
Mest-i bî-hüddur kenār olmaz

14a

102

Behiştî**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Yine bir peykerüñ oldu gönül ardınca nā-peydā
Ne peyker peyker-i perrî ne perrî perrî-i zibā
- 2 İki gisū-yı müşkāsā senüñ nükhetleri var kim
Ne nükhet nükhet-i ‘ anber ne ‘ anber ‘ anber-i sārā
- 3 İki gözüm yüzün görmezse yaşım çeşmeler olur
Ne çeşme çeşme-i lū ‘ lū ne lū ‘ lū lū ‘ lū-yı lālā
- 3 Eger bāğā hıram itse gülistānı tutar ğulğul
Ne ğulğul ğulğul-i bülbül ne bülbül bülbül-i şeydā

⁴⁹ Mevvāc-ı hayretim: emvāc-ı hasretim İSD⁵⁰ Metinde mısraların yerleri değiştirilmiş halde yazılıdır.

- 4 Dehān-ı vāz' ımız gūş eyleyüp dil 'āşık olmışdı
Ne 'āşık 'āşık-ı şādık ne şādık şādık-ı yek-tā
- 5 Göñül ḥalim beyān kılmāğa bir hem-dem gerek baña
Ne hem-dem hem-dem-i maḥrem ne maḥrem maḥrem-i
dānā
- 6 Ḥayāl-i ḥāl-i sevdāsında meftūn aña merdüm-ler
Ne merdüm merdüm-i dīde ne dīde dīde-i binā
- 7 Behiştī derd ü ḡam def' ine bir şerbet gerek dirler
Ne şerbet şerbet-i bāde ne bāde bāde-i ḥamrā

103

Müfred

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Cennet-i kūyuñ koyup firdevs-i ā' lādan yaña
Ger bir ādem ādem ādem ādem ādem olmasun

14b

104

Rūḥī

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Kim alurdi gönlümüz yār-ı gül-endām olmasa
Ġuşşayı kim def' iderdi⁵¹ gül gibi cām olmasa
- 2 Mā-verā-yı çarḥda cān murğı pervāz eylese
Konmasa bu ḥāk-dāna beste-i dām olmasa
- 3 Pā külekle(?) ābveş akıtsa ḥalkı pāyine
Kendi ḡadrin bilse dil-ber herkese rām olmasa
- 4 Hem-nişinin bilse mey-nūş oldığı taḡdīrce
Düşmese lā-ḡaydlık⁵² semtine bed-nām olmasa
- 5 Rind olup ma' şūḡ bilse 'āşıkuñ göneldigin
Derd-i 'aşḡa Rūḥiyā muḥtāc-ı i' lām olmasa

⁵¹ Kelime metinde “ider idi” şeklinde yazılı olduğu hâlde vezin gereği “iderdi” şeklinde okundu.

⁵² Kelimedeki “-lık” eki “-lik” şeklinde kef (ك) ile yazılmıştır.

105

Muhibbî**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

- 1 Güzeller nāz ile reftār iderler
Dönerler goncaveş güftār iderler
- 2 Koyup ' aşıkların ol mäh-rûlar
Raķib ile varıp bāzār iderler
- 3 Dün ikrār eylemişken buse-i yār
' Aceb n'oldı bu gün inkār iderler
- 4 Güzellerden vefā ummak ' acebdür
Cefā dirseñ inen bisyār iderler
- 5 Muhibbî sırr-ı ' aşkı itme izhār
Şaķın Mañşürveş ber-dār iderler

15a

106

'Ulvî**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Ne günāhım var ola sevmeden özge cānım⁵³
İltifāt eylemez olduñ kuluña sultānım
- 2 Lālezār⁵⁴ olsun açılun ser-i kūyuñ yir yir
Tig-i hūn-rizūñ ile hāke şaçılun kanım
- 3 Tırveş menzil alurken reh-i ' aşkuñda senüñ
Pādişāhım beni lāyık mı geçe yārānım
- 4 Āteş-i ' aşkuñ⁵⁵ ile sīnemi büryān ideyin⁵⁶
Tu' me⁵⁷ olsun eşigüñ itlerine bir yanım
- X⁵⁸
- 5 Hāl-i ' Ulvīye terehḥümle nazar kıl demidür
Mülk-i ḥüsn içre benüm pādişeh-i devrānım

⁵³ cānım: ḥānım ULD⁵⁴ lālezār: āh ile zār ULD⁵⁵ ' aşkuñ: ' aşk ULD⁵⁶ ideyin: itdin ULD⁵⁷ tu' me: ta' am ULD⁵⁸ "cāme-i sebz ile ey serv-i ser-efrāz-ı cihān / sebzēzār-ı felegi tıtdı yetiş efgānım" divanda yer alab bu beyit mecmuada yer almamaktadır. ULD

107

Nev'î

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç
- 2 Bî-sebeb güftār müşkil āšnālîk mümteni'
Böyle istiġna şatan dildār ile bāzār güç
- 3 Bir oñulmaz yaradur 'aşk u muḥabbet yarası
Ḥaşılı şarılmayınca çāre yok tîmar güç
- 4 'Arz-ı ḥāle yok meded kūyına varmak ḥod muḥāl
Mest-i 'āşķım şöyle kim güftār güç reftār güç
- 5 Nev'iyā esrār-ı 'aşķı şaklamak āsān degil
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhār güç

15b

108

Cevrî

Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlün

- 1 Bir sencileyin mest-i mey-i nāz ele girmez
Bir bencileyin 'āşķ-ı ser-bāz ele girmez
- 2 Bir sencileyin fîtn-e-i mestūr bulunmaz
Bir bencileyin āyîne-i rāz ele girmez
- 3 Bir sencileyin ḥüsn ile yektā güzel olmaz
Bir bencileyin 'aşķ ile mümtāz ele girmez
- 4 Bir sencileyin ğonca-lebüñ medḥine kâdir
Bir bencileyin nâdire-perdāz ele girmez
- 5 Bir sencileyin yok dil-i Cevrî ile hem-dem
Bir bencileyin maḥrem ü dem-sāz ele girmez

109

Şemsî

Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlün

- 1 Sevdüm yine şol dil-beri yā taḥt ola yā baḥt
Ḳodum yolına bu seri yā taḥt ola yā baḥt
- 2 Yā ser veresin yā alasın yāri raķibā
Meydāna bu ğün gel beri yā taḥt ola yā baḥt

- 3 Fırkat-i meyin āfet nice bir nūş idelüm kim
Toldur içelüm sāğarı yā taht ola yā baht
- 4 Baş oynayalım yolına ol cān-ı cihānuñ
Gelsün beri ğam leşkeri yā taht ola yā baht
- 5 Cān ile kadem baş yoluña gel berü Şemsī
Yā öte ola yā beri yā baht ola yā taht

16a

110

Derviş Faşîhü'l-Mevlevî
Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Dil-i şeydāda 'aşk-ı yārım var
Ser-i şurīdede ħumārım var
- 2 Nice esrār-ı 'aşk-ı ketm ideyüm
Girye-i çeşm-i eşk-bārım var
- 3 Baña raħm itmedüñ dirīğ dirīğ
Ne 'aceb baht-ı bī-medārım var
- 4 Gūş idüp 'andelīb-i dilimi⁵⁹
Dimiş ol ğonca-leb hezārım var
- 5 Pay-māl-i teğāfül itme beni
Hāzer it dilde inkisārım var
- 6 N'ola pür-gūy isem hemīşe Faşîh
Cūş-ṭab' u süħan-güzārım var

111

Sāmi
Mef' ūlū / Mefā' ilün / Fe' ūlün

- 1 Gelmez dile dāstān-ı ħayret
Sözündedür astān-ı ħayret
- 2 Dirīne şarāb hūş-ı serdür
Būy-ı hoş bostān-ı ħayret
- 3 Bī-ħarf ü şadā terennüm eyler
Nev bülbul-i gülsitān-ı ħayret

⁵⁹ 'andelīb-i dilimi: 'andelībüm didigüm FSD

- 4 Āmed ü şūd-ı şubḥ u şāmı bilmez
Sükkān-ı nüh-āsmān-ı ḥayret
- 5 Mīzān-ı ümīd ü bīmi bilmez
Cān-bāzī-i rīsmān-ı ḥayret
- 6 Ḥuld olsa yeri karar kılmaz
Perverde-i ḥāndān-ı ḥayret
- 7 Sāmī gibi bī-ḥaber gerekdür
Efgende-i ḥākdān-ı ḥayret

16b

112

Sırrī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Neden çok böyle nāz itmek dil-i şeydāya sulṭānım
Nedür bā' iş bu deñlü nāz u istiğnāya sulṭānım
- 2 Revā mı rū-siyahlar sāyeveş yanuçca şalınmak
Ḥayıflar ḥāşılı ol kāmēt-i bālāya sulṭānım
- 3 Öper mi göz göre ol sā' id-i sīmīnūñi elleri
Virür mi la' l-i nābuñ būseler a' dāya sulṭānım
- 4 Toyurduñ müstedām-ı ḥā' n-ı iḥsānuñla ' uşşākı
Gerekmez ğayrı dil-berler yiter dünyāya sulṭānım
- 5 Ḥalās it pençe-i hicrūñ elünden Sırrīyi luṭf it
Gel öldür çāre yoğ ise eger iḥyāya sulṭānım

113

Nef'ī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Leşker-i müjgānı kim bir qahramāndur her biri
Ġamzesiyle cenk ider şāḥib-kırāndur her biri
- 2 Günde biñ kām eylemek çok mı o ḥūnī gözlere
Gördüğüne rahmı yok bir bī-emāndur her biri
- 3 Ġamzeler ḥod çāk çāk itmekde dā'im dilleri
Söyleşilmez tut ki şemşīr-i zebāndur her biri

17a

- 4 Āteşin dillerle pür-tāb olmağa⁶⁰ gīsūları
Güyyā bir āteşin ejder-feşāndur⁶¹ her biri
- 5 Āferin Nef' i yine tarz-ı sühan-perdāzīnā⁶²
Penc-beytūn lūṭṭla mu' ciz-beyāndur⁶³ her biri

114

‘İşmeti

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Hemîşe kendüyi dil böyle nāl idüp neyler
Vişāle çāre bulunmaz ḥayāl idüp neyler
- 2 Nüvîd-i lüṭṭ şorarmış nesebim lâ' linden
O genc-i rāza açılmaz su'āl idüp neyler
- 3 Naẓir olur mu felekde meger ol ebrūya
Hilāl ḳaddini bi-hūde dāl idüp neyler
- 4 O şeh-süvār ider çünki bir nigāh-ı dirîḡ
Varup rikābına dil rū-māl idüp neyler
- 5 Ser-i rehinde görüp ' ismeti zārı dimiş
Bilinmedük nesi var ' arz-ı ḥāl idüp neyler

115

‘İşmeti

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Bāḡ-ı ḥüsnünde ḥazān yir yir nümāyān olmada
Dāḡ-ı zülfüñle ḥatuñ dest ü giribān olmada
- 2 Vefḳ-i maḳşūd üzre dildāre ne mümkün bir nigāh
Çeşm-i bed-bîn-i ' adū her dem nigeḥbān olmada
- 3 Eyleyen ḡam didedür vaḳt-i neşāṭuñ ' ālemüñ
Var mı ol ' alem meger her çend ḥandān olmada
- 4 Ser-te-ser erbāb-ı dil baḳsan perişān-rūzgār
Her girān-cānuñ meh-i iḳbālî tābān olmada
- 5 Baḥt-ı serkeş sehldür fermān-ber olmaḳ ' İşmeti
Söz hemān ' ālemde bir bed-merd-i nā-dān olmada

⁶⁰ olmağa: ol ḳadar NFD⁶¹ āteşin ejder-feşāndır: ejder-i āteş-feşāndır NFD⁶² tarz-ı sühen-perdāzīnā: tab' -ı ḡazel-perdāzīnā N.D⁶³ lūṭṭla mu' ciz-beyāndır: nüṣṣa-i siḥr-i beyāndır NFD

17b

116

Ez gâzeliyât-ı Fuzûlî rahmetullahi ‘aleyh rahmeten vâsi‘ a
hâzretlerinüñdür

Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilün

- 1 Cānımuñ cevheri ol la‘l-i güherbāra fidā
‘Ömrümün hāşılı ol şive-i reftārā fidā
 - 2 Derd çekmiş başım ol hāl-i siyāh kûrbānı
Tāb görmüş tenim ol tūrra-i tarrāra fidā
 - 3 Gözlerimden dökülen katre-i eşkim güheri
Lebleründen saçılan lū‘lū-i şeh-vāra fidā
 - 4 Çāk-i sinemde olan kanlı ciger pāreleri
Mest çeşmünde olan gamze-i hūn-hūvāra fidā
- x⁶⁴
- 5 Ey Fuzûlî n’ola ger şağlar isem cān-ı ‘azîz
Vaqt ola kim ola bir şūh-ı sitemkāra fidā

117

Velehu

Fā‘ ilâtün / Fā‘ ilâtün / Fā‘ ilâtün / Fā‘ ilün

- 1 Her zamān manzūr bir şūh-i sitemgerdür baña
Kānde olsam bir belā Hāğdan muğarrerdür baña
- 2 Ol ham-i ebrūya kılsam secde her sâ‘ at n’ola
Kıble ile ol ham-ı ebrū ber-ā-berdür baña
- 3 Gam degil cismimde ger seng-i melāmet zağmı var
Şıhna-i bāzar-ı sevdāyım bu zīverdür baña
- 4 Günde⁶⁵ hūn-ālūde peykānuñ hayāliyle hoşum
Her biri gūyā ki bir berg-i gül-i terdür baña

x⁶⁶

⁶⁴ “Pāre pāre dil-i mecrūh-i perişānımdan / Ser-i kūyunda gezen her ite bir pāre fidā” , “Cān u dil kaydını çekmekten özüm kırtardım / Cānı canāneye ettim dili dildāra fidā” divanda yer alan bu iki beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

⁶⁵ Günde: gözde FD

⁶⁶ Zağmlerden biñ ağız açtım edā-yi şükr için / Her okun bir ni‘met-i gayr-i mükerrerdür baña” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

- 5 Aql irşādiyle bulmak kām mümkündür velī
Dām-ı rāh ol halka-i zūlf-i mū‘anberdür baña

x⁶⁷

- 6 Ey Fuzūlī menzīl-i maqşūda yetsem ne ‘aceb
Hidmet-i pīr-i muḡān irşādı reh-berdür baña

18a

118

Velehu

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

- 1 Pāy-bend oldum ser-i zūlf-i perīşānuñ görüp
Nuṭṭdan düşdüm leb-i la‘l-i dūr eḡşānuñ görüp
- 2 Oda yakdım şem‘ veş cānım yakup⁶⁸ ruḡsāruña
Çerḡa çekdüm dūd-ı dil serv-i ḡirāmānuñ görüp
- x⁶⁹
- 3 Bir zamān geçmez ki dil tīḡūñden olmaz çāk çāk
Açılur her dem dutulmuş göñlüm iḡşānuñ görüp
- 4 Göñlümü tenhālīḡ eylerdi perīşān sīnede
Olmasaydı cem‘ her yanında peykānuñ görüp
- 5 Ey Fuzūlī bunca kim dutduñ nihān ḡāl-i dilūñ
‘Āḡıbet fehmi itdi el çāk-i giribānuñ görüp

119

Velehu

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

- 1 Ol ki her sā‘at gülerdi çeşm-i giryānım görüp
Aḡlar oldı ḡālīme bī-raḡm cānānım görüp
- 2 Eyleyen ta‘yin-i cezā-yı mūdāvā derdüme
Terk idüp cem‘ itmedi ḡāl-i perīşānım görüp
- 3 Lāle-ruḡlar göḡsümün çākine kılmazlar naḡar
Hiç bir raḡm eylemezler dāḡ-ı pinhānım⁷⁰ görüp

⁶⁷ “Aḡter-i baḡtım vebālim gör kim ol mehden gelen / Mīhrlerdir özgeye cevri ü cefālardır baña”
divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

⁶⁸ yakup: baḡup FD

⁶⁹ “Gezdirir her yan gözüm eşk üzre baḡrım pāresin / ḡil‘at-i gül-gün ile raḡş üzre cevīlānuñ
görüp” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

⁷⁰ Pinhānum: hicrānum FD

x⁷¹

- 4 Pertev-i hür-şîd sanmañ yirde kim devr-i felek
Yire urmuş âftâbın mäh-i tâbânım görüp

x⁷²

- 5 Ey Fuzûlî bil ki ol gül-‘ârızı görmüş degil
Kim ki ‘ayb eyler benüm çāk-i girībânım görüp

18b

120

Velehu

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Ey firāk-ı leb-i cānān cigerim hūn itdūñ
Çehre-i zerdimi eşk ile diger-gūn itdūñ
- 2 Cigerim kanını göz yaşına töktūñ ey dil
Vara vara anı ẖulzüm bunı Ceyhūn itdūñ
- x⁷³
- 3 Söyledūñ kim tutarım şād gönüllerde maḳām
Şād iken bu söz ile gönülümü maḳzūn itdūñ
- x⁷⁴
- 4 Cür‘ a cür‘ a mey içüp zīb-i cemāl artırdūñ
Zerre zerre gözümüñ nūrını efzūn itdūñ
- 5 Ey Fuzûlî aḳıdup sīm-i sirişk⁷⁵ ağlayalı
‘Aşk ehline fiḡān itmegi ḳānūn itdūñ

121

Velehu

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 ‘Aşḳdan cānımda bir pinhān maraḳ var ey ḥakīm
Ḥalka pinhān derdim izhār etme zīnhār ey ḥakīm

⁷¹ “Tut gözūñ ey dūd-i dil çerhiñ ki devrin terk idüp / Ḳalmasın ḥayretde çeşm-i gevher-efşānum görüp” bu beyit mecmuada eksiktir. FD

⁷² “Suda ‘aks-i serv sanmañ kim ḳoparıp bağ-bān / Suya salmış servini serv-i ḥurāmānum görüp” bu beyit mecmuadaki gazelde eksiktir. FD

⁷³ “Nice ḥüsn ile seni Leylî’ye nisbet ḳılayım / Bilmeyüp ḳadrimi terk-i men-i Mecnūn itdūñ” bu beyit mecmuadaki gazelde eksiktir. FD

⁷⁴ “‘Ahd ḳıldıñ ki cefā kesmeyen ‘āşıkdan / ‘Āşıkı va‘de-i iḥsān ile memnūn itdūñ” bu beyit mecmuadaki gazelde eksiktir. FD

⁷⁵ sīm-i sirişk: seyl-i sirişk

- 2 Var bir derdüm ki çok dermāndan artıkdur baña
Koy beni derdümle dermān eyleme var ey ḥakīm
- 3 Ger başup el nabzıma teşhīş kılsan derdümü
El-emānet kılma her bī-derdi izhār ey ḥakīm
- 4 Gör⁷⁶ benüm tedbīr-i bī-hūdede⁷⁷ sen bir sa‘ y kıl
Kim olam bu derde artuḡrak giriftār ey ḥakīm
- x⁷⁸
- 5 Renc çekme şıḥḥat ümmīdün Fuzūliden götür
Kim ḡabūl-i şıḥḥat itmez böyle bīmār ey ḥakīm

19a

122

Velehu**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Fāş kılduñ ḡamım ey dīde-i ḥūnbār benüm
Eyledin merdüme nem var ise izhār benüm
- 2 Dehenüñ isterim ey ‘ aşḡ yok it varlıḡım
Ki yok olmaḡda bu gün bir ḡaraḡım var benüm
- x⁷⁹
- 3 Bu temennāda kim ol şem‘ ile hem-şoḡbet olam
Dūd-ı āḥ itdi dünüm tek günümü tār benüm
- x⁸⁰
- 4 Çıkmış ol şūḡ bu gün tōkmege ḡanın görenüñ
Girme ey göz kerem it ḡanıma zīnhār benüm
- 5 Ey Fuzūlī der ü dīvāra ḡamım yazmaḡdan
Şāhid-i ḡāl-i dilimdür der ü dīvār benüm

⁷⁶ gör: ger FD⁷⁷ bī-hūdede: bih-budumda FD⁷⁸ “Gör ten-i üryān ile aḡvālīmı hicrān günü / Var imiş rüz-i kıyāmet kılma inkār ey ḥakīm” / “Çekmeyince çāre-i derdimde zaḡmet bilmedüñ / Kim olur dermān-i derd-i ‘ aşḡ düşvār ey ḥakīm” divanda yer alan bu iki beyit mecmuadaki gazelde eksiktir. FD⁷⁹ “Çıkmış aḡyār ile seyr etmege ol merdüm-i çeşm / Bu ‘ aceb merdümü çıkmış gözüm aḡlar” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD⁸⁰ “Mevc ile göñlümü ey eşḡ kıpar yanımdan / Nāle ile başım aḡrıtdı bu bīmār benüm” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

123

Velehu

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Ney gibi her dem ki bezm-i vaşlını yād eylerim
Tā nefes vardı kuru cisimde feryād eylerim
- 2 Rūz-i hicrāndur sevin ey murg-ı rūḥum kim bu gün
Bu kafesden ben seni elbette āzād eylerim
- 3 Vehm idüp tā şalmaya sen māha mihrüñ hiç kim
Kime yitsem zulm u cevründen⁸¹ senüñ⁸² dād eylerim
- X⁸³
- 4 İncimen her nice kim āgyār bī-dād eylese
Yār cevrīyçin gönül bī-dāda mu' tād eylerim
- 5 Bilmişim bulman vişālün līk bu ümmid ile
Gāh gāh öz ḥatır-ı nā-şadımı şād eylerim
- 6 Levḥ-i 'ālemde bu dem⁸⁴ eşk ile Mecnūn adım
Ey Fuzūlī ben daḥı 'ālemde bir ad eylerim

19b

124

Velehu

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Fiğān kim bağımuñ ol lāle-rūḥ kan olduğun bilmez
Ciger pergālesinde dağ-ı hicrān⁸⁵ olduğun bilmez
- 2 Habībim gönülümü cem' eylemez ruḥsarı devrinde
Meger zülfü kimi ḥālīm perīşān olduğun bilmez
- 3 Kılur taḫşir idüp bir luṭf her dem gönülüm almakda
Vefā resmin şanur düşvār āsān olduğun bilmez

X⁸⁶⁸¹ zulm u cevründen : cevr ü zülmünden FD⁸² Senüñ: aña FD⁸³ “Kān yaşım kılmaz vefā giryān gözüm isrāfına / Bunca kim her dem ciger kanından imdād eylerim” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD⁸⁴ Bu dem: yudum FD⁸⁵ hicrān: pinhān FD⁸⁶ “Güzeller devlet-i vaşlın bulup mağrur olan 'āşık / Neşāt-ı vaşlda endüh-i hicrān olduğun bilmez” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

- 4 Dil-i şād-pāreden bī-dādı kesmez ğamze-i mestüñ
Ne gāfil pādşehdir mülki vīrān olduğun bilmez

X⁸⁷

- 5 Fużülī hastaya düşmen sözüyle dost cevri eyler
Zihī sāde mu‘ arız kavli bühtān olduğun bilmez

125

Velehu

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Ğamdan öldüm demedüm hāl-i dil-i zār saña
Ey gül-i taze revā görmedim āzār saña
- 2 Mey-i gül-gūnda değil nergis-i mestüñ ‘aksi
Kadeh olmuş göz açup ‘aşık-ı dīdār saña
- 3 ‘Arızuñ gül gül açıpdur mey-i gül-gün tābı
Veh ki bir gülden açılmış nice gülzār saña
- 4 Der idim kāmētūñ serv velī özge imiş
Harekāt u revīş-i⁸⁸ şīve-i refār saña
- 5 Ey Fużülī felegüñ var senüñle nazarı
Kim ğam u miñnetini virdi ne kim var saña⁸⁹

20a

126

Velehu

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Yakma cânım nāle-i bī-ihtiyārımdan⁹⁰ şaķın
Dökme kanım āb-ı çeşm-i eşk-bārımdan şaķın
- 2 Şu virir her şubh-dem göz yaşı tīg-i āhıma
Çok beni incitme tīg-i āb-dārımdan şaķın
- 3 Cevri odı yakdı beni yanımda durma ey gönül
Bir tutuşmuş āteşim kurb u civārımdan şaķın

⁸⁷ “Şanır zāhid özün hālī hayālūñden ğalatdır bu / Bu hayrān olduğundandır ki hayrān olduğun bilmez” divanda yer alan bu beyit mecmuuda yer almamaktadır. FD

⁸⁸ harekāt u revīş-i: harekāt-ı revīş ü FD

⁸⁹ Divanda on beyit olarak yer alan bu gazelin beş beyiti mecmuuda eksiktir. FD

⁹⁰ ihtiyārımdan: ihtārımdan FD

- 4 Ten evelden⁹¹ rahtını cehd eyle ey cān taşra çek
Āfet-i seyl-i sirişk-i bî-ķarārimdan şaķın
- 5 Gerçi bir hāk-i rehim kimse beni almaz göze
Çok hākāretle nazar kılma ğubārimdan şaķın
- 6 Şāh-ı mülk-i miḥnetim ḥayl ü sipāhım derd ü ğam
Ḥayl-i bî-ḥadd ü sipāh-i bî-şümārimdan şaķın
- 7 Ey Fuzūlî ķanĝı maḥbūbı ki sevsen raḥmı var
Kıl ḥazer ancak benüm bî-raḥm yārimdan şaķın

20b

127

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Ḥayret ey büt şüretüñ gördükde lāl eyler beni
Şüret-i ḥālim gören şüret ḥayāl eyler beni
- 2 Mihr şalmazsan baña raḥm eylemezsen bunca kim
Sāye tek sevdā-yi zülfüñ pāy-māl eyler beni
- X⁹²
- 3 Tır-i ğamzeñ atma kim baĝrım deler ķanım töker
‘Aķd-i zülfüñ açma kim āşüfte-ḥāl eyler beni
- 4 Dehr vaķf itmiş beni nev-res civānlar ‘aşķına
Her biten maḥbūb⁹³ esir-i ḥaṭṭ u ḥāl eyler beni
- 5 Ey Fuzūlî ķılmazam terk-i ṭarīķ-i ‘aşķ kim
Bu fażilet vāşıl-ı⁹⁴ ehl-i kemāl eyler ben

128

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Her gören ‘ayb itdi āb-ı dīde-i giryānımı
Eyledim taḥķīķ görmüş kimse yok cānānımı

⁹¹ evelden: evinden FD

⁹² “Za' f-i tālī mānī' -i tevfiķ olur her nice kim / İltifatuñ ārzū-mend-i visāl eyler beni” , “Ben gedā sen şāha yār olmak yok ammā neyleyim / Ārzū ser-geşte-i fikr-i muḥāl eyler beni” divanda 3. ve 4. beyitler olarak yer alan bu beyitler mucmuadaki gazelde yer almamaktadır. FD

⁹³ yeten mehveş: biten maḥbūb FD

⁹⁴ vāşıl-ı: dāḥil-i FD

- 2 Lahza lahza hūblar gördüm ki dil kaçındadır
Pāre pāre eyledüm ben hem dil-i sūzānımı
- 3 Çok yetürme göklere efğanım ey kāfir şaķın
İncinür nā-geh Mesīhā işidüp efğanımı
- 4 Kılma her sâ' at beni rüsvā-yı halk ey berk-i āh
Eyleme rüşen şeb-i ğam külbe-i aķzānımı
- X⁹⁵
- 5 Ey Fuzūlī cāna yetmişdüm gönülden şükr kim
Bağladım bir dil-bere kırtardım andan cānımı

21a

129

Velehu

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Tāb-ı sūz-i sīneden eksilmeseydi göz nemi
Göz yumup açınca seyl-āba virirdüm 'ālemi
- X⁹⁶
- 2 Mūy-ı jūlidemdedir cem' iyyet-i esnāf-ı ğam
Mülk-i sevdānuñ budur gūyā sevād-i a' zāmı
- 3 Hicr var ey dīde vaşl eyyāmı tōkme hūn-ı dil
Şaķla kim anuñ gelür elbette bir gün hemdemi⁹⁷
- 4 Ādem iden çok olur zāhir perīveşler velī
Az olur vāķi' perīveşlerde sen tek ādemi
- X⁹⁸
- 5 Ey Fuzūlī kıldı cānım riştesin pür pīç ü tāb
Bir perīveş dil-beruñ sevdā-yı zūlf-i pür-ķamı

⁹⁵ “Çıkma ey divāne bāzār-i melāmetden deyü / Muttaşıl çāk-i giribānım tutar dāmānımı” , “Hansı buttur bilmezem imānımı ğāret kılan / Sende iman yok ki sen aldıñ diyem imānımı” divanda 5. ve 6. beyitler olarak yer alan bu iki beyit mecmuda yer almamaktadır. FD

⁹⁶ “Her gözüm pür mevc bir deryādır ol deryā üze / Her kaçımdur mevcden bir ser-nigün olmuş gemi” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

⁹⁷ Şaķla kim anuñ gelür elbette bir gün hemdemi: Şaķla kim elbette hem anuñ gelir bir gün demi

⁹⁸ “Vaşl yādiyle gönül söndürme āhım āteşin / Külbe-i tārımdan ikrāh etmesin hicrān ğamı” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

130

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Mey pey-ā-pey şunma sāķi kılma lā-ya'kıl beni
İtme bir dem devlet-i dīdārdan ğafil beni
- 2 Zehr-i kahrūñ içmeden var ise kaşduñ katlim it
Āb-ı hayvān içsem öldürmek olur müşkil beni
- 3 Ey hoş ol ser-mestlik vaķtı ki ref' olup hicāb
Zevķ-i mey bī-iḥtiyār eyler saña mā'il beni
- 4 Kurtulam⁹⁹ ğamdan direm kūyuñda ammā bilmezem
Kurtarır mı baķr-i ğam mevcūñde¹⁰⁰ ol sāhil beni
- 5 Ey Fuzūlī devlet-i bākī fenādandır baña
Kim fenādır eyleyen maķşūdıma vāsıl beni

21b

131

Velehu**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Gör sirişküm şeb-i hicrān dime kim kandır bu
Zerre zerre şerer-i āteş-i hicrāndur bu
- X¹⁰¹
- 2 Dem-be-dem cānımı ey derd ü belā incitmeñ
Luṭf idūñ bir iki dem kim size mihmāndur bu
- 3 Ne yaķarsın okun ey āteş-i dil vaşl günü
Bize hicrān gecesi şem'-i şeb-istāndur¹⁰² bu
- 4 Göñül ister ala bir bū ser-i zūlfūñden līk
Virmeden cān diler almak şanur āsāndur bu
- 5 Dün dimişsin ki Fuzūlī baña kurbān olsun
Saña kurbān olayım yine ne iḥsāndur bu

⁹⁹ kurtulam: kurtulan FD¹⁰⁰ Mevcūñde: mevcūñden FD¹⁰¹ “Şanmanız kanlı döğün sīne delip baş çekmiş / Şū' le-i āteş-i āh-ı dil-i sūzandır bu” , “Kesme ümmīd göñül başıña çizginmekten / Ola nā-geh düşe fırsat ele devrāndır bu” divanda yer alan bu iki beyit mecmuada yer almamaktadır. FD¹⁰² şeb-istān: şem-istān FD-

132

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

1 Şu virir her şubḥ-dem gözyaşı tîğ-i āhıma
Kim dökem kanın sipihruñ şalsa mihrin mähıma

2 Şem-i ruhsāruñ odu kıldı beni āteş-perest
Çāk-i sinemden temāşā eyle āteş-gāhıma

3 Tütiya tek çeşm-i erbāb-ı nazardır menzilim
Gerçi ḥāk-i reh-güzārım dīde-i bed-ḥ^vāhıma

X¹⁰³

4 Ğāfilim sırr-ı leb-i cān-perverüñden tā ḥaṭuñ
Konduruptur gerd mir'āt-ı dil-i āgāhıma

5 Ey Fuzülî yāra döndürdüm yüzüm ağıyardan
Ḥaşmı çok gördüm tevekkül eyledim Allāhıma¹⁰⁴

22a

Velehu**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

1 Yār kılmazsa baña cevır ü cefādan ğayrı
Ben aña eylemezem mihr ü vefādan ğayrı

2 Ey diyen ğayre gönül virme kanı¹⁰⁵ bende gönül
Ser-i zülfüñde olan baḥtı qarādan ğayrı

X¹⁰⁶

3 Müşg-i Çin zülfüñ ile eylese¹⁰⁷ da'vî ne 'aceb
Ne olur yüzü qarālarda ḥaṭādan ğayrı¹⁰⁸

X¹⁰⁹

¹⁰³ “Ğam kimi öldürse kanlı tek kaçır benden yana / Şāh-ı derdim ilticā eyler ‘ulūvv-i cāhıma”,
“Bir fakīrim durmasın kimse baña ta‘ zim için / Qanda gitsem ey gözüm şu sep ğubār-ı rahıma”
divanda yer alan bu iki beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

¹⁰⁴ tevekkül eyledim Allāhıma: sığındım sıdk ile Allāhıma FD

¹⁰⁵ kanı: ḥam FD

¹⁰⁶ “Kıldı Mecnūn kimi çoklar heves-i ‘aşk veli / Döymedi derde men-i bî-ser ü pādan ğayrı”
divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

¹⁰⁷ eyle: eylese FD

¹⁰⁸ qarālarda ḥaṭādan ğayrı: qarā kulda ḥādan ğayrı FD

¹⁰⁹ “Lebine çeşme-i ḥayvān dimezem kim lebinüñ / Var bin cāna deger feyzi beḳādan ğayrı”
divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

- 4 Hiç kim bilmedi tahkik ile ağzuñ sırrın
Sırr-ı gaybı ne bilür kimse Hudā'dan gayrı
- 5 Ey Fuzūlî bize takdîr gam itmiş rûzî
Kılalım şabr nedür çäre rızâdan gayrı

134

Velehu

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Hâşılım yok ser-i küyuñda belâdan gayrı
Garażım yok reh-i aşkuñda fenâdan gayrı
- 2 Ney-i bezm-i gamım ey âh ne bulsañ yele vir
Oda yanmış kır cismimde hevâdan gayrı
- 3 Perde çek çehreme hicrân günü ey kanlı yaşım¹¹⁰
Ki gözüm görmeye ol mäh-liqâdan gayrı
- X¹¹¹
- 4 Ne yanar kimse baña âteş-i dilden özge
Ne açar kimse kapum bād-ı şabâdan gayrı
- X¹¹²
- 5 Bezm-i 'aşk içre Fuzūlî nice âh eylemeyem
Ne temettu' bulunur neyde şadâdan gayrı

22b

135

'Ulvî

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Gam-ı zülfünle¹¹³ kan-ı gözyaşın kan itdigüm demler
Añılmaz mı ser-i küyuñda¹¹⁴ efgân itdigüm demler
- 2 Harîm-i çâr 'unşûr olmamışdı rûha cevlân-geh¹¹⁵
Gülistānuñda cân murğın senā-h^v ân itdigüm demler

¹¹⁰ yaşım: şirişk FD¹¹¹ "Yetdi bî-kesligim ol gāyete kim çevremde / Kimse yok çizgine gird-âb-ı belâdan gayrı" divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD¹¹² "Bozma ey mevc gözüm yaşı habâbın ki bu seyl / Koymadı hiç imâret bu binâdan gayrı" divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD¹¹³ zülfünle: la' lüñle: ULD¹¹⁴ ser-i küyuñda: kapuñda bu niçe ULD¹¹⁵ cevelân-geh: cevelānuñ ULD

- 3 Şadā-yı ney safā-ı mey nedür bilmezdi ‘aşk ehli¹¹⁶
Dil-i nālānımı hicrūñle nālān¹¹⁷ itdigüm demler
- 4 Zamāne top-ı mihre urmamışdı levḥ-i¹¹⁸ çevgānın
Ser-i şad çākimi tiğūñle ğaltān itdigüm demler¹¹⁹

136

‘Ulvī

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Yār şemşirini her dem baña karşı getürür
Ol ṭabīb-i dil ü cān ḥastasına şu getürür
- 2 Yāre didüm beni öldürdi firāk-ı la‘ lūñ
Didi keyfiyyet-i mey ādeme uyḥu getürür
- 3 Kūy-ı yāre iletür cismimi seyl-āb-ı sirişk
Gülsitāna nitekim ḥār u ḥası şu¹²⁰ getürür¹²¹
- 4 Būy-ı zūlfūñ beni ğāyetde hevāyī kıldı
Başıma bunca belā kim getürür bū getürür
- 5 Ḥāl u ḥaṭṭ-ı¹²² ruḥ-ı cānānı görüp ‘Ulvī didi
Beñzer ol ḥ‘āceye kim nāfe-i Hindū getürür

23a

137

Eyzen ez ğazeliyāt-ı Fuzūlī Efendi rahmeti ‘İllāhi rahmeten
vāsī‘ a ḥazretlerinūñdür ki taḥrīr olundu
Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Kemāl-i hüsn virüpdür şarāb-ı nāb saña
Saña ḥelāldir ey muğ-beçe şarāb saña
- 2 Seni melek görelı yazmaz oldu ‘aşka kitāb¹²³
Velī yazıldı bu yüzden besī kitāb¹²⁴ saña
- 3 Lebūñ su ‘āline virmez cevāb ‘uşşākuñ
Su‘ āl olursa bu senden nedür cevāb saña

¹¹⁶ ‘aşk ehli: ‘aşıklar ULD¹¹⁷ hicrūñle nālān: aşkuñla giryān ULD¹¹⁸ levḥ-i çarḥ-ı: ULD¹¹⁹ Divanda dokuz beyit olarak yer alan bu gazelin dört beyiti mecmuada eksiktir. UL.D¹²⁰ şu: cū ULD¹²¹ Divanda 3. ve 4. beyitler yer deġiştirmiştir. ULD¹²² ḥāl u ḥaṭṭ-ı: ḥaṭṭ u ḥāl u ULD¹²³ ‘aşka kitāb: ‘aşkı günāh FD¹²⁴ kitāb: sevāb FD

4 Cezā gününde şorulmaz haṭālar eyledigüñ
Yeter fiğān ile ben virdigim‘ azāb saña

5 Beni qarārım ile qoymaz olduñ ey gerdün
Yeridir āhım ile virsem inqılāb saña

X¹²⁵

6 Fuzūlī başına ol serv sāye şaldı bu gün
‘Ulüvv-i rif‘ at ile yetmez āf-tāb saña

138

Velehu

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1 Ey melek seyret ki senden özge hayrāndır saña
Ḥaḡ bilir insān dimez her kim ki insāndır saña

2 Virmeyen cānım saña bulmaz hayāt-ı cāvidan
Zinde-i cāvīd aña dirler ki qurbāndır saña

3 ‘Ālemi perverd-i¹²⁶ şem‘ -i cemālūñ kıldı ‘aşḡ
Cān-ı ‘ālemsin fidā her laḡza biñ cāndır saña

4 ‘Āşıḡa şevḡuñla cān virmek iken müşkil degil
Çün Mesīḡ-i vaḡtsin can virmek āsāndır saña

5 Çıkma yārim geceler aḡyār ta‘ nından şaḡın
Sen meh-i evc-i melāḡatsin bu bühāndır¹²⁷ saña

X¹²⁸

6 Ey Fuzūlī ḡub-rūlardan teḡāfüldür yamān
Ger cefā hem gelse anlardan bir iḡsāndır saña

139

Velehu

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

1 Dostum ‘ālem senüñçün ger ola düşmen baña
Ġam yemezsin kim yetersin dost ancaḡ sen bana

¹²⁵ “Safā-yı cevher-i tiğinden umma kām ey dil / Sağınma şu vire ey teşne ol serāb saña” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

¹²⁶ Perverde-i pervāne-i FD

¹²⁷ bühāndır: noḡsāndır FD

¹²⁸ “pād-şāhım zulm idüp ‘āşıḡ seni zālīm dimiş / ḡub olanlardan yaman gelmez bu bühāndır saña” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

- 2 ‘Aşka şaldım ben beni pend almayup bir dosttan
Hiç düşmen eylemez anı ki itdüm ben baña
- 3 Cān u ten oldukça tenden¹²⁹ derd ü dāğ eksik degil
Çıkısa cān hāk olsa ten ne cān gerek ne ben¹³⁰ baña
- 4 Vaşl kadrin bilmedim fırkat cefāsın¹³¹ çekmedin
Zulmet-i hicr itdi çün mühim¹³² işi rūşen baña
- 5 Dūd-ı aḡ-gerdir baña serv ile gülşen¹³³ bāğ-bān
Neylerim ben gülşeni gülşen saña gül-ḡan baña
- X¹³⁴
- 6 Ey Fuzūlī çıkısa cān çıkmam tarīk-i ‘aşkdan
Reh-güzār-i ehl-i ‘aşk içre¹³⁵ kılun medfen baña

23b

140

Hilālī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Āşkār olmazdı derdüm dāğ-ı hicrān olmasa
Yandıgım bilmezdi kimse āh u efḡān olmasa
- 2 Göñlüm ārām eylemezdi kāmēt-i dildārsız
Gülsitānda şāḡ-ı gül serv-i ḡirāmān olmasa
- 3 Kim virirdi ben ölümlü ḡastaya bir ḡatre āb
Künc-i miḡnet-ḡānede bu çeşm-i giryān olmasa
- 4 Ağlayup derdiyle añlar mıydı zār ile hezār
Gül aña ḡarşu eger gülşende ḡandān olmasa
- 5 ‘Arşa ḡandilin felekde kim çıkardı her gice
Ey Hilālī şubḡa deñlu āh-ı sūzān olmasa

¹²⁹ tenden: benden FD¹³⁰ ben: ten FD¹³¹ cefāsın: belāsın F.D¹³² çün mühim: çok tarīk FD¹³³ gülşen: gül ey FD¹³⁴ “Ġamze tīḡin çekdi ol māh olma ḡāfīl ey göñül / Kim muḡarrerdür bu gün ölmek saña şīven baña” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD¹³⁵ içre: üzre FD

141

Lā-edrī**Mef'ūlü / Mefā'üü / Mefā'ilü / Fe'ülün**

- 1 Tır-i müjeñe sîne dem-â-dem siper olsun
Tek ' aşık-ı bî-çâre ki gâhî nazar olsun
- 2 Ferhād eleme şimdi benüm başıma geldi
Ol lebleri Şirîne meded bir haber olsun
- 3 Ben terk-i diyâr eyler isem derd-i gamuñla
Âhım yeli küyuñda şehâ bir eşer olsun
- 4 Oldım hele ben vâsl-ı ebkâr-ı me'ânî
Bir bencileyin var ise ol dağı er olsun
- 5 Mısrâ' laruñ oldu mı dilâ nağl-i feşâhat
Ma' nâ-yı müzeyyenler aña berg ü ber olsun

24a

142

Fuzûlî**Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün**

- 1 Yâ Rab hemîşe luṭfuñı it reh-nümâ baña
Gösterme ol tarîķi ki gitmez¹³⁶ saña baña
- 2 Kaṭ' eyle âşnâlıgım andan ki ğayrdur
Ancağ öz âşnâlaruñ it âşnâ baña
- 3 Bir yolda¹³⁷ şâbit it kâdem-i i' tibârımı
Kim reh-ber-i şerî' at ola muḳtedâ baña
- 4 Yok bende bir ' amel saña şâyestse âh eger
A' mâlime göre vire ' adlũñ cezâ baña
- 5 Havf u ḫaṭâda muṣṭaribüm var ümîd kim
Lutfuñ vire beşâret-i ' afv ü ' atâ¹³⁸ baña
- 6 Ben bilmezem baña gereğın sen ' alîmsin¹³⁹
Men' eyle virme her ne gerekmez baña¹⁴⁰ baña

¹³⁶ gitmez: yetmez FD¹³⁷ yolda: yirde FD¹³⁸ ' afv ü ' atâ: ' afv-i ḫaṭâ FD¹³⁹ ' alîmsin: ḫakîmsin FD¹⁴⁰ baña: saña FD

- 7 Habs-i hevāda koyma Fuzūlî-şıfat esîr
Yâ Rab hidāyet eyle tarîk-i fenâ baña

143

Velehu

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Riştedür cismim ki devr-i çarḥ virmiş tâb aña
Merdüm-i çeşmim düzer her dem dür-i sîr-âb aña
- 2 Sāye-i zülfün şebistāndadur şem' -i ruḥun
Nice yitsün qadr ile ḥurşid-i ' âlem-tâb aña
- 3 Derd dürdirler şafâ-baḥş-i ḥarîf-i bezm-i ' aşk
Sâkıyâ çok itme teklîf-i şarâb-ı nâb aña
- 4 Kâmet-i ḥam birle bir ehl-i kerâmetdür kaşun
Taş olupdur gūyâ baş egmemiş mihrâb aña
- 5 Çeşmüni ehl-i nazar kaşdına ta' yin eyleyen
Târ-ı¹⁴¹ ğamzeñden müheyyâ eylemiş esbâb aña
- 6 Terlemiş ruḥsâr ile ḥublar açarlar gönlümü
Gör ne gülşendür ki âteşden viripdür¹⁴² âb aña
- 7 Ey Fuzūlî kalmamış ğavġa-yı Mecnûndan eşer
Ġalibâ efsâne-i ' aşkım¹⁴³ getürmiş ḥvâb aña

24b

144

' Abdü'l-Kadîm Dervîş Vesim

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nedür bu nâz u istiġnâ yine ey bî-vefâ söyle
Bu vaḥşet tâ-be-key cânâ meded ey pür-cefâ söyle
- 2 Şeh-i ḥübân-ı devrânsın serây-ı dilde sultânım
Tabîb-i derdmendânsın bu derde bir devâ söyle
- 3 Gezerken başım âzâde sen itdün beni üftâde
Yine geldüm saña dâda amân ey dil-rübâ söyle
- 4 Nigâh-ı lutf-ı bî-pervâ idersen ğayriye cânâ
Yeter kıldun beni şeydâ eyâ şîrîn-edâ söyle

¹⁴¹ târ: tîr FD¹⁴² virirler: viripdür FD¹⁴³ aşkım: Leylî FD

- 5 Vesīmā merḥamet kılsun deriseñ ol melek-sīmā
Niyāz it pāyına düş dem-be-dem lutf u şenā söyle

145

El-Ḥaḳīr Vesīm**Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 Āsmān-ı şarkda ḥāversin
Tā ki taḥt-ı ḥüsnde dāversin
- 2 Mürdegān cān bulur kelāmuñdan
Bārek-allāh ne rūḥ-perversin
- 3 Tābişinden bakılmaz ‘arızıña
Bārek-allāh ne mihr-i enversin
- 4 Geçdüğünce serir-i nāz üzre
Şānki bir şāh-ı heft-kişversin
- 5 Perde-i zülfüñi güşād eyle
Görelüm tā ne gūne dil-bersin
- 6 Hüsn Yūsuf beli hezār hezār
Cümleden sen velik bihtersin
- 7 ‘Āşıkān pāy-māl-ı dergāhuñ
Hep ‘adūya mürüvvet eylersin
- 8 Cevre mā’il olunca ‘uşşāka
Çarḥ-ı bedkārdan da bertersin
- 9 Mū miyānuñ gelür mi āgūşa
Hışm ile dāl-ı tığ ü ḥaңçersin
- 10 ‘Aşq-ı cānān ile Vesīm-i cān
Āteş içre yanar semendersin

25a

146

El-Ḥaḳīr Vesīm**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Nāz ile diller alan ḡamze-i ‘ayyāruñdur
Beni ālüfte kılan ṭurre-i ṭarrāruñdur
- 2 Şerbet-i vaşluñ ile eyle devā derd-i dile
Pister-i ḡāmda yatur ḡasta-i bīmāruñdur

- 3 Künc-i miḥnetde idüp nâliş-i pür-süz u güdâz
Ḥâbdan murğ-ı dilim her gice bî-dâruñdur
- 4 ‘Uḳde-i zülfüñe bend eylemeden âzâd it
Nice demdür ki gönül ṭurraña ber-dâruñdur
- 5 Pây-mâl olmada kūyuñda Vesîm-i bî-dil
Merḥamet kıl ki senün ‘âşık-ı dîdâruñdur

147

Li-muḥarririhi ḥaḳîr Vesîm-i pür-taḳşîr
Mefâ’ ilün / Fe’ ilâtün / Mefâ’ ilün / Fe’ ilün

- 1 Ğam-ı ḥaṭuñla gönül pür melâle dönmez mi
Hemîşe baḥr-i ruḥuñla hilâle dönmez mi
- 2 Lebün ki mürde-i şad-sâle rûḥ-baḥşâdur
Yanuñda ‘İsî-i Meryem ya lâle dönmez mi
- 3 Yeter firâḳ-ı nigâr ile ḥuşk-kâm¹⁴⁴ olduḳ
Bu teşne dillere sâḳî piyâle dönmez mi
- 4 Şunulsa destime bir cām o lebleri mül den
Eger ki zehr ise âb-ı zülâle dönmez mi
- 5 Vesîme eylese ta’lim o çeşm-i cādū siḥr
Yâ nazm-ı dil-keş-i Siḥr-i ḥelâle dönmez mi

25b

148

Bu biraç manzûme-i belâgat-engîz u neşât-amîz merḥûm ve
mağfrun-leh Fâizî efendinüñdür ki taḥrîr olundu. Ve hadd-i
zâtında ne laṭîf güfteleri vardır. Nazar-ı tefekürle manzûr ola.

Fi-elif

Fâ’ ilâtün / Fâ’ ilâtün / Fâ’ ilâtün / Fâ’ ilün

- 1 ‘Aşk-ı tûfân-ı belâdır sûdmend olmaz saña
Eyleseñ ey kūh-ken biñ kerre kūha ilticâ
- 2 Ḳays-ı ‘uryânı görüñ meydân-ı ‘aşk-ı yârda
Güiyâ öldürmege soymışdı cellâd-ı ḳazâ
- 3 Saḥil-i kana mesâsım ḳalmadı şimden girü
Mevc-i ‘ummân-ı belâdur baña zîrâ pişvâ

¹⁴⁴ ḥuşk-kâm: telḥ-kâm KFD

- 4 Hāk ile çün dīdemüz āhır pūr eyler rūzgār
 ‘Ākıl oldur baqmaya bir daḡı dünyādan yaña
- 5 Olmasa şahbā-yı ‘işretten cem-i¹⁴⁵ gerdün tehi
 Nālemiz ey Fāḡi itmezdi anı pūr şadā

149

Fi-bā‘

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Cem gidüp bezm-i cihān içre qodı cām-ı şarāb
 Ğarq olup baḡr-i fenāya qaldı andan bir ḡabāb
- 2 Baña¹⁴⁶ cāmından münāsib nesne olmazdı hele¹⁴⁷
 Genc-i Cemden eylemek lāzım geleydi intisāb¹⁴⁸
- 3 Bulmaya şahbā-yı la‘ lūñ ḡāletin bir cāmda
 ‘Ālemi devr eylese meclis-be-meclis āftāb
- 4 Girmezüz ḡalkuñ gözüne mihr-i ‘ālem-tābveş
 Bī-vücūdüz ‘arşa-i ‘ālemde mānend-i serāb
- 5 Fāḡi cānān ile cān cāna olurduq eger
 Olmasaydı cānā ten cānāna pīrāhen ḡicāb

150

Fi-tā‘

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Olmasa Leyli eger cām-ı mey-i ‘aşq ile mest
 İtmez idi¹⁴⁹ kāse-i Mecnūn-ı şeydāyı şikest
- 2 Āşnālīq sırrını fīqr eyledüm Mecnūnla
 Şonra bildüm olmışuz hem-zānū-yı bezm-i elest
- 3 Her ne ḡāl ise yine elden qomazlar sāḡarı
 Rind-i dūrd-āşāmlar olsa ne deñlü teng-dest
- 4 Ṭālī‘ im gör kim baña geldikde şayyād-ı felek
 Dāmen-i¹⁵⁰ ümmīde tār-ı ‘ankebūtı itdi şest

¹⁴⁵ cem: ḡum KFD¹⁴⁶ baña: saña KFD¹⁴⁷ hele: velī KFD¹⁴⁸ intisāb: intiḡāb KFD¹⁴⁹ itmez idi: eylemezdi KFD¹⁵⁰ dāmen: māh KFD

- 5 Murğ-ı dil yirden yire urmazdı kendin Fāẓī
Olmasa bu damgāh-ı derd u ğamdan pāy-best

26a

151

Velehu fi-ḥarfi'l-ṣā'

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 O seng-dildür olan inkisārıma bā' is
O şehsuvār-ı cihāndur ğubārıma bā' is
- 2 Didiler ayağına geldi Leylī Mecnunuñ
Reh-i 'amelde¹⁵¹ budur intizārıma bā' is
- 3 Taḥammül idemedüm āşinā cefālarına
Bu oldu ḥāşılı terk-i diyārıma bā' is
- 4 Ğubār gibi neden bî-ķarārsın dirler
'Aceb budur bulamam ben ķararına bā' is
- 5 Başarsa ḥākime bir kerre Fāẓī dil-ber
Ola kıyāmete dek iftiḥarına bā' is

152

Velehu fi-ḥarfi'l-cim

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün

- 1 Bādedür ḥaste-i bî-tāb-ı ğam-ı yāra 'ilāc
Çāresin gör budur ey 'āşık-ı bî-çāre 'ilāc
- 2 Dehr el virmeyerek geldi ferāğ-ı ḥātır
İtdi perhîzle gerdün dil-i bîmāra 'ilāc
- 3 Süz-ı ğam cānıma kār eyledi şun cām-ı 'arāk
Eyle ey sākî-i gül-ruḥ teb-i āzāra 'ilāc
- 4 Olmadın Fāẓīyā şafḥa-i dil pejmürde
Şerbet-i vaşlı ile kılsa o ḥün-ḥāra 'ilāc
- 5 Derd-i 'aşkuñla ki dīvāne-i māder-zādız
Bize mümkün midür ey şūḥ-ı sitemkāra 'ilāc¹⁵²

¹⁵¹ reh-i'amelde: reh-i ğamunda KFD

¹⁵² Basılı divanda bu beyit mahlas beyitinden önce yer almaktadır. KFD

26b

153

Velehu fi-ḥarfi'l-ḥā'**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 H'ān-ı ihsānı gelür dehrün mezāk-ı cāna telḥ
Mizbānuñ minnet eyler ni' metin mihmāna telḥ
- 2 Virme ḥalvet-ḥāneñe şādīye ruḥşat ey gönül
Meclis-i ünsi muḥarrerdür ider bīgāne telḥ
- 3 Ḥayret-ālūd-ı gama birdür cefā vü iltifāt
Her ne nūş itse gelür dil-ḥasta-i hicrāna telḥ
- 4 'Aşḳdan rencide olmaz nāşiḥa erbāb-ı 'aşḳ
Hiç gelür mi āb-ı deryā māhī-i 'ummāna telḥ
- 5 Lezzetin ehl-i mezāk añlar anuñ ey Fāīzī
Ġam degil şahbā gelürse şūfī-i nā-dāna telḥ

154

Velehu fi-ḥarfi'l-dāl**Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilün**

- 1 Fenn-i belāda dil ūstād-ı ehl-i derd
Şākird olamaz aña Ferhād-ı ehl-i derd
- 2 Cemşid girse içine Ya' kūb vaḳt olur
Birdür¹⁵³ 'alāmet-i ḥazen-ābād-ı ehl-i derd
- 3 Ḳays öldi gitdi derdine dermān bulunmadı
Ṭolsa¹⁵⁴ 'aceb mi 'ālemi feryād-ı ehl-i derd
- 4 Āgyār-ı dūn neyleyelüm nā-ḳabŭldür
Gerdün-ı yeg idi itmediyse¹⁵⁵ bī-dād-ı ehl-i derd
- 5 Ḥalkuñ ṭoḳunma yāresine nīşter-mişāl
Ey Fāīzī budur saña irşād-ı ehl-i derd

¹⁵³ birdür: budur KFD¹⁵⁴ ṭolsa: ṭutsa KFD¹⁵⁵ itmediyse: itmese KFD

27a

155

Velehu fi-ḥarfi'l-rā'**Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Egerçi ḥarman-ı 'uşşaka nāz āteşdür
Metā' -ı nāzda ammā niyāz āteşdür
- 2 Nesīm-i ruḥşata aldanma kūy-ı dil-berde
Şaḥın şaḥın ki mevā-yı ciḥān āteşdür
- 3 Ne kūh-ken virir¹⁵⁶ ey dil buña ne ḥod Mecnūn
Reh-i belāda teşbīb ü firāz āteşdür
- 4 Ya şu' le-riz¹⁵⁷ olur elbette ya şerār-engīz
Olur mı hīç nihān dilde rāz āteşdür
- 5 Hevā-yı Fā'ziyā 'aşka ide gör maḡlūb
Ḥaḳīkat āb-ı ḥayāt u mecāz āteşdür

156

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Şol şehīd-i ḡam ki ḥāk u ḥūn ile ālūdedür
Ḡuşşadan ḳurtuldı kūy-ı yārda āsūdedür
- 2 Şübhe yok rūḥ-ı muşavverdür cemāl-i dil-rübā
'Āşık-ı bī-cān u dil bir ḳālīb-ı fersūdedür
- 3 Dāstānın diñlemek teklīfin itmez kimseye
Kendü kendiyle dil-i divāne ḡüft ü ḡūdedür
- 4 Ḥande eyler 'ālemüñ evzā' -ı nā-hemvārına
Ḡüldüḡi ehl-i cünūnuñ şanmanuz bī-hūdedür
- 5 Fā'izī şanma süveydādur derūn-ı dilde
Kāse içre şem' -i āhımdan derilmiş dūdedür

¹⁵⁶ virir: döyer KFD¹⁵⁷ şu' le-riz: şu' le-ḡiz KFD

27b

157

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Semt-i 'işret tüt ki vādī 'ayş u dem vādīsidür
Şāh-rah-ı şehr-i kām-ābād-ı Cem vādīsidür
- 2 Reh-revān-ı bī-tāhammüldür iren ser-menzile
Şanma kim bu tengnā ehl-i haşem vādīsidür
- 3 Dūd-ı āhım sīne-i çākim görenler didiler
Ol serāb-ı deşt-i miḡnetdür bu ğam vādīsidür
- 4 Hāk-i kūyı hep ğubār-ı ḡāṭır-ı 'uşşākdur
Semt-i ol şūḡ-ı cefā-cūnuñ sitem vādīsidür
- 5 Gezdügi şahrāyı pür-seyl-i sirişk itdi¹⁵⁸ Kays
Fāīzī aña te' accüb eylemem vādīsidür

158

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Bir tarafdan baht tırmaz dā'ima yüz döndürür
Bir tarafdān rāst gelsem dil-rübā yüz döndürür
- 2 Devr-i gird-āb-ı belādur¹⁵⁹ çenber-i gerdün-ı dūn
Bunda ey dil āşnādan āşnā yüz döndürür
- 3 Şüret-i mihrin görüp aldanma gerdünuñ şakın¹⁶⁰
Ber-çarār olmaz bu çarḡ-ı bī-vefā yüz döndürür
- 4 Varsa gülzāra peyām-ı maḡdemüñüz bād-ı şubḡ
Her gül-i şad-berg-i bāḡuñ dāīmā¹⁶¹ yüz döndürür
- 5 Türk-tāz-ı 'işve ü nāzuñdan irmekle ğubār
Şanma senden Fāīzī-i mübtelā yüz döndürür

¹⁵⁸ itdi: itdiyse KFD¹⁵⁹ belādur: cefādur KFD¹⁶⁰ şakın: dilā KFD¹⁶¹ dāīmā: dil-berā KFD

28a

159

Velehu**Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 O şūḥa ' aşık-ı bî-şabr u māye karşı varur
' Acebdür ehl-i muḥabbet belāya karşı varur
- 2 Göñül ki kākül-i pür-piçüñe teveccüh ider
Şu pehlevān gibidür ejderhāya karşı varur
- 3 Gelince katlanmaz almağa ḥaber senden
Şitāb idüp¹⁶² dil-i şeydā şabāya karşı varur
- 4 Felek ḥilāfı ko āhımla qarulaşma benüm
Hemīşe şanma bu keştī hevāya karşı varur
- 5 Hücüm iderse n'ola Fā'izī seg-i kūyı
Mürüvvet ehli olan āşināya karşı varur

160

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Gerçi yārūñ çeşm-i ḥün-ḥārı ' itābın gösterür
Bir bakışta yine luṭf-ı bî-ḥisābın gösterür
- 2 Şem-i pür-envār ile fānūs-ı āluñ ' ayndur
Cām kim yārūñ ruḥ-ı pür nūr u tābın gösterür
- 3 Destüme cām-ı mey alsam za' fdan lerzān olur
Bu dil-i şūrīde ḥālīn ıztırābın gösterür
- 4 Sīmyāger¹⁶³ meger sāķī ḥabāb-ı bādeden
Cāmda kaşr-ı Cemüñ ṭāḳ u kūbābın gösterür
- 5 Fā'izī kim eylemez gerdün-ı dūna ser-fürū
Ol der-i faẓl u ' itāba intisābın gösterür

¹⁶² idüp: ider KFD¹⁶³ sīmyāger: sīmyāgerdür KFD

28b

161

Velehu

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Gidermiş dilden evvel şöhetünle guşşalar demler¹⁶⁴
 Ȳanı ol¹⁶⁵ cām-ı Cem ol şevķler ol eski 'ālemler
- 2 Dağı ben şimdi bildüm rüzgāruñ neydüğün ey dil
 Bilinmezmiş safā-yı vaşl-ı yār ile geçen demler
- 3 Mübārek olsun ey şüh-ı cihānım reşkimüz yokdur
 Yeñiden āšnālar mübtelālar tāze hem-demler
- 4 Seherden mührelerse yiridür mihr-i cihān-ārā
 Gülüñ evrāk-ı sürhün jāle-i ter her gice nemler¹⁶⁶
- 5 Tehi olmadı hergiz bāde-i rengin ma' nādan
 Revādur Fāizi reşk itse cām-ı tab' uña Cemler

162

Velehu

Mef' ulü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ulün

- 1 Sensüz bu gönül meclis-i ' ayş u demi neyler
 ' Ālem anuñ olmuş tūtalım ' ālemi neyler
- 2 Ol şūha yeter cāzibe-i hūsn-i Hudā-dād
 Ȳullāb-ı ser-i zūlf-i ham-ender-hamı neyler
- 3 Taḥsīl-i safā-yı dil iden ehl-i ḥarābāt
 Āyine-i İskenderi cām-ı Cemi neyler
- 5 Def' -i ğam¹⁶⁷ idermiş tūtalım cāmıla ādem
 Yā minnet-i sākiden irişen ğamı neyler
- 6 Aḥbāb eger Fāizi-i zārı şorarsa¹⁶⁸
 ' Uzlet-gede-i künc-i ğamüñ ' ālemin neyler

29a

Bu sayfa boştur.

¹⁶⁴ guşşalar demler: guşşa vü ğamlar KFD¹⁶⁵ ol:ey KFD¹⁶⁶ her gice nemler: giceden nemler FKD¹⁶⁷ def' -i ğam: ğam def' in KFD¹⁶⁸ şorarsa: anarsa KFD

29b

163

Ḥaletī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Saña dirlerse eger ‘ aşıkı giryân eyle
Dostum sözlerini diñleme ihsân eyle
- 2 Yed-i beyzâ-yı melâḥatle oluñdun bey‘ at
Ḥalkı var pâdişahım bende-i fermân eyle
- 3 Ḥāk-i kūyuñ olayım dostum ol şart ile kim
Cür‘ a-i cām-ı ğamuñ üstüme rîzân eyle
- 4 Ey dem-â-dem gözeden kabır-i şehîd-i ‘ aşkı
Ḥün-ı efserdesin al subḥa-i mercân eyle
- 5 Rāzuñı kimseye keşf itme şaķın Ḥāletiyā
Gonca-i lāle gibi dāġuñı pinhân eyle¹⁶⁹

30a

164

‘Ulvī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Ğarīb ü bî-kesem künc-i belāda maḥremimsin sen
Benimçün ağla ey çeşmim ölünce hem-demimsin sen
- 2 Ferḥale ümitüz acım yok bilürsün ey ğam-ı dil-ber
Şafâ-yı ḥatırım zevķim sürürüm ‘ âlemimsin sen
- 3 Didüm gül göricek pây-ı semend-i şeh-sûvârımda
Yürekde tîġ-i ḥasret yâresine merhemimsin sen
- 4 Ḥabîbim kalb-i mü‘min ‘ arş-ı ḥaķdur dirler anuñ çün
Benüm gönlüm saña ‘ arş oldu nûr-ı ‘ aẓamımsın sen
- 5 Dîl-i ‘Ulvī gibi dünyâ içün ğam çekmezüm hergiz
Benüm ‘ âlemde ancak bā‘ iş-i ḥüzn ü ğamımsın sen

165

Velehu**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Dirîġâ seyl-i eşkim cûy-bâr olmaġda gitdükçe
Benüm servim ḥas u ḥâre kenâr olmaġda gitdükçe

¹⁶⁹ divanda 10 beyit olan bu gazelin 5 beyiti mecmuuda eksiktir. AHD

- 2 Karār itmez o meh ğam-hāneme bir lahza geldükçe
Ānuñ için ‘aql u fikrim¹⁷⁰ bī-ķarār¹⁷¹ olmaķda gitdükçe ¹⁷²
- 3 ‘Aceb kimdür benüm māh-ı neve teşbīh iden cismim
O bedr olmaķda ben dā’im nizār olmaķda gitdükçe
- 4 Müyesser olmadı gitdi vişālūñ şehrine irmek
Ceres gibi işim feryād u zār olmaķda gitdükçe
- 5 O büt eyler ayağuñ manşıb-ı ā‘ lāya irmekle
Dil-i ‘Ulvi ayaklarda ğubār olmakda gitdükçe

166

Şeyhi

Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Yoĝ iden varımı dehānuñdur
Mū kılan cismimi miyānuñdur
- 2 Tāķatim tāķ u yā iden ķaddüm
Ħasret-i tāķ-ı ebruvānuñdur
- 3 Kōmayan mülk-i dilde emn ü emān
Ġamze-i çeşm-i bī-emānuñdur
- 4 Cevr ile cān nā-tüvānım alan
Tiĝ-i müjġān-ı cān-sitānuñdur
- 5 Rūřenā-baķş-ı dīde-i dil ü cān
Sürme-i ħāk-i āstānuñdur
- 6 Kān-ı ħüsn içre gevher-i nā-yāb
Ħoķka-i la‘ l-i dūr-feřānuñdur
- 7 Vaķt-i gül geldi sende ey ğonca
Bāĝa gel gül açıl zamānuñdur
- 8 Ruķuñuñ ānın artırır ol ħāl
Bu ķadar fītneler hep anuñdur
- 9 Nāme-i naķma yazmasuñ tābuñ
Her gören der ki bu filānuñdur
- 10 Çeşm-i bīmāruñ ile bir nāzar it
Dil-i Şeyhī de nā-tuvānuñdur

¹⁷⁰ fikrim: şabrım ULD¹⁷¹ bī-ķarār: bī-firār ULD¹⁷² divanda 2. ve 3. beyitler yer deĝiřirmiřtir. ULD

30b

167

Nef'î

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Göz ucuyla aşıkā geh lutf ider gāhi' itāb
Bir sū'āle yer kımaz ol ğamze-i hāzır-cevāb
- 2 Çeşmi bezm-i fitne kırmuş ' işve-i cām almış ele
Bāde-i nāb ile itmiş ğamzesin mest ü hārāb
- 3 Lebleri üzre ğubār-ı hıtt-ı nev-hīzi degil
Nāfe-i āhū-yı çeşminden dökülmüş müşk-i nāb
- 4 Çeşm-i mesti tığ çekmiş ğamzeden bir Kāhramān
Ebrū-yı müşgini bir şemşirden hālī kırāb
- 5 Nice tıtsun tır-i yāra sīnesin Nef'î nişān
Anı kıor mı bir kıarār üzre dil-i pür-iztırāb

168

Velehu

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Ğamze maħmūr u girişme sākī vü müjgān mest
Olsa gördükçe acep mi ' aşık-ı hayrān mest
- 2 Göz ucuyla nāz ider mestāne hem hānçer çeker
Görmedim ol ğamze-i cādū gibi fettān mest
- 3 Göñlüm¹⁷³ açılmaz elinde cām-ı gül-renk¹⁷⁴ olmasa
Bādesiz bāğ-ı behişt olsa şānur zindān mest
- 4 Başına çalsın tokuz cāmını devrān bādesiz
Şābra kādīr mi kadeh pür olmasa bir an mest
- 5 Oldı Nef'î fikr-i la' l-i yār ile mest-i müdām
Bāde de nüş itse olmaz sūfī-i nā-dān mest¹⁷⁵

¹⁷³ göñlüm: göñlü NFD

¹⁷⁴ cām-ı gül-renk: cām-ı gül-fām NFD

¹⁷⁵ "Hāķ Te'ālā pādīşāhın ' ömrün eفزün eylesin / İtmez oldı devletinde yok yire efğān mest" divanda yer alan bu beyit mecmudaki yer almamaktadır. NFD

31a

169

Velehu**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Ağyāra nigāh itmedigün nāz şanurdum
Çok lutf itmiş ol 'āşıkā ben az şanurdum
- 2 Gamzeñ dili rüsvā-yı cihān eyledi āhır
Billāh ben ol āfeti hem-rāz şanurdum
- 3 Seyr eylemesem āyīnede' aks-i cemālün
Hüsn ile seni meh gibi mümtāz şanurdum
- 4 Ma' mūr idügin bilmez idim böyle hārābāt
Mestāneleri hāne-ber-endāz şanurdum
- 5 Sihr itdigüni senden işitdim yine Nef' i
Yoksa sözüñü hep senün i' cāz şanurdum

170

Velehu**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Derdim nice bir sīnede pinhān iderim ben
Bir āh ile bu 'ālemi vīrān iderim ben
- 2 Āh ile kıomam dilleri zülfünde huzūra
Cem' iyyet-i ağyārı perīşān iderim ben
- 3 Cem' iyyet-i ağyārı ger itmezse perīşān
Çarḥ-ı feleḡi ' aksine gerdān iderim ben
- 4 Yār olmayıcaḡ zehr-i sitemdir baña bāde
Bilmem nice def' -i ḡam-ı hicrān iderim ben
- 5 Bu ḡāl ile āvārelik el virse baña ger
Başdan başa dünyāyı gülistān iderim ben
- 5 Nef' i gibi yārāna dimem daḡı naḡīre
Yā bu ḡazeli zīver-i dīvān iderim ben¹⁷⁶

¹⁷⁶ "Güyā ki olur dīdelerim ma' den-i yāḡūt / Her ḡāh ki yād-ı leb-i cānān iderim ben" Basılı divanda yer alan bu beyyit mecmuadaki gazelde bulunmamaktadır. NFD

31b

171

Bahāyî**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Dünyâyı harâb itdi o mestâne bakışlar
Ol çeşm süzüşler o gazâlâne bakışlar
- 2 Tâkat mı kor ' aşıkda¹⁷⁷ yerinden o kopuşlar
Ol rahş sürüşler ol levendâne bakışlar
- 3 Âdemde taḥammül mi kor ol gözleri âhū
Düzdide nigâh ile o yâbâne bakışlar
- 4 Naḥçire toḳundı gibi çeşmüñ yine ey şūḥ
Bî-hûde degildür o beyâbâne bakışlar
- 5 Hûn-ı dil-i pür hûn-ı Bahāyîyi düketdi
Çeşmünden o cādū tatârane bakışlar

172

Nâilî**Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün**

- 1 Eyleme murğ-ı dilüñ şaydına pervâz şaḳın
Nâveg-i âhdan ey gözleri şeh-bâz şaḳın
- 2 Olma hüsnuñ gibi her şu' le-i âha hem-reng
Dâmen-i ' ismetüñ ey berg-i gül-i nâz şaḳın
- 3 Âšnâ-yı nigeḥ-i lutfun olan diller için
' Aşk bigânelerin eyleme hem-râz şaḳın
- 4 Nâ-murâdân-ı ser-i küyun olan cânlar için
Olma kâm-ı dil-i aḡyâra mühim-sâz şaḳın
- 5 Nâ'îveş nice dil-sûḥte müştâkuñ var
Nâvek-i âhdan ey gözleri şehbâz şaḳın

32a

173

Şabri Efendi**Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün**

- 1 Şîve-i çeşm-i füsün-sâzına meftûn oldum
Şöyle nâz eyledigim nâzına meftûn oldum

¹⁷⁷ ' aşıkda: âdemde ŞİB

- 2 Hüb-ı tarh eyledi dilden hıred-i hod-râyı
Fitne-i gamze-i gammâzına meftûn oldum
- 3 Nâzişinde sühen-i nâzına hayrân kaldım
Tarz-ı nuṭṭ-ı sitem-âğâzına meftûn oldum
- 4 Kaşdı ağıyâra iken seng-i cefâ urdı dile
Dest-i luṭf-ı ğalaṭ-endâzına meftûn oldum
- 5 Eller âşüfte-i zülfi ben anuñ ey Şabrî
Gamze-i şu¹⁷⁸ bede-perdâzına meftûn oldum

174

Bākî Efendi**Fe¹⁷⁸ ilâtün / Fe¹⁷⁸ ilâtün / Fe¹⁷⁸ ilâtün / Fe¹⁷⁸ ilün**

- 1 Baña cevır ile cefâ eyleme ihsân eyle
Ġayrıya mihr ü vefâ eyleme ihsân eyle
- 2 Şunuben h^vân-ı vişâlünü rakîbe her dem
Ġamuñı baña ğıdâ eyleme ihsân eyle
- 3 Ellere luṭf u kerem eyleyicek sultânım
Cevır ile kahrı baña eyleme ihsân eyle
- 4 Ok gibi toğruyam atma beni yâbânlara gel¹⁷⁸
Ġâmetüm hicr ile ya eyleme ihsân eyle
- 5 Bākî-i hasta-dili derd ile dermânda koyup
Ġayrı derdine devâ eyleme ihsân eyle

175

Hâletî**Fe¹⁷⁸ ilâtün / Fe¹⁷⁸ ilâtün / Fe¹⁷⁸ ilâtün / Fe¹⁷⁸ ilün**

- 1 Ölüyorken baña suñ la¹-i şüker-bâruñdan
Duymayın cân acısın lezzet-i güftâruñdan
- 2 Göster âḫir nefesümdür ruḫuñ âyînesini
Yüz çevirmek niçe bir ¹⁷⁹ aşık-ı bîmâruñdan
- 3 Mest-i ¹⁷⁹ aşkuñ düşer elbette humâr-ı merge
Kaldırırlarsa deger¹⁷⁹ sâye-i dîvâruñdan
- 4 Dâm u dâne komağı hûb bilürsün ammâ
Ölsede yok ḫaberüñ ḫâl-i giriftâruñdan

¹⁷⁸ gel: şeha BD¹⁷⁹ deger: eger AHD

- 5 İntizār üzredür erbāb-ı hüner Hāletīyā
Ne çıkar deyü der-i hacle-i¹⁸⁰ efkârûndan

32b

176

‘Ulvî

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Hâk bu kim özge şafâ yok mı mey-i hamrâda
Ola meclisde huşûşen¹⁸¹ o gül-i ra‘ nâda

x¹⁸²

- 2 ‘Âkıbet hâk olıcağ cism için efkârı gider¹⁸³
Ey gönül gam mı çeker ‘âkıl olan dünyâda

- 3 Murg-ı dil-fâhteves¹⁸⁴ âh u figân eylemede
Ol boyı serv-i ser-efrâz ise istignâda

- 4 Sâyeves hâke düşersem ne ‘aceb ey ‘Ulvî
Düşdi bir serv-i hırāmāna dil-i üftāde

177

‘Ubeydî

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Dil nice rāh-ı muhabbetde¹⁸⁵ misāfir olsun
Rāhat-ābād-ı ‘ademde қо mücāvır olsun
- 2 Gelmeden hattı beni vaşlına ırgürse didüm
İşidüp yār dimiş vaktine hāzır olsun
- 3 Hüsn ile şöhre-i āfāksın ey dil ammā
Yāri koyup saña tapan kişi kâfir olsun
- 4 Zülfi ruhsārını örter deyü muğber olsa¹⁸⁶ dil
Göre tozu hele hatt-ı ruḥı zāhir olsun
- 5 Şi‘r ile şimdi güzeller dahı şayd olmazlar
Ey ‘Ubeydî ne disün bir kişi şā‘ir olsun

¹⁸⁰ hacle: cümle AHD¹⁸¹ huşûşen: huşûzā ULD¹⁸² “Gözüme şekl-i beşerde görünür bedrimüz / ‘Aks-i hüsnün ki görem cām-ı mey-i şahbāda”
divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. ULD¹⁸³ efkârı gider: efkârûndur ULD¹⁸⁴ fâhteves: nâ-haste-ves ULD¹⁸⁵ muhabbetde: melāmetde UBD¹⁸⁶ olsa: ise UB.D

33a

178

Nābī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Niyyetün eyledigün va' de-i incāze midür
Yohsa kaçduñ dil-i zāra sitem-i tāze midür
- 2 Tırveş sīnesine sen düşecek āgyāruñ¹⁸⁷
' Āşıkūñ kıavs-şıfat haşşası¹⁸⁸ hamyāze midür¹⁸⁹
- 3 İki per gibi zühür eyledi haṭ-ı rüyūñda
Murğ-ı hūsnūñ ' acabā niyyeti pervāz midür
- 4 Var midur sūziş-i dil sīnede¹⁹⁰ pervāne gibi
Yohsa ey murğ-ı çemen bir kırı āvāze midür
- 5 Āhdan perde çeker bāğa hezārān¹⁹¹ Nābī
Bu tedārik o gül-i perde ber-endāze midür

179

Derviş Faşih**Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Haṭuñ henüz ki levḥ-i cemāle gelmişdür
Ne güne güne nakışlar hayāle gelmişdür
- 2 Lebinde sebz-i haṭ-ı yār degil ki Zülkarneyn
Hızırdan āb-ı hayātı su 'āle gelmişdür
- 3 Vişāli va' deler mi ehl-i ' aşka incāze
Meger ki haṭṭ o perīye havāle gelmişdür
- 4 Hezār mertebe naḳd olsa ğam ne şı' r-i Faşih
Netice āteş-i ' aşk ile kāle gelmişdür

33b

180

Şabrī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Hāk-i pāy-i yāra daḥı mā-cerā söylenmedi
Sergüzeşt-i çeşm-i tūfān āšnā söylenmedi

¹⁸⁷ tırveş sīnesine sen düşecek āgyāruñ: tırveş sen düşecek sinesine āgyāruñ NB. D

¹⁸⁸ haşşası: çekdüğü NB.D

¹⁸⁹ Divanda 2. ve 4. Beyyitler yer değiştirmiştir. NB.D

¹⁹⁰ dil sīnede: ğam sende de NB.D

¹⁹¹ hezārān: hezār ey NB.D

- 2 Derd-i dil nā-güfte kaldı bezm-i dil-berde yine
Cümle söz söylendi ammā müdde‘ ā söylenmedi
- 3 Ben zebūn tıynetim leb-i be-mühr-i nāz āh
Derdimūñ hakkında bir harf-i şifā söylenmedi
- 4 ‘Arz-ı hāle bulmadı ruḥṣat zebān-ı ārzū
Ol şeh-i ḥüsne daḥı harf-i ricā söylenmedi
- 5 Gūş edince nazmımı Şabrī dimiş ol şāh-ı ḥüsñ
Baña daḥı böyle şi‘r-i dil-güşā söylenmedi

181

Yahya Efendi**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Umulmaz mı o tıfl-ı şūḥḍan şeftālīler virmek
Cihānda şimdi mi oldu niḥāl-i tāze ber virmek
- 2 Ḥayāt-ı tāze virmek deñli vardur mürde-i ‘aşka
Civānı luṭf ile yād itdügünden bir haber virmek
- 3 Ḥarīdāruñla it bāzārı tek şat cümle āgyār
Nedür sen yār-ı sīm-endāma cānā sīm ü zer virmek
- 4 Gelür deyü çekilmiş meclis-i ‘aşka dil-i zārı
‘Aceb mi luṭf-ı ṭab‘-ı kaydını bārāna ber virmek
- 5 Üşenme naşh u pendūñ şeyḥ-i şehruñ tācını terk it
Ne lāzım kendüñe bī-hūde Yahya derd-i ser virmek

34a

182

Figānī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Dökmege kanını ḥalkuñ ki müjeñ āl eyler
Bize geldükde¹⁹² toḡunmaz geçer ihmāl eyler
- 2 Merdüm-i dide kenār itmege sen¹⁹³ serv-ḳadi
Yitmiş iki dereden şū getürüp āl eyler
- 3 Dāne-i ḥālūñe meylim tıyup İblīs raḳīb
Beni Ādem gibi dergāhından idlāl eyler¹⁹⁴

¹⁹² gedükde: geldükçe FGD¹⁹³ sen: ol FGD¹⁹⁴ beni Ādem gibi dergāhından idlāl eyler: dergāhından beni Ādem gibi idlāl eyler FG.D

- 4 Toğrılık itdügüm için midür ol serv-i revân
Sâyeveş yirlere çalar beni pâ-mâl eyler
- 5 Gül yüzüñsüz idemez tab^c -ı Fiğānī efgān
Gülşenüñ bülbulünü faşl-ı hazān lâl eyler

183

Ḳabūlī gazel-i bī-nuḳaṭ**Mefā^c ilün / Mefā^c ilün / Mefā^c ilün / Mefā^c ilün**

- 1 Dil alsa gördüğüñ demde dil-ārāda kemāl olsa
Murāduñ añlasa ^cālemde dil-dār ehl-i ḥāl olsa
- 2 ^cAdū kām olmasa¹⁹⁵ rām olmasa ^cālemde her güle
Āña sevmek sevilmeḳ mā-ḥaṣal emr-i muḥāl olsa
- 3 Elüñe lāleāsā kāse alsañ gülle germ olsa
Müdām-ı al görsek gül gül olsañ elüñ āl olsa
- 4 Kemāl ü ^cilm¹⁹⁶ ile ma^c lüm-ı ^cālem olsa el-ḥaṣıl
Dilā ehl-i kemāl olsañ kelāmuñda kemāl¹⁹⁷ olsa
- 5 Ḳabūlī māh-rūlarda viṣāle va^c de olmasa
Dem-i vasl-ı dil-ārā her dem ü her māh u sāl olsa

34b

184

Kātibī**Fā^c ilātün / Fā^c ilātün / Fā^c ilātün / Fā^c ilün**

- 1 Çekme her ḥurşid-ṭal^c at meh-cebīnüñ minnetin
Çek senüñle yār olan bir nāzenīnüñ minnetin
- 2 Ḥāk-pāy itdi yüzüm kūyuñda ey meh-rū felek
Yükledirse vechi var rūy-ı zemīnüñ minnetin
- 3 Ey gazālīm çīn-i zülfüñ būyın itsek dehre fāṣ
Meşk için çekmezdi ḥalk āhū-yı Çīnüñ minnetin
- 4 Görse lü'lü³ dişlerüñ ey la^c l-i leb güher-şinās
Çekmez idi zerrece dürr-i şemīnüñ minnetin
- 5 Ḥaṣr iderse ol hilāl ebrū kamer ruḥsār ile
Kātibī çek ḥaṣre dek çarḥ-ı berīnüñ minnetin

¹⁹⁵ olmasa: almasa KBD¹⁹⁶ kemāl u ^cilm: kemāl-i ^cilm KBD¹⁹⁷ kemāl: me^c āl KBD

185

Nazire-i Kāmī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Çünkü bir ' aşık çeker bir meh-cebînün minnetin
Bāri çeksün sen kamer-rūḡ nāzenînün minnetin
- 2 Būy-ı zūlf-i ' anberînünle mu' atṭarken cihān
Rū-siyāh olsun çekenler meşk-i Çinün minnetin
- 6 Künc-i ğamda şu' le-i āhım yeter baña çerāğ
Çekmezin ben şem' gibi āteşinün minnetin
- 4 Maḥzen-i dil gevher-i ' aşkuñla māl-ā-māl iken
Yire geçsün kim çeker genc ü defînün minnetin
- 5 Gün gibi eflāk idüp Kāmī yerim dergāh-ı şāh
Umarım çekdirmeye çarḡ-ı berînün minnetin

35a

186

Şehrī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 ' Aşıkım ' aşık ki kayd-ı māsivā bilmem nedür
Şiklet-i bī-gāne ḥaṭṭ-ı āšnā bilmem nedür
- 2 ' Ārifem ' ārif ki bildüm zātımı bī-cism ü cān
Şām-ı deycūr-ı fenā şubḡ-ı beḡā bilmem nedür
- 3 ' Aşıkam ' aşık ki mā'mūr-ı niyāzım tā ezel
İmtiyāz-ı ḡahr u luṭf-ı dīl-rübā bilmem nedür¹⁹⁸
- 4 ' Ārifem ' ārif ki itdüm mā-verā-yı ' aklı seyr
İ' tibār-ı lā-ḡalā vü lā-melā bilmem nedür
- 5 ' Aşıkam ' aşık ki ser-tā-pā esir-i kākülem
Himmet-i¹⁹⁹ ' aşk ile teşviş-i rehā bimem nedür
- 6 ' Ārifem ' ārif ki buldum Ḥaḡḡı bī-seyr ü sülūk
İmtinān-ı hādi-i eyn-i metā bilmem (nedür)
- Şehrīyem Şehrī ki ṭab' -ı nāzükümdür hem-demüm
İḡtilāt-ı ḡardal u ādem-nümā bilmem nedür

¹⁹⁸ Divanda 3. ve 5. beyitler yer değiştirmiştir. ŞHD¹⁹⁹ himmet: minnet ŞHD

187

Güfte-i Fehîm Çelebi**Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün**

- 1 Neyleyim dil her hünerde mähir olmuş olmamış
Zür ile ilzâma dehri kıadir olmuş olmamış
- 2 Her vişālũñ fırķati var her huzũruñ miḥneti²⁰⁰
Ėam yimem meclisde dil-ber ḥāzır olmuş olmamış
- 3 Mest-i Mecnũna²⁰¹ zemĩn u āsmān yeksān gelũr²⁰²
FāriĖem ednā ile a' lā bir olmuş olmamış
- 4 Mā' il-i şām-ı ḥafādur²⁰³ dā' imā ḥaffāş-ı baḥt
Pertev-i mihr-i kemālim zāhir olmuş olmamış
- 5 Neylesũn dil ol perĩ-rũ itmeyince i' tibār
Sıḥr-pĩrā-buñ Fehĩm şā' ir olmuş olmamış

35b

188

Güfte-i Fehîm 'aliye raḥĩm'el-raḥĩm**Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün**

- 1 Ehl-i ' aşķa Ėamze-i cānāna olmaz āşĩnā
Ėāfil olma mest ile divāne olmaz āşĩnā
- 2 İ' timād itme nigāh-ı çeşmine ey bü'l-heves
Merdũm-i hũşyār ile mestāne olmaz āşĩnā
- 3 Ėarķa-i deryā-yı istiĖnā gerek erbāb-ı ' aşķ
Buna ey dil şu' le-i pervāne²⁰⁴ olmaz āşĩnā
- 4 ' Aşķa yār ol ' aql ile germ-iḥtilāt itme²⁰⁵ Ėoñũl
Ėşnā bĩĖāne vũ bĩĖāne olmaz āşnā
- 5 Maḥrem-i rāz eyleme Cibrĩl olursa ger Fehĩm
Rind-i ' aşķa ' āķıl u ferzāne olmaz āşĩnā

²⁰⁰ miḥneti: Ėaybeti FKD²⁰¹ mest-i Mecnũn: mest ü Mecnũn FKD²⁰² gelũr: olur FKD²⁰³ ḥafādur: cefādur F.K.D²⁰⁴ şu' le-i pervāne: şem' ile pervāne FKD²⁰⁵ itme: olma FKD

189

Şehrî Çelebî**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Ayır düşdüm ol şeh-i hūbāna itdüm elvedā'
Kāfir oldum güyiyā imāna itdüm elvedā'
- 3 İktizā-yı hasretünle 'ākıbet Ya' kûbveş
Ağlamağdan dide-i giryāna itdüm elvedā'
- 4 'Aczi var gördüm firākuñla yanup yakılmadan
Merhamet itdüm dil-i sūzāna itdüm elvedā'
- 5 Bahtım olmuşdı müsā' id neyleyem ammā yine
Nā-murād oldum ser ü sāmāna itdüm elvedā'
- 6 Şanma ey Şehrî gam-ı firqatle ölmekden kaçam
Cān nedür ben göz göre cānāna itdüm elvedā'

36a

190

Emrî**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 İki kâşuñ iki rā muşhaf-ı ruhsāruñda
İki zülfüñ iki dāl āyet-i didāruñda
- 2 Şanemā ebr-i sefid içre meh-i nev şandım
Ham-ı ebrüñü görüp küşe-i destāruñda
- 3 Şa' şa' a şanma güneş hāme-i zerle her gün
Ah şāhım yazar ey meh-i der ü divāruñda²⁰⁶
- 4 Bekle kūyunu dilā kim çıka yāruñ göresün
Başıña gön toğa ey dil der-i dildāruñda
- 5 Emrinüñ dün gice çok²⁰⁷ ağzına geldi cānı
Bir kez öpünce seni lā' l-i şekerbaruñda²⁰⁸

191

Hayālî**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 'Aşk bir şem' -i ilāhidir benüm pervānesi
Şevk bir zencirdir gönüm anuñ divānesi

²⁰⁶ Divanda 3. ve 4. beyitler yer değiştirmiştir. ED²⁰⁷ gice: sanemā ED²⁰⁸ şeker-bāruñda: güher-bāruñda ED

- 2 Sāgar-ı Cemde bu beyt-i dil-güşā mersūm imiş
Āteş ü bādeyle germāgerm iken kâşāneşi
- 3 Rind oldur kim götürdü bezm-i keşretten ayak²⁰⁹
Sākī-i devrān elinden tolmadan peymānesi
- 4 Kelle-i ‘uşşāk şatılmaz kesādı var katı
İşlemez oldu muḥabbet şehrinün ser-ḥānesi
- 5 Şir ü şekker gibi işledi Ḥayālīnün bugün
İltifāt-ı Şāh ile bu vaż‘ -ı dervīşānesi²¹⁰

36b

192

Şehrī**Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün**

- 1 Ol çeşm-i pür-efsün ile dīvāne eylersün beni
Ḥavfım budur Mecnün-şıfat efsāne eylersün beni
- 2 Ben dāğ dāğ ḥasretim ‘arz-ı tecellī eyleme
Bir bülbül-i nālān iken pervāne eylersün beni
- 3 Ol gūne gūne‘ işve kim çeşm-i siyeh-mestüñdedür
Peymāneveş ser-geşte-i mey-ḥāne eylersün beni
- 4 Nezzāre-i ḥayret yiter luṭf itme cām-ı la‘ lüñi
Cā’iz ki keşf-i rāz idem mestāne eylersün beni
- 5 Zaḥm-ı tegāfülden şakın Şehrī şikāyet eyleme
Ol āşnādan ḳorḳarım bīgāne eylersün beni²¹¹

193

Nazīre-i Kelīm**Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün / Müstef‘ ilün**

- 1 Geh baḥş-ı cām-ı luṭf ile mestāne eylersün beni
Geh bir nigāh-ı ḥışm ile dīvāne eylersün beni
- 2 Ben bülbül-i dāğ-ı ḡamım ‘arz it gül-i ruḥsārın
Tā ki çerāğ-ı ḥasrete pervāne eylersün beni

²⁰⁹ ayak: ayak HBD²¹⁰ “Murg-ı dil dā’im havā-yi aşḳ ser-gerdānıdır / Bülbülün gülzârı var bûmun olur vîrânesi”,
“Ḳanda bilsin şāh-ı ‘aşḳun dergehi ādābını / Kûhken bir dağ eri Mecnün yaban dīvānesi” divanda
2. ve 4. beyitler olarak yer alan bu iki beyit mecmuadaki gazelde yer almamaktadır. HBD²¹¹ Divanda 3. ve 5. beyitler yer deḡiştirmiştir. ŞHD

- 3 Geh ‘arz idersin çeşmiñi geh kaşlaruñ mihrābını
Geh rāğıb-ı mescid gehī mey-ḥāne eylersüñ beni
- 4 Diñle ben-i zārı gel a aındurma derdün kanla(?)
Mecnün gibi dilden dile efsāne eylersüñ beni
- 5 Degme Kelimā gel meded pāy-i sükān-ı kūyına²¹²
Ol āšnālardan şaķın bīgāne eylersüñ beni

37a

194

Mezākī**Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilū / Mefā‘ ilū / Fe‘ ūlūn**

- 1 Ḥaṭ geldi büt-i perde-nişinüm yüze çıķdı
Şām irdi meh-i zühre-i cebinüm yüze çıķdı
- 2 Ḥaṭtuñ görelı girye-i ḥasret ider oldum
Ḥün-āb-ı ğam-ı kalb-i ḥazınüm yüze çıķdı
- 3 Ḥaṭtūn²¹³ gelicek rāz-ı nihān²¹⁴ oldu hüveydā
Maḥfi-ḥaber-i sırr-ı bi-kemīnüm yüze çıķdı
- 4 Ser-germī-i ālām-ı ḥat-ı yār ile şimdi
Güstāḥ olu ben āh-ı eninüm yüze çıķdı
- 5 Āġāz ideli vaşf-ı ḥat-ı yārā Mezākī
Böyle ğazel-i tāze-zemīnüm yüze çıķdı

195

Nāzīre-i Vecdī**Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilū / Mefā‘ ilū / Fe‘ ūlūn**

- 1 Tā kim ḥaṭtuñ ey māh-cebinüm yüze çıķdı
Esrār-ı dil-i zār u ḥazınüm yüze çıķdı
- 2 Ruḥsāruna ḥaṭ geldüġine aġlamam ammā
Baḥt-ı siyeh-i ser be-kemīnüm yüze çıķdı
- 3 Eşk eyledi rüsvā ğam-ı ḥaṭtuñla beni ḥayf
Ebkār-ı nihān-ḥāne-nişinüm yüze çıķdı²¹⁵
- 4 Ey ğamze şaķın fitne-i ḥaṭtūnda bulunma
Tiġ-i ġaḫab u ḥançer-i kīnüm yüze çıķdı

²¹² “sükān” kelimezi vezin gereġi “sūkān” şeklinde okundu.

²¹³ ḥaṭtuñ: ḥaṭtı MZD

²¹⁴ nihān: derün MZD

²¹⁵ Divanda 3. ve 4. beyitler yer deġiştirmiştir. MZD

- 5 Cüş itdi hevā-yı haṭ ile baḥr-i ṭabī‘ at
Vecdī yine bir dürr-i semīnüm yüze çıkdı

37b

196

Edīb

Mef‘ūlü / Fā‘ilātü / Mefā‘ilü / Fā‘ilün

- 1 Vā’iz ḳo medḥ-i cenneti zindāna söyleme
Efsāne-gūluḡ eyleme yābāna söyleme
- 2 Ey şeyḥ pend ü nuṣḥı ḳo biz bāde-keşlere
Teklīf-i zehri zümre-i mestāne söyleme
- 3 Şad el-ḥazer ki ey dil-i şeydā raḳīb olur
Meyl itdigüñ kimesne-i yārāna söyleme
- 4 Şāyed ki çeşm-i mesti ḡaḍabnāk olur şaḳın
‘Arż itme ḥāl-i zārıñı cānāna söyleme
- 5 Bir āşnā nigāḥ ile mesrūr-ı ḥāṭır it
Ey şūḡ Edīb-i ḡamkeşe biḡāne söyleme

197

Nā’ilī

Mef‘ūlü / Fā‘ilātü / Mefā‘ilü / Fā‘ilün

- 1 Rāz-ı dili tefevvuh edip cāna söyleme
Can vāḳıf olmasun leb-i cānāna söyleme
- 2 Eyle edeb ri‘āyetin ey nev-cünün-ı ‘aşḳ
Ḳaysı mezemmet eyleme yābāna söyleme
- 3 Lālız²¹⁶ ki bizdedür ḥaber-i Bu Sa‘īd-i ‘aşḳ
Ey aḳl-ı Bu ‘Alī bize efsāne söyleme²¹⁷
- 4 Eşrāfiyān-ı ‘ālem-i hayretten al sebaḳ
Neylerseñ eyle ey dil-i dīvāne söyleme
- 5 Aḥbābdan naẓīre recāsında olduḡuñ
Ey Nā’ilī şaḳın hele nā-dāna söyleme

²¹⁶ lālız: gūş NKD

²¹⁷ Divanda 3. ve 4. beyitler yer deḡiştirmiştir. NKD

38a

200

Mezākī Efendi**Mef' ūlū / Mefā' ilün / Mef' ūlū / Mefā' ilün**

- 1 Hiç maḳdem-i dil-berden yollarda eşer yok mı
Ey bād-ı şabā sende bir tāze ḥaber yok mı
- 2 Yūsuf-la o meh-rūnuñ farkı katı zāhirdür
Erbāb-ı maḥabbetde bir ehl-i naẓar yok mı
- 3 Bu bāğ-ı muḥabbet kim bir tāze gülistāndur
Zib-i ser-i ümmide bir gonca-i ter yok mı
- 4 Bu nāle-i şeb-girūñ āşarı görölmez mi
Bu şām-ı ġarībāna bir vaḳt-i seḥer yok mı
- 5 ' Ālemde Mezākīveş biz şāhib-i ' irfānuz
Erbāb-ı dile mā' il bir ehl-i hüner yok mı
- 6 Ey Hızr-ı ḥuceste-pey güm-nām-ı reh-i ' aşkıız
Bu vādī-i ḥayretde bir rāh-gūzar yok mı

201

Naẓīre-i Şehrī**Mef' ūlū / Mefā' ilün / Mef' ūlū / Mefā' ilün**

- 1 Zaḥm-ı dil-i mecrūḥa bir çāre ider yok mı
Ḥübān-ı cihān içre bir ehl-i naẓar yok mı
- 2 Āşüb-fiten-i berdüş gisū-yı şabā reftār
Ey bād-ı seḥer hoş mı bùyından eşer yok mı
- 3 Ḥāl-i siyeh-i dil-ber ārāyiş-i ḥüsn ammā
Ol ġamze-i fettānuñ vaşfinda hüner yok mı
- 4 La' l-i leb-i gül-fāmı bir gonca-i ter dirler
Ey bād-ı şabā sende bir tāze ḥaber yok mı
- 5 Āyā şeb-i hicrānuñ pāyāna irişmez mi
Rūz-ı şeref-i vaşla āşār-ı seḥer yok mı
- 6 ' Arż it şadef-i şi' rūñ ġavvās-ı dūr-i naẓma
Şehrī yem-i ṭab' uñda lü' lü' ü güher yok mı

38b

202

Nâilî**Mefâ' ilün / Fe' ilātün / Mefâ' ilün / Fe' ilün**

- 1 Cemāl-i sākīya baḡ âfitābı neylersün
Tamām-ı neşve-i şevḡ ol şarābı neylersün
- 2 Varaḡ-şumār-ı gül-i ' iṣret ol ḡo be vā' iz
Zamān-ı ' ayş u ṭarabdur kitāb-ı neylersün
- 3 Ḥayālî olsa gül-i şîşe-zīb-i çeşmi pür-âb
Nigāh-ı germdeki sūz u tābı neylersün
- 4 Ferāḡ-ı dil-ber ü mey pend-i pîr imiş tūtalım
Göñülde sūziş²¹⁸ ' ahd-i şebābı neylesün²¹⁹

203

Nazire-i Faşîḡ**Mefâ' lün / Fe' ilātün / Mefâ' ilün / Fe' ilün**

- 1 O mäh-rūya naẓar âftābı neylersün
Siyāh zülfüne baḡ müşg-nābı neylersün
- 2 Bir iki cāmını gör bezm-i ' âlemüñ ey dil
Fesāne-i Cem ü Efrārsyābı neylersün
- 3 Yeter muṭāla' a-i gül-sitān-ı ruḡsārı
Göñül tetabbu' a ḡayrı kitābı neylersün
- 4 Fiḡān ü āh-ı dili²²⁰ mümkün ise²²¹ zabṭ itmek
Güşād-ı zārda²²² çeşm-i pür-âbı neylersün
- 5 Yeter Faşîḡ saña būs-i la' l-i şîrini
Dem-i vişâlde nūş-ı şarābı neylersün

²¹⁸ sūziş: şūriş NKD

²¹⁹ “Sebātı olmayıcaḡ Nā' ilî bu merḡalede / Dü rûze devlet-i pâ-der-riḡābı neylersin” divanda yer alan mahlas beyiti mecmuada yer almamaktadır. NKD

²²⁰ āh-ı dili: zār-ı dili FSD

²²¹ ise: idi FSD

²²² güşād-ı zārda: güşād-ı rāzda FSD

39a

204

Güfte-i Bâkî Efendi**Müfte' ilün / Mefâ' ilün / Müfte' ilün / Mefâ' ilün**

- 1 Güş senüñ haberlerüñ almağa olsa çâremüz
- 2 Kâş kulağımız kadar eyleyelerdi pâremüz
- 2 Çeşm-i sitâre gibi biz alçağa nâzır olmazuz
Himmetümüz bülenddür kıddüñdür nezâremüz
- 3 Nevbet-i iştiḥârımız bām-ı felekde çalınur
Ġulgule şaldı ' âleme velvele-i neḳâremüz
- 4 Dilde ḫırâş-ı ḫâr-ı ḡam dîdede eşk dem-be-dem
' Arz olunur ḫuzûrîñâ gizlû vü âşkâremüz
- 5 Dâḡ-ı siyâh-ı sinemüz örtile mevc-i eşk ile
Bir gün ola ki Bâkıyâ görmeye kimse kıaramız

205

Nazîre-i 'Ulvî Efendi**Müfte' ilün / Mefâ' ilün / Müfte' ilün / Mefâ' ilün**

- 1 Şubḡa dek aḡladuḡ bu şeb toḡmadı mâh-pâremüz
Ṭâli' imüz açılmadı düşkün imiş sitâremüz
- 2 Ḥançer-i ḡam cerâḡatin bâde yuyup arıtmadı
Merhem ile oñulmadı kıaldı yürekde yâremüz
- 3 Dîdede âb u başda ḡâk elde hevâ göñülde nâr
Derdimüzüñ devâsı yok bilmedi kimse çâremüz
- 4 Gözlerimiz ḡabâbveş ol boyı servi gözedür
Şu gibi gerçi alçaḡız yüksegedür nezâremüz
- 5 Ġarḡa-i²²³ mevc-i eşk olup göz yumalım zamânedan
Çeşm-i ḡasûd 'Ulviyâ görmiye tâ ki kıaramız

206

Güfte-i 'Âli**Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün**

- 1 Bir cevâb alabileydim dehenüñden cânâ
Dil-i bîmârımı ol demde iderdüñ iḡyâ

²²³ ḡarḡa-i: ḡark-ı ULD

- 2 Toğrı söyle kad-i mevzūnuñ içün sultānım
 Kocabilem mi senüñ müy-ı miyānuñ ‘acabā
- 3 Keşf-i rāz eylerisem zerre kadar nā-dāna
 Dehenüñ gibi vücūdum ‘adem itsün Mevlā
- 4 Saña yirden göge dek minnet ü ibrām iderim
 Āh ile yāşımı gör rahm kıl ey māh-likā
- 5 ‘Ahd kılduñdı vefā itmege ‘Ālī kuluña
 Ey cefā-pişe dağı kılmayasın‘ ahde vefā

39b

207

Vecdī

Müfte‘ ilün / Mefā‘ ilün / Müfte‘ ilün / Mefā‘ ilün

- 1 Saña dil oldı mübtelā al haberüñ şahihini
 Cürmümü ben didüm saña al haberüñ şahihini
- 2 Yok haberüñ ki hicr ile baña ne eyledi gamuñ
 Gitdi bu cān-ı bī-nevā al haberüñ şahihini²²⁴
- 3 Çeşmi dinmiş ki gamzenüñ merhamet oldı pîşesi
 Eyleme i‘timād aña al haberüñ şahihini
- 4 Hiç dile bend-i zülfünden var mı halāşa ihtimāl
 Kāküline tokın şabā al haberüñ şahihini
- 5 Böyle gazel dinür diyen Vecdī saña dirüg ider
 Hep şu‘arāya kıl şalā al haberüñ şahihini

208

Rūhī-i Bağdādī

Mef‘ ulü / Mefā‘ ilü / Mefā‘ ilü / Fe‘ ulün

- 1 Ol bezme ayak başma kim āmāde degildür
 Ol şîşeye el şunma ki pür bāde degildür
- 2 Eflāke irüşse başuñ üftāde geçünme
 Ol serv-i ser-efrāz kim āzāde degildür
- 3 Cānlar virir üftādelere tāze nihālün
 Kimdür saña biñ cān ile üftāde degildür

²²⁴ Divanda 2. ve 4. beyitler yer değiştirmiştir. VCD

- 4 Ādāb ile baş pāyuñı ḥāk-i der-i yāra
Ey zāhid-i ḥüṣyār bu seccāde degildür
- 5 Rūḥī alımaḥ aqlımızı bâde ne sırdur
Güyā ki bizüm içdigümüz bâde degildür

40a

209

Güfte-i Dervîṣ Faṣîḥ**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Dîdāruña dil-dāde olan cenneti neyler
Dergāhuña üftāde olan rif' atı neyler
- 2 Mestāne-i peymāne-i meyhāne-i 'aşkuñ
Bu neş'e-i fānideki keyfiyyeti neyler
- 3 Devlet o serüñ kim ḳonıla ḥāk-i cinānuñ
İksirdeki cevher-i māhiyyeti neyler
- 4 'İzzet o maḳāmuñ k'anıla nām-ı şerîfüñ
Peygüle-nişinān der-i devleti neyler
- 5 'Aşk ile Faṣîḥāya 'azil tarḥ iden üstād
Ders-i kütüb-i felsefe-i ḥikmeti neyler

210

Nazîre-i 'İzzetî Efendi**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Sevdā-yı ḥayālünde olan 'izzeti neyler
Yārān ile cem' iyyeti yā şoḥbeti neyler
- 2 Leylî-menişān fikrüne me'nūs olan kes
Mecnūn gibi vaḥşiler ile ülfeti neyler
- 3 Ḥazḫ eyler eger olsa cihān vālih-i 'aşkı
Bilsek bu ḳadar 'āşık-ı bî-tāḳatı neyler
- 4 Bir sencileyin şāh-süvārı olan 'āşık²²⁵
Bu 'ālem-i fānide daḫı devleti neyler
- 5 Bî-tāb-ı temāşā-yı cemāli²²⁶ olan 'āşık
Bilsem 'acaba 'İzzetiyā vuşlatı neyler

²²⁵ 'āşık: ādem İZD²²⁶ cemāli: vişāli İZD

40b

211

Faḥrī**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Dil kayd-ı ğam-ı kākül-i dil-dārda qaldı
Ağlañ o giriftāra ki küffārda qaldı
- 2 Tıtduk men ü manşūr reh-i 'ālem-i bālā
Ben zülfüñe düşdüm o ser-i dārda qaldı
- 3 Bāzār-ı muḥabetde gönül oldı eşirün
Ya'ni ki mezād oldı ḥarīdārda qaldı
- 4 Dil-güşe-i çeşmüñde qarār eyledi gūyā
Mestāne düşüp ḥāne-i ḥummārda qaldı
- 5 Eflāk-i me'āniye 'urūc eyledi Faḥrī
İnkār ile ḥāsīd küre-i tārda qaldı

212

Güfte-i Nāilī**Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün**

- 1 Āşüfte idüp dilleri neẓārelerün hep
Bir bir tıyar esrārın o bī-çārelerün hep
- 2 Her şubḥ tavāf eyleyerek ka'be-i kūyuñ
Bir yire gelür 'āşık-ı āvārelerün hep
- 3 La'lün ki olur meclis-i ervāḥda mezkūr
Bir renge girer neşvesi ḥūn-hārelerün hep
- 4 Yād itse²²⁷ dil būs-ı leb-i tīg-i nigāhuñ
Ḥamyāze çeker sinedeki yārelerün hep
- 5 Bir āḥ görür kārını ey Nāilī-i zār
Ferhāda ḥırāş-ı dil olan ḥārelerün hep

²²⁷ itse: eylese NKD

41a

213

**Ez güftehā-yı Dervīş Faṣīḥel Mevlevī rahmetullāhi ‘aleyh
Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 Meger ki kākül-i cānāneden şabā geliyor
Ki cān meşāmına bŷy-ı āşnā şafā geliyor²²⁸
- 2 Gelür dehānıma cānım berā-yı istiḳbāl
Dinilse meclise ol şūḥ-ı pür cefā²²⁹ geliyor
- 3 Sitemle ḥāṭıra senden ğubār²³⁰ gelmez hiç
Cefālaruñ bize ey bi-vefā vefā²³¹ geliyor
- 4 Çemende başlamış ancak fiğāna bŷlbŷl-i zār
Ki ğuş-ı cānıma dil-sŷz bir şadā geliyor
- 5 Derŷnı eyledŷñ²³² ğayrıdan Faṣīḥ tehi
Hezār görmedŷğŷm yād u āşınā geliyor

214

Velehu**Mef‘ ŷlŷ / Mefā‘ ilŷ / Mefā‘ ilŷ / Fe‘ ŷlŷn**

- 1 Bir bŷse-i la‘ lŷñ ile sākī beni²³³ şād it
Peymāne-i ŷmmīdimi lebrīz-i murād it
- 2 Hep ğoncaları bād-ı bahār itdi şŷkŷfte
Yā Rab dili sen şeb-nem-i luṭfuñla ğuşād it
- 3 Telḥī-i sitem tā-be key ey şāḥ-ı melāḥet
Bir pāre ne var bendelere baḥşış-i dād it
- 4 Ger²³⁴ rağbet-i çarsŷ-yı dehre o ḥadde
Baḳmazlar eger Yŷsufi biñ kerre mezād it
- 5 Günden güne ol ruḥları ḥurşide Faṣīḥŷñ
Mihrīni fizŷn şevḳini yā Rab ziyād it

²²⁸ bŷy-ı āşınā şafā geliyor: bir bŷy-ı āşınā geliyor FSD

²²⁹ ol şūḥ-ı pür cefā: ol yār-ı bi-vefā FSD

²³⁰ ğubār: ferāĝ FSD

²³¹ vefā şafā FSD

²³² eyledŷñ: idemedŷñ FSD

²³³ beni: dili FSD

²³⁴ ger: kem FSD

215

Velehu

Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün

- 1 Şabāyı şanma ki gīsū-yı dil-rübāya gider
Nevāziş-i dil-i 'uşşākı bī-nevāya²³⁵ gider
- 2 Ser-ā-ser emti' a-i miḥnet-i kumāş-ı neşāt
Bu çār-sū-yı muḥabbetde bir bahāya gider
- 3 Hezār naqd-i dil-i cānım olsa mey-gedede
Kemīne cūr' a-i cām-ı cihān-nümāya²³⁶ gider
- 4 Nesīm müjde-i 'ıyd-ı bahār ile bāğa
Çenār-ı dest-güşā ile merḥabāya gider
- 5 Çemende bülbul-i şeydāyı diñlemez güller
Faşih eydedügi nağmeler hevāya gider

216

Velehu

Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün

- 1 Dimez idüñ baña cānā²³⁷ bu āh u zār nedür
Bileydün āteş-i dil-süz-ı intizār nedür
- 2 İfade eylemez mi merāmını bilmem
Nedür bu nāle-i pey-der-pey-i hezār nedür
- 3 Kenār-ı seyrin idenler ne bilsün ey dil-i zār
Bu ğarğa-gāhda āzār-ı rüzgār nedür
- 4 Cihānı yoḥsa murāduñ fenāya virme midür
Bu seyl-i ḥün nedür ey çeşm-i eşk-bār nedür
- 5 O bülbul-i kafes-üftādeyüm bu gülşende
Faşih bilmemişüm revnağ-ı bahār nedür

²³⁵ bī-nevāya: mübtelāya FSD²³⁶ cihān-nümāya: feraḥ-fezāya FSD²³⁷ cānā: zāhid FSD

41b

217

Zihnî**Mef' ulü / Fā' ilätü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 La' lüñ ğam ile bu dil-i pür hün ki hastadur
Bir cevher-i laṭīfdür amā şikestedür
- 2 Olmaz güsiste rābıṭa-i mihri sīneden
Zirā ki dilde rişte-i cān ile bestedür
- 3 Çin gülsitān-ı sünbülündür var ise şaṣuñ
Kim 'arızuñda ḥam-be-ḥam u deste destedür
- 4 Bir şāh-bāz-ı ḥüsndür ol zülf-i 'anberin
Cevr ü cefā nişimeni üzre nişestedür
- 5 Her kimüñ alışursa o māh ile kevkebi
Zihnî cihānda ṭālî' i anuñ ḥücestedür

218

Güftî**Fe' ilätün / Fe' ilätün / Fe' ilätün / Fe' ilün**

- 1 Şerer-i āhla pür olsa ser-ā-ser zülfüñ
Āteş-efşān ola mānende-i ejder zülfüñ
- 2 Olsuñ aşüfte hevādār-ı ḳadüñ oldığına
Yüz sürüp dāmeniñe 'arzlar eyler zülfüñ
- 3 Āteşin şafḥa-i ruḥsāruna düşse gāhî
Şahn-ı gülşende olan sünbüle beñzer zülfüñ
- 4 Ola bir dem ki senüñ sāye-i za' t ḥāk-i rehüñ
Sāyesinde olur āsüde mu' anber zülfüñ
- 5 Dām-ı reşke n'ola ger düşse hümā-yı Cibrîl
Oldı ey Güftî yine bestesi diller zülfüñ

219

Riyāzî**Fā' ilätün / Fā' ilätün / Fā' ilätün / Fā' ilün**

- 1 Yār müstağnî dil-i²³⁸ 'uşşāḳa nāz itmek de güç
Dil pesend-i nāz²³⁹ olur 'arz-ı niyāz itmek de güç

²³⁸ dil-i: velî RYD²³⁹ nāz: yār RYD

- 2 Neylesün bî-çāre ‘ aşık dilde derd-i ‘ aşkını
Şaklamak da müşkil ammā āşkār²⁴⁰ itmek de güç
- 3 Rütbe-i ma‘ şūḡ ‘ ālī ‘ arz-ı hāle yok mecāl
Girye bir²⁴¹ taḡrīb u āh-ı cān gūdāz²⁴² itmek de güç
- 4 Cevr-i āgyāre taḡammül olur²⁴³ ammā kim yine
Terk-i yār-ı dil-nüvāz ü ‘ işve-sāz²⁴⁴ itmek de güç
- 5 Ey Riyāzī ḡamzesi tīr-i ḡazā te ‘ şirdür
Ḳarşu varmak müşkil ammā ihtirāz itmek de güç

220

Rubā‘ i

- 1 Ḥayl-i ḡamuñ itdi nākd-i şabrim tārāc
Şabr ile müttesir olmadı derde ‘ ilāc
- 2 Ruḡsārıma tōkdi merdüm-i çeşm ḡan
Hindūya gözün la‘ l virür Rūma ḡarāc

42a

221

Başrī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Ne müşkildür ki dil-ber dā‘imā erzel-perest olmaḡ
Raḡīb-i nā-tırāş ile varıp her demde mest olmaḡ
- 2 Şehā āgyār-ı bed-h‘āha vefālar eyleyüp bî-‘ ad
Neden ben ḡāk-i pāye çeşm ile ḡançer be-dest olmaḡ
- 3 Gülistān-ı ḡasende servveş bālā iken şimdi
Revā mıdur ki sultānım ḡadūñ şimsād-pest olmaḡ
- 4 Şaḡın her bir daḡı ṭab‘ olan ile yār-ı ḡār olma
Ḥaḡīḡat merdinūñ kārı durur yār-ı elest olmaḡ
- 5 ‘ Adū vaşluñ devāsiyla dirī olana lāyıkdur
Belā küncünde Bāşrī derd-i baḡrūñle şikest olmaḡ

²⁴⁰ āşikār: keşf-i rāz RYD²⁴¹ girye bir: giryeyi RYD²⁴² taḡrīb u āh-ı cān gūdāz: taḡrīb-i āh-ı cān gūdāz RY.D²⁴³ olur: müşkil RYD²⁴⁴ terk-i yār-ı dil-nüvāz ü ‘ işve-sāz: terk-i nāz-ı ‘ işve-nevāz u dil-nüvāz RYD

222

‘İlmî

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Leb degil cām-ı şarāb-ı dil-güşādur gördigün
Ruḥ degil āyīne-i ‘ālem-nümādur gördigün
- 2 Göz göz oldı zaḥm-ı tır-i ğamzesinden ey gönül
Dide şanma nergis-i bāğ-ı cefādur gördigün
- 3 Gel beri mülk-i ḥarābatı temāşā eyle kim
Gayra yer yok anda hep ehl-i şafādur gördigün
- 4 Şūfiyā geşt eylemezsün kūy-ı yāri gerçi kim
Her gice seyr-i likā-yı dil-rübādur gördigün
- 5 Kālb-i ‘İlmî zāhiren maḥzūn ise ey şeyḥ-i şehir
Ḥör bakma maḥzen-i sırr-ı Ḥudādūr gördügün

223

Rüşdî

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Nāfe-i çin-i Ḥoten tırraḥa olmaz hem-bū
Sünbül-i cennet eger olsa ğidā-yı āhū
- 2 Ebruvānuḥ ki Ḥudā eyledi mihrāb-ı niyāz
Baḥa eşkimle o dem eyledi teklif-i vuzū
- 3 Heves-i zūlfün ile ‘azm-i reh-i Çin itdüm
Saḥa şimdengirü ey gözleri āhū yā hū
- 4 Görüp ebrūn ile māh-ı nevi ehl-i diḳḳat
Didiler farkı eger var ise ancak bir mū
- 5 Fırkr-i zūlfün iderek Rüşdî-i baht-ı siyehün
Perde-i rāḥat ider çeşmüne gelse uyḥu

42b

224

‘Ulvî Efendi rahmetu’llāhi ‘aleyh

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Ḥasta cāna ḥālet-i nez‘ irdi cānān bî-ḥaber
Bir devāsız derde düşdüm vah ki Loḳmān bî-ḥaber
- 2 Kebk-i ‘ömri ḳapmağa bāl açdı şeh-bāz-ı ecel
Āşiyān-ı tende yatur bülbul-i cān bî-ḥaber

- 3 Cān zenehdānuñda yatur hasta-dil hayrettedür
Düşdi Yūsuf çāha ammā pīr-i Ken' ān bī-ḥaber
- 4 Dökdi göz nūrın ḡam-ı mendūñle hasta-i gönül
Merdümin gözden çıkardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
- 5 'Ulviyā ḡurbetde kaldım bī-kes ü tenhā olup
Hep eḥibbā ḡaflet üzre cümle yārān bī-ḥaber

225

Bāḳi Efendi ṭab-ı serāh**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Zaḥm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryān bī-ḥaber
Ḡarḳa virdi 'ālemi bir ḳaṭre bārān bī-ḥaber
- 2 Yār bī-pervā celālī gibi ḥaṭ kaldırdı baş
Memleketde fitne peydā oldı sulṭān bī-ḥaber
- 3 Muttaşıl atar dile peyveste müjgān oḳların
Cāna geḳdi zaḥm-ı tīr-i ḡamze cānān bī-ḥaber
- 4 Mest olup uyurken öpmüş la' l-i dil-dārı raḳīb
Ehremenler aldılar mührü süleymān bī-ḥaber
- 5 İtlerüñle her gice ḡavḡāda Bāḳi derdmend
Ḥ'āb-ı ḡafletde yatur āḡyār-ı nā-dān bī-ḥaber

43a

226

Bāḳi Efendi**Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilün**

- 1 Biñ mübtelā-yı miḥnet ile bir dem öldürür
Dilber mülāyim olmayıcaḳ ādem öldürür
- 2 Genc-i vişālī ṭālibini ejdehā-sıfat ol
Ḥalka ḥalka zūlf-i ḥam-ender-ḥam öldürür
- 3 Çeşmüñ şu resme 'āşıkı gamzeñle ḳatl ider
Bir nā-tevānı tīḡ ile şamān-ı Rüstem öldürür
- 4 Ṭursun yirinde ḡamze-i fettān-ı²⁴⁵ ḥūn-feşān
Başdan belālī 'āşıkı ol pūr ḥam²⁴⁶ öldürür

²⁴⁵ fettān: ḳattāl BD²⁴⁶ pūr ḥam: perçem BD

- 5 Bākī peleng-i kūh-ı ğamuñ pençesindedür
Lutfuñ meded yitişmez ise bir dem öldürür

227

Ĥāletī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Eger bir gice girse koynıma ol şem' -i bezm-ārā
Düzerdim şubha dek şevķile fānus-ı ĥayālāsā
- 2 Benüm emvāc-ı bahr-i eşkime öykünmek istermiş
Yine bād-ı şabā taḥrīkine uymuş gibi deryā²⁴⁷
- 3 Şerirler zāhir itdükçe duḥān-ı āteş-i āhım²⁴⁸
Şanurlar 'āleme odlar şaçar bir dāne ejderhā
- 4 Dil-i bīmārı tenhā kıoma künc-i firāķuñda
Beni tenhā bulursa öldürür ğam kıorķarım cānā
- 5 Ğamuñla Ĥāletī her günde biñ şekle girer şāhım²⁴⁹
' Aceb mi bilmez olsa kendüyi 'āşık-ı şeydā

Müfred**Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün**

- 1 Dest-i sitem-i yār ki ğam-ı yāyın ok urdı
Bāzūsuna kıuvvet ki dile yahşı ok urdı

43b

228

Nehci rahmete'-te' āleyh**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Dilimden dem-be-dem ğüftār-ı 'aşk-ālūd olur peydā
Bu kânün-ı şafādan āteş-i bī-dūd olur peydā
- 2 Ser-i kār-ı muḥabbetden ki ābāz ḥüsn ide cilve
Ğamundan 'aşk bünyādına bir maḥmūd olur peydā
- 3 İdince pīr himmet feyzkārın tayy-ı ma' nādan
Açar ḥ'ān-ı kerem bir Ĥātem-i pūr-cūd olur peydā

²⁴⁷ Divanda 2. ve 4. beyitler yer deĝiştirmiştir. AHD

²⁴⁸ Divanda üçüncü beyit olarak şu beyit yer almaktadır: “Nişān-ı navek-i cevri eyleyüp aĝyar-ı bed-ḥ'āhı / Gözetmez ḥātırın hiç 'āşıkūñ o dil-ber-i ra' nā” AHD

²⁴⁹ ğamuñla Ĥāletī her günde biñ şekle girer şāhum: girer bir nice şekle Ĥāletī her gün firāķuñla A.H.D

- 4 Tutarısan künc-i ‘ uzlet dāmenin tut kim bulursın²⁵⁰ yol
Sa‘ ādet Kāfına ‘ Ankā-yı nā-mevcūd olur peydā
- 5 Kelāmın Nehciyā şol baır-i pür-feyz-i ma‘ ārifdür
Ki k‘ ar u sâhilde gevher-i maşşūd olur peydā

229

Velehu

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

- 1 Nüvīd-i vuşlatuñla müjde-i peyk-i nesīmāsā
Olur bāğ-ı dil ü cān tāze gūlzār-ı nā‘ imāsā
- 2 Neşāt-ı cām-ı meyle ol dehān-ı tengi handān it
Şafā-yı şubh-demden gonca-i ‘ anber şemīmāsā
- 3 Pey-ā-pey ‘ aks-i rüy-ı tābnākūñ ile ey sākī
Dili meclāyı envār eyledūñ Tūr-ı Kelīmāsā
- 4 Ten-i hāki bulur fikr-i lebūñden neşe-i kuvvet
Dem-i cān başş-ı ‘ İsi şem iden ‘ azm-ı remīmāsā
- 5 Sözüñ sultān-ı ‘ aşkuñ sikkesinden bellüdür Nehci
Kabūl-i hās ile mümtāz olan qalb-i selīmāsā

44a

230

Velehu

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Şöyle²⁵¹ peykān yeter gamzesi pür-tāb olur
Dil degil pūlād-ı nāb olsa nişānı āb olur
- 2 Düşdi dil qaldı zenehdānuñda cānā²⁵² neylesün
Nā-çekīde qatre de hīç bilmedi gird-āb olur
- 3 Çeşm-i giryān çekse āğūş-ı hayāle her ne dem
Ol laţif-endām-ı şāfi²⁵³ sīm iken sīm-āb olur
- 4 Sūz-ı ‘ aşkuñda nedür bu feyz tā kim sīnemüz
Kūlhan-ı pür-tāb ola bir gūlşen-i sīr-āb olur

²⁵⁰ bulursın: bulasın NH. D²⁵¹ Divanda “şöyle” sözcüğünden sonra “kim” sözcüğü yer almaktadır. NH.D²⁵² cānā: yārūñ NH.D²⁵³ şāfi: sākī NH.D

- 5 Söz degil sâz-ı muḥabbet nağme-sâz itdüm yine
Ḥame alsam destüme Nehcî hemân mızrâb olur

231

Velehu

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

- 1 Ḥırām it nâz ile çık kâmet-i serv-i revân göster
Ḳıyâmet zâhir olsun fîte-i âḥir-zamân göster
- 2 Kaçan kim ḥâk olam ey deşt-i ğam tut üstüḥânım tâ
Gele tîr-i cefâ-yı yâr benden bir nişân göster
- 3 Semend-i tünd-i tâz-ı nâz-ı sūz şun' gâhı 'uşşâka
Gehî şemşîr-i tîr-i ğamzeñe tîr ü kemân göster
- 4 Tılsım-ı müşkil-i vaşl anladım kūy-ı girîbānuñ
Bu sırruñ müşkilin aç dil-berâ genc-i²⁵⁴ nihân göster
- 5 Saña gösterme kim der kimseye eş' âruñ ey Nehcî
Bulursañ öyle bir şâfi-güher turma hemen göster

232

Velehu

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

- 1 Mücerred rind-i ma' na dost şûreti âşnâ olmaz
Mesîḥâ-yı muḥabbet cüft-i mihr-i mâ-sivâ olmaz
- 2 Degil her ḥâk-i tûde müstaid-i lem' a-i dîdâr
Dil-i 'âşîk gibi ol berke bir tûr-ı fenâ olmaz
- 3 Debistân-ı cünündür 'aşka cây-ı ḥikmet-âmûzı
Ḥakîmâ bu 'aliyy-i 'aşkla²⁵⁵ bu mektebde câ olmaz
- 4 Kelîm iseñ de baş kaldırma ḥâmûş-ı kelîmüñden
Ḥaḳîḳat ḥazrete hergiz su'âl-i mâ-cerâ olmaz
- 5 'Îlâc-ı derd-i dil Nehcî Şifâ Ḳânûnına şıgmaz
Ṭabîbe²⁵⁶ bunda derde ibtilâdan yeg devâ olmaz

²⁵⁴ sırrı nihân: genc-i nihân NH.D

²⁵⁵ 'aşkla: aqla NHD

²⁵⁶ ṭabîbe: marîza NHD

44b

233

Velehu

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Gehī 'ışk içre ey dil bülbül-i pür-nağme vü cüş ol
Gehī bezm-i edebde şem' veş gūyā-yı hāmūş ol
- 2 Nüvīd-i feyze ger peyk-i sabādan sen de maḥremsün
Dehān ol ḡonca gibi gül gibi hem cümleten gūş ol
- 3 Olursan cem'e şem'-i encümen-ārā-yı ḡandān-rū
Zebān-ı şu' le cüş olduḡca sırr-ı sūza ser-pūş ol
- 4 Hevā ki uçma zāhid gel berü pervāne-i 'aşḡa
Mürīd-i pey-rev ü seccāde-i teslīm-i ber-dūş ol
- 5 Dilerseñ bezm-i²⁵⁷ istiḡnā ola zīr-i nigīnūñde
Ḳanā' at köşesinde Nehcī rind-i 'abā-pūş ol

234

Velehu

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 O 'aksi mihr-i ruḡuñdan ki iktisāb iderüm
Alınca maṭla'-ı çeşmümde āftāb iderüm
- 2 O ḡarf-i kil-k-i nigāhuñ levḡ-i çeşme yazar
Şaḡāyif-i dil ü cānā çeküp kitāb iderüm
- 3 Ne gūşeler ki baña çeşm-i nükte-perver ider
Mukaddemāt ile tehmīd-i faşl u bāb iderüm
- 4 Ne neşve feyż-i lebūñden ki cāna ḡaşıl olur
Ṭutup o māyeye biñ²⁵⁸ meykede şarāb iderüm
- 5 Su'āl iderse²⁵⁹ şūr-ı 'aşḡuñuñ sebebi
Sükūt-ı ḡayret ile Nehciyā cevāb iderüm

²⁵⁷ bezm: mülk NHD

²⁵⁸ biñ: şad NHD

²⁵⁹ Divanda "iderse" sözcüğünden sonra "nedür" kelimesi yer almaktadır. NH.D

235

Velehu

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Kırmızı²⁶⁰ bādeden gül gül ruḥ-ı pür-tāb-ı cānāna
Bu āb-ı āteşüñ gör feyzini ey dil ol gülistāna
- 2 İdüp pür-mey ki sāḳī döndürür peymāne meclisde
Ne siḥr eyler ki eyler imtizācī şu' le pervāne
- 3 Ruḥ-ı sāḳī mi sāḡar mı şalan bu ' aksi eglense
İki mirāt-ı sāf itdi teḡābül bezm-i rindāna
- 4 Yed-i Beyzāsına alup leb-ā-leb cām-ı billūrı
Muḡārin eyledi māh-ı müniri şems-i tābāna
- 5 Şarāb-ı lem-yezelden nūş idüp bī-hoş olan mestüñ
Olur Nehcī sürüdi böyle hep rindāne²⁶¹ mestāne

45a

236

Riyāzī

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Benüm rūḥ-ı revānım tā ki cānım tendedür tende
Göñül sen serv-i āzāde muḡarrer bendedür bende
- 2 Qarār itmez göñül bir laḡza ben şeydā ile şimdi
Giriftār-ı ḡam-ı ' aşḡuñ olalı sendedür sende
- 3 Bu gün kūyında bulmadım o servi qanlar aḡladım
Şabā bi'llāhi dildārı ḡaber vir qandedür qānde
- 4 Ḥayāl-i ' aşḡ-ı cānāna raḡībā sen yaraşmazsın²⁶²
Her işüñ ehli var ehli o şan' at bendedür bende
- 5 Vişālī ' ahdüne yārüñ Riyāzī i' timād itme
O serv-i ḡonca-leb yārüñ işi hep ḡandedür ḡānde

237

Muḡibbī

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Ruḡuñ alını ' arz eylediysem dildāra al añlar
Tenüm bir qıla döndürdi ḡamuñ dirsem ḡayāl añlar

²⁶⁰ kırmızı: kızardı NHD²⁶¹ rindāne: mestāne NHD²⁶² yaraşmazsın: irişmezsin RYD

- 2 Rumûz-ı nükte-i ‘aşkı neylesün zâhid-i hod-bîn
Bu bir müşkil mesâildür mücerred ehl-i hâl aňlar
- 3 Ruĥuñ mir ’âtına baĥsam gözüm merdümeleri ‘aksin
Nedür ġavrına irmeyüp görenler anı ĥâl aňlar
- 4 Dönelden kâmetüm çenge gözüm yaşını târ itdüm
Ķanı bir merdüm-i dānā cihānda kıyl u kâl aňlar
- 5 Muĥibbî yine yârāna ma‘ ârif dürlerün dökdüñ
Bu şi‘ rûñ tarzını ancak yine şâhib-kemâl aňlar

238

Nazîre-i Raĥmî

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

- 1 Ne ħanlar döktüğün ‘arz itse çeşmüm yâre al aňlar
Tenüm ġamdan hilâle döndü dirsem bir ĥayâl aňlar
- 2 Gözüm merdümelerinüñ ‘aksi düşmüşdür leġâfetden
Ruĥuñ mir ’âtına nâzır olanlar anı ĥâl aňlar
- 3 Ĥadîş-i ‘aşkı benden şor ne bilsün zâhid-i nâ-dân
Rumûzun bu mu‘ ammānuñ mücerred ehl-i hâl aňlar
- 4 Vücūd-ı Vâcibüñ mâhiyetün idrāk iden ‘ârif
Ĥaĥikatde zuhūr-ı mümkünâtı hep zülâl aňlar
- 5 Süĥan bezmünde Câmîdür bilen keyfiyyet-i ĥâlim
Ĥayâlât-ı kelāmım Raĥmiyâ ancak kemâl aňlar

45b

239

‘Ulvî

Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilün

- 1 Güli şermende iden ‘ârız-ı gül-günüñdür²⁶³
Servi ĥayretde kıyan kâmet-i mevzūnuñdur
- 2 ‘Aĥlımı ġâret iden turre-i tarrârundur
Beni divâne kılan çeşm-i pür-efsūnuñdur
- 3 Ĥasta cânım leb-i Şîrîn’iñe Ferhād oldu
Delü gönüm resen-i zülfüñe Mecnūnuñdur

²⁶³ Gül-günüñdur: kākülündür ULD

- 4 Bağrımı ‘ūd gibi bezm-i belāda yakmak
Ey şeh-i mülk-i beḳā²⁶⁴ zūlm ile ḳānūnuñdur
- 5 ‘Ulvī’yi zevḳ-i viṣālūñle n’ola ṣād itseñ
Çok zamāndur ki senūñ ‘āşık-ı maḥzūnuñdur

240

‘Ālī

Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilū / Mefā‘ ilū / Fe‘ ūlūn

- 1 ‘Aqlım dağılur zūlf-i siyeh-kāruña baḳsam
Bağrım delinür la‘l-i güher-bāruña baḳsam
- 2 Göñlüm talabur āteş-i ruḥsāruña karşı
Cānım sevinür şive-i reftāruña baḳsam
- 3 Nuṭḳım duṭılur lezzet-i güftāruñ işitsem
Şabrım gider evzā‘uña eṭvāruña baḳsam
- 4 Doymaz gözüm olmaz yine göñlüm mütesellī
Ben her ne ḳadar şevḳ ile dīdāruña baḳsam
- 5 ‘Ālī gibi karşıñda gözüm göñlüm açılsa
Geh zūlfüñe geh nergis-i bīmāruña baḳsam

46a

Şehrī

Mefā‘ ilūn / Fe‘ ilātūn / Mefā‘ ilūn / Fe‘ ilūn

- 1 Egerçi bār-ı şabā dil-güşā-yı ‘ālemdür
Hevā-yı kākül-i ḥālet fezā-yı ‘ālemdür
- 2 Bulurdu sā‘id-i sāḳīde cām-ı āyine-dār
Mişāl-i şīşe-i ‘ibret-nümā-yı ‘ālemdür
- 3 Ne ḳanlar aḳdı neler oldı bezm-i kūyunda
Şarāb-ı cām-ı mey-i ḳan-bahā-yı ‘ālemdür
- 4 Görürse Şehrīyi ol şeh su’āle ezer anı (?)
Ġarīb ü bī-kes ü ğam-āşnā-yı ‘ālemdür

242

Velehu

- 1 Yār kim pīşe-i cefāda olur
Dil feraḥ-nāk olup şafāda olur

²⁶⁴ beḳā: cefā ULD

- 2 Bizi ey Leylî şalma deşt-i ğama
Bu ada Kays-ı nâ-murâda olur
- 3 ‘Aks-i la‘l-i müdâm muğ-beçenüñ
Kangı şahbâya düşse bâde olur
- 4 Fikr iden cezbe-i çeh-i zeķanuñ
Yūsuf-ı Mışır ise fütâde olur
- 5 Yeter âhım giderse böyle eger
Şehrî kavs-i kuzah kepâde olur

46b

243

Nef‘î

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

- 1 Nice mest olmasun ‘aşık felek peymâne ğam şahbâ
Münāsib bezm-i ‘aşka haķ bu hem peymâne hem şahbâ
- 2 Ne feyż alır sıfâl-i bâdeden pîr-i muĝan
Çekerdî reşkten kandil ile Şeyhü’l-ḥarem şahbâ
- 3 Humâr oldı²⁶⁵ hem ü ğam cânımızdan eyledi bîzâr
Meded yok mı bize bir²⁶⁶ sâķi-i şâhib-kerem şahbâ
- 4 Ğam-ı rindân-ı ‘âlemdür benüm de çekdigüm yoḥsa²⁶⁷
Biĝâne²⁶⁸ ħün-ı dil nûş eylerim ger bulmasam şahbâ
- 5 ‘Acep tiryāk-i nâfi‘ dür cihānda zehr-i kaḥruñla²⁶⁹
Koma Nef‘î elüñden rind isen mânend-i Cem şahbâ²⁷⁰

244

Nazîre-i Rızâ Çelebi

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

- 1 İderken ‘aşık-ı şūrîdeden def‘ elem-i şahbâ
Baña hicrañla virdüñ sâķiyâ envâ‘ ğam-ı şahbâ

²⁶⁵ oldı: öldürdü NFD²⁶⁶ bir: ey NFD²⁶⁷ yoḥsa: yoksa NFD²⁶⁸ biĝâne: yegâne NFD²⁶⁹ kaḥruñla: kaḥrına NFD²⁷⁰ “Hem eyle dâ‘imâ himmet ki ḥâlî durmasın yārânım / Qurulsun cā-be-cā meclis çekilsin dem-be-dem şahbâ” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. NFD

- 2 Muḥakḳāk oldı ilhām ile şem‘-i ḥāne-i dildür
N’ola ḳandilini pür eylese şeyḥü’l-ḥarem şahbā
- 3 Fezā-yı ‘aşḳda seyr eyle itdi bülbül-i gūyā
Beni ey sākī-i gülçehre şāḥib-kerem-i şahbā
- 4 Yasāğ-ı meyden āzurde-dil olmam künc-i miḥnetde
Dilā ḥün-ı ciger-nüş eylerüm ger bulmasam sahbā
- 5 Şafā-yı ḥātır isterseñ bu miḥnetgāh-ı ‘ālemde
Rızā bir dem elüñden düşmesün mānend-i cem şahbā

47a

245

Cünūnī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Göñül mir ‘ātına biñ‘ aks şalsun rüy-ı cānāna
Keder virmez aña gerd-i ḥaṭ-ı dil-cüy-ı cānāna
- 2 Egerçi tūtī-i gūyā daḥı hoş-güydur ammā
Naẓīr olmaz hele la‘l-i leb-i hoş-güy-ı cānāna
- 3 Ne deñlü dūr imiş miḥrābdan gör lutf-ı Yezdānī
Teveccüh eyle zāhid ḳible-i ebrū-yı cānāna
- 4 Ser-ā-ser rūḥ olup şakla vücūduñ ‘ayn-ı ‘āṭıfda
İrem dirseñ şabāveş nūkhet-i gīsū-yı cānāna
- 5 ‘Aceb olmaz hezārān şīr-dil anuñ zebūnıdur
Esīr olsun Cünūnī ğamze-i cādū-yı cānāna

246

Fehīm bī-naẓīr**Mef‘ ülü / Fā‘ ilātü / Mefā‘ ilü / Fā‘ ilün**

- 1 Ol kim cemālūñ āb-ı ruḥ ‘işmet eylemiş
Bin şerm-i nāza bir nigeḥūñ āfet eylemiş
- 2 Ümmīd-i seyr-i ḥüsnūñ eyā dürr-i bī-bahā
Çok āşināyı ğarḳ-ı yem-i ḥayret eylemiş
- 3 Seni naḥl-i ‘işveyi pür iden berg-i nāz ile
Bār-ı nihāl-i ehl-i dili ḥasret eylemiş

- 4 Çeşmüñ şu deñlü dile kıılır²⁷¹ āšnā nigāh
Güyā ki birbiriyle ezel şöhet eylemiş
- 5 Rüsivā-yı ‘ aşk iden dil-i ālüfteñi Fehīm
Mażmūnını netice-i şad-ğayret eylemiş

247

Velehu

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

- 1 Ğām-ı cāvīd-i dildür yār-ı ‘ aşık
Yine ğamdır olan ğam-ı yār-ı ‘ aşık
- 2 Şatar-ı cins-i neşātın naqd-ı derde
Budur bāzār-ı ğamda kār-ı ‘ aşık
- 3 Olurdu tūtiyā-yı çeşm-i şihhat
Ğubār olsa ten-i bīmār-ı ‘ aşık
- 4 Serinde penbe-i dāğ-ı cünündür
Hemīşe turrā-i destār-ı ‘ aşık
- 5 Olupdur pāsbān-ı baht-ı pūr-ı hāb
Ezelden dīde-i bīdār-ı ‘ aşık
- 6 Cihānı ‘ aşıkı āzāruñ itdūñ
Yeter ey şeh yeter āzār-ı ‘ aşık
- 7 Ne hācetdür Fehīmā nefh-i Şūr’a
Yıkar dünyāyı āh u zār-ı ‘ aşık

47b

248

Nābī Efendi

Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Dem-i vişāl zuhūr-ı haţ-ı nigāra düşer
Ğudā virirse eger ‘ ıydımız bahāra düşer
- 2 Hemān bize düşecek vākt-i gülde ‘ işretdür
Fiğān-ı nā-maḥal-i meşreb-i hezāra düşer
- 3 Ḥayāl-i ‘ arız-ı dildārdan tehī dil yok
Mişāl-i pertev-i hūrşīd her diyāra düşer
- 4 Ne dil ümīd idinür bŷ-ı zŷl-f-i dildārı
Ne neşr-i bŷ-ı kerem ṭab‘ -ı rŷzgāra düşer

²⁷¹ şu deñlü dile kıılır: dile şu deñlü ider FHD

- 5 Serîr-i çerha çıkar rûzgâr ile Nâbî
O dil ki hâk-şifat-ı reh-güzâr-ı yâra düşer

249

Nâilî

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

- 1 Dil-i aşüfteye ol turrada ârâm müşkildür
Hümâ-yı lâ-mekâna kayd-ı bend-i dâm müşkildür
- 2 Şunulsa destine miftâh-ı cennet bir nefes sensiz
Karar itmek muhaşşal bu dil-i nâkâm müşkildür
- 3 Perestişgâh iken ebrûsı Cibrîl ü Mesîhâya
O kâfir mâcerâ-yı 'işveye İslâm müşkildür
- 4 Şunardım câm-ı pür-hun-ı dili ol gamzeye ammâ
Tenük-zarf-ı şarâb-ı nâzdır ibrâm müşkildür
- 5 Sülhan ey Nâilî 'ârî gerek temyîz-i maḥlaşda
Bu dâniş-gehde zâta ḡâlib olmak nâm müşkildür

48a

250

Ḳabûlî

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Eyleyüp dil murğına zülfün o sîm-endâm dâm
Dâne-i hâl ile itdi virmeyüp ârâm râm
- 2 İtleründen 'add iderse ol gözi 'ayyâr yâr
İşiginde bulurum ben 'aşk-ı bed-nâm nâm
- 3 İtmedi bir kez beni ol kameti şîmşâd şâd
Anuñ içün itdi qaddüm miḥnet-i âlâm lâm
- 4 Olmuş iken bulurum ben 'âşık bî-cân cân
Büse-i la' lün' atâ itse idüp ilḡâm et'âm 'âm
- 5 Ey Ḳabûlî destüñe câm-ı şarâb-ı âl al
Bezm-i fânide çekersün 'âkıbet²⁷² encâm câm

²⁷² 'âkıbet: âḫir KİD

251

Sırrî**Mef'ûlü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 İtme tabīb bî-hude gel niyyet-i devā
Bilmez mezāk-ı derd-i dilim lezzet-i devā
- 2 Bir miḥnet isterüm ki ola ḥasret-i server
Bir derd isterim ki ola ğayret-i devā
- 3 Olmuş ezel muḥālif-i kânün-ı ehl-i derd
Derd-i şifā 'adū-yı dile ülfet-i devā
- 4 Maḥrûm-ı nâz-ı ḥançer-i müjgānuñ olayım
'İsiye eyler isem eger minnet-i devā
- 5 Dâğ-ı derûn öyle gerekdür ki Sırrî
Hemvâre ide ḥande-i ḥaşıyyet-i devā

48b

252

Edāyî**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Rûy-ı âleksiz gelür baña gül-i bî-ḥār ḥār
Gülşene varsam görünür çeşmime gülnâr nâr
- 2 Ben nice bülbül gibi feryād ü efgân etmeyim
Ol gül-i ra' nāya oldu âh kim âğyâr yâr
- 3 Şanma ey dil yârdan nālân olan sensin hemân
Gül perişândur çemende bülbül-i gülzâr zâr
- 4 Geldügi dem dilde yir itdüm ḥayālûñ şāhına
Gör ey nûr-ı hidāyet dīde-i bî-dâr dâr
- 5 Luṭf u iḥsânın dirîğ itmez Edāyî ol perî
Pâyına âḥvālûñi 'arz it yûri yalvâr var

253

Ḥakîrî**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Yine bağlandı gönül zülf-i siyehkâruñla
Yaralandı dil ü cān ğamze-i ḥûn-ḥ'āruñla
- 2 Beni bülbül gibi şūrīde ü şeydā kılduñ
Böyle ey ğonca-dehen şīve-i refṭāruñla

- 3 Telh-i ‘ayş itdi beni zehr-i firākuñ cānā
Gel iriş maḥv it anı lā‘ l-i şekerbāruñla
- 4 Ey raḳīb olma muḳābil ruḥ-ı dildārıma gel
Üzül eksik göreyin meh-çe-i murdāruñla
- 5 Bir ağız-büseye cān istedüñ ey fitnesi çok
Cān revān itdi Ḥaḳīrī hemān iḳrāruñla

254

Riyāzī

Mef‘ ūlū / Mefā‘ ilū / Mefā‘ ilū / Fe‘ ūlūn

- 1 Yapma dil-i maḥzūnumı vīrān olacaḳdur
Cem‘ olmasun ol dil ki perişān olacaḳdur
- 2 Dirlerdi daḥı tıfl iken ol şūḥ-ı cihān²⁷³
Āşüb-ı zamān²⁷⁴ fitne-i devrān olacaḳdur
- 3 Kim gördi ise cūşış-i seyl-āb-ı sirişküml
Ḥükm eyledi kim bir daḥı tūfān olacaḳdur
- 4 İncinmeyelüm cevır ü cefāsına o şūḥuñ
Zirā bilürüz şöıra peşimān olacaḳdur
- 5 Mirāt-ı dili eyleme pā-māl-i mezellet
Her yāresi bir ḥānçer-i bürrān olacaḳdur
- 6 Bil ḳadr-i dem-i şöḥbet-i yārānı Riyāzī
Her vuşlatuñ āḥir şöıu hicrān olacaḳdur

49a

255

Nābī

Fe‘ ilātūn / Fe‘ ilātūn / Fe‘ ilātūn / Fe‘ ilūn

- 1 Bir zamān neydi hem āḡūş-ı ḥayāl olduḡumuz
Yār bilmez mi²⁷⁵ talebkār-ı vişāl olduḡumuz
- 2 Şarf-ı naḳdine eşk itdügümüz ḳaldı bize
Virmedi sūd ḥarīdār-ı vişāl olduḡumuz
- 3 Evvellin pāye-i rüsvā mey-i²⁷⁶ aşḳ oldı bize
Pāy-laḡzīde-i gird-āb-ı melāl olduḡumuz

²⁷³ şūḥ-ı cihān: āfet-i cāmı RYD²⁷⁴ zamān: cihān RYD²⁷⁵ bilmez mi: bilmezdi NBD²⁷⁶ rüsvā mey-i: rüsvāyī-i NBD

- 4 Hattın ümmîd idecek dâi 'ye-i vuşlat ile
Tuydı dil-beste-i sevdâ-yı muhâl olduğumuz
- 5 Nâbîyâ itmişüz ol âfeti dil-gîr-i niyâz
Bilmedük mest-i vuşlatla ne hâl olduğumuz

256

Rûhî**Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün**

- 1 Çıkdı cânım tenden ol rûh-ı revânım gelmedi
Gıtdi ârāmım meded-ârām cânım gelmedi
- 2 Gönlümi şimşîr-i endûh-ı firāk itdi figār
Dil-figārı olduğum nâ-mihribânım gelmedi
- 3 Tîr-i firkat cânıma kâr itdi bilmem neyleyim
Âh o qurbân olduğum tîr ü kemânım gelmedi
- 4 Miḥnet-i hicri civân iken bizi pîr eyledi
Âh kim geldi ecel ol bî-amânım gelmedi
- 5 Rûḥîyâ bilmem n'olur ḥâlîm belâ-yı hicr ile
'İşve-bâzum şîvekârım nev-cüvânım gelmedi

49b

257

Feyzî**Mef' ülü / Fâ' ilâtü / Mefâ' ilü / Fâ' ilün**

- 1 Dil gördi luṭfına felegüñ imtinânı var
Bir gûşe-i firâğa çeküldi amânı var
- 2 Zaḥm-ı kebûd-ı sînemi seyr eyleyin didi
İzhârı hep benefşe 'aceb gülsitânı var
- 3 Ol zâr-ı 'aşq-bāza ḥased kim anuñ müdām
Yanunda mihribânlık ider bir civânı var
- 4 Lâl olmayınca fehmi-i rumûz idemez kişi
Şâhenşeh-i muḥabbetüñ özge lisânı vār
- 5 Feyzî uzatma meyve-i ümmîde destüñi
Bir gün olur ḳo ḥâmlık itme zamânı var

258

Güfti

Mef' ulü / Fā' ilätü / Mefā' ilü / Fā' ilün

- 1 Ol bî-dilün ki ye's ile 'ahd u amānı var
Ne cedd-i ārzū ne ğam-ı nā-gehānı var
- 2 Şarf itdi cāna tîrlerin şimdi çeşminün
Bir tîr-keş tehi ü şikeste kemānı var
- 3 Şem' uñ lisānını yine pervānedür bilen
Zirā zebān-ı şu' le gibi tercümānı var
- 4 Hāmyāze-i hāzānı çeker şimdi 'andelib
Cām-ı gülün de gerdişinün bir zamānı var
- 5 Hep 'aşk u nāzdur revîşi mübtelāsına
Ol h'āce-i cemālün 'aceb imtiḥānı var
- 6 Bilmez 'ayār-ı cevher-i temizîn 'ālemün
Güfti ne ṭurfa (.....)²⁷⁷ ...dānı var

50a

259

Fehim-i nādire-gū

Fā' ilätün / Fā' ilätün / Fā' ilätün / Fā' ilün

- 1 Ğamzesi zaḥm urmasa²⁷⁸ tîğ-i kazādan kim kaçır
Ṭurra pā-bend itmese bend-i belādan kim kaçır
- 2 Haṭ muvāfık olsa dille zülüfden itmem hāzer
Hızr olursa ger refiķim ejdehādan kim kaçır
- 3 Sehldür katl eylemek yüz biñ raķib-i kāfiri
Tek hemān emr eylesün²⁷⁹ ol şeh gazādan kim kaçır
- 4 Ne vefā vü ne cefā dā'im teġafül tā-be-key
Gāh geh bārī cefā itse cefādan kim kaçır
- 5 Olmuşum bir şūḥ ṭab' ı sevmede sābit-ķadem
Ey Fehim elḥaķ sūḥan-ver dil-rübādan kim kaçır

²⁷⁷ Metinde bu kısımda boşluk vardır.²⁷⁸ urmasa: ursa FKD²⁷⁹ tek hemān emr eylesün: emr kılsun tek hemān FKDF

260

Velehu

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Mihri gördüm 'arız-ı dildāra beñzer beñzemez
Pertev-i hūrşiddür kim nāra beñzer beñzemez
- 2 Eyledük Mūsī ile şem' i tecelliye naẓar
Şu' le-i didār ol ruhsāra beñzer beñzemez
- 3 Eylemiş tebdil-i şüret zāhir oldı²⁸⁰ bir perī
Pür-firib ol dil-ber-i ' ayyāra beñzer beñzemez
- x²⁸¹
- 4 Zaḥm-ı ḥurd-ı tīg-i²⁸² ḥün-riz-i kaẓā oldım velī
Tizlikde ḡamze-i ḥün-ḡāre beñzer beñzemez
- 5 Hey'et-i gūy-ı meh ü mihre nigāh itdüm Fehīm
Girde-i bālin sürin-i yāra beñzer beñzemez

261

Velehu

- 1 Şanma ki bizi dā'imā ḡamūşuz
Biz beste-dehān-ı pür-ḡurūşuz
- 2 Mestān-ı cihāna yār-ı cānuz
Biz düşmen-i cān-ı ehl-i hūşuz
- 3 Meyḡāne-i feyż-i ' aşq-ı Ḥaḡ kim
Peyvesteyüz anda²⁸³ bāde-nūşuz
- 4 Cibril ki uğrıya aña der
Biz muḡtesib-i sebū-be-dūşuz
- 5 Remz-i leb-i dil-bere Fehīmā
Biñ cān u dil ile çeşm ü gūşuz

²⁸⁰ oldı: olmuş F.K.D²⁸¹ “Çeşm-i mesti ger dūçār olsam görür görmez beni / ḡamze de çeşm-i teḡāfül-kāra beñzer beñzemez” mecmuada yer alan bu beyit divanda yer almaktadır. F.K.D²⁸² ḡurd-ı tīg-i: ḡurede tır-i F.K.D²⁸³ anda: aña F.K.D

50b

262

El ḥaḳīr Vesīm-i pūr taḳṣīr**Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilūn**

- 1 Eyleme bir dem Ḥudā cānānımı benden cüdā
Bir nefes yā Rabb itme cānımı tenden cüdā
- 2 Vādi-i Ḥaḳḳ’a ayak başdım bu fānīden geḫüp
‘Aşḳa yār idüp beni kıl ‘aḳl-ı rüşenden cüdā
- 3 Dem-be-dem ruḥsāruñ eyler ārzū murḡ-ı dilüm²⁸⁴
Bülbül-i şūrīde hīḫ²⁸⁵ olsun mu gülşenden cüdā
- 4 Nār-ı hicrān ile ṭolmuş sīne-i pūr-tāb āh
Āteş-i sūzān olur mu hīḫ külhāndan cüdā
- 5 Deyn ü dil aldın gidüp²⁸⁶ Mañşūrveş ber-dār²⁸⁷ idüp
‘Āḳıbet kılduñ Vesīmi cān ile tenden cüdā

263

Yā Feyāz**Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilātūn / Fā‘ilūn**

- 1 Şāh-ı ‘aşḳım miḫnet ü ḡam ḫayli leşkerdür baña
Farḳ-ı serde dūd-ı āhım tāt u efserdür baña
- 2 Gül ruḫuñsuz gülşene ‘azm eylesem meh-cebīn
Çeşmüme²⁸⁸ her berg-i gül bir ḫar-ı ḫançerdür baña
- 3 Zaḫm-ı ḫūn-āḡeşte-i peykān-ı ser-i tīr-i müjeñ
Gülistān-ı sīnede gūyā gül-i terdür baña
- 4 Cennetüñ vaşfyā vā‘ iz bī-dimāḡ itdūñ bizi²⁸⁹
Şimdi cennet āstān-ı kūy-ı dil-berdür baña
- 5 Ḥıẓr elünden āb-ı ḫayvān olsa nūş itmem Vesīm
Bāde-i la‘l-i leb-i yār āb-ı kevşerdür baña

²⁸⁴ dilim : göñül VSD²⁸⁵ yā: hīḫ VSD²⁸⁶ deyn ü dil aldın gidüp: zülfüne VSD²⁸⁷ ber-dār : ser-gerdān VSD²⁸⁸ çeşmüme: gūyiyā VSD²⁸⁹ bizi: beni VSD

51a

264

Yā Feyāz**Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlūn**

- 1 Ey mihr-i ruḥuñ tābiş-i mir'āt-ı tecellā
Vay ebrūlaruñ besmele-i nüşha-i dünyā
- 2 Feyz-i süḥan-ı mu' cize-perdāz-ı ḥayātuñ²⁹⁰
Baḥşende vü rûḥ-āver şad²⁹¹ Hızr u Mesîḥā
- 3 Ser-leşker-i çeşmünden āmān ey şeh-i devrān
Ḥayl-i nigeḥüñ dīn ü dilim eyledi yaḡmā
- 4 Biñ cān ile ḥāk-i derüñe bende olurdu
Bu ḥüsn ile görseydi seni Yūsuf-ı zībā
- 5 Raḥm eyler o şeh ḥāl-i dil-i zāruña bir gün
Ḥāk-i der-i dergāhını terk itme Vesīmā

265

Hüve'l Mu' iz**Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlūn**

- 1 Ey ruḥları āyīne-i envār-ı leṭāfet
Vay ḥāl u ḥāṭı- nükte-i esrār-ı leṭāfet
- 2 Dil-mürde-i şad-sāle virir feyz-i kelāmuñ
Şad ḥikmet ü endişe-i güftār-ı leṭāfet
- 3 Sīnemdeki zaḥm-ı elem-i tīg-i nigāhuñ
Ālūde-be-ḥūn²⁹² bir gül-i gül-zār-ı leṭāfet
- 4 'Ar' arda degil kāmēt-i ṭübāda da yokdur
Ḳaddüñ gibi bir şive-i reftār-ı leṭāfet
- 5 Ḥaḳḳa dem-i nazm-āver-i ṭab' ınā Vesīmā
Ḥatm oldı meger sende bu eş'ār-ı leṭāfet

²⁹⁰ ḥayātuñ: kelāmuñ VSD²⁹¹ rûḥ-āver şad: dil-i şad VSD²⁹² ālūde-be-ḥūn: āḡeşte-be-ḥūn VSD

266

Hüve'l 'Azîz**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 'Andelîb-i dâğ-dârim âh u zârim tâzedür
Gonca-i nâ-şüküfte-i²⁹³ lâle-i 'izârim tâzedür
- 2 Şayd olurlarsa revâ Hızır u Mesîhâ çeşmine
Nev-füsün-ı 'işve ol sâhîr-nigârım²⁹⁴ tâzedür
- 3 Lâne-sâz-ı şâhsâr-ı i' tibâr²⁹⁵ nükteyim
Ben hezâr-ı gülşen-i kıdsüm bahârım tâzedir
- 4 Şimdi ben meydân-ı nazmuñ Hayder-i Kerrârıym
El-ğazet ey müdde' iyyân zülfekârım tâzedir
- 5 Ger pesend-i 'âlem olursa n'ola nazmım Vesîm
Tâze-mazmûn-ı hayâlim iştiârım tâzedir

267

Velehu**Mef' ülü / Mefâ' ilü / Mefâ' ilü / Fe' ülün**

- 1 Kıble olalı cilve-geh-i kûy-ı Muḥammed
Miḥrâbıdur 'aşıklaruñ ebrû-yı Muḥammed
- 2 Reftârına kurbân olayım buna revîşdür
Tübâda daḥı yok kad-i dil-cûy-ı Muḥammed
- 3 Diller n'ola bende olsa ser-zülfüne dâ'im
Cibrîli de bend eyledi gisû-yı Muḥammed
- 4 Feryâd ki katl eylemedüñ kalmadı 'uşşâk
Tiğ-i nigeḥ ü ğamze-i cādû-yı Muḥammed
- 5 Vaşlını niyâz eyle o mâhuñ ki Vesîmâ
Miḥrâbıdur 'aşıklaruñ ebrû-yı Muḥammed

51b

268

Şabrî**Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefâ' ilü / Fā' ilün**

- 1 Mümkün mi câm-ı 'aşk ile mestâne olmayam
Kâbil midür görem seni dîvâne olmayam

²⁹³ gonçe-i nâ-şüküfte: nâ- şüküfte-i gonçe VSD²⁹⁴ sâhr-nigârım: mu' ciz-nişârım VSD²⁹⁵ şâhsâr-ı i' tibâr: i' tibâr-ı şâhsâr VSD

- 2 Lāyık mı devr-i gül ola cām içmeyim müdām
‘Āşık olam da sākin-i meyḥāne olmayam
- 3 Bir şem‘ -i dil-fürüz-ı melāhat mi var ki ben
Yanup yakılmayam aña pervāne olmayam
- 4 ‘Aql ile āšnālığı terk itmek isterin
Kaşdıım budur ki ‘aşk ile bīgāne olmayam
- 5 Şabrī gibi revā mı geçem nūş-ı bādeden
Şā‘ ir olam da nāzik ü rindāne olmayam

269

Riyāzī

Mef‘ ūlū / Fā‘ ilātū / Mefā‘ ilū / Fā‘ ilün

- 1 Bir şem‘ var mı ben aña pervāne olmayam
Yok bir perī görüp aña dīvāne olmayam²⁹⁶
- 2 Cān geldi ağzımā lebinı şunmaya daḥı
İnşāf olur mı yār ile cān cāna olmayam
- 3 Mecnūn-ı ‘aşk isek o kadar yok mı ‘aqlımız
‘Āşık olam da sen şeh-i ḥübāna olmayam
- 4 Biñ kerre gelse cānıma²⁹⁷ luṭfun bilür muḥāl
Ümmid-vār-ı vuşlat-ı cānāne olmayam
- 5 Divānesi olam nice bir her perī-ruḥuñ
Tā ki Riyāzī ‘ākıl ü ferzāne olmayam

270

Rızāyī

Mef‘ ūlū / Fā‘ ilātū / Mefā‘ ilū / Fā‘ ilün

- 1 Bir an olur mı ‘aşk ile mestāne olmayam
Sevdā-yı zūlf-i yār ile dīvāne olmayam
- 2 Sinemde genc-i mihr ü muḥabbet nihān iken
Kābil midür ki sākin-i meyḥāne olmayam
- 3 Mümkin mi cām-ı meyde görüp ‘aks-i la‘ lüni
Bī-hūş-ı bāde-i leb-i cānāne olmayam

²⁹⁶ yok bir perī görüp aña dīvāne olmayam: ya bir perī mi var aña dīvāne olmayam RYD²⁹⁷ gelse cānıma: gelse yüzüme RYD

- 4 Ğayret midür ‘aşk ile meydāna at sürüp
Naṭ‘-ı cihānda hāşılı ferzāne olmayam
- 5 İtmem Rızāyī pīrezen-i çerha i‘ tibār
Merdānelik midür bu ki merdāne olmayam

271

‘İsmetī

Mef‘ ūlū / Fā‘ ilātū / Mefā‘ ilū / Fā‘ ilün

- 1 Şimdi şafā dilüñ ki ne nām u nişānı var
Āsīb-i dehr ü cevri-i felekden emānı var
- 2 Mümkün midür muḳābele zāl-i sipihr ile
Bāzū-yı Rüstem ile çekilmez kemānı var
- 3 Reşg ol gedā-yı bī-ser ü sāmāne kim anuñ
Bir kendi bir de bir dil-i nā-mihribānı var
- 4 Pervāne şem‘-i bezm lisānın bilür hele
Gel şem‘-i bahtı gör ki bilinmez lisānı var
- 5 Devrān müsā‘ id olmağa muhtāc ‘İsmetī
Şaḥn-ı çemende nūş-ı meyüñ de zamānı var

52a

272

Ğāvşī Efendi

Mef‘ ūlū / Fā‘ ilātū / Mefā‘ ilū / Fā‘ ilün

- 1 Dil-ber ‘izār-ı rengini kim verde gösterür
Gül ‘andelibe rüyını hūy-gerde gösterür
- 2 Piçide şanmañız ruḥ-ı āl üzre zülfünü
İ‘ cāz-ı hüsn-i sünbüli āzerde gösterür
- 3 Çeşmünde nār-ı ‘aşkı nihān olmaz ‘āşıkun
Şāķī şarāb kendüyi sāğarda gösterür
- 4 Dil-ber şarāb-bāz ile hūy-gerde rü ola
Āteşde anı hāşılı bir yirde gösterür
- 5 Ğāvşī daķıķa-i hüneri ‘arz ider mi dil
Dāğ-ı derünü dehre ne bir ferde gösterür

273

Şābit Çelebi

Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilün

- 1 Ol hāt ki kendüyi ruḥ-ı dil-berde gösterür
Bir hāle şeklini meh-i enverde gösterür
- 2 Nev hatt-ı sebze-ḥizi olup ḥamle-i nigāh
Virmez ḥarīm-i ḥüsnüne reh perde gösterür
- 3 Düşse ḥayāli göñlüme gūyā cemālünü
Mir 'āt-ı ḥoş-nümā-yı Sikenderde gösterür
- 4 'Āşık odur ki āteş-i 'aşk ile ḳāl olup
Kendin hemīşe şekl-i semenderde gösterür
- 5 Seyr it semen-tırāz-ı ter kilik-i tābını
İ' cāz-ı naẓmı bir ḡazel-i serde gösterür

274

Ġavşī

Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilün

- 1 Şevḳ-i ḥayāl-i dost tenüm cān cān ider
Sūd u ziyān zevḳ ü ḡamı bī-nişān ider
- 2 Gāhī tebessüm eyle selām-ı tamām-ı nāz
'Āşḳ āşiyāna sende bir āyet beyān ider
- 3 Bir tāb var ki şu' le-i ruḥsār-ı yārda
Cibrīli 'aşḳ lem' asına dīde-bān ider
- 4 Bī-hūş ider o ḡamze-i mestūr 'āşıḡı
Lāyık mı bizi anuñ ile imtiḥān ider
- 5 Ġavşī kemīne mu' cize-i ḥüsn-i yārı gör
Kāfir raḳībi düşmen-i bī-imtinān ider

275

Şākīb

Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilün

- 1 Vādi-i hicre Ḳays-şıfat düşdi yār arar
Divāne dil o bādiyede reh-güzār arar
- 2 Ol ḡonca-fem miyān-ı bezimden kim olmasun
'Uşşāḳı çokdur ey dil anuñ şad hezār arar

- 3 Olduk ğarîķ-i baħr-i ğam-ı ye's-i vaşl-ı yār
Fülķ-i ümîd-i dil daħı tırmaz kenār arar
- 4 'Āşık ħayāl iderse n'ola zevķ-i la' lüñi
Dil-teşne-i muħabbet olan çeşmesār arar
- 5 Vaş it zülāl-i lā' lini yārān teşne-dil
Şākıb muħal olur ğazel-i āb-dār arar

52b

276

Bahāyī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Dil ki ğam-perverd ola hergiz o dil şād olmasun
Dāmdan murğ-ı girān-pervāz āzād olmasun
- 3 Hem yaķarsın berķ-i şemşîr-i sitemle 'ālemi
Hem yine dersin ser-i kūyumda feryād olmasun
- 4 Kūh-ı dilde göster pür zūy-ı bāzū-yı ğamı²⁹⁸
Tā ki kārūn kār bî-encām-ı Ferhād²⁹⁹ olmasun
- 5 Muħkem oldı bend-i zūlfı ıztırāb itdükçe dil
Murğ-ı bî-ārām esîr-i dām-ı şayād olmasun
- 6 Ğamze-i cānāna qaldı kār-ı zār-ı nā-tüvān³⁰⁰
Kimseler muħtāc-ı zaħm-ı tîğ-i cellād olmasun

277

Enverī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 N'ideyin şaħn-ı çemen seyrini cānānım yok
Bir yanımca şalınur serv-i ħurāmānım yok
- 2 Emdürür gerçi leb-i la' lini cānlar virene
Leb-i cān-baħşıñı emsem dimege cānım yok
- 3 Nice da' vet ideyin ol per'yi dā'ireye
Ĥātem-i la' l gibi mühr-i Süleymānım yok
- 4 Bağrımuñ başına dāğ-ı ğamı odlar yaķalı
Qaldım ayaķda ķara başıma dermānım yok

²⁹⁸ kūh-ı dilde göster pür zūy-ı bāzū-yı ğamı: bî-sütün-ı dilde göster zūr-ı bāzū-yı ğamı ŞBD

²⁹⁹ ferhād: feryād Ş.B.D

³⁰⁰ ğamze-i cānāna qaldı kār-ı zār-ı nā-tüvān: ğamze-i dil-dāra qaldı kār-ı cān-ı nā-tüvān ŞBD

53a

- 5 Enverī gülşen-i kūyuñda fiğānlar eyler
Dime ey ğonce-dehen bülbul-i nālānım yok

278

Güfte-i Neşāṭī

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün

- 1 Meclise sāk-ī gül-çehre ki cām-āver olur
Rūḥ-ı Cemden dil-i rindāna peyām-āver olur
- 2 İtse gülzārā güzer bād-ı şabā kūyından
Çemenüñ raqş-künān ḥāki kıyām-āver olur
- 3 Ğamze tīrin hedef-i cāna ki per-tāb eyler
Nāz dāmen-be-miyān ana sihām-āver olur
- 4 Selb idüp ' aklı geçen nām u nişān kaydından
Dūḥter³⁰¹ ' aşkda Mecnūn gibi nam-āver olur
- 5 Kām-ı dünyāyı Neşāṭī gibi nā-çiz gören
Devlet-i ' aşkda her vech ile kām-āver olur

279

Nazīre-i Nazmī Efendi

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün

- 1 Yārdan nāme ki ' uşşāka peyām-āver olur
Aña ta' zīm ile Cibrīl kıyām-āver olur
- 2 Varını ' aşka virir cānı viren cānāna
Kerem ü cūd ile Ḥātem gibi nām-āver olur³⁰²
- 3 Benüm ol sākīn-i meyḥāne-i ' aşk-ı bī-ğışş
Sākī Yūsuf-ı ' ismet baña cām-āver olur
- 4 İtse ' uşşāka eger ḥışm ile nezzāre o şūḥ
Tīr-zen kaşları yā ğamze sihām-āver olur
- 5 Zen-i dünyādan iden Nazmī gibi rû-gerdān
Vuşlat-ı şāh-ı dil-ḥ'āh ile kām-āver olur

³⁰¹ duḥter-i: defter-i NŞD

³⁰² Mısranın altında kırmızı mürekeple “ Cömertlik ile nāmdār olur” ifadesi yazılıdır.

53b

280

Turābī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 O bir ruhsār-ı aluñ āl ider aġyāra yüz virme
Gül-i bāġ-ı cihānsın luṭf idüp her ḥāra yüz virme
- 2 Nezāketle sürer yüz yüz bulup ol rüy-ı mehtābā
Şaḡın ġafletle her şeb bāliš-i rüzgāra yüz virme
- 3 Şalup Rūm üzre ' asker itmesün bir yüz қаралığı
Tırāş eyle vücūdın ol ḥaṭ-ı ruhsāra yüz virme
- 4 Başına ṭaḡınup tel göz қарardup düşmesün Rūma
Қoma ḥāl-i ruḥuñ ol Hindū-yı ḥūn-ḥ'āra yüz virme
- 5 Turābīnuñ sözün ṭut eyleme gül ' arızuñ zinet
Saña bir reng ider meşşāṭa-i mekkāra yüz virme

281

Nābī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Gülistān-ı dehre geldük reng yok bñ қalmamış
Sāye endāz-ı kerem bir naḥl-i dil-cū қalmamış
- 2 Eylemiş der-beste dükkānın ṭabīb-i rüzgār
Ḥoḡḡa-i pīrūze-i gerdūnda dāru қalmamış
- 3 Teşnegānuñ çāk çāk olmuş leb-i ḥ'āhişger
Çeşmesār-ı merhametde bir içim şu қalmamış
- 4 Қadrin añlar yok bilür yok her dūr-i³⁰³ sencīdenüñ
Çārsū-yı қābiliyyetde terāzū қalmamış
- 5 Ceyş-i ġamdan қande itsün ilticā ehl-i niyāz
Қal' a-i himmetde Nābī burc u bārū қalmamış

³⁰³ her dūr-i: merdüm-i NBD

54a

282

Güfte-i Neşâtî**Mefâ' ilün / Fe' ilātün / Mefâ' ilün / Fe' ilün**

- 1 ' Aceb mi dide-i terden aķarsa cū taze
Cefāya başladı ol şūh fitne-cū³⁰⁴ taze
- 2 Olurdu yār-ı visali³⁰⁵ reside olmasa ger
O nev-nihāl-i çemenzāre ārzū taze
- 3 Açılsa gül gibi sākī dem-i bahār olsa
Çekilse meclise bāde sebū sebū taze
- 4 Gönül ki mā' il-i mihrāb-ı ebruvānuñdur
Sirişk-i çeşmüm ile eylesün vüzū taze
- 5 Yine bir āfete dil virmese Neşātî eger³⁰⁶
Cihana ' aşķ ile düşmezdi güft ü gū taze

283

Nazāre-i Vecdî**Mefâ' ilün / Fe' ilātün / Mefâ' ilün / Fe' ilün**

- 1 Şarāb köhne vü sākī-i ĥande-rū taze
Olursa eski deme n'ola ārzū taze
- 2 O nev-reside düşüp dillere yine oldı
Miyān-ı ehl-i muħabbetde güft ü gū taze
- 3 O kadd ü ĥad³⁰⁷ ü ĥaķ-ı ' anberin ne ĥoş düşmüş
Nihāl taze vü gül taze reng ü bū taze
- 4 Nice taħammül ider türk-tāz-ı ĥamzeye dil
Niyāzı köhne-zemindür o köhne-cū³⁰⁸ taze
- 5 Bu şi' r-i pāk³⁰⁹ ber-ā-ber degilse bākīya
Budur tefāvüti Vecdî o köhne bu taze

³⁰⁴ fitne-cū: kine-cū NŞD³⁰⁵ yār-ı vişāl: bār-ı vişāl NŞD³⁰⁶ eger: zār NŞD³⁰⁷ ĥad: serv VCD³⁰⁸ köhne-cū: kine-cū VCD³⁰⁹ pāk: taze VCD

54b

284

Zihnî**Fe'ülün / Fe'ülün / Fe'ülün / Fe'ülün**

- 1 Ne bir gonca ol la' l-i mey-güne beñzer
Ne bir serv ol naḥl-i mevzūna beñzer
- 2 Dehānuñ durur rūḥ-ı yākūt gūyā
Dişüñ rişte-i dürr-i meknūna beñzer
- 3 Yeter sende ān olduḡuna bu şāhid
Ki ḳaddüñ elif ḳaşlaruñ nūna beñzer
- 4 Ölüp gitdi añmadı Leylî vişālin
Ḳanı 'aşḳ semtinde Mecnūna beñzer
- 5 Sözüñ Zihnîyā itdi rām ol ḡazālî
Ḡazel dime bu siḥr ü efsūna beñzer

285

Lā-edrî**Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün**

- 1 Ġam nedür bilmem dil-i maḥzūn nedür
'Āşık-ı şeydā benüm Mecnūn nedür
- 2 Men' idenler çeşm-i cādūdan beni
Siḥr bilmezler nedür efsūn nedür
- 3 Söylemez ol la' l-i şeker-bār kim
El daḥı bilsün dür-i meknūn nedür
- 4 Sāye şalsa bir gülistān seyrine
Serv görse ḳāmet-i mevzūn nedür
- 5 Gün gün artar ḥüsni gül eyyāmınuñ
Ey güneş gör ḥüsn-i rüz efrüz nedür
- 6 Aḳmadan vāḳf-ı sirişk-i lāle-gün
Kim bilür ḥāl-i dil-i pür-ḥūn nedür

286

Şakıb Çelebî**Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün**

- 1 Dil olur āzürde cevri-ḡamze-i cānāneden
Kim sitemdür gördüḡi hep dostdan biḡāneden

- 2 Hüsni-yâr efzûn olur bisyârî-i ‘uşşâkdan
Yüzi şem‘ün zâ‘il olmaz keşret-i pervânen
- 3 Hañçerāsâ üstüme çekdi hilâl-i rûzeyi
Kesmege ayağımı devrân reh-i meyhânen
- 4 Kâkül-i yâri perîşân itdügün dâğ ey şabâ
Pâre pâre eylesün çıkmaz derûn-ı şânen
- 5 Kûy-ı yâri eyleyüp Sâkıb dil-i şeydâ meķar
Ol hamâma döndi kim âvâre ola lânen

287

Müfred**Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilâtün / Fe‘ ilün**

Şart-ı ‘ismet bu mıdur kim ola benden ğayrı
Seni pehlûye çeker pîrehenünden ğayrı

55a

288

Keşfi**Ġazel-i bî-naẓîr ğayet iyidür****Müstef‘ ilâtün / Müstef‘ ilâtün / Müstef‘ ilâtün / Müstef‘ ilâtün**

- 1 Ol leb-i şîrîn bu ruh-ı rengînsin şanem-i çîn serv-i revândur
Tenün şekerdür reşk-i kâmerdür şanma beşerdür hûr-i cinândur
- 2 Mâh-ı cemâlün ol haţ u hâlün ğonc u delâlün bu ruh-ı aluñ
Mihr-i güzîndür ğâret-i dîndür câna hemîndür gülşen-i cândur
- 3 ‘Uķde-i müyuñ gül gibi rûyuñ gülşen-i kûyuñ luţufla rûyuñ
Bend-i belâdur misk-i Hıţâdur cây-ı şafâdur mihr-i ‘ayândur
- 4 Beñ mi ya fülful had mi bu ya gül saç mı ya sünbül leb mi ya ğud
mül
Dâne-i cândur verd-i cinândur meger cihândur cân-ı ğubândur
- 5 Ey büt-i ğarrâ dil-ber-i ra‘nâ ğonca-i zîbâ bülbül-i ğüyâ
Sen mehe Vâmık ‘âşık-ı şâdık var ise lâyıķ keş‘-i hemândur

289

Fiġânî**Mef‘ ulü / Fâ‘ ilâtü / Mefâ‘ ilü / Fâ‘ ilün**

- 1 Virdüm dehân-ı dil-bere dil ğâ‘ibâne ben
Miķdâr-ı zerre görmedüm andan nişâne ben

- 2 Ekdüm ümîd hâkine tohm-ı sirişkümü
Hâl-i ‘izâr-ı yâri görüp dâne dâne ben
- 3 Bezm-i belâda şem‘ üñ özü görünür baña
Sûz-ı derûnum ağlar isem yana yana ben
- 4 Meclisde la‘l-i dilberi öpmek dilerse cām
Kanını şu yerine içem kana kana ben
- 5 ‘Avn-i İlâh rehber olursa Figāniyâ
Mülk-i sühanda beglük idem Hüsrevâne ben

290

Fâizî

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

- 1 K̄o ey bülbül figān-ı ‘aşık̄a feryādın aındurma
Ferāmūş eylesün derdin biraz mu‘ tādın aındurma
- 2 Dil-i zāruñ getürme yāda eski demlerin luṭf it
O murğ-rişte-i ber-pāye kad-i şimşādın aındurma
- 3 Dilā kūh eylesen şahrāları seng-i melāmetle
Belā kūhsārınuñ şimden girü feryādın³¹⁰ aındırma
- 4 Yeter cev̄r ile kendüñ eyledüñ ‘ālemlere rüsvā
Felek şerm eyle yārüñ ğamze-i cellāduñ aındurmā
- 5 Yanında ğamzesin vaşf eyleme ey Fāzî yārüñ
O mest-i fitne-cūya hañçer-i bî-dādın aındurma

55b

291

Şehrî

Fe‘ ilātün / Mefâ‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Nigeh-i ‘işve-bāza ‘aşk olsun
Hande-i dūr-nüvāze ‘aşk olsun
- 2 İtdi cem‘ iyet-i dili tālān
Ġamze-i fitne-sāza ‘aşk olsun
- 3 Oldı ğisū-yı dil-bere hem-ser
Kākül-i ser-firāza ‘aşk olsun
- 4 Feyz-i nīm-i nigāha muntazırız

³¹⁰ feryādın: ferhād’ın KFD

Dil-bera ḥ^vāb-tāze ‘aşk olsun

- 5 Daḥı öldürmeden niyāz itdük
Bī-sebeb keşf-rāze ‘aşk olsun

292

Bāḳī

Mef‘ūlü / Fā‘ilātü / Mefā‘ilü / Fā‘ilün

- 1 Dil beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur
Cān ḥaste-i girişme-i çeşm-i nigārdur
- 2 Bir ğamze ile laḥzada biñ ādem öldürür
Ḥūnī gözün ki āhū-yı merdüm-şikārdur
- 3 Kocmak değil ğaraż seni dīdārdur murād
Deryā-yı iştīyāk begüm bī-kenārdur
- 4 Gird-āb-ı ğamla³¹¹ şarşar-ı āhımla fülk-i dil
Elbette bir kenāra çıkar rüzgārdur
- 5 Bāḳī sürūd-i bezm-i tarab-ḥāne-i ḥayāl
Şavt-ı ḥarīr-i ḥāme-i gevher-nişārdur³¹²

293

Fāīzī

Mef‘ūlü / Mefā‘ilün / Fe‘ülün

- 1 Ḥārāya tokunsa āb ider ‘aşk
Deryāları hem serāb ider ‘aşk
- 2 Ābādılg³¹³ ādın añma ey dil
Bī’llāh ki seni ḥarāb ider ‘aşk
- 3 Kūh olsa da çāre var mı şabra
Şol kimseye ki³¹⁴ ḥiṭab ider ‘aşk
- 4 Pāk olsa ‘aceb mi ḳalb-i ‘āşık
Ḥūn-ı dil-i misk-i nāb ider ‘aşk

³¹¹ ğamla: ğamda BD

³¹² “Dil çeşme-i belāğat aña lüledür ḳalem / Āb-ı zülālī şī‘r-i selāset-şī‘ādur” divanda mahlas beyyitinden sonra yer alan bu beyyit mecmuuda yer almamaktadır. BD

³¹³ ābādılg: ābādılık KFD

³¹⁴ ki: kim KFD

- 5 İnşāf ide Fāiẓi nic'itsün
Her laḫẓada yüz³¹⁵ 'itāb ider 'aşk

56a1

294

Bākī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

- 1 Kānā' at kıl gönül pā-būs-ı yāre
Elinden buse alınmaz ne çāre
- 2 Miyān-ı baḫr-i istiğnādan āḫir
Gelürsün rüzgār ile kenāra
- 3 Yıkar bünyād-ı çarḫı bād-ı āhım
Efendi nesne döğmez rüzgāre
- 4 Belādır gel bu sevdādan geç ey dil
Tolaşma ḫalka-i zülf-i nigāra
- 5 Saña açmaz efendi gerçi Bākī
Ġamuñdan göğsin itdi pāre pāre³¹⁶

295

Necātī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Yār ola şandım gönül virdüm saña
Ben baña itdüm dirīga ben baña
- 2 Didi karşı tut dil-i bīmāruñı
Ġamzem oğlarına didüm hoş ola
- 3 İki gözsüz kalayım³¹⁷ dünyāya ger
Ḥāk-i pāyuñ bilmez isem tūtiyā
- 4 Gāḫ zülfüñ ser-keş olur geh ḫaṭuñ
Eksük olmaz her yañadan bir belā
- 5 Kime 'āşıkdur Necātī der iseñ
Çok saña ey pādīşāhım çok saña³¹⁸

³¹⁵ yüz: bīn KFD

³¹⁶ “Saña tasvīr-i māhı beñzedince, Ne gözler nūrını dökdi sitāre/ Kıyāmı kāmēt-i bālāña eyler, Anun'çün mescide girmez menāre” divanda 2. ve 6. beyitler olarak yer alan bu beyitler mecmuadaki gazelde yer almamaktadır. BD

³¹⁷ kalayım: bakayım NBD

³¹⁸ “Kimdürür dirseñ Necātī dostum, Bende-i muḫlis muḫibb-i bī-riyā” basılı divanda mahlas beyiti yerine bu beyit yer almaktadır. N.B.D

296

Bākī**Fe‘ilātün / Fe‘ilātün / Fe‘ilātün / Fe‘ilün**

- 1 Devlet el virse yüzün gördüğüm eyyām olsa
Merhabā eylesem ol şūh ile bayram olsa
- 2 Olıcağ yār gibi dil-ber-i şīrīn-ḥarekāt
Teni pālūde-i ter gözleri bādām olsa
- 3 Gül gibi bāde-i rengine ne ibrām gerek
Zāhidūñ kanın içerdüm eger ibrām olsa
- 4 Ḥasret-i kıddūñ ile kanlu elifler çeksem
Her biri sīnede bir serv-i hırāman³¹⁹ olsa
- 5 Bākīyā ‘ayş-ı bahār eyler idük meclisde
Sākī-i lāle-ruḥ u bāde-i gül-fām³²⁰ olsa

56b 1

297

‘İzārī**Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Mefā‘ilün**

- 1 İderken būsine naqd-i cān almakda ġarrālīk
Lebini luṭf idüp Ferhāda Şīrīn virdi ḥelvālīk
- 2 Sorulmaz māh-rūlar ‘ālemi ār aldı ḥüsnūñ
Nedür ey āftābım çok bu deñlü ‘ālem-ārālīk
- 3 Giyüp geh zerd ü geh alı taķıldıñ varduñ aġyāre
Nedendür ey gül-i bāġ-ı leṭāfet böyle ra‘nālīk
- 4 ‘İzārın ‘arz idüp yār eski dāġım tāzelendirdi
Bahār oldu açıldı tāze gül yüz tutdı şeydālīk
- 5 Şādef beñzetdi dürrin eşkine düşmezken aġzına
‘İzārī ‘aynuña almaduñ ancak ola deryālīk

³¹⁹ hırāman: gülendām B.D³²⁰ lāle-ruḥ u bāde-i gül-fām: lāle-‘izār u mey-i gül-fām BD

298

Nazîre-i Nev'î

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

- 1 İrişdi şabr pâyāna tamām oldı şikîbālîk
Ayağım aldı zencîr-i cünün el virdi şeydālîk
- 2 Yeter ağlatma gül³²¹ bülbüllerüñ ey verd-i ter āhir
Ne bizde böyle şeydālîk kalur ne sende ra' nālîk
- 3 Ruğuñ şem' -i firūzān eyliyen hep nār-ı ' aşkımdur
Belî mihre muqābil olsa artar mehde ' izālîk³²²
- 4 Şikāf-ı sineden pertev şalup kaşr-ı dil ü cāna
Senüñ mihr-i³²³ cemālüñ kıldı mihr-i ' ālem-ārālîk
- 5 Toğunur çarhına bir gün duhānı āhuñ ey Nev' î
Şanevber kadd-i yāre şatmasun gülşende bālālîk

56a2

299

Hāletî

Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün

- 1 Dem-ā-dem āšnāya ' ādetüñ cevır ü cefā ancak
Senüñle ehl-i ' aşka āšnālîk³²⁴ bir belā ancak
- 2 N'ola hūnān-ı ' ālem baksa kalsa rüyuña cānā
Cemālüñ haq budur āyine-i ' ālem-nümā³²⁵ ancak
- 3 Şafā-yı ka' be-i vaşla irenler bî-nevādurlar³²⁶
Bu yolda sa' y-i erbāb-ı muḥabbet hep hebā ancak
- 4 Olur mı tāk-ı ebrū-yı nigāra bakmağa çāre
Muḥabbet ehlinüñ hicrān ile kaddi dü-tā ancak
- 5 Dil-i divāne şimdi şehr-i yār-ı milket-i ğamdur
Başında saçlarıñ sevdāları zıll-i hümā ancak
- 6 N'ola rüy-ı niyāzı sürseler ḡāk-i der-i yāra
İşin ' āşıkların altın iden ol kīmyā ancak

³²¹ yeter ağlatma gül: yeter ağlat yeter NVD³²² “Gel ey ' aşıklıguñ bilsen diyen keyfiyyet-i ḡalın / Melāmet-kārîk bed-nāmlîk ' ālemde rüsvālîk” divanda 3. beyit olarak bu beyit yer almaktadır. NVD³²³ mihr-i cemālüñ : şevk-i cemālüñ NVD³²⁴ ehl-i ' aşka āšnālîk: āšnālîk ehl-i ' aşka AHD³²⁵ āyine-i ' ālem-nümā: āyine-i Şun' -ı Hūdā AHD³²⁶ bî-nevādurlar: bî-navālardur AHD

- 7 İşidüp kışa-i Leylî vü Mecnûnı dimiş dil-ber
Bizümle Hâletî beyninde olan mâ-cerâ ancak³²⁷

300

Bākî**Mef' ulü / Fā' ilätü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 Cevr ü cefāna kā' il olurdu velî şehā
Maḥşuş olaydı ol da cihānda hemān baña
- 2 Şabr u qarār u ' aql alıcı bir perî imiş
Âdem şanurdum ol şanemi gerçi şüretā
- 3 Bir kez tavāfın itmegi biñ ḥacca³²⁸ virmez
Ey ḥ'āce saña Ka' be baña kūy-i dil-rübā
- 4 Evvel vefāya va' deler itmişken ey şanem
Cevr itdün āḥır eylemedün va' deye vefā
- 5 Vaşşāfısın o serv-ḳadūñ rāstı bu kim
Ṭab' -ı bülend-ṭarzuña aḥsent Bākîyā

56b2

301

Bākî**Fe' ilätün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Çarḥ-ı ḡadārda vefā neyler
Ḳāse-i ser-nigūnda mā neyler
- 2 Cevr-i aḡyārdur belāyı iden
Yoḡsa yār itdügi cefā neyler
- 3 Gelemez bezm-i ' ayşā vā' iz ü şeyḥ
Bunda nā-sāz u nā-sezā neyler
- 4 Pür-şafādur³²⁹ bisāt-ı ' ayş u şafā
Şaḥn-ı cennetde bu riyyā neyler
- 5 Seni ḥüşyār yazdılar beni mest
Ḳalem-i sun' da ḥaṭā neyler³³⁰

³²⁷ Divanda mahlas beyitinden sonra üç beyit daha bulunmaktadır. AHD

³²⁸ ḥacca: ' ömre BD

³²⁹ pür-safādur : bî-riyādur BD

³³⁰ "Düşdi Bākî belālalara dimedün / ' Aceb ol derde mübtelā neyler" divanda yer alan mahlas beyiti mecmuada yer almamaktadır. BD

302

Faṣīḥ**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Merḥamet kılmaz mısın sineñde imānuñ mı yok
Ḥasta-i 'aşka 'ilāca yoḥsa dermānuñ mı yok
- 2 Ey gönül 'add itmesünler mi seni mümtāz-ı 'aşk
Cān sūzānuñ mı yok yā çeşm-i giryānuñ mı yok
- 3 Fāriğ olduñ ey gönül feryād u efgān itmeden
Tiğ-i ğamdan perde-i sineñde hicrānuñ mı yok
- 4 Yāra rāz-ı 'aşkı izhāra ne ḥācetdür zebān
Çeşm-i giryānuñ mı evzā' -ı perīşānuñ mı yok
- 5 Dīde-i terle dil-i perverde mālīksin Faṣīḥ
Devlet-i 'aşkında yārūñ baḥr ile ḳanuñ mı yok

57a

303

Güfte-i Fuzūlī Efendi**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Baḥt uyur bu çeşm-i bī-dār oldığıçün neylesün
Ṭālī' im yār olmadı yār oldığıçün neylesün
- 2 Āšnā bigāne oldu dost düşmandır baña
Mihribānım baña ğam-ḥ'ār oldığıçün neylesün
- 3 Bir dahı ḳatb-ı murādım üzre yokdur devr ider
Yalnız bu çarḥ-ı devvār oldığıçün neylesün
- 4 Lā' li güher-bāra itmez ḥ'āce-i dehr i' tibār
Dīde-i dil la' l-i dürr yār oldığıçün neylesün
- 5 Kime tımār eylemez olsa Fuzūlī dādmend
Pister-i miḥnetde bīmār oldığıçün neylesün

304

Ḥāletī**Mef' ūlū / Fā' ilātü / Me' fāilū / Fa' ilün**

- 1 Hicrūñle mülket-i 'ademe 'azm ider miyim
Cānā cihānda vaşluñı görmez gider miyim
- 2 Bir gün gelür mi ṭurralaruñ destime 'aceb
Yoḥsa ölünce derd ü belāñı çeker miyim

- 3 Virmez miyim kapūnda senūñ naḳd-i cānı ben
Ḳānūn-ı ‘aşḳdan güzelim bî-ḥaber miyim
- 4 Bir kerre sīb-i ḡabḡabuña irmedi elüm
Böyle şaḳınmalar nedür ey dost yer miyim
- x³³¹
- 5 Rāh-ı muḥabbet içre ola kūh-ken zebūn
Ey Ḥāletī bu za‘ f ile ya ben döner³³² miyüm

305

Ḥāletī

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

- 1 Zerd olup berg-i ḥazāna döndi ser-tā-ser tenüm
Sille-i ḡamdır yüzüm sürḥ eyleyen ḡāhī benüm
- 2 Fīḳat-i yār öldürür āḫır diyü eḡāndayım
Bir ḡarībüm eylerim ölmezden evvel şīvenüm
- 3 Merhem-i kāfūr-ı cism-i yāra besdür bir naẓar
Ṭavḳ-ı zencīr-i belā fersūde kılsa gerdenüm
- 4 Mest-i ‘aşḳım isterüm kim cism-i sūzān eyleyem
Gelmez olmuşdur ḳanā‘ at yaḳmadan pirāhenüm
- x³³³
- 5 H‘āce-i kālā-yı naẓm olmaḡla buldum iştihār
Anuñçün Ḥāletī çoḳdur cihānda rehzenüm

57b

306

‘İzzetī

Mef‘ ülü / Fā‘ ilātü / Mefā‘ ilü / Fā‘ ilūn

- 1 Muḡber gönül cihānda şafā ülfet olmasun
Tek rüzḡāra zerre ḳadar minnet olmasun

³³¹ “Ḥūn-ı cigerle sāḡar-ı çeşmüm pür eyleyüp / bezm-i ḡamuñda ben nice demler sürer miyüm” ,
“Degdürse yār ḳāküline kendü luṭfidur / yoḡsa bu deñlü luṭfına ben hiç deger miyüm” divanda yer
alan bu iki beyyit mecmuada yer almamaktadır. A.H.D

³³² döner: döyer A.H.D

³³³ “Ḳays ile Ferḥād için çoḳ nāle kıldum āh kim / ben gidersem bir tutar yoḳdur cihānda
şīvenüm” , “Tīḡe ḥacet yoḳ olur bir gün serüm tenden cüdā / şol ḳadar fersūdedür tavḳ-ı belādan
gerdenüm” divanda yer alan bu iki beyyit mecmuada yer almamaktadır. AHD

- 2 Hîç olmazuz firîfte va‘ d-i kudümüñe
Biz haq-i pāye yüz süreriz zaḥmet olmasun
- 3 Hergiz yapılmasun dil-i virān-ı ehl-i derd
Yā Rabbi eski şehre yeñi ‘adet olmasun
- 4 Yokdur rızā cenāb-ı dil-ārāda şekveye
Kimse cihānda ‘āşık-ı bî-ṭākat olmasun
- 5 Lā-büd sitemle ‘ayşını telḥ eyler ‘İzzetī
Kimse bu dehr-i dūnla hem-şoḥbet olmasun

307

‘Arzī Dede(?)

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Sīneye çekmek o naḥl-i nāzınuñ sīnesün
Pāk ider gerd-i kederin ‘āşıkuñ āyīnesün
- 2 Bir ‘acib āyīnedür mir’āt-ı ḥüsn-i yār kim
Şüret-i mihr ü vefāda gösterür hep ḳīnesün
- 3 Nūş iden cām-ı vişāl encām-ı la‘ l-i dil-beri
Feth ider rāh-ı ṭılsım-ı sīneni gencīnesün
- 4 Kendüsin ser-levḫa-i mecmū‘ a-i tecdīd iden
Yār ider mi ‘ālemüñ yek-şembesün āzīnesin
- 5 ‘Arzī-i dīvāne-i ümmīd ile itdūñ helāk
Şimdi bildüm ben seni yār-i hercāyīnesün

58a

308

‘Arzī

Meḥ ulü / Fā‘ ilātü / Mefā‘ ilü / Fā‘ ilün

- 1 ‘Āşık ne bulsa sīnede hep yāra gösterür
Geh zaḥm-ı ḥün-feşān u gehi yāra gösterür
- 2 Rāh-ı vefāda ‘āşık-ı dīdār var iken
Lāyık midür cemālini āgyāra gösterür
- 3 ‘Arz eylesün cemālini her pāreni diyü
Mirāt-ı ḳalb-i pākini şad-pāre gösterür
- 4 Āyīne-i niyāzına baḳdıḳça ‘āşıkuñ
Ruḥsār-ı tāzeyeye yine hem-vāre gösterür

- 5 ‘Arzî gören cemâlini yârûñ bu hüsn ile
Dil hasta vü şikeste vü bîçâre gösterür

309

‘Arzî

Mef‘ülü / Fā‘ilätü / Mefā‘ilü / Fā‘ilün

- 1 Didâr-ı yâri görmez isem hayret öldürür
Görsem belâyı gör ki beni dehşet öldürür
- 2 Reşk-i hayât u şöhet Hızır u Mesîhdür
Ol hasta-i muhabbeti kim firkat öldürür
- 3 Ben hüd belâ-yı hicr ile me’yûs vaşlını
Gam öldürürse kibrini bî-‘illet öldürür
- 4 Minnetle olmañ ehl-i belâya girân gelür
Şad ol gönül ki gam seni bî-minnet öldürür
- 5 Çün kim müyesser olmadı vaşl ile şâh-ı merg
‘Arzî yakînim oldı gam-ı firkat öldürür

58b

310

Nev‘î

Fā‘ilätün / fā‘ilätün / fā‘ilätün / fā‘ilün

- 1 Kâlbini şâf eyliyen cām-ı şafâyı neylesün
‘Aşk ile dem-sâz olan sâz u nevâyı neylesün
- 2 Būriyâ-yı fakr ile besdür sıfâl-i kūy-ı yâr
Maḥrem-i bezm-i fenâ tâc u kabâyı neylesün
- 3 Sâlik-i ‘ârif vücūdun kendüye bār eylemez
Garḫa-i emvâc-ı hayret âşnâyı neylesün
- 4 Şabr idermiş yâdlar ta‘nına ‘âşık tatalım
Âşnâlardan gelen seng-i cefâyı neylesün
- 5 Âteş-i nazmı³³⁴ Yâkûp Nev‘î çıkardı göklere
Ol şeh-i ‘âlî-nazar bakmaz³³⁵ gedâyı neylesün

³³⁴ nazmı: nazmın NVD³³⁵ bakmaz: görmez NVD

311

‘Ulvī

Mef‘ülü / Mefā‘ilü / Mefā‘ilü / Fe‘ülün

- 1 Bitmez yüregim yâreleri işler oñulmaz
Şabr eyliyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz
- 2 Peymâne gibi hasert-i la‘ lüñle dem-â-dem
Bir dem mi geçer dîdelerüm tolu kan olmaz³³⁶
- 3 Günden güne artarsa n’ola hüsni dil-ārā
Gülzâr-ı cinānuñ gül-i ra‘ nâları şolmaz
- 4 Bir ğamzesi kattālî³³⁷ bulup sevmiş o hūnî
Şanmañ ki kişi kişiye itdüğünü bulmaz
- 5 ‘Ulvî kûlını hışm ile redd itdi didiler³³⁸
Ol şâh-ı cihāndan³³⁹ bu cefâlar hiç umulmaz

59a

312

‘Ubeydî

Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Mefā‘ilün

- 1 Beni zincir-i ‘aşka şanma kim bağlanmadım gitdüm
Senüñ divāneñ oldum ey perî uslanmadım gitdüm
- 2 Hārîm-i kūyuña irmişken ayrıldım bi’hamdi’llāh³⁴⁰
Döne döne eşigüñ Ka‘ besin tolanmadım gitdüm
- 3 N’ola pervâne gibi odlara yansam benüm şem‘üm
Murādumca saña sūz-ı derūnum yanmadım gitdüm
- 4 Toyınca yüzüñe bakmaduğumdan ğayrı sultānım
Şarāb-ı la‘ l-i rūḥ-efzāña cānā³⁴¹ kanmadım gütdüm
- 5 Saña ‘āşık olup derd ü ğam-ı mihrüñe³⁴² cān virdüm
‘Ubeydîyem belā-yı ‘aşkdan uşanmadım gitdüm

³³⁶ tolu kan olmaz: kanla tolmaz ULD³³⁷ kattālî: fettām ULD³³⁸ itdi didiler: eyledi dirler ULD³³⁹ cihāndan: keremden ULD³⁴⁰ Bî-ḥamd’llāh: dirîğā kim UBD³⁴¹ cānā: ḥayfā UBD³⁴² ğam-ı mihrüñe: ğām u mihrüñle UBD

313

Bākī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Sākiyā qalmaz imiş çünki bu şöhet bākī
Mey-i gül-gün içelim bāde-i cennet bākī
- 2 H'ābda almış idüm būs-ı leb-i cānānı
Cān dimāğında dağı şimdi o lezzet bākī
- 3 Beni öldürdi firākuñ meded ey yār³⁴³ yetiş
Hele bir pāre dağı tende harāret bākī
- 4 Ağlamazdım şu kadar arzūlayıp öldüğüme
Kalsa bir pāre ğamuñ çekmege tākāt bākī
- 5 Bākī ölsün yoluña pādişāhım sen sağ ol
Baht pāyende Hudā yār u sa' ādet bākī

59b

314

'Ubeydī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Āteş-i ' aşk ile bir yürege püryānım ben
Acıyup ağlamlı ' āşık-ı giryānım ben
- 2 ' Ömr-i pāyāna ire ' aqlımı cem' idemiyem
Kākülün fikri ile şöyle perişānım ben
- 3 Her gören sen gözi ser-mesti olur lā-ya' kıl
Nice olur hāli bu halkuñ aña hayrānım ben
- 4 Hāke başduñ ser-i kūyuñda görüp ben kuluñı
Ben şanurdum ki şehā hāk ile yeksānım ben
- 5 Baş virileden reh-i' aşkında ' Ubeydī yārūñ
Şaf-ı ' uşşāqda ser-i hayl-i şehīdānım ben

315

Bākī**Mef' ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe' ülün**

- 1 Hürşid-i ruhuñ kendüyi kim göstere cānā
Minnet mi qalur mihr-i cihān³⁴⁴güstere cānā

³⁴³ ey yār: ey dost BD³⁴⁴ mihr-i cihān: mihr-i ziyā BD

- 2 Bir yüzine³⁴⁵ pertev şala envār-ı tecellî
Hâcet mi kalur mihr ü meh-i envere cānā
- 3 Haşr ide mi bir yirde senüñle beni devrān
Hasret kala mı yoḥsa dem-i maḥşere cānā
- 4 Sûret mi bulur bir daḥı oldur ruḥuñda
Yüz virmedüñ āyine-i İskendere cānā
- 5 Gül gibi olan naḳdi kıya sāğara cānā
Bāḳı gibi üstād-ı süḥan-pervere cānā
- 6 Sen seng-dilüñ şol ki derûnında yir eyler
‘ Ālemde hemān sikke kıazar mermere cānā

60a

316

Güfte-i Sırrı rahıme’llāhu ‘aleyh
Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Göñül düşüp ḥam-ı gīsū-yı yāra ḳalmışdur
Netice ḥatırım ol yādkāra ḳalmışdur
- 2 İrişmeyünce ḥatı āşnālîḳ itmez o yār
Anuñla şoḥbetümüz nev-bahāra ḳalmışdur
- 3 Ḥadeng-i şā‘ iḳa sür‘ at iken o aşūbuñ
Geline menzil-i cism-i nizāra ḳalmışdur
- 4 Küşāyiş-i der-i genc-i tılsım-ı her dü cihān
Niyāz-ı nīm-şeb ü āḥ [ü] zāra ḳalmışdur
- 5 ‘ Acebdür ol büte cān virmek isterüm Sırrı
Benüm işüm hele perverdegāra ḳalmışdur

317

Velehu
Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Ruḥuñda ḥatı-ı mu ‘ anber midür nedür bilmem
Şu‘ ā-ı mihr-i münevver midür nedür bilmem
- 2 Fitāde-i çeh-i ğam itdi Yūsuf-ı dil āḥ
Felek benümle birāder midür nedür bilmem

³⁴⁵ bir yüzine: bir yirde ki BD

- 3 Elüñde sāğar-ı şahbā-yı sākī-i bezmüñ
Nihāl-i gülde gül-i ter midür nedür bilmem
- 4 İki kayag ile tıfl-ı sirişk-i dīde-i ter
Yem-i belāda şināver midür nedür bilmem
- 5 Huzūr-ı mehd-i ğamı tıfl-ı dil bilür ancak
Kenār-ı āğuş-ı māder midür nedür bilmem
- 6 Gelen meşām-ı dile bŷy-ı ‘anber-i ter mi
Şemīm-i kākŷl-i dil-ber midür nedür bilmem
- 7 Zemīn-i cennet-i nazm ŷzre hāme-i Sırrī
Kalem mi lŷle-i kevşer midür nedür bilmem

60b

318

Tāhir Çelebī**Fā‘ ilātŷn / Fā‘ ilātŷn / Fā‘ ilātŷn / Fā‘ ilŷn**

- 1 Tā ki ğamuñ tīr-i çeşm-i seyr-i nāz olmağdadur
Dil şehīd-i tīr-i şemşīr-i nāz olmağdadur
- 2 Hŷn-feşān-ı şerm olur bağdıķça yārŷñ hŷsnŷne
Her mŷjem bir hār-ı dāmen-gīr-i nāz olmağdadur
- 3 Reh-gŷzārı şaydına yārŷñ temāşāya varan
Zahm-ı nāsŷr āşnāyı tīr-i nāz olmağdadur
- 4 ‘Aql u şabrı itmede yağma sipāh-ı ‘işvesi
Mŷlk-i dil ber-geşte-i tedbīr-i nāz olmağdadur
- 5 Arzŷ-yı rŷ‘yet-i dīdār ile Tāhir senŷñ
Her nŷkāt-ı dil-keşŷñ ta‘bīr-i nāz olmağdadur

319

Le’ālī**Mefā‘ ilŷn / Mefā‘ ilŷn / Mefā‘ ilŷn / Mefā‘ ilŷn**

- 1 Çalınsun nāy-ı ‘işret bezm-i meyde sāz deprensŷn
Kārār itsŷn ‘acemle vādī-i şehnāz deprensŷn
- 2 Sŷzŷlsŷn cām-ı āteş-tāb bāde dest-i sākīden
Şŷrāhīler pŷr olsun cŷmle āteş-bāz deprensŷn
- 3 Sŷrŷlsŷn evc-i istīgnāda itsŷn hergiz yāra
Muħaldŷr şīvekār-ı ğamze-i şeh-bāz deprensŷn

- 4 Teğafül cāna kār itdi biraz güftāra gel cānā
Fisūn ü fitne dursun bir zamān i' cāz deprensūn
- 5 Qabūl itmez nazīre ey Le 'ālī bu ğazel ammā
Hele yārān-ı hoş-ṭab' -ı sūḥan-perdāz deprensūn

61a

320

Reşīd**Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilūn**

- 1 Çeşm-i terimde 'aks-i lebün kıan şanur gören
Yā ka' r-ı yemde pāre-i mercān şanur gören
- 2 Oldukça şu 'le-zen ḥam-ı gīsū-yı yārdan
Rūy-ı nigārı şem' -i şebistān şanur gören
- 3 Şol deñlū ğamzesiyle lebi cān alup virir
Kim birbiriyle dest-i girībān şanur gören
- 4 Çok rūzgār görmüş o bir rū-siyāhdur
Şüretde gerçi zūlf-i perişān şanur gören
- 5 Kūyuñ ğubārına düşdi³⁴⁶ dil-i Reşīdveş
Esrār-ı ' aşk ile anı ḥayrān şanur gören

321

Nazīre-i Güftī-i Edirnevī**Mef' ūlū / Fā' ilātū / Mefā' ilū / Fā' ilūn**

- 1 Maḥzūn-ı miḥnetim beni şādān şanur gören
Berg-i ḥazān-ı gül-resim ḥandān şanur gören
- 2 Mecrūḥ-ı tīg-i yār ser-ā-pā-yı ğamzeyim
Her çāk-i zaḥmı çāk-i girībān şanur gören
- 3 Ża' fim derūn-ı dīde-i ḥayretde cilveger
Cismim ḥayāl-i sāye-i müjgān şanur gören
- 4 Ben vākıf-ı reh-i ḥayret-i nezzāreyüm
Şekl-i nigāh dīde-i ḥayrān şanur gören
- 5 Germ-ūlfet oldu nūr-ı cemālūñle öyle kim
Müjgānlarım çerāğ-ı firūzān şanur gören

³⁴⁶ “düşdi” kelimesinin üzerinde “düşeli” şeklinde bir not bulunmaktadır.

- 6 Güftî Mesîhveş sühan-ı tedārîki
Naqd-i hayât-ı kâlib-ı bî-cân şanur gören

322

Faşıh**Mef'ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 Ol dem ki eyledüm nigeḥ-i ibtidā saña
Ol dem bu demdür oldı gönül mübtelā saña
- 2 'Älemde 'arz-ı şîve tegāfûl ḥitāb-ı nāz
Maḥşûşdur saña saña ey bî-vefā saña
- 3 Dilden ḥilāf-ı va' de-i bîgāne eyleyen
'Ahd u vefāy³⁴⁷ eylememiş āšnā saña
- 4 Meyl eyledüñ bu ḥāke ayā serv-i ser-firāz
'Ömr-i tavîl ide müyesser Ḥudā saña
- 5 Jeng-āver³⁴⁸ olmuş āyîneñ ekdārdan³⁴⁹ Faşıh
Bilmem ne vech ile virelüm³⁵⁰ incilā saña

61b

323

Nazmî Efendi**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Yaḳar gülzārı gerçi āh-ı āteş-zāduñ ey bülbül
Derün-ı derde te'şîr eylemez feryāduñ ey bülbül
- 2 Güzellendi çimen geldi açıldı gonca-i gülşen
Senüñ ammā açılmaz ḥatır-ı nā-şāduñ ey bülbül
- 3 Nedîm-i şāh-ı gülşen maḥrem-i bezm-i bahār olduñ
Yine durmaz okursun dā'imā evrāduñ ey bülbül
- 4 Ğaraż teşḫîr ise gülzārı ḥāşıl oldı maḥşūduñ
Yine güşına girmez şekve-i bî-dāduñ ey bülbül
- 5 Meger var ise taklîd eyledüñ Nazmî-i şeydāyı
Ki senüñ nālîş olmuş rûz u şeb mu'tāduñ ey bülbül

³⁴⁷ 'ahd u vefā: 'ahde vefā FSD³⁴⁸ jeng-āver: zeng-āver FSD³⁴⁹ ekdārdan: ekdār ile FSD³⁵⁰ virelüm: vireyim FSD

324

Nazire-i Bahāyī Efendi

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Hirāsān olmasa gülden dil-i nā-şāduñ ey bülbül
Neler eyledi hāra āh-ı âteş-zāduñ ey bülbül
- 2 Dil-i dildārı nerm itmiş işitdüm nāle-i zāruñ³⁵¹
‘ Aceb kim taşā te’şir eylemiş feryāduñ ey bülbül
- 3 Ne teşhīr itdi gülzārı ne urdı âteşe hārı
Yine tırmaz okursun rûz u şeb evrāduñ ey bülbül
- 4 Güle olur n’olursa yohsa āhır gerdiş- i gerdün
Gelür bir dem ki alur³⁵² hār elinden dāduñ ey bülbül
- 5 Çekilsen daği kūy-ı derde gülzār-ı selāmetden
Bahāyīves çekildi ‘ aşk ile çün aduñ ey bülbül

62a

325

Güfte-i Şākīb Çelebi

Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün

- 1 Dāmān-ı nāza hem-ser olup pāy-māl olur
Zülfüñ ki hāk-sār olan ‘ aşık mişāl olur
- 2 Her mū-şikāf ‘ uqde-i fikreti fark ider
‘ Āşık hayāl-i zülf ile şöyle hayāl olur
- 3 Mestür idince Yūsuf-ı hüsnuñ ‘ aziz odur
Cānā sebep bu giryelere hatt u hāl olur
- 4 Zerre kadar şebāhete yokdur mecāl-i mihr
Ol meḥ-rūya āhır cāyı zevāl olur
- 5 H’āhişger olsa kūyına Şākīb ‘ aceb midür
Ehl-i behişt tālīb-i zevk-i kemāl olur

326

Velehu

Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün

- 1 Peykān-ı tır-i ‘ aşk ile zaḥm-ı nihānı var
Ebrū kemānımuñ yine dilde nişānı var

³⁵¹ Nāle-i zāruñ: nāle vü zāruñ ŞBD³⁵² ki alur: dem alursuñ ŞBD

- 2 Eyler ğadabla küşte-i tiğ-i nigāh o şūh
‘Ārz-ı vişāle ‘āşık-ı zāruñ ne cānı var
- 3 Anı zebān-ı zaḥm-ı dil añlar Fırengidür
Tığ-i nigehele ol şanemüñ tercemānı var
- 4 Ol ğonca-fem ne mümkün ide ülfet-i raķīb
Nergis gibi hezār anuñ dīdebānı var
- 5 Sākıb çınārveş tama‘-ı ḥāmla şakıñ
Destüñ uzatma naḥl-i ümīde zamānı var

327

Ḥayretī

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Yağdı dil nār-ı ğam-ı dil-berle bir kaç pāre dāğ
Her biri oldı fezā-yı sīnede bir kara dāğ
- 2 Bendeki qahr odına bakup yaqışma düşmana
Yağma lutf it dāğımuñ üstüne ey meh-pāre dāğ
- 3 Od degildür giceler yir yir görinen dāğda
Āteş-i ‘āşkuñ qomuşdur sīne-i kuhsāra dāğ
- 4 Her biri gün gibi bir rüşen-delil oldı baña
Yana yana ḥālim i‘ lām itdi bir bir yāra dāğ
- 5 Her biri ey Ḥayretī ma‘ nīde bir āyinedür
Şüretā ḥālim ne ise gösterür dildāra dāğ

62b

328

Bākī

Mef‘ ūlū / Fā‘ ilātū / Mefā‘ ilū / Fā‘ ilün

- 1 İrdüm fiğān u zār ile ol āstāna ben
Çıkdım kemend-i nāle ile āsmāna ben
- 2 Lū ‘lū dişüñ ğamıyla şirişküm güherlerin
Dizdüm ümīd riştesine dāne dāne ben
- 3 Şubh-ı vişāle³⁵³ irmedi pāyāna yitdi ‘ ömr
Şām-ı ğamuñda şem‘ gibi yana yana ben³⁵⁴

³⁵³ Vişāle: vişālūñ BD³⁵⁴ Divanda 3. ve 4. beyitler yer deġiştirmiştir. BD

- 4 Yād-ı lebünle cām-ı mey-i la' l-fām için
Kūy-ı muğānı geşt iderim hāne hāne ben
- 5 Bākī müselle³⁵⁵ oldu bana kişver-i sūhan
Geçdüm serir-i nazma bu gün Husrevāne ben

329

Velehu

- 1 Saña kūyuñ içre olana qarın
Mülk-i hem-nişin ü felek şeh-nişin
- 2 Görüp Çin-i ebrū-yı müşgīnūñi
Siyeh çeşmūñi şandum āhū-yı Çin
- 3 Sücūd itdi mihrāb-ı ebrūña māh
Anı bilmeyenler şanurlar cebin
- 4 İzūñ tozına yüzlerin sürmege
Dökildi saçıldı gül ü yasemin
- 5 Sorarsañ kapuñda şehā Bākī-i
Gulām-ı kemīn bende-i kemterin

330

Emrī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Şanma ey bülbul gūyā³⁵⁶ gül-i ter
İtdüğūñ āhı kulağına koyar
- 2 Öykünürsün o leb-i şirine
Tatlusun neyleyim³⁵⁷ ey şükker
- 3 Rehn ile ister iseñ cān naqdīn
Alalım buse-i la' lūñ³⁵⁸ tutıver
- 4 Dişlerūñ vasfını eyler³⁵⁹ hakkāk
Dürlerūñ şöyle ki bağırını deler
- 5 Kaşlaruñdan ne alur³⁶⁰ Emrī hilāl
Ki gelüp qarşusına ağzın³⁶¹ eger

³⁵⁵ Müsellem: musahhar BD

³⁵⁶ bülbul gūyā: bülbul-i şeydā EMD

³⁵⁷ neyleyim: ne diyelim EMD

³⁵⁸ buse-i la' lūñ: buseñi la' lūñ EMD

³⁵⁹ eyler: kılmış EMD

³⁶⁰ alur: diler EMD

³⁶¹ ağzın: boynın EMD

63a

331

Sırrı**Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Ne dem ki bir nıgeh-i vuşlata qarīb olurum
Şikeste sāgar-ı meyḥāne-i şekīb olurum
- 2 'Acīb 'acīb 'adem-i şıdk-ı luṭfı zāhir iken
Yine firīfte-i va' d-i dil-i firīb olurum
- 3 Alınca destine her-bār dil-ber āyine
Ol āftāb ruḥa ḳorḳarım raḳīb olurum
- 4 Lebi lebümde iken buse eylemem cür'et
Naşibim ağızıma geldikde bî-naşib olurum
- 5 Felātun eylese tedbîr eylemez te'şîr
Bu rencile ḥacil-i dār-ı-yı ṭabīb olurum
- 6 Ḥamūş-ı gülşen-i 'aşḳım velîḳ ey Sırrı
Görünce bir gül-i ra' nāyı 'andelîb olurum

332

Ez Güftehā-yı Faşîḥ'el-Mevlevî**Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Geldükçe bezme ol ruḥı mihr iltihābımız
Ḳalmaz gönülde zerre ḳadar ıztırābımız
- 2 Biz ol diyār-ı şevḳde perverde olmuşız
Çün bāde neşve-mend ola kim içse ābımız
- 3 Mînā-serā-yı dīde-i bî-dārı görmedük
Demler durur ki gelmedi hîç şāh-ı ḥ'ābımız
- 4 Biz kim keşide tîḡ-i ser-i düşmeniz n'ola
Aşılma ṭāḳ-ı 'arş berine ḳırābımız
- 5 Şemm-i gül-i sefidine muḥtācdur Faşîḥ
Zirā nühüfte ol mehe var bir cevābımız

333

Velehu

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Ney gibi inler³⁶² gönül hiç³⁶³ hem-nefes bilmez nedür
Hem-demim³⁶⁴ şahş-ı hayālün gayrı kes bilmez nedür
- 2 Fikr-i gāyet miḥnet-i pīşine-i yād eylemez
Sālik-i rāh-i muḥabbet pīş ü pes bilmez nedür
- 3 Güft-gü³⁶⁵ olmaz nesi var ise hep dilden geçer
‘ Ārifün ḥammāresi³⁶⁶ bang-i ceres bilmez nedür
- 4 Olmaz māni‘ hücum-ı giryeye müjgānlarım
Seyl-i pür-zür-ı muḥabbet ḥār u ḥas bilmez nedür
- 5 Āteş-i pür-süz-ı efğānıyla ḥākister ider
‘ Andelīb-i bāğ-ı āzādi ḳafes nedür bilmez
x³⁶⁷
- 6 Merd-i müstağniye müşkildür Faşih ‘ arz-ı niyāz³⁶⁸
Bī-niyāzān-ı ferāğat-ı mültemes bilmez nedür

63b

334

Velehu

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Nevā-yı bülbüli bād-ı bahār-ı āteşdür
Bu gül-sitān-ı gamuñ rüzgārı āteşdür
- 2 Şakın düşürme şakın baḥr-i ‘ aşka zevraḳ-ı dil
Miyānı lücce-i ḥündur kenārı āteşdür
- 3 ‘ Aceb mi ‘ aşık-ı dilsüz iderse girye vü āh
Dem-i firāḳda leyl ü nehārı āteşdür
- 4 ‘ Aceb mi āteş ile ülfet itse pervāne
Mizāc-ı dil-ber-i rūşen ‘ izār-ı āteşdür

³⁶² inler: efğan FSD³⁶³ gönül hiç: dil FSD³⁶⁴ hem demim: hem-dem-i FSD³⁶⁵ güft-gü: güft u gü FSD³⁶⁶ ḥammāresi: cemmā FSD³⁶⁷ “Zeng-i ümmid ü recādan şāfdur āyinesi / ‘ aşık-ı pākīze-dil rüy-ı heves bilmez nedür” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FSD³⁶⁸ niyāz: recā FSD

- 5 Faşîhüñ olsa n'ola şî'ri âteşin lehçe
Hevâ-yı 'aşkuñ ile fikr ü kârı âteşdür

335

Velehu

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 La' li ol şūhuñ miyân-ı hıttı-ı 'anber-bârda
Gūiyā bir gonca-i terdür benefşe-zârda
- 2 Rağbet eylerdūñ gönül bağ u bahār-ı 'āleme
Reng ü būy-ı bî-vefāyı duymasak ezhârda
- 3 'Ārife her berg-i eşcār-ı çemenzār-ı fenā
Bir zebān-ı hāl-i manşūr oldı gūyā dârda
- 4 Şalmada mi 'rātına 'aksin 'arūsān-ı çemen
Cūşış-i şevk olmamak mümkün mi hiç enhârda
- 5 'Andelīb-i hāme bir vech³⁶⁹ ile takrir idemez
Bulduğum keyfiyyet-i feyzi Faşîh eşhârda

336

Velehu

Mefā' ilün / Fe' ilâtün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Gider mi halka-i āgūşa yār gelmez mi
Bizüm de dāmımıza bir şikār gelmez mi
- 2 'Aceb bu cūşış-i eşke nihāyet olmaz mı
Telātüm-ı yem-i 'aşka karar gelmez mi
- 3 Qalır mı gonca-i ümmid böyle ser-beste
Nesim-i dil-keş-i faşl-ı bahār gelmez mi³⁷⁰
- 4 Bisāt-ı bezmüz āmāde sākī muntazıruz
Gelür mi meclise ol şivekār gelmez mi
- 5 Raķibe āyine-i hüsnüni şuna dildār
Faşîh-i hātıra bundan gubār gelmez mi

³⁶⁹ vech: hāl FS.D

³⁷⁰ Divanda 2. ve 4. beyitler yer değiştirmiştir. FS.D

64a

337

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Kimseler hiç mübtelâ-yı hasret-i yâr olmasun
Çeşmüne her sâye-i müjgânı bir hâr³⁷¹ olmasun
- 2 İtmiyor saña³⁷² dirhem-i eşke şehâ hiç iltifât
Manşıb-ı vaşluñ şâkın bir³⁷³ gayra ikrâr olmasun
- 3 Murğ-ı dilden hayli demlerdür ki yok şayt u şadâ
Düşmesün bir dâma bir kayda girftâr olmasun
- 4 Virme ruḡṣat çeşm-i ser-mest-i nigâh-âmûzuña
Meclis-i meydür şâkın kim keşf-i esrâr olmasun
- 5 Ḥasretüñde n'eyle ârâm eylesün cânâ Faşîḥ
Mâ'îl-i geşt ü güzâr u³⁷⁴ semt-i eş'âr olmasun

338

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Ḥaṭ gelüp mihr-i ruḡuñ bî-incilâ göstermesün
'Âşîka ol tîre-eyyâmı Ḥudâ göstermesün
- 2 Naḡd-i cân alsun³⁷⁵ bilüp ḡadr-i metâ' -ı ḡüsnini
Ol perî ruḡsârımı³⁷⁶ pey-rev-nümâ göstermesün
- 3 Kimsenün yâ Rabb mirât-ı sipihr kec-nihâd
Şûret-i ümmîdün 'aks-i müdde'â göstermesün
- 4 Şıḡlet-i bigâneden ol şūḡ isterse ḡalâs
Meclise geldükçe rûy-ı âşna göstermesün
- 5 Almak isterse Faşîḥ iḡbâl-i³⁷⁷ 'izzetden naşîb
Kimseye hiç şûret-i 'acz u recâ göstermesün

³⁷¹ hâr: bâr FSD³⁷² itmiyor saña: itmiyorsun FSD³⁷³ şâkın bir: nihâmı FSD³⁷⁴ güzâr u : güzâr-ı FSD³⁷⁵ alsun: olsun FSD³⁷⁶ ruḡsârımı: ruḡsârını FSD³⁷⁷ iḡbâl-i: iḡbâl ü FSD

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Kimseler yā Rab esîr-i ' aşk-ı cān-süz olmasun
Bir mehûn efkâr-ı mihriyle siyeh-rüz olmasun
- 2 Eyleme hüsn-i nazar ağıyāra lutf it dostum
Şāh-bāz-ı çeşm-i ser-mestün bed-āmüz olmasun
- 3 Ol meh-i burc-ı letāfetden ki dūrum ' ālemün
Gelmesün ister bahārı ' ıyd u nevrüz olmasun
- 4 Āteş-i ḥasret nedür bilmezsın ey pervāne sen
Bir gice gel gör hele sem' -i şeb-efrüz olmasun
- 5 Nār-ı dūzaḥdur Faşîhā çeşmüne gülzār-ı bāğ
Kimseler yā Rab esîr-i ' aşk-ı cān-süz olmasun

64b

339

Velehu**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Dūd-ı āhım sūnbülüm dāğ- tenimdür güllerim
Şāhn-ı gülzār-ı ḡamım bağ güllerim sūnbüllerim
- 2 Āşyān-ı sāz-ı gülistān-ı riyāz-ı vuşlatım
Berg-i gülden eylemiş bāl u perīn bülbüllerim
- 3 Şunmadı peymāne sākī tā ki giryān olmadum³⁷⁸
Naḡd-i cārī-i temennā-yı bahādur³⁷⁹ mülleri
- 4 Virmiş ol kāfir müselmānı dilin şayd itmeden³⁸⁰
Sūbhā-i mercāna döndi rişte-i kāküllerim
- 5 Ṭab' -ı şevķimden³⁸¹ muḡaddem ḡatreden³⁸² ḡāmem Faşîḡ
Bir birin itmekde sebķat ma' nide düldüllerim

³⁷⁸ olmadum: olmayam FSD³⁷⁹ temennā-yı bahādur: temennādur bahā-yı FSD³⁸⁰ müselmānı dilin şayd itmeden: müselmānlar dili bīd itmeden FSD³⁸¹ şevķimden: şūhumdan FSD³⁸² ḡatreden: ḡatre-zen FSD

340

Velehu

Mef'ülü / Fā' ilätü / Mefā' ilü / Fā' ilün

- 1 'Arz-ı cemāl itmedi gitdi o mähımız
Hayfā müsā' id olmadı baht-ı siyāhımız
- 2 Bir mäh-rüyuñ âteş-i 'aşkıyla her gice
Peyveste olmada felege düd-ı āhımız
- X³⁸³
- 3 Hāl-i dili sū 'āle ne hācet ki dem-be-dem
Söyler zebān-ı hāl ile her bir nigāhımız
- 4 Kalmaz Faşih ğam yime böyle bu rüzgār
Bir gün der-i ümīdi³⁸⁴ açar bād-ı āhım

341

Velehu

Fā' ilätün / Fā' ilätün / Fā' ilätün / Fā' ilün

- 1 İstemem tek minnet-i çarh-ı sitemger olmasun
Farqıma perr-i hümā-yı³⁸⁵ sāye-güster olmasun
- 2 Berg u bārından biz el çekdük bu fānī gülşenüñ
Mīve-i maqşūd ister olsun ister olmasun
- 3 Dīn u dil virmekle reh-yābī-i āzādı muhāl
Kimseler yā Rab esīr-i zülf-i kāfir olmasun
- 4 'Āşıka bir kūşe-i çeşm ile telmih eylesün
Duymasun ağıyār va' d-i vaşlı mazhar olmasun
- 5 İltifāt eyler rakībe yüz virüp ol mäh-rū
Ey Faşih āyīne-i dil nice muğber olmasun

65a

342

Velehu

Mefā' ilün / Fe' ilätün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Şarāb-ı nāz 'aceb çeşm-i yāra gelmedi mi
Dağı muhall-i niyāz ol nigāra gelmedi mi

³⁸³ “vaz' uñdan anladuk senüñ ey şüh-ı bī-vefā / kalmadı ğayra meylüñe hiç iştibāhımız” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FS.D

³⁸⁴ ümīdi: ümīde FSD

³⁸⁵ hümā-yı: hümāsı FSD

- 2 Hezār mevc-i yem-i ğamla āšnā olduk³⁸⁶
Göñül o dürr-i melāḥat kenāra gelmedi mi
- 3 Bahār geldi niçün bülbül-i çemen ḥāmūş
Şehen-şeh-i güle şekvā-yı ḥāra gelmedi mi
- 4 Görinmez oldı o şeh-bāz-ı evc-i istiğnā
‘ Aceb bu cānibe şayd-ı şikāra gelmedi mi
- 5 Zebān-ı şekveye ruḥşat vir ey Faşih meger
Daḥı maḥall-i niyāz ol nigāra gelmedi mi

343

Velehu

Mefā‘ ilün / Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 Ne cān-ı zārda rāḥat ne gözde ḥvābım var
Tenimde tāb-ı elem dilde ıztırābım var
- 2 Tenezzül eyle gözüm nūrı gel ciger-küşem
Ki ḥün-ı dide vü dilden mey ü kebābım var
- 3 Cemāl-i yārımı nev ḥaṭṭıla müşāhede³⁸⁷ kıl
Kenārı ḥāşiyeli tuḥfe bir kitābım var
- 4 ‘ Aceb mi dirhem ü dinār-ı eşk³⁸⁸ ‘ arz itsem
Benüm o ḥvāce-i ḥüsn ile çok ḥisābım var
- 5 Sipihre itmez isem ser-fürü ‘ aceb mi Faşih
Cenāb-ı der-geh-i dildāre intisābım var

344

Velehu

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

- 1 Kimünle ṭarḥ-ı ülfet eyledüñ ey mäh-ı tābānım
Seni biz görmedük kaç gündür ey mihr-i dıraḥşānım
- 2 Cemālün seyrine müştāk ‘ uşşāk-ı vefādāruñ
Vefā meydānına gel şalın ey serv-i³⁸⁹ ḥırāmānım
- 3 Ḥülāşa dest-i cevruñden iderler meşveret gūyā
Gelürler bir yire her laḥza dāmān u girībānım

³⁸⁶ olduk: olduñ FSD³⁸⁷ müşāhede: mütala‘ a FSD³⁸⁸ dinār-ı eşk: dinār u-ü eşküm FSD³⁸⁹ serv-i: naḥl-i FSD

- 4 Yek-ā-yekdür bahāruñ āl u ālā dest-mālından
Elimde hūn-ı eşk-i çeşm ile ālūde dāmānım
- 5 Kıyās itdüm Faşihā tel kafesde āl-i tūṭidür
Görüp ruḥsārı üzre tār tār-ı zūlf-i cānānım

65b

345

Velehu

Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 'Āşıkız vaşl-ı yāra muntazırız
Bülbülüz nev-bahāra muntazırız
- 2 Gerd-i rāhız ki būs-i dāmenüñe
Şive-i rüzgāra muntazırız
- 3 Lāne ber-ser-i çü Qays-ı ser-geşte
Muḥal-i³⁹⁰ va' d-i yāra muntazırız
- 4 Gonca-i ḥātırı güşād eyler
Bir ḥuceste bahāra muntazırız
- 5 Ser-i rāh-ı recāda şimdi Faşih
Lutf-ı perverdigāra muntazırız

346

Velehu

Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Dāğ yaqđım vücūd-ı lāğarıma
Sikke-i derd ü ğam kıodum serime³⁹¹
- 2 Şüret-i ḥāl-i zārımı bildi
Kim nigāh eylediyse peykerime
- 3 Tāc-ı devlet ola hemişe müjeñ³⁹²
Rāzıyım her ne yazdılar serime
- 4 Hvāb bilmem ğam-ı müjeyle Faşih
Şānki sūzen konıldı püsterime

³⁹⁰ muḥal-i: maḥmil-i FSD³⁹¹ serime: zerime FSD³⁹² hemişe müjeñ: ya tışe-i merg FSD

347

Vecdî

Mef'ülü / Mefā' ilü / Mefā' ilü / Fe'ülün

- 1 Mestāne dili meclis-i rindāna getürdüm
Bir bülbül-i şūrīde gülistāna getürdüm
- 2 Efsün ile şemşirin alup ğamze-i mestüñ
Hıfz itmek için sine-i 'uryāna getürdüm
- 3 Bî-minnet-i Hızr u güzer-i vādī-i zulmet
Ser-çeşme-i hayvānı leb-i cāna getürdüm
- 4 Erbāb-ı şafā ile idüp 'işrete āġāz
Dest-i emeli çāk-i girībāna getürdüm

X³⁹³

- 5 İtlāf-ı güher eylemedüm nazm ile Vecdî
Bir kāndan alup gevheri bir kāna getürdüm

66a

348

Nergisî

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Terāne-senc-i fiġānım hevā nedür bilmem
Belālî³⁹⁴ bülbül-i zārım nevā nedür bilmem
- 2 Muḳayyed-i leb-i yārım vişālden maḫrūm
Esîr-i bādeyüm ammā şafā nedür bilmem
- 3 Görünce ḥūn-ı ğamı³⁹⁵ ruḫşat olmadan düşerim
Ġidā-yı rūḫa icāzet şalā nedür bilmem
- 4 Ne künc-i dār-ı şifā var ne iltifāt-ı ṭabīb
Marîz-i pister-i 'aşkıım devā nedür bilmem
- 5 Göze görünmez³⁹⁶ olurdı nevāziş eylese yār
Mişāl-i zerreyüm ammā ziyā nedür bilmem
- 6 Hezār pāre dile kimse merḫamet kılmaz
Şikeste āyineyüm ben cilā nedür bilmem

³⁹³ “Bir dürr-i girān-māye ğazel baḫr-i beyāndan / Hāk-i ḳadem-i ḳadr-şināsāna getürdüm” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamakatadır. VCD

³⁹⁴ belālî: belā-yı

³⁹⁵ ḥūn-ı ğam: ḥ^vān-ı lebi

³⁹⁶ görünmez: görünmek

x³⁹⁷

- 7 Nice gülüp açılām Nergisī bu gülşende
Bahār geçdi dahı ben şabā nedür bilmem

349

Şabrī**Fe‘ ilātün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ilün**

- 1 ‘ Āşığım ħ^vāb neydüğün bilmem
Ĥastayım tāb neydüğün bilmem
- 2 Pīrehen-i pūş-ı şu‘ le-i ‘ aşkıım
Kār-ı mehtāb neydüğün bilmem
- 3 ‘ Andelīb-i kâfes-nişin-i ġamım
Gül-i sîr-āb neydüğün bilmem
- 4 Āb-ı baħr-i şafāda rakş iderüm
Dahı gird-āb neydüğün bilmem
- 5 Ne şafāda ne ġamdayım hergiz
Āteş ü āb neydüğün bilmem
- 6 Zühed ile ülfet itmedüm Şabrī
Künc ü miħrāb neydüğün bilmem

350

Nedīm Çelebi**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Söyleşilmez ġamze-i dil-berle mest olmuş yine
El amān bilmez nedür ħançer-be-dest olmuş yine
- 2 Āteş endāz olsa gülzāra ‘ aceb mi ‘ andelīb
Güllere āġuş-ı ħass u ħār süst olmuş yine
- 3 Zülf-i müşġinüñ meger ħāke olur nükheth-feşān
Sāyeveş üftādeler rāhuñda pest olmuş yine
- 4 Şubĥ-dem gülgeşt-i bāġ itmişdür ol ħürşid-tāb
Reng-i rüy-ı gülleri gördüm şikest olmuş yine
- 5 Tāze ‘ ahd itmiş gibi zünnār-ı zülfüñle Nedīm
Ĥān-kāh-ı berhemende büt-perest olmuş yine

³⁹⁷ “Sözüm belā-yı maħabbetde da‘ vi-i ġamdur / Belā budur ki yine müdde‘ ā nedür bilmem”
nergisinin yayımlanan bu gazelinde bu beyit eksiktir.

66b

351

Güfte-i Neşâtî**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Şūriş-i dil-i 'āşıkun dāğ-ı serinden bellüdü
Nev-bahār-ı 'aşk gül-berg-i terinden bellüdü
- 2 Başka bir hālet virür ebrūların Çin eylese
Tig-ı pür-tāb-ı melāhat cevherinden bellüdü
- 3 Kaşdı 'uşşāka sitem mi iltifāt-ı nev midür
Bir nigāh-ı gāmze-i nāz-āverinden bellüdü
- 4 Tūde-i hāk-i mezārı küştegān-ı hasretün
Sebze-i h'ābide-i gām-güsterinden bellüdü
- 5 Ey Neşātî ketm-i 'aşk eylese de 'āşık yine³⁹⁸
Zerdī-i ruhsār ile çeşm-i terinden bellüdü

352

Nazīre-i Fethī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Derd-i 'āşık girye-i dāğ-ı serinden bellüdü
Bāğ-ı sīr-āb-ı muḥabbet güllerinden bellüdü
- 2 Eşk-i çeşm-i rüy-ı zerdimdür iden ifşā-yı rāz
H'āce-i bāzār-ı gām sīm ü zerinden bellüdü
- 3 Farq-ı serde şu' le-i āhım görenler didiler
Rüstem-i rezm-i muḥabbet miğferinden bellüdü
- 4 Yār mest olmuş yine destinde tig-i hūn-çegān
Kātil-i 'uşşāk hūn-ı hañcerinden bellüdü
- 5 Yāra ey Fethī niyāz-ı ḥande-i nāz eyleseñ
Luṭf-ı āşār-ı tebessüm leblerinden bellüdü

353

Diger Nazīre-i Be-ḥūd**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Mest-i şahbā-yı elem çeşm-i terinden bellüdü
Rind-i 'işret-gāh-ı miḥnet sāğarından bellüdü

³⁹⁸ ey Neşātî ketm-i 'aşk eylese de 'āşık yine: ketm-i 'aşk eylese de 'āşık Neşātīveş yine NŞD

- 2 Tâc-ı zer gibi nümāyān serde āh-ı âteşin
Şāh-ı mülk-i tâc-ı zerrin efserinden bellüdür
- 3 Cism-i pür-tābımda seyr it āh-ı âteş-nāki
Nār-ı sūzān-ı muḥabbet āḡgerinden bellüdür
- 4 Nūr-baḡş oldu şu‘ ā-‘ ı âteş-i mey meclise
Bezm-i şevḡ-engīz şem‘ -i enverinden bellüdür
- 5 Münkir olmaz ṭab‘ ınā Fethī dūr-i nazmuñ gören
Baḡr-i pür-cūş-ı ma‘ ānī güherinden bellüdür

67a

354

Nazīre-i Vecdī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Ğamze bī-raḡm³⁹⁹ olduğı müjgānlarından bellüdür
Tiğ-i ḡūñ-āşām-ı naḡş-ı cevherinden bellüdür
- 2 Mest olup ‘ uşşāk ile nāz u niyāz itdükleri
ḡūn-çegān dāmān-ı ḡūn’in ḡaneçerinden bellüdür
- 3 Ka‘be-cūyān-ı muḥabbet-i Hızır rehber eylemez
Secdegāh-ı ehl-i dil ḡāk-i derinden bellüdür
- 4 Kelle-i pür-dāğa zülfi sāye-baḡş olsa n’ola
Lāyık-ı tâc-ı şehen-şāhı serinden bellüdür
- x⁴⁰⁰
- 5 ḡāl-i ruḡsāruñdan añla ḡālimi itme su’āl
‘ Āşıḡuñ baḡt-ı siyāhı aḡterinden bellüdür
- 6 Āferinler ṭab‘ -ı Vecdī-i süḡan-perdāza kim
Āb-rūy-ı ehl-i dil nazm-ı terinden bellüdür

355

Güfte-i Fethī**Mef‘ ülü / Mefā‘ ilü / Mefā‘ ilü / Fe‘ ülün**

- 1 Sevdā-zede-i zülfi siyeh ḡonca-lebüm ben
Mecnün gibi pūyān-ı fezā-yı ṭalebüm ben

³⁹⁹ bī-raḡm: pür-ḡışm VCD

⁴⁰⁰ “Āh-ı gerdūnsa yeter sūz-ı derūnumdan nişān / Āteş-i pūşīde dūd-ı micmerinden bellüdür”
divanda yer alan bu beyit mecmuuda yer almamaktadır. VCD

- 2 İfşâ iderüm rāz-ı nihānımı ne dem kim
Sermest-i mey-i meclis-i^ç ayş u tarabım ben
- 3 Pür-nūr ider künc-i ğamı şu^ç le-i āhım
Bu t̄āb ile gūyā ki hemān şem^ç -i şebüm ben
- 4 Mecnūn gibi āvāre-i şahrā-yı cünūnum
Dīvāne vü āşüfte-dil-i bü'l-^ç acebüm ben
- 5 Feth oldu baña çün der-i gencīne-i ma^ç nī
Pākīze-sūḥan şā^ç ir-i Fethī laḳabım ben

356

Nazīre-i Nazmī**Mef^ç ūlū / Mefā^ç ilū / Mefā^ç ilū / Fe^ç ūlūn**

- 1 Meftūn-ı nigh-nāz-ı büt-i ğonca-lebüm ben
Pervāne-i pür-cilve-i şem^ç -i talebüm ben
- 2 Virmem kerih-i nāza tebessümle küşāyış
Nev-ğonca-i gülşenūñe bāğ-ı edebüm ben
- 3 Hūn-ı dil ile neşve dih-i t̄āb^ç -ı selīmim
Derd ü ğam ile vesme-keş-i rüy-ı şebüm ben
- 4 Olsam n'ola ābisten-i büt-hāne-i ḥasret
Benüm nigh-i nāz ile pür-tāb u tebem ben
- 5 Dürr-i sūḥanım güher-i manzūma olaldan
Reşk-i bülegā şā^ç ir-i Nazmī laḳabım ben

67b

357

Müfred**Fe^ç ilātūn / Mefā^ç ilūn / Fe^ç ilūn**

- 1 Haṭ ber-āverde oldu gerdn-i yār
Boğazı oldu leşker-i küffār

358

Mezākī**Mef^ç ūlū / Mefā^ç ilū / Mefā^ç ilū / Fe^ç ūlūn**

- 1 Dil-ber dile dil dil-ber-i fettāna münāsib
Bülbül güle gül bülbül-i nālāna münāsib
- 2 Sünbül güle gül sünbül-i hoş-bū ile hoşdur
Ruḥ turraya t̄urra ruḥ-ı cānāna münāsib

- 3 Ol hoşka la' l içre dürr-i dişlerini gör
Hoşka düre dürr hoşka-i mercāna münāsib
- 4 Peygüle-i miḥnetde ğam-ı hicr ile şimdi
Ġam ḥātıra ḥātır ğam-ı hicrāna münāsib
- 5 Çek rişte-i nazma dür-i güftārı Mezākī
Dürr rişteye rişte dür-i ğaltāna münāsib

359

Bākī**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Benüm ol⁴⁰¹ la' l-i mey-gūnuñ ğamından eşki āl olmuş
Ḥarābāt ehline göñli şikeste bir sifāl olmuş
- 2 Temāşā kılmağa dīdār-ı⁴⁰² ḥüsn-i yārı bī-minnet
Sevād-ı dīde-i Mecnūn ruḥ-ı Leylāda ḥāl olmuş
- 3 Te' āla'llah ne ebrūlardur ol ḥüsn-i āftābında⁴⁰³
Ġamından kāmēt-i māh-ı şeb-efrūzuñ hilāl olmuş
- 4 Yine ol ğonca-gül⁴⁰⁴ bülbüllerüñ kanına girmiştir
Güzellik var bu gün ğāyet kızarımış alı āl⁴⁰⁵ olmuş
- 5 Temennā kılsa Bākī sen şeh-i ḥüsnüñ n'ola vaşlın⁴⁰⁶
Ne deñlüyse umar cāndur tūtalım kim muḥāl olmuş

360

Emrī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Māh-ı nev bir nūn yazup beñzetmeyüpdür⁴⁰⁷ қашуña
Āferīn ey naqş-ı ğarrā āferīn naqqāşuña
- 2 Māh-ı nev gibi iki bükülsün olsun rüyı zerd⁴⁰⁸
Kim ki ey meh-rū hilālī beñzedürse қашуña

⁴⁰¹ ol: şol BD⁴⁰² dīdār-ı: gülzār-ı BD⁴⁰³ āftābında: āftābımda BD⁴⁰⁴ ğonca-gül: ğonca-leb BD⁴⁰⁵ alı al: al al BD⁴⁰⁶ şeh-i ḥüsnüñ n'ola vaşlın: şehüñ vaşlın n'ola Ḥaḫdan BD⁴⁰⁷ benzetmeyüpdür: benzetmemişdür EMD⁴⁰⁸ rüyı zerd: cismi ḥām EMD

- 3 La' l-i gevher-bārına öykünmek ey cānım⁴⁰⁹ neden
La' l-i gevherden kabā geydür ger kese taşuña⁴¹⁰
- 4 Meşhedüm taşı ne didügin zebān-ı hāl ile
Āh⁴¹¹ idrāk eylemezsün gelmeyince başuña
- 5 Ğam bucağında seni tenhā bulur bir gün boğar
İ' timād itme şaķın ey Emrī kanlı yaşıña

361

Müfred

Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün

- 1 Kālū belādan eyledüm ikrār Aḥmed'e
Divāne dil düşidi anuñçün Muḥammed'e

68a

362

Müfred

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Sırrımı fāş eyledi ol nokṭa nokṭa hāller
Kumda oynasın begüm şimden gerü remmāllar

363

Faşih' el-mevlevī

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Raķibe luṭf idesin ' aşıka cefā düşmez
Bu ḥüsn ü dānişe ol kār-ı nā-sezā düşmez
- 2 Libās-ı ' ārdan ' ārī olandır efgende
Bu baḥr-i bī-bün-i ' aşka her āšnā düşmez
- 3 Fitāde kefeş-i ğurūr ile tünd-rūlardur
Bu lağz-gehde olanlar bürehne-pā düşmez
- 4 Mişāl-i pertev-i mihr-i cihān-fürüz-ı felek
Göñül her āfete ey māh fitne-zā düşmez
- 5 Ümīd-i ḥāma düşüp ol nihāl-i serkeşden
Faşih muntazırız mīve-i vefā düşmez

⁴⁰⁹ cānım: ḥātem EMD

⁴¹⁰ la' l-i gevherden kabā geydür ger kese taşuña: la' l-i aḥmerden kabā geydürdilerse taşuña EM.D

⁴¹¹ āh: veh ki EMD

364

Velehu

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Nigāh-ı çeşmi 'aceb ben ğubāra degmez mi
Gönül nezāre-i luṭf-ı nigāra degmez mi

x⁴¹²

- 2 Cemālūñ āyīnesin vaḳf-ı çeşm-i ğayr itdūñ
Bizüm de hişşemüze bir nezāre degmez mi

- 3 Hevāya munḳalib olmaḳda āh-ı mazlūmān
Sipihr ḫurmenine bir şerāre degmez mi

- 4 Güşāde olmadı esrār-ı la' l-i gül-nārı
O nükte-i ḫalli hezārān ḫışara degmez mi

x⁴¹³

- 5 Faşih muntazırız bir cevāb gelmez hiç
Niyāz-ı nāme-i dil yoḫsa yāra degmez mi

365

Velehu

Mefā' ilün / Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün

- 1 Gehi ḫilāf-ı rızā gāhi sāz-kāra döner
Bu āsiyāb-ı felek şanma bir ḳarāra döner
- 2 Ne cānibe ki nigāh-efgen-i teveccüh olam
Mişāl-i kible-nümā dide kūy-ı yāra döner
- 3 Baḳılmaz 'arızuña āteşin bir āyinedür
Taḫammül eylemez pertev-i nazāra döner
- 4 O şūḫ-ı nergis-i dīdem görince şeb-nem-riz
Cemāli tāb-ı ğazabla gülbahāra döner
- 5 Faşih 'āḳil olan ḳarşulaşmaz anuñla
Hemān mişāl-i livā semt-i rüzgāra döner

⁴¹² “Elüñde cām ile teşrīf eylesen sākī / bu intizara bu deñlü ḫumāra degmez mi” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FSD

⁴¹³ “O mest-i nazdegürdükçe ḫançerin ğayra / meger ki ḫatır-ı 'uşşāḳ-ı zāra degmez mi” divanda yer alan nu beyit mecmuada yer almamaktadır. FSD

68b

366

Velehu**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Hınçer-i ğāmzeñe ' uşşāk siper virmezler
Sinden ğayrıya ol āba güzer virmezler
- 2 Dāğ dağ olmyıcağ āteş-i āşk ile çü ney
Herkesün nālesine süz-ı eşer virmezler
- 3 Böyledür tā ezeli kısmet-i Feyyāz-ı ezel⁴¹⁴
Telh-kām olmayana şehd ü şeker virmezler
- 4 Ta' ne-i tişe-i eyyāma taħammül lazım
Herkes küh gibi tığ ü kemer virmezeler
- 5 Tama' -ı hāme düşüp buse taleb itme Faşih
Gülşen-i nāz serv-қadleri ber virmezler

367

Şābit Çelebi**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Nigehle ğamzeler kim cevır ile bī-dāda başlarlar
Şikāyet-senc olup üftādeler feryāda başlarlar
- 2 Zuhūrın kim görür ol fitnenüñ zīr-i tegāfülden
O çeşm-i mest-i nāza ' āşıkān eşyāda(?) başlarlar
- 3 Tahayyül itseler kūyuñda la' lüñ mey-keşān-ı ' aşk
Tarab-gāh-ı elest ' ālemlerin hep yāda başlarlar
- 4 Ele aldıkça efkār-ı müjeñle tab' -ı dil hāme
Ki levh-i cāna resm-i ' aşk-ı māderzāda başlarlar
- 5 Göñüller bülbul-āsā görseler Şābit hať-ı rüyın
Hızān-ı pīr olan nālişlerin icāda başlarlar

368

Qıt'a**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Sende haddenden ziyāde ra' nālık
Baña yüz tutmasun mı şeydālık

⁴¹⁴ ezel: қadim FSD

- 2 Kād kıyāmet ziyāde ince miyān
Haşılı otalık temāşalık

369

Müfred**Mef'ülü / Fā' ilätü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 Biñ pāre kılsa cismini ā' dādan ağlamaz
' Aşık ne hālet olsa o meh-pāreden bilür

370

Müfred**Fe' ilätün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Dāğlar tende bī-şamār oldu
Ser-i gülzāra gül-bahār oldu

371

Müfred**Mef'ülü / Fā' ilätü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 Haṭ-ı ruḥuñ ki daḥı hicāb u ḥayādudur
' Aşık ehlinüñ efendi görünmez belāsıdur

372

Müfred**Fe' ilätün / Fe' ilätün / Fe' ilätün / Fe' ilün**

- 1 Nice kākül nice bir sünbül-i hoş-būdur bu
Dil-i ' uşşākı perīşān idici budur bu

69a

373

Ümmidī**Fe' ilätün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Meyl idüp ḥāline yañağında
Murğ-ı dil ḳaldı zülf-i bāğında
- 2 Dest-i sāḳide cām-ı bāde-i nāb
Bir gül-i āldur bidā' ında
- 3 Āh kim her seḥer raḳıbsüñ
Olur ol āhūnuñ yatağında
- 4 Ḥam-ı ebrūda ḥāl-i fitne-i yār
' Aybdur Meryemüñ kucağında

- 5 Dilde addũn Ŭmĩdĩ resm itmiş
Serv naş eylemiş abāında

374

řehrĩ

Fā' ilātũn / Fā' ilātũn / Fā' ilātũn / Fā' ilũn

- 1 Ol ki 'ayş-ı bĩ-vefā-yı dehr ile me' nũs olur
Lezzet-i cem' iyyeti leb-i ĥābĩ-i efsũs olur
- 2 Neyleyim mirāt-ı ibāle teveccũh eyleyũp
Nazra itsem 'aks-i rũy-ı ĥ'āhiřũm ma' kũs Olur

X⁴¹⁵

- 3 Batı kũr bir şeb ĥayāl-i řāhid-i mařũdumı
Āuř-ı efkāra eksem řũret-i kābũs olur
- 4 Bũyle imsāk űzre devr eylerse řehrĩ rũzgār
orarım senden de erbāb-ı ĥired me' yũs olur⁴¹⁶

375

Necātĩ

Fe' ilātũn / Mefā' ilũn / Fe' ilũn

- 1 Zeran-ı yārda vefā neyler
Ser-nigũn am iinde mā neyler
- 2 Dimedũn yād idũp beni bir dem
'Aceb ol derde mũbtelā neyler
- 3 Hele derd ű belāya řabr idelũm
Gũrelim şo ucun Ĥudā neyler
- 4 şol emende Necātĩ ide fiān
'Andelĩb-i sũan-sera neyler

⁴¹⁵ Ben gũřāde-dest-i dergāh-ı niyāz olsam hemān / 'Ude-i bĩ- kismetĩde dā' iyem mabũs olur" divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. şHD

⁴¹⁶ orarım senden de erbāb-ı ĥired me'yũs olur: Ye'sden de orarım erbāb-ı dil me'yũs olur şHD

69b

376

Hilmî**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün**

- 1 Gice dil levh-i dilde ser-nüviştim-çün raşam dökdi
Hisāba gelmedi ğam merdüm-i çeşmüm direm dökdi
- 2 Nice kan ağlamasun hün-ı dilden merdüm-i dîdem
O bā' iş oldı kâne her ne dem çeşmim ki dem dökdi
- 3 Şikāra murğ-ı vaşlı sāhil-i deryā-yı eşkümde
Sirişküm dānesin dām-ı hayāl-i dîde hem dökdi
- 4 Degildür eşk-i hüninüm ağan göz merdümi güyā
Elinden hayret-i la' l ile Hilmî cām-ı Cem dökdi

377

Bākî**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Şöhret-i hüsnüñe erbāb-ı sühandur bā' iş
Revnağ-ı bezm-i güle murğ-ı cemendür bā' iş
- 2 Naḥl-i zībā ile nāzük tenidür meyle sebep
Ne kad-i serv ne simā-yı semendür bā' iş
- 3 Girye kılsam ne ' aceb ḥāk-i rehūñden dūram
Hep ğarīb ağlamağa ḥubb-ı vaṭandur bā' iş
- x⁴¹⁷
- 4 Tūtāyi lezzet-i güftārı giriftār eyler
Derd ü ğam çekmege Bākîye bu fendür bā' iş

378

Emrî**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Ḥat ki levḥ-i ' arız-ı cānānı yazmışdur tamām
Şafḥa-i gülde Bahāristānı yazmışdur tamām
- 2 Āferin olsun ruḥ-ı yāra⁴¹⁸ ḥaṭ-ı reyḥān ile
İki gül yaprağına Qur'ānı yazmışdur tamām⁴¹⁹

⁴¹⁷ "Perde-i nāleleri çıksa Hüseyñiye n'ola / Dili zār itmege ol vech-i ḥasendür bā' iş" divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. BD

⁴¹⁸ ruḥ-ı yāra: ḥaṭ-ı yāra EMD

⁴¹⁹ Divanda 2. ve 4. beyitler yer değiştirmiştir. EMD

- 3 La' lden bir cāmdır la' lūñ ki eṭrāfında ḥaṭ
Kıışsa-i cām-ı Cem-i devrānı yazmışdur tamām
- 4 Kıışsa-ı çāh-ı zeneḥdānuñ ḥaṭından şor kim⁴²⁰ ol
Ser-güzeşt-i Yūsuf-ı Ken' ānı yazmışdur tamām
- 5 Gül yüzüñ vaşfında Emrī tāze dīvān bağlamış
Misk-i terle ḥaṭṭuñ ol divānı yazmışdur tamām

70a

379

Manṭıķī Efendi rahmetullahi-‘ aleyh**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Benüm baḥtım mıdur cām-ı ümīdüm ṭolı ḥūn olmak
O daḥı şadme-i ḳahr-ı felekden ser-nigūn olmak
- 2 Ḥırām-ı serv-i ḳaddūñdür⁴²¹ sebeb ey Yūsuf-ı ḥüsnüm
Ki rüy-ı cūy-ı seyl-āb-ı sirişküñ nıl-gūn olmak
- 3 Kitāb-ı ḥüsnüñi gözden geçirmekdür⁴²² şehā bā‘ iş
Bir ednā⁴²³ ‘ aşık-ı dīdār-ı pākūñ zü-fünün olmak
- 4 Ḥiredle ger Felātūn olsa da āşūfte-i zülfüñ
Muḳarrerdür yine ‘ azm-āver-i semt-i cünün olmak
- 5 Gelürken dest-i luṭfuñla müdāvā derd-i ḥasretle
Düşer mi hīç ṭabībüm Manṭıķī böyle zebūn olmak

380

Velehu**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Bāg-ı hicrüm gonca-i endūh zībimdür benüm
Nāle-i pey-der-pey-i dil ‘ andelībimdür benüm
- 2 ‘ Ālem-i ‘ aşkı iden ‘ aşüb-gāh-ı rüsteḥīz
Cilve-i ḳadd-i nigār-ı dil-firībimdür benüm
- 3 Ben ol üstād-ı fen-āmūz-ı şekībem kim gönül
Mekteb-i miḥnetde şāgird-i edībimdür benüm

⁴²⁰ kim: ki EMD⁴²¹ ḳaddūñdür: ḳaddūñe MAD⁴²² geçirmekdür: geçirmekden MAD⁴²³ bir ednā: berāt MAD

- 4 Her dem eyler baña şad etvār-ı vaż‘-ı⁴²⁴ dil-ḥırāş
Şāhid-i ğam⁴²⁵ var ise ey dil⁴²⁶ ḥabībimdür benüm
- 5 Zehr-i ḳahr ile baña eyler müdāvā Mantıķī
Çarḥ-ı bed-girdār bir ṭurfe ṭabībimdür benüm

381

Velehu

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

- 1 Göñül her ḥüsn-i Leylī şürete raġbet-nümün olmaz
Felāṭün-ı ḥired ser-geşte-i rāh-ı cünün olmaz
- 2 Şunulsa pey-be-pey rindān-ı bezm-i ‘aşķa sāġarlar
Yine minnet-keş-i peymāne-i gerdün dün olmaz
- 3 Felekde her⁴²⁷ meh-i lāle-‘ izāruñ āteş-i mihrī
Ziyā-baḥş-ı⁴²⁸ sevād-ı a‘ ṣam-ı mülk-i derün olmaz
- 4 Ḥuşul-i vuşlat-ı imkān-peżir-i yār içün sīnem
Muḥaşşal çāk çāk-ı ḥançer-i ḥicr-azmün olmaz
- 5 Olanlar Mantıķīveş merd-i meydān-ı dil-āġāhī
‘Acüz-ı bed-nihād-ı dehr mekkāre zebün olmaz

70b

382

Rūḥī-i Bağdādī

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Kimi zevķ eylemede kimi esir-i ğamdur
Her kişi kendü şafāsında ‘aceb ‘ālemdür
- 2 Olsa ḥün-ābe-i ḥasretle gözün māl-ā-māl
Aġlama ey dil-i ğam-dīde bu da bir demdür
- 3 Ğam-ı la‘ lünle muķid olunañ ğonca mişāl
Ḳan ile ṭolsa eger göñli yine ḥurremdür
- 4 ‘Aşķ şāhı bizi bir ğüne esir eyledi kim
Cāmdur köhne sifāl[i] vü gedāsı Cemdür

⁴²⁴ şad etvār-ı vaż‘-ı: şad-vaż‘-ı cefā-yı MAD

⁴²⁵ şāhid-i ğam: şāhidim MAD

⁴²⁶ Divanda “dīl” sözcüğünden sonra “ol” sözcüğü yer almaktadır. MAD

⁴²⁷ her: bir MAD

⁴²⁸ ziyā-baḥş-ı: ziyā-pāş-ı MAD

- 5 ‘Ākıbet şanma belüñ bükmeğe bār-ı ğam-ı ‘aşk
Rūḫiyā kāmēt-i eflāk bu yolda ḥamdur

383

Revānī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Benüm sāğar gibi sīmīn-beden gül yüzlü yārim yok
Şūrāḫī gibi bir şākī gönüllü rāz-dārim yok
- 2 Elifler dāğ-ı na‘ limdür baña her gice hem pehlü
Dimek bir serv-ḳad-i ra‘ nā hilāl ebrū nigārim yok
- 3 Ḳarār u sabrım ol dil-ber alup dūn şehirde gitdi
Baña bir çāre eyleñ kim benüm şabr u ḳarārim yok
- 4 Şarāb-ı şevḳ ile birdür Revānī dil şūrāḫivār
Şınursa şīşe-i nāmūs hergiz inkisārim yok

384

Sā‘ī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Rāz-ı ser-beste-i āḫvāl-i perīşān dinmez
Ḳışşa-i ğuşşa-i derd u ğam-ı cānān dinmez
- 2 Gül yüzüñ görmeyeli gülşen-i kūyuñ içre
Dil ü cān bülbulümün itdügi efgān dinmez
- 3 Ḥaber-i mihr için ağızım arar imiş āgyār
Anı bilmez mi ki gencīne-i pinhān dinmez
- 4 Bir durur mertebe-i ‘aşḳda Maḥmūd u Āyās
Ehl-i ḥāl içre bu dervīş ü bu sultān dinmez
- 5 ‘Ālem-i vuşlatı şerḥ itmek olur ey Sā‘ī
Müşkil ammā elem-i firḳat-i hicrān dinmez

71a

385

Güfte-i Ḥāletī ḥasbiḫāl-i menest**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Ağızına aldı dū ten lülesin ḫūr-likā
Çeşme-i kevşere bir lüle ḳomışlar güyā
- 2 Dütün ol ğonca dehen ağızına zībā yakışır
Reng-i āteşdedür ol la‘ l-i leb-i rūḫ-efzā

- 3 Dütün içmekdesin⁴²⁹ ellerle velî nâr-ı hâsed
Yüregim yakdı benüm oldı duḡānlar peydā
- 4 Düşeli hicre işim tırma duḡān itmekdür
Tā çıka dūd-ı dilüm bilmiye her giz a' dā
- 5 Ḥāne-i dilde olan dūd eleminden cānım
Korkarın kim tüte mülk-i ' ademe Ḥāletīyā

386

Fahrī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 ' Arz ider ḥüsnini ol māh-cebīn āyānede
Gösterir mişlini ya' nī ki hemīn āyānede
- 2 Gösterür ' aksini ol māh-cebīn āyānede
Ya' nī cūş eyledi gör *mā'-i ma' in* āyānede
- 3 İtse mir'āta nazar cāme-i elvānla o şūḡ
Görinür naḡş-ı şanem-ḡāne-i Çīn āyānede
- 4 Nazar it ḡalbine ' āşıḡların itme taḡḡır
Gör ne genc eylemiş üstād-ı defīn āyānede
- 5 Fahrīyā olmaz o meh-rūya muḡābil bir ḡūb
Cilve-sāz olsa eger rūy-ı zemīn āyānede

387

Ḥāletī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 ' Āşıḡa gelse revādur leb-i cānānı lezīz
Çün olur her kişiyē kendisinün cānı lezīz
- 2 Ġam-ı la' lūne revān itdi kim eşk-i çeşmün
İde bir ḡaṡresini biñ lüccce-i ' ummānı lezīz
- 3 Yād-ı būs-i leb ile çekdügi şahbādan olur
Gelse her ḡūba n'ola ' āşıḡınun ḡanı lezīz
- 4 Dem-be-dem pertev-i ḡurşīd-i melāḡet toḡınur
Niçün olmaya anuñ sīb-i zeneḡdānı lezīz

⁴²⁹ içmekdesin: itmekdesin AHD

x⁴³⁰

- 5 ‘Andelīb-i kalemüñ şöhe-i şehre olmaz idi
Olmasa Hāletiyā ser-be-ser elhānı lezīz

71b

388

Emrī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Nesīm-i cān güher-bār olduğınca la‘l-i⁴³¹ mercāndan
Olur bir gönca peydā yaprağı la‘l-i Bedaḥşāndan
- 2 Ruḥ-ı āyīneye karşı tebessümle nazar kılsa
Şadef-mānend olur mir’āt ‘aks-i dürr-i dendāndan
- 3 Nihāl-i gül degil seyr-i çemen kaşdına her gönca
‘Aşā almış eline⁴³² āteş-i āh-ı hezārāndan
- 4 Görüp zülf-i siyāhın dil ruḥ-ı zībāya ‘azm itdi
Güzel fehm eyledi ḥurşide karşı kaçdı şü‘bāndan
- 5 Dehānım çāk olur sūz-ı derūnım gibi ey Emrī
Söz açsam ḥançer-i ḡamzeyle ol şemşir-i müjgāndan

389

Bākī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Nār-ı hicrūñle olan sīnemde yir yir dāğlar
Hālime raḥm itdüğinden dem-be-dem kan ağlar
- 2 Şöyle beñzer mübtelādur bir perī dīdārına
Eşk-i ‘āşık gibi ağlayup akar ırmağlar
- 3 Düşeli Şirin lebūñ sevdāsına cānā gönül
Hoş gelür ben ‘āşıkā Ferhād gibi dağlar⁴³³
- 4 Güyiyā yir yir açılmış lālelerdür ḥākde
Sīne üstinde görinen tāze tāze dāğlar

⁴³⁰ “Bağa varsam iderüm zīr-i şanevberde qarār / geleli kām-ı dile piste-i ḥandānı lezīz” , “ her çıkan ḥoḳḳa-i la‘lünde o şīrīn dehenūñ / fi’l meşel zehr ise de biz görürüz anı lezīz” divanda yer alan bu iki beyit mecmuada yer almamaktadır. AHD

⁴³¹ la‘l-i: şāh-ı EMD

⁴³² eline: duḥān EMD

⁴³³ hoş gelür ben ‘āşıkā Ferhād gibi dağlar: hoş gelür Ferhādveş ben nā-tevāne dāğlar BD

- 5 Başını alır giderdi Bākī derd-i hicrũnden⁴³⁴ senũn
Neylesũn ey serv-şad ũmmĩd-i vařluñ bağlar

390

Velehu**Fā' ilātũn / Fā' ilātũn / Fā' ilātũn / Fā' ilũn**

- 1 Kāmetũn yādıyla ey serv-i revān ırmağlar
Çeşmelerdür eşk-i çeşmimden dem-ā-dem çağlar
- 2 Çağlardır kim yaşımla āhım ey meh cānıma
Hem-dem olup varmağa her demde niyyet bağlar
- 3 Bağlar zũlfũn kemendi bũyın mı divāneveř
Mesken olsa pāke ey rũhum ' aceb mi çağlar
- 4 Çağlar çekmez řehā ben çekdigũm bār-ı ğamı
Nār-ı hicrũn lāleveř bağrımda yağdı dağlar
- 5 Dağlar kim mũhrũnle sīnede mũhr itmiřũm
Göz göz olup hālim sen mehlikāya ağlar

391

Zātī**Fā' ilātũn / Fā' ilātũn / Fā' ilātũn / Fā' ilũn**

- 1 Dem-be-dem seyl-ābveř eşk-i revānım çağlar
Dögũnũp taşlarla ağlar hālime ırmağlar
- 2 Görinen çağlar başında ebr-i bārān řanmañız
Çaęlar řačın çözũp ben ğasta içũn aęlar
- 3 Sīnemũn ta' līm-ĥānesīne gel at tīri kim
Ey kemān-ebrũ senũnçũn şablalardur dāęlar
- 4 Zātīyā Ferhādveř çağlarda feryād eylerim
İřidũp feryādımı gökde melekler ağlar

72a

392

Velehu (Bākī)**Mefā' ilũn / Mefā' ilũn / Mefā' ilũn / Mefā' ilũn**

- 1 Gel ey dil ĥalka-i mũřġĩn-i zũlf-i pũr-şikenden geç
Düşersin dām-ı tezvīre reh-i mekr ũ fitenden geç

⁴³⁴ derd-i hicrũnden: derdũnden BD

- 2 Saña cāy-ı hırām ey naḥl-i bālā gül-şen-i cāndur
Nesīm-i nev-bahārī gibi gel şaḥn-ı çemenden geç
- 3 Neden bu menzil-i ḥākīde ārām ihtiyār itmek
Senüñ cāndur yirüñ ey tīr-i dil-ber sen bedenden geç
- 4 Bu bāzār içre düşmez dāne-i eşküm gibi gevher
Gel ey cān riştesi şimden girü dürr-i ‘ Adenden geç
- 5 Kemend-i zülfi ey Bākī saña çün⁴³⁵ bend geçmişdür
Velī sen gamze-i ḥūn-rīzi derdin⁴³⁶ gör geçenden geç

393

Velehu

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

- 1 Açıl bāguñ gül ü nesrini ol ruḥsārı görsünler
Şalın serv ü şanavber şīve-i retfārı görsünler
- 2 Kāpuñda ḥāşıl itdi bu devāsız derdi hep göñlüm
Ne derde mübtelā oldu dil-i bīmārı görsünler
- 3 Açıldı dāğlar sīnemde çāk itdüm giribānım
Muḥabbet gülşeninde açılan gül-nārı görsünler
- 4 Ten-i zerdimde⁴³⁷ pehlüm üstüḥvānı şayılur bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāb mūsīkārı görsünler
- 5 Güzeller mihribān olmaz dimek yañlışdur ey Bākī
Olur va’llāhi bi’llāhi hemān yalvarı görsünler

394

Nazīre-i be-ḥūd

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün

- 1 Yakañ aç şadr-ı sīneñde olan envārı görsünler
Nice yüzden tecellī eyle gel dīdārı görsünler
- 2 Efendüm lutf u iḥsānuñ neşār it cümle ‘ uşşāka
‘ Adālet bilmeyen kullar gelüp ḥünkārı görsünler
- 3 Tuyınca yüziñe bakmadı bir dem dīde-i miskīn
Ne hicrāna ümmīd oldu ben bīmārı görsünler

⁴³⁵ çün : çok BD⁴³⁶ derdin: cevvin BD⁴³⁷ zerdimde: zārımda BD

- 4 Açıldı dāğlar sīnemde çāk oldu girībānım
Muḥabbet gülşeninde açılan gül-nārı görsünler
- 5 Niḳāb-ı zülfi ref it yüzüñden ey meh-rūveş
Ki ‘āşıklar ruḥuñda berḳ uyan envārı görsünler
- 6 Vefā itmez güzeller ‘āşıka dirlermiş ey Bākī
İder va’llāhi bi’llāhi hemān yalvarı görsünler

72b

395

Nātıkī**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Melāḥat mülkünde şāḥib furātıdır göre⁴³⁸ yārı
Anuñçün lenduhāveş kāküli olmuş ḳafādārı
- 2 Fünün ü mekr işinde ḥarf-ı dilde şīve bābında⁴³⁹
Olupdur ‘ömr-i ‘ayyārı anuñ çeşm-i siyehkārı
- 3 O zülf-i nīze-bāzıdır mişilde mālīk-i ejder
Ġaḍabda ġamzesi Ḳāsım bedi‘ ül-Ḥasan ruḥsārı
- 4 Ruḥ-ı mihr-i nigārıdır muḡabḡab⁴⁴⁰ ḥal-i Hindūsı
Velīkin⁴⁴¹ Sa‘ d-ı Vaḳḳāş oldu ebrū-yı⁴⁴² kemān-dārı
- 5 Zihī⁴⁴³ debistān-ı naẓmuñ Nātıkī bu zer-i cumhuruñdur⁴⁴⁴
Anuñçün maḥẓ-ı ḥikmetdür hūner bābında⁴⁴⁵ reftārı

396

Bākī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Mübtelā oldu gönül cām-ı şarāb-ı nāba
Āh kim zevraḳ-ı dil düşdi yine gird-āba
- 2 Ser-i zülfünde iken çeşmüñe meyl itdi⁴⁴⁶ gönül
Beñzer ol tıfla varur evvel-i şebden ḥvāba

⁴³⁸ göre: görün NTD⁴³⁹ ḥarf-ı dilde şīve bābında: sarḳ-ı dilde ḥīle pāyında NTD⁴⁴⁰ ruḥ-ı mihr-i nigārıdır muḡabḡab: ruḥı mihr nigār ü muḳabbilidür NTD⁴⁴¹ velīkin: hūnerde NTD⁴⁴² oldu ebrū-yı: ol dü ebrū vü NTD⁴⁴³ divanda “**zihī**” sözcüğü eksiktir. NTD⁴⁴⁴ cumhuruñdur: cumhurdur NTD⁴⁴⁵ bābında: yāyında NTD⁴⁴⁶ itdi: itse BD

- 3 Ser-i zülfiyle çeker kendüye ser-keşleri yâr
Ne kadar saht kemân olsa urur kullāba
- 4 Kūyuña gayrıları çekse raķib-i ħar-ṭab^ç
Seyl-i eşkümle döner kıdd-i dü-tā dölāba
- 5 Ṭāk-ı ebrū-yı nigārı görelı ey Bākī
Ser-fürü kılmadı ^ç aşķ ehli daķı miḥrāba

397

Nevālī

Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün / Mefā' ilün

- 1 Ben ol şāhım ki şahrā-yı fenā gibi konağım var
Ḥabāb-ı eşk-i ḥūnīnden nice rengin umağım var
- 2 Ben ol pīrim ki ey zāhid bu ḥālīm ḥānķāhında
Meh ü mihr-i cihān-ārā gibi rūşen çerāğım var
- 3 Ben ol dervīş-i ^ç aşķım kim bu sīnem tekyegāhında
Derūn-ı dil gibi bir āteşin köhne ocağım var
- 4 Ben ol rind-i ḥarābātım ki ^ç ālem bezmgāhında
Elimde cām-ı gül-gūnı gibi sākī ayağım var
- 5 Ben ol şayyād-ı dehrim kim hümā-yı vaşl-ı dildārı
Nevālī şayd için müjgān-ı çeşmimden duzāğım var

73a

398

Lā Edrī kāile

Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün

- 1 Nice guşsa nice ğam nice belā nice elem
Yire geçdi gibi dünyāda şehā lutf u kerem
- 2 Ellere vaşl-ı şifāsı baña hicrān elemi
Hep benümçün bār oldı gibi bu miḥnet ü ğam⁴⁴⁷
- 3 Bir iki gün konuğun dünyede incitme felek
Beni şanma ki gidüp bir daķı bu yire gelem
- 4 Kaçma ğamdan beni terk eyleme ey dil berü gel
Dünyede miḥnet ü ğam derd ü elem şimdi benüm

⁴⁴⁷ Bu mısırada vezin bozuktur.

- 5 Ne ölür ne dirilür çāresi yok hasta dilüñ
Bilmezem derd ü ğam ile anı yā Rab nice dem

399

Fuzūlī-i Bağdādī**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Kıymaduñ sākin-i kūyuñ olana peykānuñ
Bir içim şu ile ağırlamaduñ mihmānuñ
- 2 Navek-i ğamze dirîğ eyleme ‘āşıqlardan
Kesme erbāb-ı vefādan nazar-ı ihsānuñ

X⁴⁴⁸

- 3 Cāna yitdüm elem-i hicrūñ ile ey zālīm
Raḥm kıl cānuñ içün var ise bir dermānuñ
- 4 Dād-ḡāhım saña dāmen ne çekersin benden
Yok mu vehmūñ ki dutam ḡaṣr günü dāmānı

X⁴⁴⁹

- 5 Vuşlat⁴⁵⁰ eyyāmı revān yāra fedā eylemedüñ
Ey Fuzūlī ğam-ı hicrān ile çıksun cānuñ

400

Velehu**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Ne hoşdur ‘ārızuñ devrinde zülf-i ‘anber-efşānuñ
Bu devrānda ne hoş cem‘ iyyeti var ol perişānuñ
- 2 Ruḡuñ devrinde bir dīvānedür sevdā-yı zülfüñ kim
Perişānlıkda olmuş ben gibi⁴⁵¹ meşhūru devrānuñ

X⁴⁵²

- 3 Kararıpdur tütün tek rüzgārım ol zamāndan kim
Tenim ḡaṣākine odlar uruptur berḡ-i hicrānuñ

⁴⁴⁸ İsteğüñ cān idi ḡāk-i rehiñe tapşırdım / Yetti ol ḡod yerine şimdi nedir fermānuñ” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

⁴⁴⁹ Zālīm olsañ ne ‘aceb yok saña düzāh vehmi / Saña ḡod yetmeyecekdür senüñ öz hicrānuñ” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

⁴⁵⁰ vuşlat: vaşl FD

⁴⁵¹ gibi: kimi FD

⁴⁵² “Hevādan kākülündür deprenen yā rişte-i cāndur / Ki her dem çizginüp basma ister ola kurbānuñ” / “Müsel sel zülf-i müşğīnünden artırmış ruḡuñ revnaḡ / Zihi sünbül ki olmuş zīveri gül-berg-i ḡandānuñ” divanda yer alan bu iki beyit mecmuada yer almamaktadır. FD

- 4 İşimdür sāye tek yirden yire urmağa⁴⁵³ ol günden
Ki başımdan gidüpdür sāye-i serv-i hırāmānuñ
- 5 Fuzūlī-i ayakdan şaldı bār-i miñnet-i aşķuñ
Niçün dutmazsın ey kāfir elini bir müselmānuñ

73b

401

Bākī**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Dil giriftār-ı belā dil-ber hevāyī neylesün
Dāme düşmez yirlere ķonmaz hümāyı neylesün
- 2 Kāinātuñ seyr iden naķşın safā-yı cāmdan
Şafha-i āyīne-i ‘ālem-nümāyı neylesün
- 3 Göñlün egler nāle-i zencīr ile mecnūn-ı ‘aşķ
Nağme-i ‘ūd u şadā-yı ķeng ü nāyı neylesün
- 4 Mübtelā-yı ‘aşķuñuñ dermāndan istiğnāsı var
Derdüñe mu‘ tād olan diller devāyı neylesün
- 5 Halk-ı ‘ālem Bākīyā ‘aşķında yāruñ hasta-ķāl
Bir tabīb andan bu deñlü mübtelāyı neylesün

402

Velehu**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Gün yüzin ‘arz eyledi nev-rūzda ol meh-liķā
Mihr altun ķaplu bir āyīne virdi rū-nümā
- x⁴⁵⁴
- 2 Leblerin yād eyledi⁴⁵⁵ yāruñ lisān-ı ķāl ile
Kaldı bir şīrīn⁴⁵⁶ hikāyet gonca-i rengīn-edā
- 3 Gūş tutsa şāh-ı gül çıķsa libās-ı āl ile
Kışsa-ı rengīne başlar lāle-i la‘ līn-ķabā

⁴⁵³ urmağa: yüz urmak FD⁴⁵⁴ “Göklere irdi yine gül-bāng-i mürğ-i hoş-nevā / Şahn-ı gülşen gördi bir a‘ lā maķām-ı dil-güşā”
/ “Micmer-i gülde nesīm-i şubhğāhī ‘ūd-süz / Şafha-i gül-zārda bād-ı bahārī ‘itr-sā” divanda yer alan
bu iki beyit mecmuada yer almamaktadır. BD⁴⁵⁵ eyledi: eylese BD⁴⁵⁶ kaldı bir şīrīn: naķl ider bir şīrīn BD

- 4 Nev-bahārūn naķşına bir şūret-i hoş⁴⁵⁷ baēladı
Başladı sāz u nevāya bülbul-i destān-serā
- 5 Ğoncaveş cām-ı dil-i Bākīyi pūr-ḥūn itdiler
Dem-be-dem zārī kılur gūlzār-ı medḥūnden⁴⁵⁸ cūdā

403

Nāṭikī

Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilūn

- 1 Ḥayli dem oldı ki çesmūm ruḥ-ı cānān gözler
Şanki⁴⁵⁹ pervāne durur şem' -i şebistān gözler
- 2 Kanlar⁴⁶⁰ tökse gözüm ḥāk-i derūnde ne ' aceb
Sāyilūndür ki dem-ā-dem reh-i iḥsān gözler
- 3 Kafes-i tende fiğān itse n'ola bülbul-i dil
Gül yüzün⁴⁶¹ şevķine ol zār-ı gūlistān gözler
- 4 Murē-ı cān olsa hevāyi ne ' aceb faḥte-veş
Naḥl-i ḳaddūn gibi bir serv-i ḥurāmān gözler
- 5 Bī-ḳarār itse n'ola Nāṭikī'yi şevķ-i ruḥuñ
Zerredür raķş iderek mihr-i dıraḥşān gözler

74a

Bu sayfa boştur.

74b

404

'Ayānī

Mefā' ilūn / Mefā' ilūn / Fe' ulūn

- 1 Ḥayāl-i ḳāmet-i bālā-yı dil-ber
Degipdür bāē-ı dilde bir şanavber
- 2 Degil ḥāl-i siyeh tıfl-ı Ḥabeşdur
Oķur āyāt-ı ḥūsn-i yāri ezber
- 3 Faķir dil-ber raķīb-i bed-liķānuñ
Bed-āḥlāķ olduēun başına ekşer

⁴⁵⁷ şūret-i hoş: şavt-ı rengin BD⁴⁵⁸ medḥūnden: bezmūnden BD⁴⁵⁹ şanki: şanma NTD⁴⁶⁰ kanlar: ḥūn-ı dil NTD⁴⁶¹ gül yüzün: gül-ruḥuñ NTD

- 4 Töxunmuş gibi senüñ küy-ı cānān
 ‘Ayānınuñ gögermiş cismi yer yer

405

Emrī

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Ruḥuña benzedügiyçün gül-i āl
 Eli üstünde tutar anı nihāl
- 2 Boyın⁴⁶² egmezdi gelüp karşında
 ‘Āşık olmasa ger ebruña hilāl
- 3 Āğladı āğladı yaşım çıkarup
 Kondı göz ḥānesine şāh-ı ḥayāl
- 4 Leblerüñ⁴⁶³ vaşfını işitdi meger
 Kendüsinden⁴⁶⁴ susadı⁴⁶⁵ āb-ı zülāl
- 5 Öykünürmiş lebine ey Emrī
 Bulıcaḳ cām-ı şarābı ele al

406

Emrī

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 La‘ line karşı ezilme ey şeker
 Gey şaḳın ‘āşıkları başın⁴⁶⁶ ezer
- 2 Nār-ı āhımdan başında⁴⁶⁷ od yanar
 Kānlar āğlar hicr elinden çeşm-i ter
- 3 Sineye çekmeñ ḥadeng-i ḡamzeñi
 Ey ḳāşı yā ḳatı ḡöñlümden geçer
- 4 Tācdār⁴⁶⁸ felekde āftāb
 Sen şeh-i ḥüsn işiginde yir öper
- 5 ‘Ārız-ı zībāña Emrī gül dimiş
 Söylenür illerde bu rengin ḥaber

⁴⁶² boyun: boynın EMD

⁴⁶³ leblerüñ: leblerİ EMD

⁴⁶⁴ kendüsinden: kendüzinden EMD

⁴⁶⁵ şüşadı: şovıdı EMD

⁴⁶⁶ başın: başuñ EMD

⁴⁶⁷ başında: başımda EMD

⁴⁶⁸ divanda “tācdār” kelimesinden sonra yer alan “iken” kelimesi mecmuada eksiktir. EMD

75a

407

Güfte-i Neşātī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Girye kim mest-i dih-i endīşe⁴⁶⁹ her ҡaṭresi
Meyle pür reşk-āver-i şad-şīşedür her ҡaṭresi
- 2 Bī-sütün-ı hicri ben bir eşk ile itdüm tebāh
Bā' iş-i şermendegi-i tīşedür her ҡaṭresi
- 3 Vaşf-ı hālūñ kim yazar levḥ-i beyāna kilik-i ter
Dāğ-ı şad üstād-ı saḥir-pīşedür her ҡaṭresi
- 4 Hāmem ol mīrāb-ı⁴⁷⁰ gülzār-ı süḥandur kim benüm
Āb-yār-ı naḥl-i ḥikmet-rīşedür her ҡaṭresi
- 5 Bāde-i naẓmım⁴⁷¹ Neşātī kim şarāb-ı feyzdür
Āb-ı rüy-i şahid-i endīşe her ҡaṭresi

408

Naẓıre-i Mezāķī**Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün**

- 1 Bāde kim pertev-nümā-yı şīşedür her ҡaṭresi
Şeb-çerāğ-ı zulmet-i endīşedür her ҡaṭresi
- 2 Taşa kār itse n'ola ḥün-ı sirişk-i kūhken
Şu' le-i ber-ceste-i ser-tīşedür her ҡaṭresi
- 3 Dökme ḥün-ı 'āşıkı nā-ḥaḳ yire ey serv-i nāz
Bīḥ-i sūz-ı naḥl-i muḥkem-rīşedür her ҡaṭresi
- 4 El-ḥazer ey şır-i dil bu eşk-i āteş-nākden
Berķ-i āsīb-i hezārān-bīşedür her ҡaṭresi
- 5 Cebhe-i ṭab' -ı Mezāķī pür- ' arak olsa n'ola⁴⁷²
Āb-ı tāb-ı kilik-i mu' ciz-pīşedür her ҡaṭresi

⁴⁶⁹ endīşe: endīşedür NŞD⁴⁷⁰ mīrāb: mizāb NŞD⁴⁷¹ naẓmım: naẓm-ı NŞD⁴⁷² n'ola: ne ğam MAD

409

Nazîre-Fethî

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Mey ki ger meyyit dih-i endîşedür her ıatresi
Feyz-bağş-ı rind-i ' işret-pîşedür her ıatresi
- 2 Ol kadeğden fezyâb oldu dil-i pür-teşne kim
Cem degil reşk-âver ne şîşedür her ıatresi
- 3 Rûy-ı zerdimde yeşim te 'şir itmez gûyiyâ
Jâle-i berg-i ĥazân-ı pîşedür her ıatresi
- 4 Sinede dâğ üzere pür-ğün çeker kim eglenür
Reng-bağş-ı gülün-i dil-rîşedür her ıatresi
- 5 Sûz olur nazmuñda Fethî mey-perest-i ' âlem ol
Mey ki ger meyyit dih-i endîşedür her ıatresi

75b

410

Nazîre-i Nâilî

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Bâde kim tâb-efgen-i şad-şîşedir her ıatresi
Şâm-ı ģamda mâh-ı nağşeb-pîşedür her ıatresi
- 2 Câma ģonduğça olur ' âlem-nümâ⁴⁷³-yı selsebîl
Bâde kim fevvâre-sâz-ı şîşedür her ıatresi⁴⁷⁴
- 3 Ceste⁴⁷⁵ ol şahbâ-yı ĥün-âb-ı cigerden kim anuñ
Toğm-ı nağl-i âh-ı sevdâ-rîşedür her ıatresi
- 4 Âlet-i dest-i ciger-gâvân-ı ģamdır bâde kim
Beyza-ı cevher-nümâ-yı tîşedür her ıatresi
- 5 Bâdenüñ vağt-ı tulû' -ı neşvede ey Nâ' ilî
Âftâb-ı maşrık-ı endîşedür her ıatresi

411

Nazîre-i Vecdî

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Bâde kim dâğ-ı dil-i endîşedür her ıatresi
Âfet-i ' ağl-ı Felâtün-pîşedür her ıatresi

⁴⁷³ ' âlem-nümâ: ĥâlet-nümâ N.K.D⁴⁷⁴ divanda 2. ve 4. beyitler yer değıştirmiştir. N.K.D⁴⁷⁵ ceste: mestiz N.K.D

- 2 Hün-ı germ-i dil ki cām-ı dīdeden rīzān olur
Āteş-i reşk-i derūn-ı şīşedür her ıatresi
- 3 Bī-sütūnda āb-rū-yı himmet-i Ferhādı gör
Kim hoy-ı pīşānī-i ser-tīşedür her ıatresi
- 4 Būlbül-i pūr-sūzuñ ey gül dökme ıanın yok yire⁴⁷⁶
Seyl-i şad⁴⁷⁷ deşt-i āteş-i şad-pīşedür her ıatresi
- x⁴⁷⁸
- 5 Vaşf-ı hatt-ı yārda Vecdī vedād-ı⁴⁷⁹ kilkimūñ
Āfet-i ‘aql-ı Felātūn-pīşedür her ıatresi

412

Nazīre-i Qadrī

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

- 1 Çeşmimūñ şek-nokta-i endīşedür her ıatresi
Cāy-ı tedkīk-i mu‘ allem-pīşedür her ıatresi
- 2 Tābedār-ı körpe-i mesti degildür bī-sūtūn
Belki reşk-endāz-ı zaḥm-ı tīşedür her ıatresi
- 3 Māsivā sūz-ı dil ‘arş-ı āsiyāndur eşk-i çeşm
Şanki āteşpāre-i şad-şīşedür her ıatresi
- 4 Bezm ger-mā-germ iken ey sākī gül-gūn-ı ‘izār
Giryenūñ seng-i şikest-i şīşedür her ıatresi
- 5 Eyle im‘ ān-ı nazar ey Qadrī-i āşüfte-hāl
Çeşmimūñ şek-nokta-i endīşedür her ıatresi

76a

413

Nāilī

Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilātūn / Fā‘ ilūn

- 1 Giryē kim deryā-yı tūfān-pīşedür her ıatresi
Mevc-hīz oldukça āteş-rīşedür her ıatresi

⁴⁷⁶ yok yire: kim anuñ VCD⁴⁷⁷ divana “şad” sözcüğü yer almamaktadır. VCD⁴⁷⁸ “Māye-i tūfān-ı āb u nārdur eşküm benüm / Dāğ-ı pāy-ı gülbün-i nev-rīşedür her ıatresi ” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. VCD⁴⁷⁹ vedād: midād VCD

- 2 Kūh kū-endāz-ı ğam bir bāde ister kim gönül
Revġan-ı seng-i fesān-ı tîşedür her ķatresi
- 3 Ebr-i āteş-bār-ı āhım görme nāçiz ey felek
Āfet-i şîr-i peleng-i pîşedür her ķatresi
- 4 Naẓm-ı⁴⁸⁰ renginüm ki sercüş-ı tabî^c atdür benüm
Çün mey-i pür-zür-ı berķ-ı şîşedür her ķatresi
- 5 Şî^c r-ı⁴⁸¹ pāküm ebr-i āteş-pāredür ey Nā³ilî
Belki tebĥāl-i leb-i endîşedür her ķatresi

414

Tā³ibFā^c ilātün / Fā^c ilātün / Fā^c ilātün / Fā^c ilün

- 1 Hūn-ı dil kim māye-i endîşedür her ķatresi
Neşe-baĥş-ı bāde-i şad-şîşedür her ķatresi
- 2 Olamaz her körpe dil tāb-āver-i ser-cüş-ı^c aşķ
Kim çerāġ-ı çeşm-i seyr-i pîşedür her ķatresi
- 3 Reşĥa-i bār-ı ğamı biñ cāna virmezsem n³ola
Hāşılı şad-tāk-ı ĥikmet rîşedür her ķatresi
- 4 Tāb-ı mekrimle kılam kim ķatre bār-ı feyz ola
Dāġ-ı reşk her Felātün-pîşedür her ķatresi
- 5 ķatrezen oldukça cāmım vādî-i ta^c birde
Ġıta-engiz şerār-ı şîşedür her ķatresi
- 6 Her gören şahbā-yı naẓmım n³ola Tāib olsa mest
Neşve-i baĥş bāde-i şad-şîşedür her ķatresi

415

Faşih

Fā^c ilātün / Fā^c ilātün / Fā^c ilātün / Fā^c ilün

- 1 Ey perî ruĥsār bilmem ülfetün kimlerledür
Hiç görünmezsün^c aceb ünsiyyetün kimlerledür
- 2 ķangı meclise feyz-yāb-ı nūr-ı ĥüsnündür senün⁴⁸²
Şem^c -i bezm-ārā gibi germiyyetün kimlerledür

⁴⁸⁰ naẓm: şî^c r NKD⁴⁸¹ şî^c r: naẓm NKD⁴⁸² senün: henüz FSD

- 3 Görmedük gözden nihānsın hayli demlerdür seni
Bilmezüz ey duḡter-i rez ‘ iṣretüñ kimlerledür
- 4 Tā şehir her şeb Süreyyā-rîz-i çeşm-i gayretüm
İhtilâṭı yā Rab ol meh-ṭal‘ atuñ kimlerledür
- 5 Hiç seni cem‘ iyyet-i erbāb-ı dilde görmezüz
Ey Faṣîḥ-i zār şimdi şoḡbetüñ kimlerledür

416

76b

Güfte-i Fāiz**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 Perde-i çeşümü dest-i cūşuş-ı seyl-āb açar
Seyl ki vîrān olur kânı ḡurūş-ı āb açar
- 2 Ol benüñ fikr-i vişaliyle çelipā şekl olur
Çünkü āḡūş-ı ümîd-i ‘ aşık-ı bî-tāb açar
- 3 N’ola ey dil ‘ ayn-ı vaşl-ı yār ise bu vākı‘ ā
Çünkü çeşm-i pîr ‘ aşkı meyl-i kiḡl-i ḡvāb açar
- 4 La‘ lini eyler tekellüm sâz-ı peymān-ı vişāl
Jāleveş ol ḡoncayı luṭf-ı şarāb-ı nāb açar
- 5 Āb-ı şāfi gibi vaşf-ı ‘ arîz-ı ḡübānda
Dilküşādur şi‘ r-i Fāiz ḡātîr-ı aḡbāb açar

417

Güfte-i Şākīb**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün**

- 1 Dil-i āyînesā hicr-i ḡaṭ-ı yār ile muḡberdür
Şafāsı yokdur ol āşüftenüñ ḡālî mükedderdür
- 2 O meh-rünüñ ḡaṭ-ı şām-ı cemālin göre mümkün mi
Ki ḡurşîd zerreden nisbetle rûy-ı yāre kemterdür
- 3 Degil ol ḡonca la‘ lün ḡaṭ-ı sebzi rûy-ı alında
Görüñ bāḡ-ı ḡüsünde nev-şüküfte sünbül-i terdür
- 4 Sevād-ı ḡaṭ degildür şafḡa-i rûy-ı dil-ārāda
Ki naḡḡaş-ı ezel resm eylemiş böyle muşavverdür
- 5 N’ola tekrār iderseñ vaşf-ı ḡaṭṭ-ı la‘ l-i yār ile
Bu şîrîn şi‘ rüñ ey Şākīb senüñ kând-ı mükerrerdür

418

Velehu

Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlūn

- 1 Zahm-ı ğam ile sîne mi vār hūn degildür
Kim merhem-i şādı aña merhūn degildür
- 2 'Uşşāk-ı şifā-yāb vişāl itmeyüp ol şeh
Lāyık mı helāk eyleye kânūn degildür
- 3 Derd-i ser-i maḥmūre devādır ḥum-ı şahbā
Ḥikmet bu ki ol ḥamm-ı Felāṭūn degildür
- 4 Mümkün mi rehā nāke-i vaşlı ele girse
Ol Leylāveşe dil daḥı Mecnūn degildür
- 5 Kām-āver-i nā-dānı olan derd-i felekde
Şāķıb gibi āzerde vū maḡbūn degildür

77a

419

Velehu

Mefā' ilūn / Mefā' ilūn / Mefā' ilūn / Mefā' ilūn

- 1 Ḥayāl-i tābiş-i ḥüsnüñle sūz u sinedür kārım
Çü piş-i ḥürde-i sūz-ı efgen āyinedür kārım
- 2 Meşā' -ı neşvesin ayağa urdı zāhid ammā ben
Ziyāde eylerim sūd-ı mey-düşinedür kārım
- 3 'Aceb mi zīr-i dāmānda sebū-yı bādeyi çeksem
Benüm çün şūfī her dem pūş-ı pişmīnedür kārım
- 4 Ne mümkün zerre deñlü mihribāñı ide ol meh-rū
Benüm ey dil anuñla ülfet-i deyrinedür kārım
- 5 Ḥayāl-i tābiş-i ḥüsnüñle sūz u sinedür kārım
Çü piş-i ḥürde-i sūz-ı efgen āyinedür kārım

420

Velehu

Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilātūn / Fā' ilūn

- 1 Dil olur āzurde cevri-i ğamze-i cānāneden
Kim sitemdür gördiği hep dostdan bīġāneden
- 2 Ḥüsn-i yār efzūn olur bisyārı 'uşşākdan
Yüzi şem' ūñ zā'il olmaz keşret-i pervāneden

- 3 Hınçer-āsā üstüme çekdi hilāl-i rüzeyi
Kesmege ayağımı devrān reh-i meyḥāneden
- 4 Kākül-i yāri perīṣān itdüğüñ dāğ ey ṣabā
Pāre pāre eylesek çıkmaz derūn-ı ṣāneden
- 5 Kūy-ı yāri eyleyüp Ṣaķıb dil-i şeydā maķarr
O ḥamāma döndi kim āvāre ola lāneden

421

Velehu**Mef' ulü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün**

- 1 Mümkün mi maḥv-ı rü 'yet-i cānāne olmayam
Şem' -i cemāl-i dil-bere pervāne olmayam
- 2 Lāyık mı rūḥı itmiyem ol ṣāh için fedā
Naṭ' -ı cihānda ḥāşılı ferzāne olmayam
- 3 Bezm-i cihānda neşve-i nā-kāmı eyliyen
Ne sāğar-ı felekden döne mestāne olamayam
- 4 Hiss ü şu' urı itmiyem āzurde-i ğamım
Hem-dem bulmada ğayrıya bīgāne olmayam
- 5 Devr ide bād-ı āh ile çarḥına āsyāb
Ṣaķıb revā mı nā 'il-i yek-dāne olmayam

77b

422

'Ulvī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Her kaçan cāme-i gül-gün ile cānān görünür
Şafḳ içre şanurum mihr-i rūḥşān görünür
- 2 Nāz ile ' arz-ı cemāl itse kapusunda nigār
Hāle içinde hemān şan meh-i tābāb görünür
- 3 Senüñ ğam-ı āyīne-i ḳalbi şikest eyliyeli
Nice yüzden gözime şüret-i hicrān görünür
- 4 Düşde gördüm dehenümde leb-i la' l-i yāri
Ḥālet-i mütebeli varsa kişi cān görünür

- 5 Gözime karşı leb-i yâri añup tırma müdâm
Gafil olma şakın ‘Ulvî gözime kan görünür

423

‘Ulvî

Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün

- 1 Beni fırkat şebinde komdaduñ ey mehlikâ gelduñ
Şafâ virduñ gönül mirâtına şâhım şafâ gelduñ
- 2 Kaddim rencide kılduñ hâkden ref‘ eyleduñ ‘ömrüm
Ele alduñ yıkık gönlüm yüzüm üzre başa gelduñ
- 3 Terehhüm eyleduñ Ken‘ân-ı gamda çekdüğüm hüznü
Gönül Ya‘küb’ına ey Yûsuf-ı hüsnüm bahâ gelduñ
- 4 Nişânesinde tırmaz geçerdüñ ey hadeng-i yâr
Ne yeller esdi şimdi toğrılup bizden baña gelduñ
- 5 Meger kim cezbe-i ‘aşkıñ idüpdür kalbiñe te’şir
Unutmuşduñ dil-i ‘Ulvî sultânım anâ gelduñ

424

Fedâyî

Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilâtün / Fâ‘ ilün

- 1 Sâ‘id-i simîn sâkî şunmañuz sâgar tutar
Gülbün-i bağ-ı leâfetdür gül-i âhmer tutar
- 2 Dökmek ister kanımı ey şeh harâmi gözlerüñ
Mest-i nâz olmuş elinde gamzeden hançer tutar
- 3 Ol şanem rahm eylemez şol deñlü âğlar inlerin
Derd-i âhımla yaşım dünyâyı ser-tâ-ser tutar
- 4 Her ne deñlü taş bağırılı olsalar cânâneler
‘Âşık-ı bî-çâreler senüñ cefâyâ ser tutar
- 5 Ey Fedâyî yolına hâk olduğıçün deb-be-dem
Senden olmasun gönül âyînesin meğber tutar

425

Mişâlî

Mef‘ülü / Fâ‘ ilâtü / Mefâ‘ ilü / Fâ‘ ilün

- 1 Gāvvaş-ı baħr-i ‘aşkı geçersen rakīb eger
‘Uşşāk içinde olmayam bir deriñ yüzer

- 2 Ey dāğ-ı sīne-i şadre geçüp germe gögsüñi
 Kān ağlamağla merdüm-i çeşmim seni başar
- 3 Ey āh-ı sīne-süz yūri asmāna çık
 Tutdı zemīni yer komadı saña eşk-i ter
- 4 Feryādıma irişmedi ol serv-i gül-ğadār
 İtdüm o deñlü gülşen-i kūyında nāleler
- 5 Sen ey Mişālī hāver-i güftār-ı dehersin
 Şi' rūñ olursa t̄a ki cihān içre muğber

78a

426

Sırrī**Mef' ulū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ulün**

- 1 Hemser geçinür kıaddiñe serv-i çemeni gör
 Hem-şaye geçer kıametüñe nāzunı gör
- 2 Cānā göreyim dırsen eger rūḥ-ı muşavver
 Mirāt-ı tecelāya nāzar eyle seni gör
- 3 Keyfiyyet-i mey itdi beni bülbul gūyā
 Kıo sevilini ey yüzi gül sevidini gör
- 4 Rengini yüzüm zerd ideli derd ü gam ile
 Ey Sırrī götür yüziñe ol sım-tenī gör

427

Mişālī**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Gülerüñ üstüne düşünce şehir
 Didi bülbul ki jāleye çi haber
- 2 Baka āyine içre bakışına
 Göre 'āşıkıların dağı ne çeker
- 3 Emdürüp la' lini vefālar ider
 Cān virir şimdi 'āşıka dil-ber
- 4 Şöyle olmuş hevā-yı la' lüñle
 Ŗf dirseñ habāb-ı bāde uçar
- 5 Zahmına merhem urmadıysa nigār
 Gam yime ey Mişālī ölde biter

428

Bākī**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Sineñe ' aşk ile elifler kes
Bilsün ol servi sevdügüñ her kes
- 2 N'ola dilden figān u zār itsem
Dili ucından iñlemez mi ceres
- 3 Hāküñi kūy-ı yāre irgürdüñ
Tırma ey bād-ı şubḥ esen ol es⁴⁸³
- 4 O da yandı hezāruñ āhından
Şanma zeyn oldı güller ile kafes
- 5 ' Aşk yolında baş gide Bākī
Başdan gitmeye hevā-ı heves⁴⁸⁴

429

(Mişālī)**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Yār kim lutf idüp kenāra gele
Beñzer ol ' ıyda kim bahāra gele
- 2 Çeşm-i dilde ḥayāl-i ' arz-ı yār
Ol perīdür ki çeşmesāra gele
- 3 Kehkeşān şanma āh pür şererim
Yol idüpdür sipihre vāra gele
- 4 Ne sa' ādetdurur ki hücreye yār
İtdügi cevre i' tizāra gele
- 5 Māşallāh kuluñ Mişālī gibi
Bir belā-keş bu rüzgāre gele

78b

430

Bākī**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Dem-i şubḥ irdi getür bāde-i⁴⁸⁵ şoḥbet demidür
Mey-i nāb ile pür it sāgarı ' işret demidür

⁴⁸³ şubḥ esen ol es: şubḥ olup esen es BD⁴⁸⁴ hevā-ı heves: hevā vü heves BBD⁴⁸⁵ bāde-i: bādeyi BD

- 2 Yār ise maḥrem-i aḡyār gönül hem-dem-i zār
Nāyveş nāleler artarsa⁴⁸⁶ şikāyet demidür⁴⁸⁷
- 3 Çok belā çekdi senüñ⁴⁸⁸ ḡamuñdan dil-i zār
Gözlerüm ḡan aḡıdursa n’ola ḡayret demidür
- 4 ‘Aşḡuñı şaḡlar idüm sīnede ammā şimdi
Āh idersem beni ‘ayb eyleme fırḡat demidür
- 5 Miḡneti dil ser-i zülfinde çeker ey Bāḡī
Kāfiristāna düşen kimsede miḡnet demidür

431

Güfte-i Fehīm**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Nigeh-i şūḡı ile ḡamze-i ḡamāzına baḡ
Nice fāş olmadadur cān u dilüñ zārına⁴⁸⁹ baḡ
- 2 Var kıyās it nic’olur mülk-i dil-i ehl-i niyāz
O şeh-i kişver-i ḡüsnün sipeh-i nāzına baḡ
- 3 Ma‘ni-i mu‘ciz-i Mūsā’yı temāşā eyle
Zülf-i ḡam-der-ḡamına çeşm-i füsün-sāzına baḡ⁴⁹⁰
- 4 Bā‘ iş olmuş nice biñ fitnenüñ āsāyişine
Sāye-i ṡırrasına naḡl-i ser-efrāzına baḡ
- 5 Ne imiş şu‘bede-bāzī-i ḡazā seyr eyle
ḡamzeye teşne geḡen ‘āşık-ı ser-bāzına baḡ
- 6 Olsa ḡāmūş Fehīmā-yı süḡan-sāz n’ola
Ḳalem-i nūktever-i nāṡıḡa-perdāzına baḡ

432

Naṡire -i Neşāṡı**Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün**

- 1 Ḳamze-i ‘işvede⁴⁹¹ çeşm-i füsün-sāzına baḡ
‘Aşıḡuñ cānına āteş bıraḡan nāzına baḡ

⁴⁸⁶ artarsa: eylerse BD⁴⁸⁷ Divanda ikinci beyitin ikinci mısrası ile üçüncü beyitin ikinci mısrası yer deḡiştirmiştir. B.D⁴⁸⁸ Divanda “senüñ” sözcüğünden sonra yer alan “çeng-i” sözcüğü mecmuada yer almamaktadır.B.D⁴⁸⁹ zārına: rāzına F.K.D⁴⁹⁰ Divanda 3. ve 4. beyitler yer deḡiştirmiştir. F.K.D⁴⁹¹ ‘işvede: ‘işve ile NŞ.D

- 2 Ȧarf-ı la' linde olan ħāl-i siyāhın seyr it
Nigeh-i siħrini gör ŧıve-i i' cāzına baĸ
- 3 Fitneye āfet olan ȧurra-ı pūr-tābını gör
Āfete lerze viren ġamze-i ȧannāzına baĸ
- 4 Biñ cihān ma' nī-i⁴⁹² pūr⁴⁹³ harf ile eyler taħķīķ
Ġüft-ü-ġüy-ı nigeh-i mu' cize-perdāzına baĸ
- 5 Sözde ĸalur mı Neŧāȧiȧā meger Nef' īden
Çeŧm-i inŧāf ile gel kilk-i siħir-sāzına baĸ

433

Fehīm**Mefā' ilün / Mefā' ilün / Fe' ülün**

- 1 Olur ey ġamzesi ŧeŧŧir-i merriħ
Nigāhuñ bā' iŧ-i te' ŧir-i merriħ
x⁴⁹⁴
- 2 ŧehīd-i ġamzen olmaĸdur murādı
Budur taĸdīr ile tedbīr-i merriħ⁴⁹⁵
- 3 Yeter dūnyāya te' ŧir-i nigāhuñ
N'ola olsa ĸazā dil-ġir-i merriħ
x⁴⁹⁶
- 4 Baĸıŧla devr-i ġamzeñde ġünāhım⁴⁹⁷
Ki çoĸdur fitnede taĸŧir-i merriħ
- 5 Fehīm eylerse müjġānın taħayyül
İder ŧi' rinde hep taŧvīr-i⁴⁹⁸ merriħ

⁴⁹² ma' nī-i: ma' niyi NŞD

⁴⁹³ pūr: bir NŞD

⁴⁹⁴ “Senüñ çeŧmüñdür ancaĸ ‘ālem-aŧüb / müneccim itmesün taĸrīr-i Merriħ” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FKD

⁴⁹⁵ Divanda 2. ve 3. beyitler yer deĸiŧirmiŧtir. F.K.D

⁴⁹⁶ ŧuver-pīrā-yı ‘aks-i ħıŧm-ı çeŧmüñ / ider mir'āt-ı pūr-taŧvīr-i Merriħ” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. F.K.D

⁴⁹⁷ ġünāhım: ġünāhın F.K.D

⁴⁹⁸ taŧvīr: ta' bīr F.K.D

79a

434

‘Ālī

Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilātün / Fe‘ ilün

- 1 Bir cevāb alabileydüm dehenüñden cānā
Dil-i bīmārımı ol demde iderdüñ ihyā
- 2 Toğrı söyle qad-i mevzūnuñ içün sulṭānım
Kucabilmem mi senüñ müy-ı miyānuñ ‘acabā
- 3 Keşf-i rāz eylerisem zerre qadar nā-dāna
Dehenüñ gibi vücūdum ‘adem itsün Mevlā
- 4 Saña yirden göge dek minnet ü ibrām iderüm
Āh ile yaşıımı gör raḥm kıl ey mehlikā
- 5 ‘Ahd kılduñdı vefā itmege ‘Ālī kuluña
Ey cefā-pişe daḥı kılmamış ‘ahde vefā

79b

Bu sayfa boştur.

80a

435

Fehīm

Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün

- 1 Dil-rübāsız āb-ı ḥayvān nüş idersem zehr olur
Zehr şunsa līk bir⁴⁹⁹ āhū-nigeh pānzehr olur
- 2 İtse bahtım bir mehe ta‘ līm-i aşūb u fiten
Yalnız olmaz belā baña⁵⁰⁰ belā-yı şehir olur
- 3 Surḥ-püş olduqça artar luṭf-ı ruḥsāruñ disem
Şu‘ le-i ser-keş mişāl ol şeh serāpā qahr olur
- 4 Giryeden ol deñlü pür⁵⁰¹ kıldım hevā-yı ḥānemi
Revzeninden ger şu‘ ā‘ -ı mihr girse nehr olur
- 5 Seyr kıldım⁵⁰² dün Fehīm’üñ tarz-ı sihr-i şi‘ rini
Böyle qalursa eger mu‘ ciz-tırāz-ı dehr olur

⁴⁹⁹ bir: her FKD⁵⁰⁰ olmaz belā baña: baña belā olmaz FKD⁵⁰¹ pür: ter FKD⁵⁰² kıldım: itdüm FKD

436

Velehu**Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün**

- 1 Rind-i 'aşkıım baña bir rind-i cihān olsa güzel
Gamze-i mesti gibi nādiredān olsa güzel
- 2 Ğamzeler eyler iken itse tebessüm gāhī
Bā' iş-i fitne vü hem fitne-nişān olsa güzel
- 3 Hūn-ı 'uşşāka dağı tıfl iken olsa mu' tād
Perveriş-yāfte-i şīre-i cān olsa güzel
- 4 Şāfam āyīne-şıfat naķş-ı⁵⁰³ nigārı sevmem
Sāde-i levhem baña başdan başa ān olsa güzel
- 5 Ehl-i dil olmayıcaķ dil-bere mā 'il olamam
Ben Fehīm'em baña gönlümce cūvān olsa güzel

437

Velehu**Mef' ūlū / Mefā' ilū / Mefā' ilū / Fe' ūlün**

- 1 Dil şanma şehīd olmamadan cānına kıymaz
Cānına kıyar hańçer-i cānānına kıymaz
- 2 Ey şu' le-i hūsn eyleme pervāneñi sūzān
Gör luţf-ı güli bülbul-i nālānına kıymaz
- 3 Ey çarh-ı siyeh-kāse-i dūn-pever-i bī-raħm
Cellād da olsa kişi mihmānına kıymaz
- 4 Besmeleñe ferzend-i ħal ile yūri seyr it
Gör merħamet-i 'aşkı ki kurbānına kıymaz
- 5 Ümmidi ki ol şaf-şiken-i fitne Fehīmā
Cem' iyyet-i 'uşşāķ-ı perişānına kıymaz

438

Velehu**Fe' ilātün / Mefā' ilün / Fe' ilün**

- 1 Tiğ-i tır-i kazā nigāhuñdur
Bā' iş-i her belā nigāhuñdur

⁵⁰³ naķş-ı: naķş u FKD

- 2 Bezm-i sihr ü füsûnda bî-pervâ
Şûh-ı nâzûk-edâ nigâhuñdur
- 3 Nergis-i bâğ-ı fîtnedür çeşmüñ
Bûy-ı râz-âşinâ nigâhuñdur
- X⁵⁰⁴
- 4 Meded öldüm tegâfûl itme yeter
Hasta câna devâ nigâhuñdur
- 5 Beni mestâne eyleyen rüsvâ
‘Âleme dâ’imâ nigâhuñdur
- 6 Dil-i zâr-ı Fehîm’i mest iden
Muttasıl dil-berâ nigâhuñdur

80b

439

Tâ’ib Çelebi**Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün / Mefâ‘ ilün**

- 1 İderse ğam degil ‘âşık ümîd-i vaşlıñı her dem
Şaķınsun açmasun râz-ı nihânı eylesun mübhem
- 2 Nedendür kûy-ı cânâna gönül böyle şitâb ider
Şaķınsun itmesün efkâr-ı vaşluñ kıadd-i mey pür-nem
- 3 Senüñ etvâr-ı hüsñüñ sine-i süzân oldı gitdikçe
Şaķınsun lâleveş dâğ-ı derûna düşmesün şebnem
- 4 O nürmuş tahtgâh-ı ‘işveye ‘uşşâķ aratırımış
Şaķınsun olmasun eşk-i terimden dîdeler pür-nem
- 5 Görünce sâde diller ‘arz-ı hâle icabât eyler
Şaķınsun şanmasun Tâ’ib o tâb-ı hüsñini muhkem

440

Velehu**Mef‘ ülü / Mefâ‘ ilü / Mefâ‘ ilü / Fe‘ ülün**

- 1 Biz nâle gibi bülbül-i şeydâda nihânız
Biz berg-i gül-i gonca-i hamrâda nihânız

⁵⁰⁴ “Seni hışma getürmeden ancak / ‘âşık müdde‘â nigâhuñdur” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır.FKD

- 2 Ey şâne sen ol zülf-i perîşâna dolaşma
Biz şu'le-i şem'-i ruḥ-ı zîbâda nihânız
- 3 Olsaḳ ne ḳadar serkeş ü ser-mest-i ḥarâbât
Biz ḥâlet-i keyfiyyet-i şahbâda nihânız
- 4 Bezm içre eger cāmını âğyâre şunarsa
Destinde olan cām-ı muşaffâda nihânız
- 5 Vâḳıf olamaz kimseler aḥvâl-i derûna
Mecnuñ şan'atız ḥâne-i Leylâ'da nihânız
- 6 Bir neşve var ol tâb-ı cemâlîde ki Tâ'ib
Mirât-ı şafâ-baḥş-ı mücellâda nihânız

441

Velehu

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Ol perî ruḥsârdan mihr ü vefâlar istenür
Cevr iderse ey gönül senden du'âlar istenür
- 2 Cilvegâh-ı 'aşḳda raḳşân olur ise bu gönül
Çeşm-i maḥmûr-ı nigâhından 'atâlar istenür
- 3 Gelse ol meh' işrete 'uşşâḳını şâd eylese
Sâḳ-ı gül-çehreden hep müdde'âlar istenür
- 4 Nevbahâr olsa açılsa naḥl-i ümmîdüm benüm
Muṭar bâ ṭanbûr u neyle ḥoş şadâlar istenür
- 5 Ḥasta dil dâ'im şifâ-sâz olmağı ister velî
Şihḥat-i pey-der-peye dâre'l-şifâlar istenür
- 6 Rengdâr-ı yârun Tâ'ib şaḳın itme 'ubûr
Ḥaṭ gelürse oyına hep mübtelâlar istenür

442

Velehu

Mef' ulü / Fâ' ilâtü / Mefâ' ilü / Fâ' ilün

- 1 Zâhir olursa bir dile ḳaşdım bir âh olur
Âḫir aña tekye-gehî bir külâh olur
- 2 Bir dil ki dâğ-ı ḥasret ile sîne çâk olur
Zulmet zamân-ı şeb aña nûr-ı siyâh olur

- 3 Zülf-i ğadār-ı yāri görürseñ şaķın şaķın
Zirā ümīd-i vaşl aña ğāh ğāh olur
- 4 Bu ‘ālem-i fenāda ne bulsañ gerek göñül
Lābud anuñ da luţf u sitemġāh-ı āh olur
- 5 ‘Ālem vişāl-i yār ile dil-beste olsalar
Tā’ib nigāh-ı lutf saña şāh-rāh olur

81a

443

Fehīm Çelebi**Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilātün / Fā‘ ilün**

- 1 İltifāt-ı ġamze-i mestüñle sihr i‘ cāz olur
Neşve-i mey çeşmüñe gelse nigāh-ı nāz olur
- 2 Feyz-i te’sir-i hayāl-i çeşm-i şūhuñdan senüñ
Beyza-i dīdem mekān-ı pençe-i⁵⁰⁵ şehbāz olur
- 3 Yalnız ġamzeñ degil āfet maħall-i nāzda
Her biri müjġānıñuñ bir dil-ber-i mümtāz⁵⁰⁶ olur
- 4 Şöyle⁵⁰⁷ pinhān eyledüm kim rāzda bigānedür
Şanma cāsūs-ı nigāhuñ āşinā-yı rāz olur
- 5 Rāzımı fāş eyleyüp rüsvāy iderler ‘āleme
Dil olur dil-ber olur ol ġamze-i ġammāz olur
- 6 Bü’l-‘acebdür beyza-i dilde daħı bī-bāl iken
Murġ-ı āh-ı ‘āşık-ı bī-dil felek-pervāz olur
- 7 Bāġ-ı ṭab‘ımdan Fehīm esse gülistāna nesīm
Her güli āteş-zebān bir şā‘ir-i mümtāz olur

444

Velehu**Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün**

- 1 Ben ol mey-h^vāreyim rindāne-meşreb
Ki itdüm meşrebi mestāne-meşreb
- 2 Cunūn- āşüfte-maġz-ı hayretimdür
Ġarib ālüfteyim dīvāne-meşreb

⁵⁰⁵ dīdem mekān-ı pençe-i: dīde-i imkān beççe-i FKD⁵⁰⁶ mümtāz: ṭannāz FKD⁵⁰⁷ şöyle: öyle FKD

- 3 ‘ Aceb mâhî-i baħr-ı ſu‘ ledür dil
Semender-fiṭrat u pervâne-meşreb
- 4 Degilseñ çeşmine âşinâ⁵⁰⁸ olma
Tegâfûl mezheb ü biğâne-meşreb
- 5 Gözüñden gitmesün bir dem mey-i nâb
Fehîm ol dâ’imâ peymâne-meşreb

445

Velehu

Fe‘ ilâtün / Mefâ‘ ilün / Fe‘ ilün

- 1 ‘ İşve meftün-ṭırâz-ı nâzımdur
Nâz-ı ḥasret-keş-i niyâzımdur
- 2 Çeşm-i sermest-i⁵⁰⁹ ğamze-i ğammâz
Pâsbân-ı metâ‘-ı râzımdur
- x⁵¹⁰
- 3 Ğam ki âzâr-ı kâr-ı her dildür
Nâzenîn yâr-ı⁵¹¹ dil-nevâzımdur
- 4 Ṭâ’ir-i feyẓdür şikârları
Ṭab‘ u dil iki şâhbâzımdur
- 5 N’ola bî-nâm u bî-nişân olsam
Bâ‘ iş-i farṭ-ı imtiyâzımdur
- 6 Ṭarz-âmûz-ı ehl-i şî‘r Fehîm
Ṭab‘-ı şûḥ-ı sühân-ṭırâzmıdur

81b

446

Şeyh Nazmî Efendi

Mef‘ ülü / Mefâ‘ ilü / Mefâ‘ ilü / Fe‘ ülün

- 1 ‘ Ayb olmaz o şuḥ itmese iḳdâma taḥammül
Ḥâşıl buña kâbil degil ibrâma taḥammül

⁵⁰⁸ çeşmine âşinâ: âşinâ çeşmine FKD

⁵⁰⁹ sermest-i: sermest ü FKD

⁵¹⁰ “ğamze-i tîre karşı bî-bâkî / ğâyet-i ḥavf u ihtirâzımdur” divanda yer alan bu beyit mecmuada yer almamaktadır. FKD

⁵¹¹ yâr-ı: yâr u FKD

- 2 Gördükde mey-i la‘l-i güli bülbül olur mest
İtmez o tenük havşala bir cāma taḥammül
- 3 Mecbūr-ı dem-i ‘aşıķı nūş itmede ğamzeñ
Şahbā-küre mümkün mi mey-āşāma taḥammül
- 4 Elbette olur faşl-ı bahār ile feraḥ-nāk
Ol dil ki ide germī-ı eyyāma taḥammül
- 5 Bezm-i mey ola yār ola gülzārda Naẓmī
‘İşmet ide mi Ḥaḫ buña ārāma taḥammül

447

Nazīre-i Nāilī

Mef‘ülü / Mefā‘ilü / Mefā‘ilü / Fe‘ülün

- 1 Yok ‘aşķ-ı dil-ārāmda Behrāma taḥammül
Görse seni eyler mi dil ārāma taḥammül
- 2 Sor nergis-i maḥmūruña sāķī ki⁵¹² ḥumāra
Ma‘ḳül midür rind-i meyāşāma taḥammül
- 3 Fi’lhāl tegāfül⁵¹³ gelür ol serḥoş-ı nāza
İtmez bir iki sāġar-ı gülfāma taḥammül
- 4 Mümkün mi o lebden dil-i şadpāre mezāķa
Cullāb-ı şeker-ḥande-i duşnāma taḥammül
- 5 Taḫķīķı budur⁵¹⁴ Nā‘ilīyā eylemez olduķ
Evzā‘-ı şütür-gurpe-i⁵¹⁵ eyyāma taḥammül

448

Nazīre-i Neşāṭī

Mef‘ülü / Mefā‘ilü / Mefā‘ilü / Fe‘ülün

- 1 İtmiş tūtalım sūz-ı dile ḥāme taḥammül
İtmek gereke ḥavşala-i nāma taḥammül
- 2 Olsa⁵¹⁶ geh dilde vü⁵¹⁷ gehi gözde ḥayāli
Ḳābil mi meger germi-i ḥammāma taḥammül

⁵¹² ki: bu NKD⁵¹³ tegāfül: tegayyür NKD⁵¹⁴ budur: bu kim NKD⁵¹⁵ gurpe: gürbe NKD⁵¹⁶ Divanda “olsa” sözcüğünden sonra “n’ola” sözcüğü yer almaktadır. NŞD⁵¹⁷ Divanda “vü” bağlacı yer almaktadır. NŞD

- 3 Gör çāk-i girībān-ı dili bezm-i çemende⁵¹⁸
Mestāne olup itmedi bir cāma taḥammül⁵¹⁹
- 4 Çözmiş yine gülşende şabā bend-i kâbasın
Bildüm yoğ imiş goncada ibrāma taḥammül
- 5 İnşāf hele ancak olur sende Neşāṭī
Bu za‘ f ile bār-ı ğam-ı eyyāma taḥammül⁵²⁰

449

Mefā‘ ilün / Mefā‘ ilün / Fe‘ ülün

- 1 Vefālar kıl ḥaṭuñ gelmezden evvel
Çıkarma göklere dūd-ı siyāhım
- 2 Miyānuñdan gönül kām almak ister
Alan bir kıldan alur pādişāhım

82a

450

Nazīre-i Ṭāhir Çelebi

Mef‘ ülü / Mefā‘ ilü / Mefā‘ ilü / Fe‘ ülün

- 1 İtdüm o kadar miḥnet-i eyyāma taḥammül
Kim bār gelür sāğar-ı gül-fāma taḥammül
- 2 Taḥrīr idemez vaşf-ı ḥaṭ-ı rüyı nigārı
Çok fitne kıpar eyleyemez ḥāme taḥammül
- 3 Mümkün o perī-zādı kenār eylemek ammā
Dil eyleyemez ḥavfdan ibrāma taḥammül
- 4 İtmez mi şanursın beni ey şūḥ-ı cefā-cū
Şad zaḥm-ı ser-i ḥançer-i düşünāma taḥammül
- 5 Şun cām-ı lebūñ Ṭāhir-i dil-teşneye k’ olmaz
Nūş- meye rindān meyāşāma taḥammül

⁵¹⁸ gör çāk-i girībān-ı dili bezm-i çemende: itdi girībānını gül bezm-i çemende NŞD

⁵¹⁹ Divanda 2. ve 3. beyitler yer değiştirmiştir. NŞD

⁵²⁰ “Ey dil bu kadar keş-me-keş-i ğamla idersin / Dā’im sitem-i düşmen-i ḥod-ğama taḥammül”, “Nizāmem dimesi ḥazm olunur mı / Olmuş tūtalum ṭafra-yı nazzāma taḥammül” divanda mahlas beyitinden sonra yer alan bu iki beyit mecmuuda yer almamaktadır. NŞD

451

Nazîre-i Fevzî-i Kâdîm

Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Dil itmez ider vaż'-ı dil-ārāma taḥammûl
Hicr ile du'â vaşl ile düšnāma taḥammûl
- 2 Çek cevriñi ümmîd-i vişâl ile ki eyler
Cûyâyı şifâ neşter-i ḥaḥāma taḥammûl
- 3 Şayd itme dil bu 'el-ḥuşûsî zülf-i siyehle
Her murğ idemez keşmekeş-i dāme taḥammûl
- 4 Bî-tāb olurum şevk-i lebi olmasa dilde
Mey nûş idemez hicr-i mey-i cāma taḥammûl
- 5 Zāhid nice bahş idebilür rind ile Fevzî
Rüyâ idemez ḥamele-i zer-fāma tahammûl

82b

452

Faşîḥ

Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 İstemezdüm her nigāhı māye-i cān olduĝın
Bilsem ol şūḥuñ baña lutfā peşimān olduĝın
- 2 İstemezdüm ey şabā zülûfden ol şūḥuñ ḥaber
Görmeseydüm rûzgār ile perişān olduĝın
- 3 Rişte-i şem'-i şeb-ārādam bilur pervāneler
Ḥande-i dil-sûz-ı şem' uñ berķ-i sūzān olduĝın
- 4 Ger ferāmûş eylesine bûlbûl-i nālānını
Yâ iderüm kendünüñ naḥl-i gülîstān olduĝın
- 5 Ğam degildi dest-i a' dāda göreydüm cām-ı Cem
Meşrebimce görmedim devr-i gerdān olduĝın
- 6 Ḥaṭ-ı ber-āver olmadıkça bilmedi ol meh Faşîḥ
Her nigāh nāzına çāk-i girībān olduĝın

453

Faṣīḥ**Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ülün**

- 1 Geh luṭf-ı nıgeh gāh ğaḍab ile naẓar itdüñ
‘Āşık-ları teşvīşe düşürdüñ neler itdüñ
- 2 Dāmen-keş olup nāz ile erbāb-ı niyāzı
Āvīḥte-i dāmen-i āh-ı siḥr itdüñ
- 3 Bir ğamze-i ğammāz ile ey çeşm-i fisūn-sāz
Bezm ehline hep rāz-ı derūndan ḥaber itdüñ
- 4 Ber-ḥast-ı luṭf-ı nıgeh āgyār ile bāğa
Çok ḥātır ‘uşşāḳdan ey meh güzer itdüñ

SONUÇ

Klasik Türk edebiyatı çalışmalarının kırk ambarı niteliğinde olan mecmualar edebiyat tarihinin aydınlatılması bakımından son derece önemli kaynaklardır. Nitekim mecmua, üzerine son yıllarda yapılan çalışmalar ile birlikte mecmuaların edebiyat tarihimize olan katkıları ortaya konmuştur. Özellikle mecmuaların kaynaklarda adı geçmeyen şairlere ve şiirlerine yer vermesi mecmuaların değerlerini artıran önemli bir husustur. Bunun yanında mecmualar, divanları elimizde olan şairlerin divanlarda geçmeyen şiirlerini tespit etme imkânı da vermektedir. Mecmuaların bize sunduğu bir diğer imkân ise adı kaynaklarda geçen ancak herhangi bir eseri elimize ulaşmamış şairlerin şiirlerine ulaşma imkânı vermesidir.

Mecmuaların önemini artıran bu niteliklerinin yanında edebiyat tarihi açısından daha başka birçok faydası ve katkısını saymak mümkündür. Biz de çalışmamızda mecmuaların bize sunduğu bu imkânlardan faydalanmak ve edebiyat tarihine küçük de olsa bir katkıda bulunmak amacı ile Milli Kütüphane yazmalar koleksiyonu 06. Mil. Yz. A. 8121 numarada kayıtlı “Mecmû‘a-i Gazeliyyât” adlı gazel mecmuasını inceledik.

Çalışma giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde mecmualar hakkında genel bilgiler verildi. Birinci bölümde mecmuanın tanıtımı yapıldı. İkinci bölümde mecmuanın yazımında dikkat edilen hususlar ve mecmuanın transkripsiyonlu metnine yer verildi. Sonuç bölümünde ise sonuç, kaynakça ve örnek MESTAP (Mecmuaların Sistemetik Tasnifi Projesi) tablosuna yer verildi.

Çalışma kapsamında mecmuada en çok şiirin 16. ve 17. yy’dan şairlere ait olduğunu tespit ettik. Ayrıca mecmuada 18. yy’dan sadece mecmuanın yazarı Vesîm Abbas Efendi’ye ait şiirler yer alırken, 15. yy’dan sadece Şeyhî ve Necâtî Bey’e ait şiirler yer almaktadır. Mahlas benzerliklerinden dolayı hayli fazla sayıdaki şairin yaşadığı yüzyılı tespit etmek mümkün olmadı.

Çalışmada divan sahibi olmayan şairler tespit edildi ve şiirleri tablo şeklinde gösterildi. İşretî, Arzî, Hitâbî, Hatmî, Fevrî, Turâbî, Kerîmî, Günâhî, Şinâsi Çelebî, Sâmî, Cünûnî, Hakîrî, İzârî, Nergîsî, Revânî, Nevâlî, Âyânî, Fedâyî gibi şairler divanlarını kaynaklarda tespit edemediğimiz şairlerdir.

Mecmuada adı geçen divan sahibi şairlerin divanlarda yer almayan şiirleri de mecmuada tespit edildi ve tablo şeklinde gösterildi. Bâkî, Fuzûlî, Fasîh, Hayâlî Necâtî, Şehrî, Şeyhî, Ulvî, Vesîm, Zâtî şiirlerine divanlarında rastlayamadığımız şairlerdir.

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ Namık (1986), Riyâzî, Hayatı-Eserleri ve Edebi Kişiliği, Elazığ: Doktora Tezi.
- AKKUŞ, Metin (1991) Nef'î, Sanatı ve Türkçe Divanı İnceleme Karşılaştırmalı Metin, Erzurum.
- ARSLAN, Ömer (2013), Ubeydî Divanı, Metin-İnceleme, İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- ATİK GÜRBÜZ, İncinur, (2012) Şiir Mecmualarının Biyografik Değerlerine Dair Araştırmalara Ek .
- AYDEMİR, Yaşar, (2001), Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü, Ankara: Bilig-19 s.147-153.
- AYDEMİR, Yaşar (1999), Behiştî, Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni, Ankara: Doktora Tezi.
- BATTAL Evren, (2013), Mecmû'a-i Gazeliyyât-ı Kadim, İnceleme-Metin, Nevşehir: Yüksek Lisans Tezi.
- BİLKAN, Ali Fuat (2011), Nâbî Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları
- ÇAĞLI, Adnan (1999) İzzetî Divanı, Konya: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÇETİN İsmail (1993) Derzi-Zâde Ulvî, Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni, Elazığ: Yüksek Lisans Tezi.
- ÇIPAN, Mustafa, (2003), Fasîh Divanı, İnceleme-Tenkitli Metin, İstanbul: MEB Yayınları.
- DEMİREL, Şener (1999), 17. Yy. Şairlerinden Şehrî: Hayatı, Sanatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili: Elazığ, Doktora Tezi.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, (2013) Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankar: Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİLÇİN, Cem, (1983), Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ERDOĞAN, Mustafa (2008) Kabûlî İbrahim Divanı, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin), Ankara: Doktora Tezi.
- İPEKTEN, Haluk, (1970), Nâilî-i Kadîm Divanı, İstanbul: MEB Yayınları.
- İPEKTEN, Halûk, (1974) İsmetî Divanı, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- KAPLAN, Mahmut (1981), Neşatî Divanı, Ankara: Yüksek Lisans Tezi

- KARAHAN, Abdülkadir, (1996), Fiğani ve Divançesi, İstanbul: İÜEFİ Yayınları, Metin Bankası Projesi.
- KAYA, Bayram Ali, (1996), Azmî-zâde Hâletî, Hayatı Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni, Edirne: Doktora Tezi.
- KAYA, Bilge, (1991), 17. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi, Ankara: Yüksek Lisans Tezi.
- KÜÇÜK, Sabahattin, (2015), Bâkî Dîvânı-Tenkitli Basım, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KOÇ Neslihan (2003), 17. yy. Divan Şairi Nehcî, Hayatı,Eseri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni Ankara: Yüksek Lisans Tezi.
- LEVEND, Agah Sırrı, (1984), Türk Edebiyatı Tarihi 1. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- MERMER. Ahmet (1994), Mezâkî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni, Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi.
- MERMER Ahmet (2002), Vecdî ve Divançesi, Ankara: MEB Yayınları
- PALA, İskender, (1990), Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ÖZER, Said (2006), Nâtıkî Divanı, Karşılaştırmalı Metin-İnceleme, Sivas: Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZYÖN Cemal, (2013), Mucmua-i Gazeliyat Milli Kütüphane , 06. Hk. 319/1 İnceleme-Çeviriyazı, Nevşehir: Yüksek Lisans Tezi
- OKATAN, Halil İbrahim (1995) Kafzâde Fâ'izî Divanı, Hayatı, Eserleri, Sanatı-Tenkitli Divan Metni, İzmir: Doktora Tezi.
- PARLATIR, İsmail (2014), Fuzûlî Türkçe Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- SARAÇ, Mehmet Ali Yekta, (2002) Emrî Divanı İstanbul: Eren Yayınları.
- SELÇUK Bahir, (2013), Milli Kütüphanede Kayıtlı 3692 Numaralı Şiir Mecmuası Ankara: Turkish Studies S. 8, s. 485-488
- ŞENÖDEYİCİ, Özer, (2015), Osmanlı Edebi Metinlerini Anlama Kılavuzu, İstanbul: Kesit Yayınları.

- ŞİRİN, Selçuk, (2008), Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Kitaplığı 3849 Numarada Kayıtlı Mecmua-İ Eş'arın (80a-120a) Yapraklarının Tenkidli Metni, İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- TARLAN, Ali Nihat (1992), Necâtî Beg Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- TULUM Metrol, TANYERİ, M. Ali (1997), Nev'î Divanı Tenkidli Basım, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Metin Bankası Projesi.
- ÜNVER, İsmail (2008), Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Örnekler, turkish studies S. 3, s. 1-33
- ÜZGÖR, Tahir (1991), Fehîm-i Kadîm, Hayatı Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- YILMAZ, Ozan, (2008) Metin Tesisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu, 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası, İstanbul: Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S.1, s. 255-280

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=bu%C5%9Fir&mi=0>
- <http://www.turkedebyetiisimlersozlugu.com/>
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- <https://www.yazmalar.gov.tr/>

EKLER

Ek 1. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Sadık BEKLEN
Öğrenci Numarası	141213103
Enstitü Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Hasan ŞENER
Tez Başlığı (Türkçe)	Milli Kütüphane 8121 Numarada Kayıtlı Mecmu'a-i Gazeliyat Adlı Şiir Mecmu'ası (İnceleme-Metin)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmanın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 228 sayfalık kısmına ilişkin, 12/07/2017 tarihinde Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 22'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin yüksek lisans tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aştığını ve tez çalışmanın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğini ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Hasan ŞENER
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Ahmet BURAN
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

Ek 2. Mecmuada Geçen Şairler ve Şiirlerinin Matla ve Makta Beyitlerinin Mestap'a Göre Gösterilişi

Yer . nu						
Yp r. Nu.	Mahlas	Matla beyiti	Makta beyiti	Nazım şekli	Vezin	Açıklamalar
3b	Bâkî	Eylesün vaşlını dermân dil-i bîmâra meded Dostlar işte ben öldüm baña bir çâre meded	Mededün kalmadı feryâd u figân eylemege Saña kimden ire ey Bâkî-i bî-çâre meded	Gazel	.../... /.../...	
3b	Lâ Edrî	Cânımı yandırdı cânâ nâr-ı hicrânun senün Şabrımı yağmaya virdi çeşm-i fettânun senün	Oldı ham kıddim za'if oldı vücudum nâleden Nicedir yâd eylerim serv-i hürâmânun senün	Gazel	.../... /.../... ..	
4a	Firâkî	Vefâlar eyle 'uşşâka cefâkâr olma sultânım 'Adâlet göster âfâka sitemkâr olma sultânım	Firâkî gibi merdâne yûri baş egme devrâna Yazıkdır degme nâ-dâna talebkâr olma sultânım	Gazel	.../... /.../... ..	
4a	Uşûlî	Yaraşmaz kim saña âgyâr ile yâr olma sultânım Gül-i bağ-ı cinânsın hem-dem-i hâr olma sultânım	Bu gün nûr-ı İlâhî'sin Uşûlî'nin penâhısın Güzeller pâdişâhısın cefâkâr olma sultânım	Gazel	.../... /.../... ..	Nâzîre-i Uşûlî
4b	Bâkî	Bir lebi gonçe yüzi gül-zâr dirsen işte sen Hâr-ı gamda 'andelîb-i zâr dirsen işte ben	Bâkîyâ Mecnûn şeydâ ile Ferhâda bedel 'Âşık-ı bî-sabr u bî-ârâm dirsen işte ben	Gazel	.../... /.../... ..	
4b	'İşretî	Ey şâh-ı ser-fîrâz nazîrûn mi var senün Ya ben kuluñdan özge esîrûn mi var senün	Yâr meclisinden olma şakın 'İşretî ba'id İlde cihânda bir dahı yîrûn mi var senün	Gazel	.../... /.../... ..	
4b		Görmez oldum rüyunı şabr u kararım kalmadı Gice gündüz iderin âh ihtiyarım kalmadı		Müfred	.../... /.../... ..	
4b		Neylesün gülzârı 'âşık olmayınca gül-'îzâr Büstân-ı cennete şûret viren didârdur.		Müfred	.../... /.../... ..	
5a	Hayâlî	Revâ mı iltifâtun böyle kesmek derd-mendünden Gel inşâf eyle ey şâh-ı cihânım kendi kendünden	Nedür cevri eyleyüp çok böyle 'irâz itmege bâ'is Ne gördün hey gözüm nûrî Hayâlî müstemendünden	Gazel	.../... /.../... ..	
5a	Nev'î	'Âşıkuz divaneyüz bağla gülzâr isterüz Bir güle bağlanmışız ammâ ki bî-hâr isterüz	Haft-ı bâkî bulmağa gülzâr-ı fâniden bu gün Nev'iyâ sāgar şunar bir lâlê-ruhsâr isterüz	Gazel	.../... /.../... ..	
5b	Hayâlî	Nedür cân kim anı sen nâzenin cânâna virmezler Saña 'âşık olanlar bulunâ cânâna virmezler	Hayâlî 'aşk-ı Leylâ'ya heves kıldun velî anı Belâ destinde her Mecnûn-ı ser-gerdâna virmezler	Gazel	.../... /.../... ..	
5b	Zâtî	Künc-i hasret olmasun yâ Rab turâğı kimsenün Şu'le-i âh olmasun her şeb çerâğı kimsenün	'Âşkdan Hâk gönlümüz bir lâhza hâlî itmesün Zâtî'yâ âteşsüz olmasun ocağı kimsenün	Gazel	.../... /.../... ..	
6a	Mâtem î	Söyleñ yine ol serv-i hürâmâna şalınsun Pek nâzile diñ ol şeh-i hûbâna şalınsun	Yâr atlas-ı gül-günü giyüp mâtemi dâ'im Gülşende dönüp nañl-i gülîstâna şalınsun	Gazel	.../... /.../... ..	
6a	Arzî	Hayli demdür dil o tıfl-ı şivekârın görmedi Bağbân-ı dil nihâl-i meyvedârın görmedi	Oldı gitdi 'Arzî-i âşüfte-dil âlâmla Bu hazânistân-ı dehrün nevbahârın görmedi	Gazel	.../... /.../... ..	

ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında Bingöl Merkeze bağı Topalan Köyü'nde doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Bingöl'de, lise öğrenimimi Elazığ'da tamamladım. 2010 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Ebediyatı Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimime başladım. 2014 yılında bu bölümden mezun oldum. Aynı yıl Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimime başladım. Halen bu bölümde öğrenimime devam etmekteyim.

